כ"ב כסלו תשמ"ג, 8.12.1982 מיספר 2362
המחיר: 40 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

הנשיא יודיע בפברואר על שובו לחיים הפוליטיים

המועמד

מי מארגן את גל השמועות הזדוניות על חיי הזוג נבון?

קפה האג.

לאנשים שאוהבים הרבה קפה ביום וגם בלילה.

בשורה חדשה וטובה לאוהבי קפה - והרבה, עתה אפשר להשיג, לשתות ולהגיש לאורחים, קפה טורקי וקפה נמס טעים וארומטי ללא הגבלה ביום וגם בלילה.

קפה האג נמס נטול קפאין, וקפה האג טורקי נטול קפאין.

קפה האג נטול קפאין מיוצר על פי התהליך החדש של חברת האג העולמית, תהליך המפריד באופן טבעי את הקפאין מהקפה ומשמר בקפה את הטעם המעולה והארומה הנפלאה, העושים אותו משקה אהוב כל כך.
קפה נמס האג או קפה טורקי האג 100% קפה טרי, ארוז בוואקום, לבחירתך ולטעמך.

קפה האג.
ליהנות בעיניים עצומות.

עלית

בלי משוא פנים

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל-אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03-232262/3/4. תא־דואר 136 • העורך הראשי: אורי אבנרי • עורך־תכנית: יוסי שגן • רכז מערכת: שלמה פרנקל • עורכי כיתוב: תמי מוטוביץ וגיורא נוימן • צלמי מערכת: ציון צפריר וענת סרגוסטי • ראש המינהלה: אברהם פיטון • מחלקת המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: „העולם הזה" בע"מ • הדפסה: „הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב • הפצה: „גד" בע"מ

קורא יקר,

בעמוד 51 של גליון זה מופיעה תמונה שצולמה לפני כמה ימים על־ידי צלמת העולם הזה. הוא מראה את המיסגד החדש שנבנה על־ידי המצרים בשארם־אל־שייח׳.

תצלום זה עורר בי זיכרונות. פישפשתי בארכיון העולם הזה, ומצאתי בו תצלום בן 26 שנים. הוא מראה את המיסגד המצרי בשארם־אל־שייח׳.

אין זה אותו המיסגד, כמובן. בין שני המיבנים מפרידה ההיסטוריה של דור.

המיסגד הישן צולם על־ידי העולם הזה שעתיים בלבד אחרי שדרכה במקום רגלו של החייל הישראלי הראשון.

זה היה במילחמת־סיני, 1956. שלום כהן, שהיה אז סגני, נלווה לחטיבה 9, שקיבלה את המשימה לרדת לשארם־אל־שייח׳ לאורך חוף מיפרץ־אילת. היה זה מיבצע כה ציורי וייהודי, עד שהחלטנו להקדיש לתיאורו גליון שלם של העולם הזה (996), תחת הכותרת: „האפוס של טיראן." על שער הגליון הופיע תצלום המיפרץ האגדתי, ובו נראה גם המיסגד. תצלום נוסף של המיסגד הופיע בפנים הגליון. נראה בו לא רק המיסגד, אלא גם שני נגמ"שים מצריים נטושים, שנפגעו על־ידי פיצצת־נפלאם ישראלית.

העולם הזה היה העיתון הישראלי הראשון שהגיע לשארם. והוא גם האחרון שהגיע לשם השבוע. הדיווח של ענת סרגוסטי, ששהתה בעבר במשך תקופות ממושכות בשארם, בדהב ובנואייבה, יעניין כל מי שליבו נשאר במיפרץ הדרומי (ראה עמודים 50־53).

קראתי אותו בשבוע שעבר, במדור זה היה העולם שהיה, המביא קטעים שהופיעו בשבועון זה לפני 25 שנים. לפעמים נדמה לי שזהו אחד המדורים האקטואליים ביותר בעיתון.

למשל: „כדי לנהל מערכת־בחירות רגילה, יש צורך בכסף. כדי לנהל את המערכה בישראל השנייה, לא די בכסף בלבד. יש צורך בהרבה כסף." דיברי ח"כ (דאז) מטעם תנועת־החרות, הד"ר יוחנן באדר. זה יכול היה להיאמר גם השבוע, לקראת הבחירות שראשי חרות היו רוצים לקיימן בהקדם.

המדור של השבוע (ראה עמוד 56) מדבר על שרותו הצבאי של משה ניסים, כיום שר־המישפטים — נושא שעלה השבוע מחדש.

המדור של השבוע הבא מזכיר לי נשכחות: נסיונה של ממשלת בן־גוריון להחרים את דרכוני ולמנוע את יציאתי לחו"ל. הדבר בא על רקע פרשת חטיפתו של אלי תבור, אז כתב צעיר של העולם הזה, בידי שרותי־הביטחון. העולם הזה פירסם את הפרטים, והמישטרה — בהנחיית עמוס בן־גוריון, בנו של ראש־הממשלה, ניסתה להאשים אותי, על פי חוק מנדטורי ישן, בהפצת ידיעות העלולות לזרוע בהלה בציבור.

מאבק זה, כמו כל המאבקים הציבוריים שנוהלו נגדנו, הסתיים בניצחון גמור של העולם הזה. מול ההתקפה המרוכזת של הממשלה, מפא"י, המישטרה ושרותי־הביטחון — שהסתייעו בשבועון חדש שיצא לאור בעזרת קרנות סודיות כדי לחסל את העולם הזה — עמדנו לבדנו, ולא נשברנו.

ממשלת בן־גוריון נפלה, חבורת נערי בן־גוריון (וביניהם שימעון פרס ומשה דיין) סולקה מן המיפלגה, צמרת המישטרה הודחה כולה, שרותי־הביטחון עברו טיהור פנימי יסודי, והשבועון שופע־הכסף נסגר ונשכח, יחד עם כל יומרותיו. ואילו היום, אחרי 25 שנים, נשמע קולו של העולם הזה כפי שנשמע אז — הקול האופוזיציוני העיקבי ביותר במדינה.

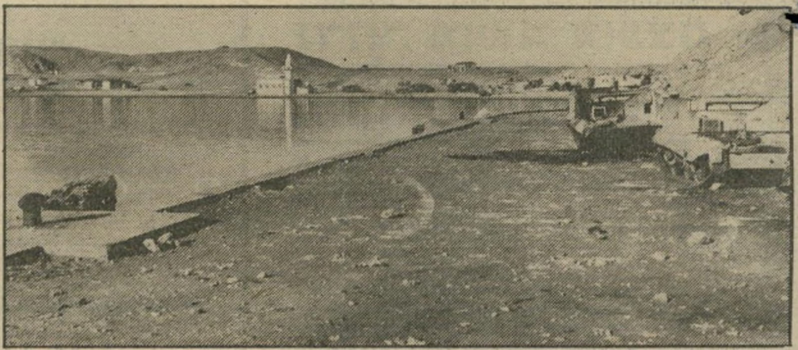

שארם־אל־שייח׳ והמיסגד, 1956
ראשונים ואחרונים

אורי אבנרי

הכי אקטואלי

הנה פסוקו של הפרופסור ישעיהו ליבוביץ: „בשטח הכלכלי אין הבדל בינינו ובין האמריקאים. האמריקאים חיים מכספם, וגם אנחנו חיים מכספם!"

קשה לאתר הגדרה אקטואלית יותר למצבה של ישראל. אולם הוא הופיע בגליון העולם הזה (1052) לפני 25 שנים.

כתבת השער הקידמי:

בוץ על הנשיא

ככל שמתקרב מועד סיום הקדנציה וגובר הסיכוי כי יצחק נבון יחזור לחיים הפוליטיים, כך גובר מסע ההחישות נגדו, מחוגי הליכוד והמערך גם יחד.

7

כתבת השער האחורי:

נשק שתול?

איזה היה הנשק מונח במועדון שימשון תל־אביב לפני שבאו השוטרים, כולם היו רואים אותו — טוענים אוהדי הקבוצה ושחקניה.

70

להמשיך לחקור!

פרטים רבים שלא עלו בחקירת הוועדה שופכים אור חדש על הזוועה. העולם הזה מצביע על הנושאים הטעונים עדיין חקירה.

8

מרכז

פחרפול

הרמטכ"ל נפל בפח שטמן לו נכה מרמת־גן, ד הודה לו בחמימות על הצעתו להקים תאגיזים לפלסטינים.

6

המרגל

כשהובא הנאשם בריגול, יצחק שור, לבית־המישפט, קמו שני סניגורים להגן עליו — אחד נשכר על־ידי אשתו, השני על־ידי ידידתו.

69

המצורעים

נשק להתגוננות, קשרים עם רודנויות דרום־אמריקאיות, ידידות־נפש עם דרום־אפריקה ועכשיו — עזרה לרודן הזאירי מובוטו ססה־סקו. ישראל מבססת את מעמדה כמרכז העולמי של חבורת־ המצורעים העמים.

10

אשה בחגיגה

נעמי גל — לבד, מאושרת, אשה משוחררת באמת. בראיון כן ר סוחף להעולם הזה היא טוענת: „אין דבר בעולם שיש ל־ אשה נשואה ושאין לי!"

31

כהנא ייעצר?

חיילת תבעה את ה„רב" מאיר כהנא על שפירסם את תמונתה, כדי להשמיץ את חיילות צה"ל. היא זכתה במישפט, אך כהנא מסרב לשלם. עכשיו עומדים להוציא נגדו פקודת־מעצר לשם גביית החוב.

28

„משגעים אותי!"

יורם לנדסברגר, היושב בבידוד בכלא ההולנדי, טוען שמנסים להוציא אותו מדעתו ו־ מבקש להמשיך את מאסרו בישראל.

68

„עיזרו לי!"

אורית ארביב, אשר ילדה בין כותלי הכלא את בנו של חברה, הרצל אביטן, פונה במיכתב מרגש אל שופטיה, ו־ מבקשת: „התחשבו בי למען בני!"

46

אין רוצח!

שני החשודים ברצח דפנה כרמון הוחזקו במעצר סודי, כדי להגן עליהם, כביכול, למרות שהם ביקשו את פירסום שמותיהם. עתה שוחררו שניהם, ורוצח עדיין אין.

73

IN AND OUT

המיסבאה — היום זהו המקום שנחשב הכי IN בתל־אביב. ומה יצוץ מחר?

42

בחזרה לשארם

ענת סרגוסטי ערכה מסע נוסטאלגי — וביקורתי — לשארם אל־שייח׳. מה השתנה שם?

50

מדורים קבועים:

תשקיף 4
במדינה 5
הנדון — החוצה! 11
יומן אישי — מילחמה לכל רמטכ"ל 13
מה הם אומרים — ישעיהו לייבוביץ, חיים שור, זיידאן עטשי, אביבה גר, יוני חן ונורית גפן 14
אנשים 16
כלונים 18
הורוסקופ — מי מתאים למי? 21
מיכתבים 22
תשבץ 24
אנשים בעולם 35
זה וגם זה 41
רחל המרחלת 44
לי לה לו 48
כלבוטק 49
נמר של נייר 54
זה היה העולם הזה שהיה 56
מדריך שידורים — בטלוויזיה הישראלית והירדנית 59
שידור 60
לילות ישראל 62
קולנוע — מכון הקולנוע הבריטי פישר, סטיבן ספילברג ואי־טי 64
אתה והשקל 67
ספורט 74

תשקיף

יהיו בחירות מוקדמות

במערכת הפוליטית רווחת ההערכה, כי תיתכן הקדמת הבחירות לכנסת ה־11, אחרי שייוודעו מסקנות ועדת־החקירה לעניין הטבח בביירות.
אחד הסימנים לכך: גישושים ראשונים לקראת התקשרויות בין שתי מיפלגות גדולות ובין מישרדי־פירסום, שינהלו את תעמולת־הבחירות שלהן.

שרים בעד צווי ריתוק

לפחות שני שרים — אחד מתנועת־החרות ואחר מהחטיבה הליברלית בליכוד — הציעו להוציא השבוע צווי־ריתוק קולקטיביים לכל עובדי השירות הציבורי, שההסתדרות קראה להם להפגין.
באוצר דחו את ההצעה, כאשר אחת הסיבות לכך היא האפשרות שתהיה הפרת־חוק המונית, כאשר עובדים רבים היו מסרבים לציית לצווים.

ישובים ללא אמבולנס

הישובים נס־ציונה, יבנה וגדרה ו־מועצות אזוריות שבסביבת רחובות ישארו ללא נט״ן — ניידת טיפול נמרץ — הממוקמת ברחובות, אחרי שהם לא שילמו את חלקם בתחזוקת האמבולנס.
תושבי רחובות ישלמו החל בשנת־הכספים הבאה 100 שקל לבית־אב לצורך תחזוקת הנט״ן.

ביקור שרון והפלישה לניקאראגואה

במישרד־החוץ זועמים על מדיניות־החוץ העצמאית שמנהל שר־הביטחון, אריאל שרון. לדעת חוגים במישרד־החוץ עלולים לקשור את ביקורו של שרון בדיקטטורה המרכז־אמריקאית הונדורס בפלישה שמתכננים בגלוי תומכי הרודן המודח אנסטאסיו זומוסה, בחסות אמריקאית, לניקראגואה הסמוכה.
תומכי זומוסה חונים בהונדורס, ובמישרד־החוץ הישראלי חוששים כי ביקורו של שרון בהונדורס דווקא עתה יעכיר את יחסי ישראל עם כמה ממדינות אמריקה הלטינית, המתנגדות לפלישה לניקראגואה.

אין שר שישי

בישיבת הנשיאות של המיפלגה הליברלית, שנערכה השבוע בתל־אביב, הוחלט על־דעתם של השרים שימחה ארליך ויצחק מודעי כי בחירת השר השישי מטעם המיפלגה הליברלית תידחה לזמן בלתי־מוגבל.
הנימוק של ארליך הוא שמוטב למיפלגה הליברלית להמתין לתוצאות ועדת־החקירה, לפני שהיא תעמיק את שותפותה בממשלה.
מודעי מסכים לדחייה, משום שהתברר לו כי אין כל סיכוי לבחירת המועמד שלו לכהונת השר השישי, פסח („פייסי") גרופר.

תפיסה בליכוד

בליכוד גוברת המתיחות בין שתי החטיבות העיקריות, הליברלים ותנועת החרות.
בחרות מצביעים על כך שאיש מהליברלים לא הסתייג בפומבי מהלכיו האחרונים של השר יצחק מודעי, שדיבר על אפשרות של הליכה משותפת של הליברלים עם המערך.

איום קואליציוני

יו״ר איגוד העובדים הליברליים, הח״כ צבי רנר, שיגר השבוע מיכתב אולטימטיבי ליו״ר הנהלת הקואליציה, הח״כ אברהם שפירא.
הוא הודיע לו שאם לא יחול שינוי בסידרי העבודה של הקואליציה, יראה עצמו רנר חופשי להצביע תמיד לגופו של עניין, ולא על־פי ההסכמים הקואליציוניים שמיפלגתו חתמה עליהם.

דרכונים עולמים לנטורי קרתא

נטורי־קרתא מתעניינים ברכישת דרכונים עולמיים, שמנפיקה „רשות שירות תבל", שבראשה עומד אזרח־עולם מס׳ 1, גרי דייוויס.
הוצאת הדרכון מעוגנת בהכרזת זכויות־האדם של האו״ם, למרות שמדינות שונות אינן מכירות בו.
אם ירכשו נטורי־קרתא דרכונים אלה הם יעשו זאת כדי להימנע מלהחזיק דרכונים או תעודות־זהות ישראליות.

יומון לליכוד?

ב„מצודת־זאב", מעוזה של תנועת־החרות, מתנהל מאחורי הקלעים מאבק סביב רעיונו של ראש־הממשלה, מנחם בגין, להוציא יומון, אשר ישרת את הליכוד.
מצד אחד של המיתרס ניצב שר־העל לענייני כלכלה, יעקב מרידור, המבקש לפעול למען הוצאת העיתון, ומי שמתנגד לכך בכל תוקף הוא שר־האוצר יורם ארידור, הטוען באוזני מקורביו שבגין פנה אל מרידור בבקשה לפעול למען הוצאת היומון כדי להבטיח, למעשה, שהרעיון לא ייצא אל הפועל.

דאגה ב„שלום עכשיו"

בתנועת „שלום עכשיו" מודאגים מכך שבכמה מן הפעולות האחרונות של התנועה היא לא זכתה כלל בשיתוף פעולה מצד התנועות הקיבוציות, ובמיוחד ניכר הדבר ביחסו של הקיבוץ הארצי של מפ״ם אל התנועה.
בעבר היה הקיבוץ הארצי אחד הגופים העיקריים שעסקו בצד האירגוני של פעולות שלום עכשיו.

הצלם של ג'סיקה - בארץ

לא הלן שייבר, המגלמת את דמותה של ג׳סיקה נובאק בסידרה, נמצאת בארץ, כפי שנמסר בטעות, אלא אנדרו רובין, המגלם באותה סידרה את דמותו של הצלם.
רובין מגלם תפקיד ראשי בסרט ישראלי־קנדי בשם „מירי", של הבימאית ציפי טרופה, המוסרט עתה בארץ. בסרט משחקים שחקנים קנדיים, אמריקאיים וישראלים.

דני ורמוס מתחתן

מזכ״ל המפד״ל, דני ורמוס, שהתגרש מאשתו לפני כארבעה חודשים („העולם הזה" 2346), נרשם השבוע לנישואין ברבנות בתל־אביב.
אשתו החדשה של ורמוס תהיה אילנה גלזמן, אלמנה בת 38 מבני־ברק, העובדת ב„קסטל", מעוזה של המפד״ל.

תפקיד לערבי

הבימאי קוסטא גאבראס יעניק את תפקיד הפלסטיני בסירטו על הבעייה הפלסטינית לשחקן מוחמד בקרי, שהוא ערבי־ישראלי, ולא לשחקן יהודי־ישראלי, כפי שסברו תחילה.

שמועות סביב „ירדן־חקירות"

בבורסה מופצות עתה שמועות מכוונות, המיועדות להעלות את ערך מניותיה של חברת „ירדן־חקירות", שבראשה עומד העיתונאי־לשעבר דויד סופר.
אחת השמועות המופצות היא שירדן תקים חברת־בת, שבראשה יעמוד מי שהיה מזכיר־הממשלה, אריה נאור, שהורשע על־ידי בית־הדין של עובדי־המדינה בפרשת הקריקטוריסט רענן לוריא, אך הוא בעל קשרים טובים בצמרת הליכוד.

פאר במקום פאר

את תוכנית־הטלוויזיה הקרובה „שעה טובה" ינחה מגיש התוכנית „כלבוטק", דניאל פאר, אחרי שמפיקי התוכנית דחו את הצעתו של מני פאר להמשיך בהגשת התוכנית עד לסוף השנה האזרחית.
דניאל פאר לא יהיה המנחה הקבוע של התוכנית. הנטייה היא להעניק את המישרה למנחה חדש, שעדיין לא הופיע על המירקע.

מתיחות בין בנקים

בין „בנק הפועלים" ובין „בנק המיזרחי המאוחד" שוררת בשבועות האחרונים מתיחות. שני הבנקים שותפים, ביחד עם „הבנק הבינלאומי הראשון", במכשירי השירות האוטומטיים (בנקטים), ולשני הבנקים יש מערכת מסועפת של שותפויות בחברות שונות.
המתיחות נוצרה אחרי שבכינוס של חברי הנהלת בנק הפועלים ומנהלי סניפים, מתח יו״ר הנהלת הבנק, גיורא („ג׳ורי") גזית, ביקורת חריפה על מדיניות ההתרחבות המהירה של בנק המיזרחי.
אחד ממשתתפי הכנס דאג להעביר את הדברים לידיעת מנכ״ל בנק המיזרחי, אהרון מאיר.

נדחה מושב מועצת „חברת העובדים"

המושב של מועצת „חברת העובדים", שעמד להתקיים בחודש דצמבר, נדחה בגלל חילוקי־דיעות בין מזכ״ל ההסתדרות, ירוחם משל, ובין כמה מהמנכ״לים של המשק ההסתדרותי.
משל כועס על חברות הסתדרותיות, המשתפות פעולה עם הממשלה, ומצביע על בנק הפועלים, שהעניק הלוואות גדולות, ללא ערבויות, לחברת אל־על הממשלתית. מזכ״ל ההסתדרות מעודד מהודעתם של ראשי־ועדים, אנשי הליכוד, כי יתמכו בהסתדרות בתחום המאבק המיקצועי.

האזרחים מרוצים מצווי הריתוק

העובדים האזרחיים בביטאון־צה״ל במחנה היו מרוצים מצווי הריתוק שהוצאו נגדם, ולא איפשרו להם להשתתף בשביתת־האזרחים עובדי־צה״ל השבוע.
העובדים האזרחיים חששו כי אם ייעדרו מהעבודה, יוכח שאפשר להוציא את הביטאון גם בלעדיהם.

חקירה משפחתית

עורך־הדין מכס קנת, שהתמנה השבוע כחבר הוועדה לחקירת רצח ארלוזורוב, אינו הראשון במשפחתו שעוסק בפרשה זו.
אחיו הבכור, הנרי קנטרוביץ, היה עוזרו של התובע מוסה אל־עלמי, במישפט רצח ארלוזורוב המקורי, בשנות ה־30׳.

עובד „אל־על" נגרר על־ידי שוטרים לניידת מלכודת

במדינה

העם

חייל תועה

מי אחראי למותו של החייל דויד גבאי?

חייל צה"ל דויד גבאי נהרג ליד הכפר בריח בלבנון.

לפי הודעת דובר צה"ל הוא נהרג מכדור תועה, בעת חילופי אש בין דרוזים ואנשי־פלאנגות.

חייל תועה, במילחמה תועה.

הוא לא ידע לשם מה הוא נמצא שם, ומה לו במילחמה לא לו.

הוא היה קורבן מיותר לחלו־סין.

איש לא יתן את הדין על כך.

גלי הונדוראס

האם טס אריאל שרון להונדוראס כדי ללמוד שם שיטות חדשות של שילטון?

ראשי ישראל מגלים עניין גובר והולך במדינות אמריקה הלאטינית, שבהן שולטים מישטרים של „חונ־טה." בספרדית, „חונטה" היא מוע־צה, והכוונה היא למועצה של קצי־נים, התופסים את השילטון והמקי־מים במדינה מישטר צבאי, בעזרת רצח, עינויים, „העלמויות" ודיכוי טוטאלי של כל אופוזיציה.

חונטה כזאת שולטת בהונדוראס, שאליה עלה־לרגל שר־הביטחון ארי־אל שרון, בלוויית אשתו. חונטות כאלה שולטות בארגנטינה ובאורוג־ואי, שאליהן עומד לעלות־לרגל שר־החוץ יצחק שמיר (ראה עמוד 10), אחרי שחזר מביקור אצל הרו־דן של זאיר.

המטרה הגלוייה של הביקורים היא למכור נשק לכל דורש — וככל שמישטר הוא מזוהם יותר, כן הוא זקוק יותר לנשק ישראלי. כי מיש־טר שהוא בזוי בעיני העולם מבקשה בהשגת נשק מספקים הגונים יותר. ואילו ישראל המנודה אינה בוררת לה את לקוחותיה, ולא איכפת לה למה ונגד מי משמש הנשק.

רפובליקות בננות. ציניקאים טענו השבוע כי יש לביקורים אלה מטרה שניה: ללמוד כיצד פועל מישטר של חונטה, כדי להסיק לקחים גם לגבי ישראל.

היו להערכה צינית זו כמה תימו־כין. בין השאר:

● לפני שבוע התגלה כי ה־רמטכ"ל של צה"ל וראש אמ"ן אי־נם משתתפים רק באורח קבוע ב־ישיבותיה של הממשלה הנבחרת, אלא גם לוקחים חלק פעיל בכל הדיונים הפוליטיים, מטיפים לדי־עותיהם, חולקים על דיעות של שרים ובכלל „מרגישים בבית" (העולם הזה 2361).

● השבוע נדהמו עובדי התחנה גלי צה"ל להיווכח כי ידידתו ה־אישית של הרמטכ"ל עדנה פאר, שהוצנחה על ראשם לתפקיד מס' 2 בתחנה, „חויילה." פאר, שעליה הכריזו עובדי־התחנה חרם רישמי, זכתה בדרגת סגן־אלוף, אחרי ש־ה„מפקד" החדש של התחנה, רון בן־ישי, איש־אמונו של שר־הביטחון, התמנה כאלוף־מישנה. כך מנסה הרמטכ"ל לא רק להדק את שליטתו בתחנה, שהיתה עד כה תחנה עצמאית־למעשה ואזרחית ל־כל דבר, אלא גם לשבור את ה־חרם שהוטל על בת־חסותו (העולם הזה 2360). התחנה הפכה עתה בו־רג במכונת־תעמולה צבאית־אידיאו־לוגית, כמו תחנות־השידור בשאר רפובליקות־הבננות.

● גם בשבועון השייך לצה"ל, במחנה, החלה מהפכה פוליטית. במחנה מחולק על חשבון המדינה לחיילים, וכמעט באופן אוטומטי גם לקציני־המילואים. הוא לא עסק מעולם בפוליטיקה. השבוע, לרא־שונה, הופיע בראש הגליון מאמר ראשי פוליטי־אידיאולוגי, בחתימת העורך, המשקף נאמנה את דעתו האידיאולוגית של הרמטכ"ל. תוכ־נו: התקפה על חיילים בעלי־מצ־פון, המסרבים לשרת בלבנון או ב־גדה. המסקנה: הצו הדמוקרטי ה־עליון הוא ציות עיוור לפקודה — תיזה שיש לה חסידים רבים באמ־ריקה הלאטינית.

כל אלה הם צעדים קטנים. אבל הכיוון הוא ברור לגמרי. הוא מוביל אל אותו היעד שאליו טס אריאל שרון: הונדוראס.

ציונות

למה? ככה!

לתנועה הציונית נותרה רק פונקציה אחת: לחלק את כספם של יהודים תמימים בין המיפלגות והעסקנים.

מה יש להשיב על שאלותיו של אדם, השואל למה רוצה ישראל לספח את השטחים הכבושים? ל־שר־החוץ הישראלי, יצחק שמיר, היתה לכך השבוע תשובה ניצ־חת: „ככה!"

בכל ימות השנה מתנהל הווי־כוח הפוליטי בישראל ברמה ירו־דה. אך כאשר מתכנס קונגרס ציו־ני, יורד הוויכוח לרמה אינפנטי־לית. רמת דבריהם של יצחק שמיר, דויד לוי ואחרים השבוע היתה מע־ליבה ילד בן 10, בעל מנת־מישכל ממוצעת.

הסיבה לכך נעוצה ברמתם של ה„צירים" לקונגרסים — חבורה של עסקנים מכל העולם, שאינם מייצ־גים איש, הרואים בתנועה הציונית בעיקר סוכנות לנסיעות־חינם על־חשבון יהודים תמימים.

חלוקת השלל. מאז קום המ־דינה, התנוונה התנועה הציונית לחלוטין. אין לה שום פונקציה ממשית. בשטח ה„ציוני" בה"א ה־ידיעה — העליה לישראל — נכש־לה התנועה לגמרי. בכל רחבי ה־גולה תופסים עתה יורדים־מישראל מקום בולט. הציונים אינם עו־לים, והעולים המעטים אינם ציו־נים.

ישראל דורשת מיהודי העולם שני דברים, ואת שניהם אין הציונים מסוגלים לספק: כסף ולחץ פולי־טי. שתי הפונקציות מתמלאות על־ידי גופים ואירגונים שאין להם שום שייכות לתנועה הציונית. אלה הם אנשי־מיקצוע, הממונים על־ידי קומיסארים ישראליים, הבזים לעסקנים הציוניים.

לעומת זאת, יש לתנועה הציו־נית תפקיד חשוב: היא מהווה מערכת־צינורות להעברת הכספים של העם היהודי למיפלגות־המימסד בישראל, בדרכי־סתר שונות. היא גם מממנת את ההתנחלות בשטחים הכבושים, שוב בדרכי־סתר, מכיוון שהחוק האמריקאי אוסר על השי־מוש בכספים — שתורמיהם זוכים בניכוי ממס־ההכנסה האמריקאי ל־מטרות אלה.

תפקיד מישני: אספקת ג'ובים, טיולים־חינם, אירוח ביד רחבה ו־שאר הנאות־החיים לעסקנים, על־פי מפתח המבוסס על העיקרון של „שמור לי ואשמור לך."

כיף, כיסאות וכסף. מעבר לזה אין לתנועה הציונית מצע או דרך. איש אינו יודע מה זאת „ציונית" ברבע האחרון של המאה ה־20, ו־במה היא חורגת מסתם זיקה ל־ישראל ולביטחונה, שכמעט כל ה־יהודים בעולם שותפים לה. העס־קנים הציוניים עצמם התייאשו זה מכבר מלחפש תשובה לשאלת ה־משמעות האקטואלית של הציונות, והוויכוח על כך נאלם ונעלם מזמן. לעסקנים די בכיף, בכיסאות ובכסף.

לקראת הקונגרס ה־30 לא ניסה איש לעורר ויכוח רעיוני. היו מא־בקים סוערים על כיסאות והטבות. היו זיופים בבחירות במקום שהיו בחירות, וברוב המקומות לא היו בחירות בכלל. אך לא היה שום ויכוח על מצע רעיוני או פוליטי, או על עניין מהותי כלשהו.

למה?

כתשובתו בת־האלמוות של יצחק שמיר, האיש המבקש לרשת את מ־קומו של מנחם בגין: ככה!

תעופה

סוף לא ברור

עובדי „אל על" הובלו למלכודת, כשהם משותקים לחלוטין.

עתודת השוטרים שהתמקמה ב־אכסניית־הנוער בצפון תל־אביב המתינה בדריכות למהדורת מבט. עשרות השוטרים, שהוצאו מקורס בצפון הארץ כדי לפזר את הפגנות עובדי אל־על בגוש דן, חיפשו מקום טוב מול המסך הקטן. כאשר דיווחו על הפיזור האלים של הפגנת עוב־די אל על מול ביתו של יושב־ראש מועצת־המנהלים של החברה, נחמן פרל, בהרצליה — גדלה השימחה.

„הנה אני מרביץ!" צרח שוטר אחד. „הנה אני גורר את האשכנזי הזה!" קרא אחר. „אוף, איזה מכות הכנסנו להם!" נשמעו קולות מקצה החדר.

רחוק מלהיות סביר. ערב פירוקה הרשמי של חברת התעופה הלאומית, הצליח המימסד לשתק כמעט לחלוטין את עובדי החברה.

בתחילת השבוע שעבר היה נד־מה שעובדי אל־על ימנעו את פירוק החברה — או בדרך מישפטית או בכוח. כפי שהם יודעים להפתיע תמיד, הם הגיעו לביתו של פרל בהרצליה. מישטרת תל־אביב, ש־הוזעקה למקום פיזרה את המפגי־נים לטענתה בכוח סביר, ואף עצ־רה חלק מהם. הצילומים בטלוויזיה, כמו תמונות שצילמו עובדי־החברה שהיו במקום, הראו על שימוש ה־רחוק מלהיות סביר בעת הפיזור.

הקריאות שהעובדים השמיעו דמו לקריאות־קרב מחודשות של מקופ־חים, שיגרפו אחריהם את כל ה־משק: „בדם ואש נפתח את אל על," „ישראל יפה, הליכוד דרס אותה," „בגין התפטר, לא רוצים אותך יותר," ו„נבון לשילטון." מס־תבר שהיתה זו אשליה. המשק לא זועזע.

ביום השלישי לפני שבוע, עד שעות־הצהריים, היה נדמה שהעוב־דים יוצאים למערכה גלויה. באותו בוקר הם יצאו להפגין מול בית־המעצר באבו־כביר, לשם הובאו כמה מחבריהם שנעצרו ערב קודם לכן בהרצליה. אחרי שפוזרו, הם הגיעו למישרדיו של פרל ברמת־גן. כאן הם כבר פוזרו בכוח גדול מהסביר.

עובד החברה, אורי הרץ, היה ב־רמת־גן בעת הפיזור והוא סיפר אחר־כך: „נסעתי לבית־אמריקה ל־צלם שקיעה. כששמעתי על הפגנת העובדים מיהרתי לרמת־גן. כשראי־תי מה קורה שם, שלפתי מייד את המצלמה וצילמתי את הפיזור. הם חשבו שאני צלם־עיתונות ולא הפ־ריעו לי בעבודתי."

חברו לעבודה תומס קנטור צילם שוטרים מכים ונוהגים באלימות־יתר בפיזור ליד ביתו של פרל.

העובדים היו המומים. האופן ה־גס שבו נהגה בהם המישטרה גרם תסיסה רבה. היה ברור ל־דובר־הוועדים, גבי זלצמן, כמו לשאר משתתפי ההפגנות שחלקם אף נפצעו, כי לא במיקרה הוחלט לנהוג בהם ביד קשה.

העובדים, שלא יכלו לעכל את התנהגות לובשי המדים, החליטו ל־הגיש תלונות נגד השוטרים המ־כים, על־פי התמונות שהם צילמו. הם הבטיחו לזעזע את כל הארץ ב־סיפוריהם על התנהגות המישטרה ולשלוח תלונות שלהן מצורפים צי־לומים לכל חברי הממשלה. בסוף השבוע כבר שכח זאת הציבור.

אך בשלב ההוא היה ברור שעו־בדי אל על נוצחו. ביום החמישי שעבר הם ערכו הפגנה ברישיון מול מצודת זאב בתל־אביב. כאשר התקבלה תשובה שלילית ממישטרת נמל־התעופה על בקשתם לערוך הפגנה בשטח החברה, ביום ראשון שעבר, נותרו מישמרות השוטרים שהקיפו את נמל־התעופה חסרי־עבודה. העובדים לא באו להפגין ללא רישיון.

עובדי אל על ניסו, מלבד רצונם

(המשך בעמוד 6)

חלק זעיר

הוא הציע לרמטכ"ל כסף למען מיבצע של "פיתרון סופי" של הפלסטינים" - והרמטכ"ל שיגר לו מיכתב תודה

המתחן כותב המיכתבים הסרקאסטיים ללב"י ולרמטכ"ל, שבתאי לוי. אחרי פניית „העולם הזה" לדובר צה"ל, זומן לוי לשיחת בירור. הוא הבהיר לקצין בכיר כי מדובר במתיחה.

הרמטכ"ל נפל בפח!

כסף אין ריח — אומר פית־גם ידוע. אפילו הרמטכ"ל בכ־בודו ובעצמו הודה במילים חמות לתושב רמת־גן, שכתב לו, כי הוא תורם ללב"י כדי לבצע את הפית־רון הסופי של העם הערבי הפלס־טיני, שיעלה סכומים אדירים ל־צורכי מחנות־ריכוז, תאי־גזים ו־טרנספורט.

שולח המיכתב אינו מטורף או פאשיסט קיצוני. שבתאי לוי מר־מת־גן, הנמצא בצד השמאלי של הקשת הפוליטית, רצה להביע בד־רך מקורית־סרקסטית את מחאתו על מילחמת־הלבנון ומסע איסוף הכספים והתרומות לצה"ל. לוי, נכה אשר נפגע בתאונת־דרכים, שלא הוכרה על־ידי הביטוח הלאו־מי, רצה למחות גם נגד המוסד, שאינו מכיר בנכותו.

הדבר האחרון שהוא העלה על דעתו היה, שהוא יקבל מכתב־תודה אישי בכתב ידו של רפאל („רפול") איתן.

ב־5 באוגוסט שיגר לוי מכתב למנכ"ל ליב"י ולמנכ"ל הביטוח־הלאומי, שבו כתב:

הוני מתכבד בזאת להודיעכם על החלטתי לתרום ללב"י את כל ה־סכומים שאני מקבל מהמוסד ל־ביטוח לאומי, שהם: 1. קיצבת־נכות מלאה. 2. גימלת־ניידות ל־החזקת רכב.

בימים אלה, שצה"ל נלחם לבי־צוע הפיתרון הסופי של הטירוד הבינלאומי וליצירת מרחב־מחיה לעם היהודי, וכאשר העם כולו בישראל ובתפוצות מעלה תרו־מות לליב"י, החלטתי גם אני לת־רום תרומה צנועה זו.

מאחר ואינני עובד, ואין לי מקורות פרנסה אחרים, הדרך הי־חידה העומדת לרשותי לתרום, היא על־ידי העברת הקיצבה וה־גימלה לליב"י. מייד עם קבלת מיכתב זה ועד להודעה חדשה, יעביר המוסד לביטוח לאומי את כל הסכומים שאני מקבל חודש בחודשו לליב"י."

למיכתב זה צירף לוי תצהיר ב־חתימתו, לחיזוק דבריו.

כעבור שלושה שבועות קיבל לוי תשובה מליב"י, הקרן להת־עצמות צה"ל, על המיכתב הרשמי, שנשא את התאריך 26 באוגוסט, היה חתום סגן־אלוף יהודה בכר, מפקד היחידה.

כתב בכר:

שמחנו מאו לקבל את התחיי־בותך, אך מאחר וציינת כי אלה הם מקורות פרנסתך היחידים, נב־קשך לשקול שנית את התחיי־בותך. אנו מציעים כי תממש רק מחצית מההקצבה אותה אתה מק־בל מהמוסד לביטוח לאומי. תודתנו והערכתנו העמוקים על גילוי זה של התנדבות ואזרחות למופת.

לוי, שהיה מרוצה מהתשובה, המשיך במתיחה וכתב מכתב נוסף לליב"י, חמור פי כמה מהראשון. המכתב נשלח ב־3 בספטמבר.

כתב לוי:

בעזרת השם, הנשק והכסף.

עדיין טרם קיבלתי תשובה מ־הביטוח הלאומי בדבר העברת ה־הקצבה והגימלה לליב"י.

בקשר להצעתכם, לממש מחצית הקיצבה והגימלה מהביטוח הל־אומי, הנני איתן בדעתי לתרום הכל למשך שנה או יותר. אבינו שבשמיים — הזן ומפרנס את עמו ישראל — ידאג גם לי. אם ירצה השם, אפנה בקרוב לישיבה של חוזרים־בתשובה ואהיה סמוך על שולחנם — שולחנו של הקדוש ברוך־הוא. כך אתרום תרומה נוס־פת לביטחון המדינה. בימים הק־רובים אעלה לעיר־הקודש, ירוש־לים השלמה, שחוברה לה יחדיו, אגש למוסד לביטוח לאומי, ואס־דר העברת קיצבת־הנכות וגימ־לת־הניידות לליב"י.

אמנם, המילחמה בלבנון הסתיי־מה והמחבלים פונו ממנה, ונבחר נשיא לבנון ידיד ישראל. יש צורך בדחיפות בהקמת מחנות ומיבני־קבע לצה"ל לקראת החורף, ואם ירצה השם, נזכה גם להתנחל שם, ולחדש היישוב היהודי בלבנון ה־משוחררת.

עדיין קיימת סכנה מסורית, ומ־צבאות ערבים אחרים, הזוממים להשמידנו — לאחר חיסול כוחה הצבאי של סוריה, והצטרפותה ל־הסכם קמפ־דייוויד, והקמת ממש־לה סורית נוחה לנו, נצטרך להר־חיב את מרחב־המחיה היהודי ב־סוריה־רבתי, ולשם כך נזדקק ל־כספים רבים יותר, להקמת הת־נחלויות, מאחזים, ולהתבססות ה־יישוב היהודי בסוריה.

יתכן שיהיה צורך בעתיד לבצע את הפיתרון הסופי לבעיית העם הערבי הפלסטיני ועמים ערבים אחרים, לצורך יצירת מרחב־מחיה יהודי. פיתרון סופי זה יעלה סכו־מים אדירים, והקרן־לביטחון־יש־ראל תאלץ לגייס סכומים אלה. עם ישראל, שהוא עם מוסרי, רו־דף שלום וצדק מאין כמוהו, והו־מניסט השומר בקפידה על טוהר הנשק, יממן ברצון רב תוכנית זו לפיתרון סופי של הפלסטינים.

לעם היהודי, שהוא בחיר הע־מים ועם סגולה, הטוב שבעמים והטהור שבגזעים יש הזכות המ־לאה להשמיד ולחסל סופית את אוייביו, על־פי ההבטחה האלוהית, ולפי הדגם המוסרי של יהושע בן־נון.

הקרן לביטחון ישראל ולהתעצ־

(המשך בעמוד 68)

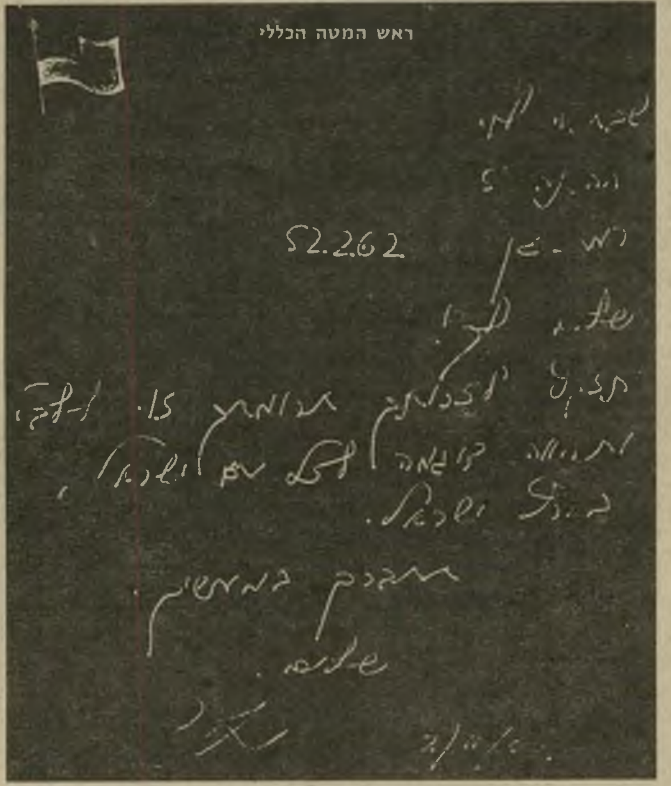
ראש המטה הכללי

תשובת הרמטכ"ל

רפול מודה אישית ללוי על תרומתו. במיכתב נאמר: „תיזקף לזכותך תרומתך זו ללב"י ותהווה דוגמה לכל עם־ישראל בארץ־ישראל. תתברך במעשיך." המיכתב הוא מתאריך ה־2 בנובמבר.

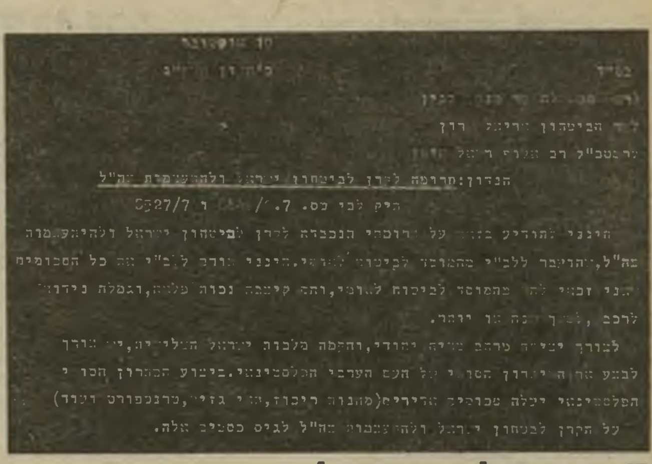
הנדון: תרומה לקרן לביטחון ישראל ולהתעצמות צה"ל

מיכתב לרמטכ"ל

חלק ממיכתבו של לוי לראש־הממשלה, לשר־הביטחון ול־רמטכ"ל. התשובות שקיבל הופכות את המלל הפאשיסטי לסאטירה.

במדינה

(המשך מעמוד 5)

לעורר את דעת־הקהל, למנוע בכל מחיר את פירוק החברה.

ביום השישי שעבר בא גם הקץ לניסיונות אלה.

בעיה פרטית. עתה נפתח דף חדש בחיי החברה ועובדיה המות־שים.

כחלק מתהליך הפירוק תופעל כ־נראה החברה מחדש. שוררת אי־ודאות מוחלטת לגבי אופן הפעלת החברה, ימי ההפעלה, מי יעבוד בה ומי יפוטר. לאיזה נתיבים היא תמריא ועל איזה קווי־תעופה תוותר ההנהלה החדשה. והשאלה הגדולה: האם המפרק בכלל מתכוון להפעיל את החברה או להביא לחיסולה ב־הדרגה, תוך כדי מחיקת החובות ומכירת הציוד.

מול שאלות הרות־גורל אלה נ־צבים העובדים חסרי־אונים. בחב־רה הפועלת בפירוק אין כל מש־מעות לוועדים והם אינם צד בדיו־נים. מאז יום הראשון שעבר הפ־כה בעית אל על בעייתם הפרטית של חמשת אלפים העובדים, שנות־רו חסרי־עבודה וחסרי ביטחון מי־נימלי לגבי עתידם.

מנהיג עובדים. לאורך כל ה־מאבק, שנמשך כבר כשמונה חוד־שים, ניצבת דמות גבוהת־קומה ו־חדת־דיבור. גבי זלצמן, דובר־ה־וועדים כונה לא אחת מנהיג עובדי אל על. בכישרון רב הוא הצליח להפוך את עובדי אל על משנואים ביותר במשק לכאלה ש־ראוי לשמוע מה דרישותיהם. ה־שבוע הוא לא נראה מותש כלל, בדרך מהפגנה להפגנה הוא סיפר לכל מי שרצה לשמוע שהמאבק עדיין לא תם ועובדי אל על לא יכנעו.

בסוף השבוע שעבר ספק אם עמ־דו מאחוריו רבים.

הפגנות

המילחמה הארוכה ביותר

חצי שנה חלפה מאז יצא צה"ל למילחמת 48 השעות, ואיש אינו רואה את סיומה

„לצאת מיד מלבנון!" קראו חב־רי הוועד נגד המילחמה בלבנון בשבוע הראשון למילחמה בחודש יוני. קריאה דומה הם השמיעו ב־שבוע האחרון, שישה חודשים תמימים אחרי שצה"ל נכנס להרפ־תקה שסופה אינו נראה באופק.

חגיגות השנה? עשרות מחב־רי הוועד ואוהדיו, וסקרנים רבים התקבצו בכיכר דיזנגוף בתל־אביב בצהרי יום השישי שעבר. חברי הוועד ישבו על מדרגות הכיכר ה־קרובות לקולנוע רב חן, והחזיקו בידיהם שלטים בגנות המילחמה, הפגיעה בפליטים והמשך שהייתו של צה"ל מעבר לגבול הצפוני.

כל־אחד מאנשי הוועד קרא ב־מיקרופון את כרוז מישמרת־המח־אה. פה ושם ניגשו לחבורה מתנג־דים והתפתחו חילופי־דברים קשים בין שני המחנות. המישטרה, ששמ־רה על הסדר, נותרה חסרת־עבודה.

האדישות של העוברים ושבים היתה סימן־היכר לעובדה שהמיל־חמה בלבנון הפכה לשיגרה. שתי צעירות, שחצו את הכיכר, התבו־ננו מרחוק בשלטים ושאלו בקול: „מה הם רוצים שנצא, אחרי כל מה שנתנו שם?" איש מבוגר הת־קרב למפגינים ואמר: „לא יעזור לכם. לא נצא משם!"

חברי הוועד החתימו אזרחים על כרוז התנועה די שיפורסם בעי־תונים, אחרים מכרו פוסטר שבו מובעת בצורה גראפית הדרישה ל־צאת מביירות.

כעבור שעתיים התפזרו המפגי־נים. אחד הפעילים אמר: „אני מת־פלל שלא נחגוג שנה לשהייתנו ב־לבנון".

סקופ

הנשיא עומד להודיע שהוא מקבל את דין דעת־הקהל:

הוא ירוץ!

כל המערכת הפוליטית בישראל עסוקה בימים אלה בשיחות על שני אנשים בלבד: אופירה ויצחק נבון. הסיפורים הנרקמים סביב הנשיא רעייתו הם מסמרי־שער.

הסיפור הכי־פופולארי הוא שבני־הזוג גמרו אומר להתגרש. בעוד שבועות מספר, בתחילת פברואר, יודיע נבון על כך לציבור. בעת ובעונה אחת הוא יודיע על פרישתו מתפקידו והתנזרות מחיים ציבוריים. נבון אף נראה בירושלים בלוויית אחיו, ויקטור, כשהם מחפשים דירות לו או לרעייתו, אחרי שיפרדו ממישכן־הנשיא וזה מזה.

אחרים טוענים, שנבון יודיע על פרישה בחודש פברואר ויתרץ זאת בנסיון להציל את חיי־המישפחה שלו, שעלו על שירטון.

חוגים המקורבים לשר־הביטחון מספרים במיסדרונות־הכנסת, שכאשר היה נבון יושב־ראש ועדת־החוץ־והביטחון של הכנסת הוא הפך שותף לכמה מהפשעים של ממשלת המערך, וכאשר יתפרסמו פרוטוקולים מאותן ישיבות, יתגלה פרצופו האמיתי של הנשיא, המוכר כ„יונה".

חוגים המזוהים עם יושב־ראש מיפלגת העבודה מוכנים להישבע שנבון הוא חסר כושר־מנהיגות, ויכולת להכריע. יש בידם חומר רב מתקופת היותו חבר המיפלגה, שיחזק דיעה זו.

מדוע התאחדו קואליציה ואופוזיציה, יריבים ושונאים, כדי להשמיץ את הזוג הנשיאותי באינטנסיביות כה רבה ולספר עליהם סיפורי־בדים?

הסיבה ברורה: נבון מתכוון לרוץ לתפקיד ראש־הממשלה.

התסריט כימעט ודאי. בתחילת פברואר, או מעט מאוחר יותר, יודיע הנשיא על פרישתו בתום קדנציה אחת. בסוף מאי, כאשר הוא יעזוב את המישכן לטובת נשיא חדש (שצריך להיבחר באפריל), הוא יודיע על חזרתו לחיים הפוליטיים.

אם הבחירות יוקדמו לחודש אוקטובר 1983 — מועד הבחירות לרשויות המקומיות — הרי שהוא יתייצב כבר במועד זה בראש המערך בהתמודדות מול הליכוד.

המים העכורים

מאז פרוץ מילחמת הלבנון עומדים הנשיא ורעייתו לפני סידרת החלטות שתקבענה את מהלך חייהם בשנים הקרובות ואת המפה הפוליטית של ישראל. אישית, היו מעדיפים בני הזוג לפרוש ולחזור לחיים רגילים. הזוג, שהכניס רעננות ודינמיות במישכן נשיאי־ישראל, היה מעדיף להתרחק מהעין הציבורית. נבון מניח שיעוד חייו היה לכתוב ספרים, יעוד שהוא טרם מילא. פרישה מהתפקיד ומהחיים הציבוריים תאפשר לו להתרכז בכתיבה. בני הזוג היו רוצים לגדל את שני ילדיהם, נעמה וארז, הרחק מאור־הזרקורים. אופירה משתוקקת להסתובב ברחובות ירושלים ללא ליווי צמוד, ויצחק כמה ללכת להצגת תיאטרון ככל אזרח ולא כנשיא.

מול זאת, כאשר מביט נבון סביבו, הוא נחרד. סיוריו ברחבי הארץ, במיסגרת תפקידו, בעיקר בקרב בני עדות־המיזרח, הותירו בו רושם קשה. למרות שכלפיו ישנם גילויים של אהבה, הרי שהשינאה כלפי תנועת־העבודה ובעיקר כלפי העומד בראשה, היא רבה מאוד. עד כדי כך שגם מי שמתנגדים לדרכו של הליכוד, מצביעים עבורו בבחירות, ורק כדי שלא לחזק את כוחו של שימעון פרס.

הניכור בין צמרת העבודה ובני עדות המיזרח, שהם רוב בארץ, הוא כה חריף, עד שנבון הבין שסיכויי מהפך פוליטי, תחת ההנהגה הפוליטית הנוכחית של המערך, הם כמעט אפסיים.

נבון מודע להידרדרות שיצר הליכוד בארץ. הוא יודע, מכלי ראשון, שהליכוד מונע הסדר בגדה, רק כדי ליישב אותה ביהודים. הוא מודע לתוצאות ההרסניות על החברה והצבא כתוצאה ממילחמת הלבנון, ששיאה היה נסיון הממשלה להתחמק מהקמת ועדת־חקירה ממלכתית לבדיקת אירועי הטבח במחנות־הפליטים.

הוא גם ער להתרופפות הסדר החברתי בארץ. בפגישות שהוא מקיים ברחבי הארץ, הוא נדהם לגלות שהייאוש מכרסם בחלקים חשובים של הציבור.

המשך שילטון הליכוד, בהנהגת מנחם בגין או מישהו אחר, משמעו העמקת הפער, הקיטוב והניכור בחברה הישראלית, מילחמה מתמשכת, פיצוץ הסכם השלום עם מצריים וירידה המונית.

נבון מודע לרחשי־לב הציבור ולתפקיד שהוטל עליו. הוא מבין את גודל האחריות שמוטלת על כתפיו, ועתה עליו להכריע, לשבת בבית ולכתוב ספרים או לצלול במים העכורים של הפוליטיקה.

הוא עדיין לא הודיע על החלטתו וכבר זכה בקבלת־פנים צוננת מהמחנה שאליו הוא משתייך. בתום אסיפה מיפלגתית אמר שימעון פרס לקבוצת פעילים: „אפנה מקומי לנבון אם ירצה בכך, אך כחבר, ויצחק הוא חבר טוב שלי, הייתי מייעץ לו לא לעשות זאת." הפורום בו נאמרו הדברים כוון לכך שנבון יודע, בתוך זמן קצר, מה חושב פרס על רצונו לחזור לחיים הפוליטיים.

דברים אלה, כמו התבטאויות אחרות נגדו, מחזקים את החלטתו לרוץ לתפקיד הציבורי הבא שלו. מעשיו של נבון מעוררים נגדו את כל המימסד הפוליטי. לפני חמש שנים, כשעמד להיבחר כנשיא, הופצו שמועות דומות שהתגלו אחר־כך כחסרות־שחר (העולם הזה 2116).

אין זו הפעם הראשונה שבני־הזוג עומדים לפני החלטות קשות, בחייהם המשותפים. ליצחק, בן ה־61 ולאופירה בת ה־47, שנישאו ב־1963, יש נסיון בהתמודדות עם הכרעות חשובות.

גידול ממאיר

שנתיים אחרי נישואיהם נכנס נבון לקלחת הפוליטית, כאשר הצטרף לרפ"י. החיים הפוליטיים דרשו הקרבה מסויימת, אך הותירו מקום לחיים פרטיים.

כאשר היה ברור בתחילת 1978, שנבון יתמנה לנשיא, הבינו בני־הזוג שהם נכנסים לעידן חדש בחייהם, ושדברים רבים שאהבו לעשות לפני כן — לא יוכלו לעשות במישכן.

בתוך זמן קצר הם גברו על המיכשולים. נבון מילא בתוכן חדש את תפקיד הנשיא. אופירה הקדישה את כל מירצה לאירוח ולתפקידים ציבוריים שונים ומגוונים. כמאסטרנית לפסיכולוגיה של שיקום, היא הקדישה זמן רב לטיפול בילדים מחוננים שבאים מבתים עניים.

בשנה שבה נבחר נבון לנשיא הורחק גידול קטן מפניה של אופירה. רק כעבור

(המשך בעמוד 70)

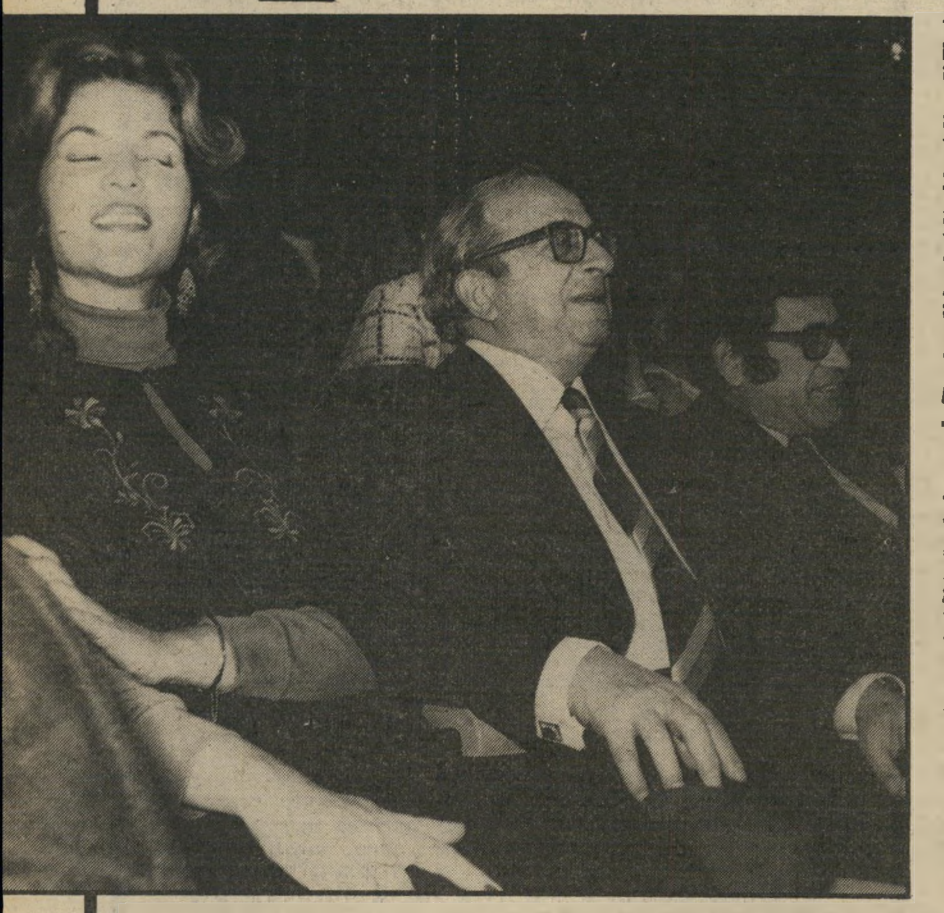

גל שמועות

בני הזוג נבון באחת מהופעותיהם המשותפות הרבות בציבור. מאז הוברר שנבון לא יישב חמש שנים נוספות במישכן נשיאי ישראל, החלו פושטות בחוגים הפוליטיים הבכירים שמועות על משברים בחיי בני־הזוג, גירושים אפשריים ועל כוונתו של הנשיא לפרוש בכלל מהחיים הציבוריים.

לקראת השלב הבא של חקירת הטבח:

שורה שלמה של פרטים שלא עלו בחקירת הוועדה - או שעלו

מאחורי דלתיים סגורות - שופכים אור חדש על הזוועה

העולם הזה סרק את הפירסומים ומצביע על הנושאים הטעונים חקירה

האחריות של שמיר

העולם הזה מציע:

10 לגלאי־שקר!

במהלך העדויות, שנשמעו לפני ועדת־החקירה, הופיעו חמש סתירות בול־טות ובלתי־נתנות ליישוב בין עדים שונים. בכל אחת מחמש הסתירות מופיע בכל צד של המיתרס עד אחד, שעדותו מנוגדת לחלוטין לעדותו של עד אחר. בכל אחד מן המיקרים האלה אומר רק א ח ד מן העדים את האמת, ואילו העד האחר משקר.

הוועדה תצטרך לקבוע את העובדות, ובמיסגרת זאת להכריע ולומר מי מהעדים משקר ומי דובר אמת. דרך אחת לקבוע זאת, היא בהליך המישפטי המקובל, על פי שיקולם של חברי ועדת־החקירה, ועל פי חומר־הראיות שיהיה בידיהם. אך בהכרעה חשובה זאת יכול לסייע גלאי־השקר. „העולם הזה" מציע שעשרה אנשים ייבדקו במכשיר זה:

● **ראש-הממשלה מנחם בגין והרמטכ"ל רב-אלוף רפאל איתן:** האם טילפן מנחם בגין ביום השבת בבוקר אל הרמטכ"ל וביקש ל־ברר מה אירע בבית־החולים „עזה"? הרמטכ"ל העיד שכך היה, וסייעו לו בעדות זאת שר־הביטחון, אריאל שרון, וראש־לישכתו של הרמטכ"ל, סגן־אלוף זאב זכרין, שאמרו כי הרמטכ"ל סיפר להם על פנייתו של ראש־הממשלה. בגין מכחיש וטוען, כי כלל לא יכול היה לקיים שיחה זאת, משום שביום שבת בבוקר הוא היה בבית־הכנסת.

מי מהשניים משקר?

● **שר-החוץ יצחק שמיר ושר-התיקשורת מרדכי ציפורי:** ציפורי סיפר בעדותו כי ביום ו' בבוקר הוא טילפן אל שר־החוץ, סיפר לו על „השחיטה" במחנות־הפליטים, וביקש כי יבדוק ידיעה זאת. ציפורי עמד על כך כי עניין זה היה עיקר השיחה. שמיר טוען, כי ציפורי דיבר על „השתו־ללות" בלבד, וכי אמר זאת רק כבדרך־אגב, בתוספת לידיעה אחרת על שלושה מחיילי צה"ל שנהרגו.

מי מהשניים משקר?

● **המזכיר הצבאי עזריאל נבו והמישנה למנכ"ל מישרד-החוץ, חנן בראון:** בראון סיפר כי ביום ו' בערב או בלילה הוא טילפן אל סגן־אלוף נבו וסיפר לו על מה שנמסר לו מפי הממונה על השגרירות האמריקאית בתל־אביב, אודות המתרחש במערב־ביירות ובמחנות־הפליטים. נבו טוען כי השיחה לא התקיימה כלל, ולא יכלה להתקיים.

מי מהשניים משקר?

● **רל"ש ראש אמ"ן, משה חברוני, ועוזר שר-הביטחון, אבי דודאי:** סגן־אלוף חברוני העיד כי הוא העביר אל דודאי, באמצעות עוזרו,

עוזר דודאי
ידיעה או שמועה?

שר שמיר
שחיטה או השתוללות?

הסרן משה סיני, ידיעה על 300 הרוגים. סיני סיפר על כך לאיש לישכת שר־הביטחון, סגן־אלוף ראובן גיא, שהעביר את הידיעה לדודאי. חברוני טען במפורש, כי דודאי לא דיבר אמת כאשר העיד שהידיעה הזאת לא הגיעה אליו. דודאי מכחיש שידיעה כזאת הגיעה אליו.

מי מהשניים משקר?

● **שר-הביטחון, אריאל שרון, ורל"ש הרמטכ"ל, זאב זכרין:** סגן־אלוף זכרין אמר כי הוא בטוח ב־„100%" שבפגישה שהתקיימה ביום שבו נרצח בשיר ג'מאיל, בשעה 20.00, דובר בין שר־הביטחון ובין הרמטכ"ל שהפלאנגות יוכנסו למחנות־הפליטים במערב־ביירות. שרון אמר בעדותו שבאו־תה שיחה לא דובר כלל על הפלאנגות.

מי מהשניים משקר?

שלושה שרים בממשלת־ישראל קיבלו מכתבי־אזהרה מוועדת־החקירה, על־פי סעיף 15. אך רק באשר לשניים מן השרים — ראש־הממשלה ושר־הביטחון — נאמר כי הם היו שותפים להחלטה להיכנס למערב־ביירות, שכללה את ההחלטה להכניס את הפלאנגות למחנות־הפליטים צברה ושאתי־לא, וכי הם עלולים להיפגע כתוצאה מכך.

במיכתב האזהרה ששוגר לשר השלישי, שר־החוץ יצחק שמיר, נאמר רק כי הוא עלול להיפגע מכך שלא העביר את המידע על הטבח, שאותו הוא קיבל משר־התיק־שורת, מרדכי ציפורי.

אך בידיעות שפורסמו בעיתונות בסמוך למועד שבו אירע הטבח — לפניו ולאחריו, נאמר כי שר־החוץ היה שותף מלא להחלטה להיכנס למערב ביירות, אותה החלטה ש־הממשלה אישרה בדיעבד בישי־בתה ביום חמישי, בשעה שבה התחיל כבר הטבח במערב־ביירות.

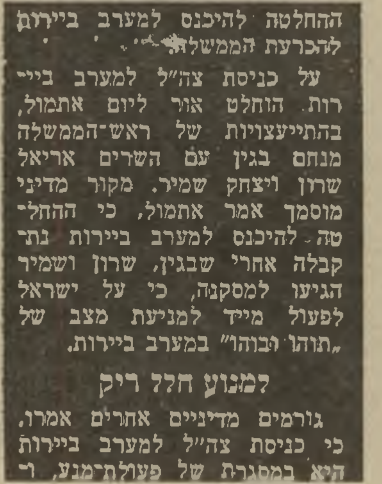

ההחלטה להיכנס למערב ביירות להכרעת הממשלה

על כניסת צה"ל למערב ביי־רות הוחלט אור ליום אתמול, בהתייעצויות של ראש־הממשלה מנחם בגין עם השרים אריאל שרון ויצחק שמיר. מקור מדיני מוסמך אמר אתמול, כי ההחל־טה להיכנס למערב ביירות נת־קבלה אחרי שבגין, שרון ושמיר הגיעו למסקנה, כי על ישראל לפעול מייד למניעת מצב של „תוהו ובוהו" במערב ביירות.

למנוע חלל ריק

גורמים מדיניים אחרים אמרו, כי כניסת צה"ל למערב ביירות היא במסגרת של פעולת־מנע, ו־

„דבר": 16.9.82

בידיעה אשר הופיעה באותו יום ביומון דבר, מסר סופרו המדיני של היומון, טוביה מנדלסון, כי כמה שרים בממשלת־ישראל הגדירו כ„חמורה ביותר" את העובדה ש־ההחלטה על כניסת צה"ל למערב־ביירות התקבלה בהתייעצות בין ראש־הממשלה, שר־הביטחון ושר־החוץ ללא שיתופם של שרי הממשלה האחרים. עוד נאמר באותה ידיעה (ראה גלופה) כי „על כניסת צה"ל למערב־ביירות הוחלט אור ליום אתמול (כלומר: ביום הרביעי בבוקר) בהתייעצוי־יות של ראש־הממשלה, מנחם בגין, עם השרים אריאל שרון ויצחק שמיר... ההחל־טה להיכנס למערב־ביירות נתקבלה אחרי שבגין, שרון ושמיר הגיעו למסקנה כי על ישראל לפעול מייד למניעת מצב של 'תוהו ובוהו' במערב־ביירות."

עד כאן דברי מנדלסון. גם כתבו הצ־באי של מעריב, יעקב ארז, כתב אחרי הטבח, ששמיר היה שותף מלא להחלטה להיכנס למערב־ביירות. בכתבה שפירסם ארז אחרי הטבח, ביום ד', 21.9.82, כתב:

„בהתייעצות שהיתה בין ראש־הממשלה מנחם בגין, שר־הביטחון אריאל שרון ו־שר־החוץ יצחק שמיר, הוחלט להורות ל־צה"ל להכניס את כוחותיו לביירות־המער־בית בדרך המהירה ביותר... ההחלטה היתה להימנע מכניסה אל מחנות־הפליטים צברה, שאתילא ואל־פקהאני, שנותרו מחוץ לתחומי המיבצע." (ראה גלופה).

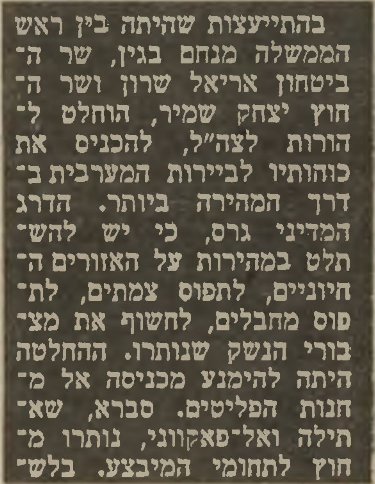

בהתייעצות שהיתה בין ראש הממשלה מנחם בגין, שר ה־ביטחון אריאל שרון ושר ה־חוץ יצחק שמיר, הוחלט ל־הורות לצה"ל, להכניס את כוחותיו לביירות המערבית ב־דרך המהירה ביותר. הדרג המדיני גרס, כי יש להש־תלט במהירות על האזורים ה־חיוניים, לתפוס צמתים, לת־פוס מחבלים, לחשוף את מצ־בורי הנשק שנותרו. ההחלטה היתה להימנע מכניסה אל מ־חנות הפליטים. סברא, שא־תילה ואל־פאקווני, נותרו מ־חוץ לתחומי המיבצע. בלש־

„מעריב": 21.9.82

דברים אלה של מנדלסון וארז לא הוכח־שו על־ידי שר־החוץ או דובריו, עד שהוא הופיע לפני ועדת־החקירה, ב־24 בנובמבר 1982. שמיר אמר בתשובה לשאלות ה־שופטים כי באותו ערב שבו נודע על מו־תו של בשיר ג'מאיל הוא היה מחוץ ל־ירושלים, בחגיגות היובל של המושבה ראש־פינה.

שמיר: „בדרך חזרה שמעתי בקול־ישראל את הידיעות על הפיצוץ, והיתה דאגה לשלומו של בשיר. כאשר חזרתי הביתה התחלתי להתקשר אל אנשים במיש־רדי ואחרים. די מאוחר בלילה התברר ש־בשיר אכן איננו עוד בין החיים. לא השתת־פתי באותו הלילה בהתייעצויות. אחר־כך שמעתי מראש־הממשלה."

השופט ברק: „באותו לילה לא?"

שמיר: „רק לפנות בוקר, ביום ד' ה־15 בספטמבר, ראש־הממשלה התקשר בערך בשש בבוקר וסיפר לי שהנה, לרגל הרצח, נוצר מצב חדש ומדאיג, והוא התייעץ ב־לילה עם הרמטכ"ל ועם שר־הביטחון והם החליטו לתפוס עמדות במערב־ביירות כדי למנוע שפיכות דמים וחזרת התוהו ובוהו."

שמיר סיפר, כי גם במשך כל אותו יום הרביעי הוא לא השתתף בשום פגישות או דיונים שנגעו לכניסת צה"ל למערב ביי־רות.

הסתירה בין עדויות השרים ב־סמוך לתקופת הטבח ובין עדותו של שמיר לפני הוועדה היא ברו־רה. האם הוא היה שותף להחלטה להיכנס למערב ביירות — או ש־ראש־הממשלה רק דיווח לו ב־דיעבד על ההחלטה שהתקבלה?

מקבלי ההחלטות הוזהרו!

בכתבה מקיפה על הטבח שפירסם כתב מעריב יעקב ארז, הוא מדגיש שמקבלי ההחלטות בדרג הצבאי והמדיני הוזהרו במפורש על הטבח הצפוי אם ייכנסו ה־פלאנגות למחנות־הפליטים. אזהרה זו אף זכתה להופיע בכותרת לכתבה (ראה גלו־פה). בכתבה, שפורסמה כמעט שבוע אחרי הטבח, ביום ג׳ 21.9.82, נאמר:

„דו״חות המודיעין, שהונחו על שולח־נותיהם של הרמטכ״ל, שר־הביטחון וראש־הממשלה, אמרו כי הפליטים שנותרו ב־מחנות עלולים להיות חשופים לגורמים העויינים אותם זה שנים. ההערכה היתה כי יחידות של הפלאנגות עלולות להיכנס לביירות המערבית ולהמשיך את חשבון־הדמים ההיסטורי שבינן ובין הפלסטינים.

„המודיעין ראה את הנולד. הער־כותיו התבססו גם על הניסיון ש־נצבר בשלושת חודשי השהייה בלבנון. אבל נראה היה, כי מקבלי ההחלטות לא קיבלו את הערכות המודיעין.״ (ההדגשה במקור)

דברים אלה של ארז עולים בקנה אחד עם דבריו של הרמטכ״ל, רב־אלוף רפאל איתן, לאורך כל הדרך, כי אפשר וצריך היה לדעת שהפלאנגות יעשו טבח בפליטים. הרמטכ״ל לא אמר דברים אלה רק בישי־רוו אותו מפני מה שעלול להתרחש. אך דבריו אלה, שעל דומים להם חזר גם בע־דותו לפני ועדת החקירה, עומדים בסתירה לדברים אחרים שאמר בכנסת ממש באותו נאום.

כאשר פירט שרון את שלבי ההתרחשויות במחנות הפליטים הוא אמר: „הסיכום היה שכוח צבאי ייכנס למחנה שתילא בכיוון דרום ומערב, יסרוק ויטהר מחב־לים. הודגש בפגישות התיאום, ש־הפעולה היא נגד מחבלים ואין לפגוע באוכלוסיה אזרחית, ובמי־חד נשים, ילדים וזקנים.״

אין להבין מדוע היה צורך בהדגשות כאלה, אם אומנם לא העלה שרון „בחלו־מו הגרוע ביותר״ מה עלולים חיילי ה־פלאנגות לעשות בדיוק לאותם זקנים, נשים וילדים.

גם ראש־הממשלה מנחם בגין הכחיש לחלוטין בעדותו כי הוא הוזהר מפני ה־עלול להתרחש כאשר ייכנסו הפלאנגות ל־מחנות הפליטים. אחד השופטים שאל או־תו שאלה מפורשת לחלוטין בעניין זה.

ברק: „האם באיזה שהוא שלב מן ה־שלבים, קהילת המודיעין שלנו, באם זה המוסד ובאם זה אמ״ן, הביאו בפניך איזה

מעריב | לבנון | 3

סופרו הצבאי של „מעריב״ משחזר את שלשלת ההתרחשויות במערב ביירות – מפרישת מפת „מות הברזל״ ועד ההלם על הטבח

דו״חות המודיעין הזהירו מפני הצפוי במחנות אך מקבלי ההחלטות לא קיבלו את ההערכות

„מעריב״: 21.9.82

בת הממשלה ביום חמישי, בשעה שבה התחיל הטבח. הוא אמר אותם גם אחרי ה־טבח, במילים מפורשות לחלוטין.

בתשובה לשאלות עיתונאים בביירות, אמר הרמטכ״ל: „אני חושב כי מי שהכיר ומכיר את הבעיות הפנימיות בלבנון צריך לדעת שזה מה שעלול לקרות. היתה כאן מילחמת אזרחים לחיים ולמוות בין הע־דות, ונוצר מישקע עמוק של איבה, וכל זה היה עוד לפני הרצח של בשיר ג׳מאיל. הרצח הזה היכה את הנוצרים בתדהמה ש־קשה לתאר אותה.״

דברים אלה של הרמטכ״ל התפרסמו במעריב ביום ב׳, 20.9.82, שלושה ימים אחרי שהטבח הסתיים.

לעומת זאת, טענו ראש־הממשלה ושר־הביטחון כי לא יכלו להעלות בדעתם שאכן יתכן טבח מעין זה שהתרחש, ואף אמרו כי איש לא הזהירם שאפשרות כזאת תי־תכן. בנאומו בכנסת, ביום רביעי 22.9.82, אמר שרון את הדברים הבאים:

„לא שלחנו לשם את כוחות צה״ל, כי רצינו לחסוך בחיי אדם, ושלחנו אחרים לעשות את ה־פעולה. אולם לא העלינו בחלומנו הגרוע ביותר שאנשי הפלאנגות יעשו את הגרוע ביותר.״

מדברים אלה של שרון עשוי להשתמע כי לא היו לפניו כל דו״חות מודיעין שהז־שהוא חומר שממנו אפשר היה לומר כי צריכים בכל זאת להיזהר מהפלאנגות, הם עשויים להיות מסוכנים, הם עשויים לפגוע באזרחים?״

בגין: „לא אדוני. לא נמסר לי דבר כזה מטעם שני המוסדות האלה, המודיע־ניים.״

באותה עדות אמר עוד בגין כי „עובדה היא שאיש לא העלה את זה על הדעת, ש־יעשו מעשי זוועה, כפי שאני כבר טענתי, פשוט איש לא הניח את זה. שום שר, שום משתתף אחר.״

דברים אלה של בגין עומדים בסתירה לדברים שאמר הוא עצמו בפגישה עם דרייפר. כתבו המדיני של מעריב, יוסף חריף, פירסם כבר בגיליון של ערב ראש השנה, ב־17.9.82, ביום שבו התרחש הטבח, את נוסח השיחה בין ראש הממשלה ובין השליח האמריקאי מוריס דרייפר. חריף מו־סר כך את דברי בגין אל דרייפר, שבחקי־רת הוועדה הם שבו והופיעו:

„כל מטרתנו לשמור על השלום בעיר (ביירות) כי במצב שנוצר, עם רצח בשיר ג׳מאיל, עלולים להתחולל שם פוגרומים.״

האם הוזהרו מקבלי ההחלטות על־ידי גורמי המודיעין, או שלא הוזהרו? האם חלק מהם הוזהרו ואחרים לא הוזהרו? יתכן שהדבר יתברר בשלב הבא של דיוני ועדת־החקירה.

הידיעה על „300 ההרוגים״

ביום ב׳ ה־27 בספטמבר, כעשרה ימים אחרי הטבח, התפרסם ביומון האמריקאי ניו־יורק טיימס ראיון עם אלוף פיקוד ה־צפון, אמיר דרורי. קטע מסויים בראיון זה שופך אור חדש על שורה של עדויות שנשמעו בישיבות הפתוחות של ועדת־החקירה. וכך נאמר בדיווח של מעריב (ראה גלופה) על הראיון:

„כשנתבקש (דרורי) להגיב על דו״ח, כי נשלח מברק ביום ה׳ ב־11 בלילה מאת ראש יחידת ה־פלאנגות בשאתילא לפיקוד היש־ראלי במיזרח־ביירות שאמר: ,עד לזמן זה הרגנו 300 אזרחים ומחב־לים,׳ אמר דרורי כי היה זה ,אלי־מנט שנבדק.׳

„עוד אמר דרורי, כי הוא ותת־אלוף ירון לא ידעו על קיום ה־מברק עד יום ו׳ ב־11 לפני הצהר־ים, בשעה שלדבריו החלו לחוש תחושות ,בלתי־נוחות׳ לגבי המת־רחש.״

כלומר: הפלאנגות עצמן הודיעו לצה״ל כבר בשעה 11 בלילה ביום החמישי על ה־טבח שהם עורכים במחנות!

הידיעה על „300 הרוגים״ חוזרת כמה וכמה פעמים במהלך העדויות שנשמעו ב־וועדת־החקירה, בלי שמקור הידיעה הזאת יצויין. יתכן שידיעה זאת קשורה בשיחת־הטלפון הבהולה שקיבל רל״ש ראש אמ״ן, סגן־אלוף משה חברוני, ביום השישי ב־שעה 5.30 לפנות בוקר, שבה נמסר לו על 300 הרוגים. על־פי עדות חברוני הו־עברה ידיעה זאת אל עוזרו של שר־הבי־טחון, אבי דודאי, שהוא מצידו מכחיש זאת.

באותה שעה עצמה, באותו בו־קר, בשעה 5.30, טילפן האלוף דרורי אל ביתו של הרמטכ״ל, רב־אלוף רפאל איתן. דרורי לא מסר בוועדה מדוע טילפן אל הרמטכ״ל באותה שעה, ומה היה תוכן ה־שיחה. הוא רק אמר, כי בעיקבות השיחה הזאת הבטיח הרמטכ״ל להגיע לביירות באותו יום.

מכל מקום, ברור לחלוטין כי בשעה 11 בבוקר ביום השישי, כבר ידעו מפקד ה־אוגדה עמוס ירון ואלוף הפיקוד אמיר דרו־רי על המיברק של מפקד הפלאנגות, ועל־כך שמתרחש טבח במחנות. יתכן שמיברק זה מסביר את התחושות „הלא נוחות״ שהיו להם, ואשר בעיקבותיהן החליט דרורי „להפסיק״ את פעולות הפלאנגות במחנות־הפליטים.

מציאותו של מיברק זה ברשות מיפקדת צה״ל במיזרח־ביירות כבר ביום החמישי בלילה מבהי־

צעדים כדי להגן על האוכ־לוסיה האזרחית סביב למח־נות.

כשנתבקש להגיב על דו״ח, כי נשלח מיברק ביום ה׳ ב־11 בלילה מאת ראש יחידת הפאלאנגות בשתילה לפיקוד הישראלי במזרח ביירות, ש־אמר: „עד לזמן זה הרגנו 300 אזרחים ומחבלים״, אמר דרורי, כי היה זה „אלמנט שנבדק״.

עוד אמר דרורי, כי הוא ותת־אלוף ירון לא ידעו על קיום המברק עד יום ו׳ ב־11 לפני הצהרים, בשעה שלדב־ריו החלו לחוש תחושות „בל־תי נחות״ לגבי המתרחש.

„ניו־יורק טיימס״ אומר, כי במהלך השעתיים של ה־

„מעריב״: 28.9.82

רה כי ישראלים ידעו על הטבח כבר חמש שעות אחרי שהוא הת־חיל. והם ידעו זאת לא על־סמך „תחושות״ או „שמועות״ או „זימ־זומים״ אלא על פי הודאתם של בעלי־הדבר עצמם: הפלאנגות.

מפקד הפלאנגות דיבר במיברק במפורש על „אזרחים ומחבלים״ ולא רק על „מחבלים״!

במהלך עדותו נשאל דרורי על־ידי השו־פט ברק אם מפקד בשם מנחם לא הביע באוזניו חששות, ולא אמר לו משהו בדבר 300 הרוגים. תשובתו של דרורי היתה בת מילה אחת: „לא!״

מפקד האוגדה עמוס ירון התייחס בעדו־תו למיספר הזה, של „300 ההרוגים.״ הוא אמר: „היה גם דיווח לא מסודר וקופץ במיספרים, 120, 300, 45 הרוגים, מחבלים ואזרחים.״

מי עוד ידע על המיברק של מפקד הפלאנגות, שבו הוא הודה בביצוע הטבח בשלב מוקדם כל־כך?

גם סגן־אלוף ראובן גיא, מי שקיבל מ־עוזרו של רל״ש ראש אמ״ן את הידיעה התייחס במפורש אל המיספר הזה, של 300 הרוגים, וגם אל מקור הידיעה.

גיא: „הוא (סרן משה סיני) אמר שיש איזה סיפור שבביירות, בכניסה למ־חנות, יש איזה 300 הרוגים, מחבלים ואז־רחים. וזה בלי להראות לי מוצג או ידיעה שוטפת...

השופט כהן: „לא שאלת את משה מה מקור הידיעה?״

גיא: „שאלתי, ונדמה לי שהוא אמר לי שזה הגיע מהחפ״ק בביירות.״

הידיעה על 300 ההרוגים הופיעה גם במהלך עדותו של רל״ש הרמטכ״ל, סגן אלוף זאב זכרין. מן העדות הסתבר, כי דיווח שביקשו אנשי אמ״ר להעביר ללש־כת הרמטכ״ל על 300 הרוגים כתוצאה מכניסת הפלאנגות למחנות־הפליטים לא הועבר, משום שלישכתו של הרמטכ״ל הי־תה סגורה בליל האירועים בביירות.

בדיונים הפתוחים של ועדת החקירה לא הוזכר כלל המיברק של מפקד הפ־לאנגות. מתי בדיוק נודע עליו לדרורי? לירון? לרמטכ״ל?

העולם הזה מציע:

להזמין את דרייפר!

יותר ויותר במהלך העדויות שנשמעו בוועדת־החקירה, התברר התפקיד החשוב אשר מילאו כמה פקידים אמריקאיים בפרשת הטבח. בעדויות הוזכרו כמה וכמה פעמים שלושה אמריקאים: השגריר סמואל לואיס, סגנו, הממונה על השגרירות האמריקאית, והשליח האמריקאי המיוחד מוריס דרייפר.

האמריקאים מילאו תפקיד רב־חשיבות. הם היו המתווכים בין צה״ל ובין צבא לבנון. הם ידעו על המתרחש במחנות־הפליטים, ודאגו להעביר מידע זה לרשות הישראליים, והם לחצו על הפלאנגות לצאת ממחנות־הפליטים כבר ביום ו׳ בבוקר. השליח מוריס דרייפר קיים סידרת פגישות עם שרים, אנשי־צבא ואנשי ביון ישראליים. עדותו עשוייה להוות נדבך חשוב במסכת־העדויות ששמעה הוועדה, ומן הראוי היה שהוא יוזמן להעיד.

הודעת הממשלה: שקר!

ביום הראשון, ה־19 בספטמבר 1982 התכנסה ממשלת־ישראל לישיבה מיוחדת שנמשכה שלוש שעות וחצי. הנושא העי־קרי בישיבה זאת היה הטבח במחנות־הפליטים, שהסתיים יממה קודם לישיבה. בתום ישיבת־הממשלה, בשעה 1.30 אחר־חצות, מסר מזכיר הממשלה דן מרידור (ראה גלופה) את ההודעה הבאה:

„בראש־השנה נרקמה עלילת־דם נגד מדינת היהודים וממשלתה ונגד צה״ל. ב־מקום בו לא היה צה״ל מוצב נכנסה יחידה לבנונית לאיזור בו הסתתרו מחבלים, על־מנת ללכוד אותם. יחידה זו פגעה באוכלוס־יה האזרחית וגרמה לה אבידות כבדות. הממשלה מציינת עובדה, זאת תוך הבעת צער.

„צה״ל, מייד כשהבחין בנעשה, שם קץ לטבח החפים־מפשע ואי־לץ את היחידה הלבנונית לעזוב את האיזור.״

בהודעה זאת יש שני שקרים גסים. ב־הודעת הממשלה נאמר כי „במקום בו לא היה צה״ל מוצב נכנסה יחידה לבנונית.״ זה היה הקו הרשמי של ההסברה בימים הראשונים אחרי הטבח, כאילו „הסתננו״ הפלאנגות למחנות־הפליטים ממקום שבו לא היתה לצה״ל שליטה. מכל העדויות שנש־מעו בוועדת־החקירה ברור, כי אין שמץ־אמת בדברים אלה. הפלאנגות נכנסו דרך קווי יחידות־צה״ל, שכיתרו את מחנות ה־פליטים מכל עבר. הם זכו לקבל תצלומי־אוויר של מחנות־הפליטים, סיוע בתאורה

צה״ל. במקום בו לא היה צה״ל מוצב נכנסת יחידה לבנונית לאיזור בו הס־תתרו מחבלים, על מנת ללכוד אותם. יחידה זו פגעה באוכלוסיה האזרחית וגרמה לה אבידות כבדות. הממשלה מציינת עובדה זו תוך הבעת צער. צה״ל, מיד כשהבחין בנעשה, שם קץ לטבח התפים מפשע ו־אילץ את היחידה הלבנונית לעזוב את האיזור. האוכ־לוסיה האזרחית הביעה את הוקרתה לצה״ל על שחש לעזרה״.

„ידיעות אחרונות״: 20.9.82

ובטיפול רפואי, והותר להם להכניס תחמו־שת נוספת למחנות ולהחליף חלק מאנשיהם שהיו בתוכם.

עוד נאמר בהודעה, כי הפעולה של הפלאנגות הופסקה מיד כשנודע על הטבח, וכי מישהו „אילץ״ את הפלאנגות לצאת מהמחנות. נכון הדבר, שביום השישי ב־צהריים, כאשר היה ידוע שמתחולל טבח,

(המשך בעמוד 72)

„הוא בן־זונה, אבל הוא הבן־זונה שלנו...”

בולשת ישראלית לרודן

מובוטו ורבין (משמאל) בישראל
מהו המחיר?

שתי בקשות עיקריות היו לנשיא זאיר, מובוטו ססה־סקו, מאורחיו הישראליים: להדריך את המישטרה החשאית שלו ולשפר את תדמיתו בארצות־הברית.

את המישאלה הראשונה קל למלא. המומחים הישראליים,

מובטלים כעת מעבודה.

השאה נפל,

עתה פנויים המומחים הישראליים למלא תפקיד בזאיר. יצחק שמיר ואברהם טמיר, איש אמונו של אריאל שרון, הבטיחו זאת בשעת ביקורם־הממלכתי בזאיר.

אך את המישאלה השניה קשה הרבה יותר למלא. מובוטו תבע מן השר הישראלי שיגייס את יהודי ארצות־הברית לפעול לשיפור תדמיתו. הוא הניח כי די בפקודה ישראלית, ויהודי אמריקה יעמדו דום ויבצעו.

אלא שכל יהודי אמריקה גם יחד אינם מסוגלים לשפר את תדמיתו של הרודן, ששמו הפך שם־נרדף לשחיתות ביבשת אפריקה. אחרי נפילתם של אידי אמין באוגנדה והקיסר בוקאסה בקיסרות (כיום הקהיליה) המרכז־אפריקאית, נחשב שליט

ארמון מובוטו בבריסל
ארבעה מיליארד דולר

זאיר כאלוף השחיתות והעריצות באפריקה השחורה.

יהלומים לנשות האורחים

הערכה זו אינה מבוססת על שמועות. הוא מתועדת וממוסכמת היטב.

אחד ממנהלי הבנק הממלכתי הגרמני, ארווין בלומנטל, התמנה על־ידי קרן־המטבע הבינלאומית כנגיד הבנק המרכזי של זאיר, כדי להבטיח את החובות הענקיים של המדינה. לפני כמה שבועות בלבד הודלף בגרמניה דו״ח חשאי של בלומנטל על המתרחש בזאיר. זוהי תמונה מחרידה של שחיתות טוטאלית.

זאיר, המדינה השניה בגודלה באפריקה, המבורכת בכל טוב, פושטת־רגל. היא חייבת למדינות־המערב כשישה מילארד דולר. המוני ילדים סובלים מתת־תזונה ממאירה. אולם לפי הערכת ראש־ממשלתה לשעבר, שגלה לבריסל, מחזיק מובוטו כיום ברכוש פרטי של ארבעה מיליארד דולר. כל הרכוש הזה נגנב מקופת־המדינה.

רכוש זה כולל שני ארמונות ו־11 בתים אחרים בבריסל ובסביבותיה, טירה באיטליה, וילה בשווייץ ודירת־פאר במרכז פאריס, נוסף על ארמונותיו בזאיר עצמה. בעיירת־מולדתו גבאדוליט, הקים מובוטו ארמון, שהוא מעין העתק אפריקאי של ורסיי הצרפתית. הוא מחזיק במספר רב של חשבונות פרטיים ברחבי אירופה, ובכללם כמה חשבונות חשאיים, ממוספרים, בבנקים שווייציים.

מניין בא הון זה? בלומנטל עצמו היה עד לכך: ההכנסות של חברות־המיכרות בזאיר (יהלומים, נחושת ומחצבים רבים אחרים) מועברות, על פי פקודה מלמעלה, במישרין ללישכת הנשיאות. סכומים של עשרות מיליוני דולרים, מחיר המתצבים של זאיר, מועברים ברחבי־העולם ישר אל החשבונות הפרטיים של הנשיא.

כדי להבטיח את שילטונו, משתף מובוטו לא רק את 50 בני מישפחתו אלא גם את מפקדי צבאו וראשי שרותי־הביטחון שלו בשלל. לא פעם הופיע בלישכתו של הבנקאי הגרמני בקינשאסה גנרל זה או אחר, ותבע לשלם לו עשרות אלפי דולרים בו במקום ובמזומנים. לעיתים באו הגנרלים בלוויית כיתת־חיילים, שאיימו ברוביהם. כשהגרמני סירב, הם הלכו לנשיא וקיבלו את מבוקשם בלי בעיות.

גם כלפי זרים אין מובוטו מקמץ. רעיות אורחיו הממלכתיים זוכות בדרך־קבע בשי צנוע — קופסות של יהלומים יקרי־ערך. בבלגיה פועלת עתה ועדת־חקירה ממלכתית, כדי לבדוק האשמות שכמה מראשי־המדינה שוחדו על־ידי הרודן של זאיר (שהיתה פעם מושבה בלגית). מי שהיה ראש־ממשלת בלגיה קיבל, לפי ההאשמות, מיזוודה ובה חצי מיליון דולר.

לעומת זאת מסרב מובוטו לשלם את החובות הממלכתיים של זאיר. באופן רישמי, זאיר היא בבחינת פושטת־רגל.

הצד השני של השחיתות היא העריצות. לא במיקרה זקוק מובוטו לבולשת, הדומה לסאוואק של השאה הפרסי. השאה, אחד מגדולי השודדים הממלכתיים של המאה ה־20, עינה ורצח כל מי שפתח פה כדי למתוח עליו ביקורת. בזאיר נעצרו ועונו 13 חברי־פרלמנט, שהעזו למתוח ביקורת על השליט החמסני.

מרכז המצורעים

הממשלה האמריקאית אינה מואסת במישטר הזאירי, כשם שלא מאסה במישטר האיראני, בשעתו. „הוא בן־זונה, אבל הוא הבן־זונה שלנו,” אמר פקיד אמריקאי בכיר. האימרה התאימה לשאה האיראני, לאנאסאזיה זומוסה בניקאראגואה ולמובוטו. לשלושה אלה היתה עוד תכונה אחת משותפת: הם היו ידידיה ובני־חסותה של ממשלת־ישראל, בימי המערך והליכוד כאחד.

מבחינה אמריקאית, יש רק צרה אחת לגבי מובוטו: מעלליו ידועים מדי בציבור האמריקאי. בארצות־הברית, שלא כמו בישראל, קיימת דעת־קהל ועיתונות, המתנגדות בחריפות לתמיכה במישטרים מושחתים מדי. לכן דרושה ישראל: מובוטו משוכנע כי יהודי אמריקה שולטים בכלי־התיקשורת ובבנקים, ועל כן הם יכולים גם לשנות את תדמיתו וגם להביא לו הלוואות חדשות. הוא אמר זאת ליצחק שמיר בפה מלא. על כן חידש את היחסים הרשמיים עם ישראל, ועל כן הוא מוכן ליחסים עימה. בשעתו הופצה באירופה השמועה שמישהו שילם לחשבון פרטי 10 מיליוני דולר עבור ההכרה בישראל.

השאלה היא: האם כדאי לישראל לחזור בזאיר על פרשת התערבותה באיראן, ולקשור את שמה במישטר רקוב, מושחת ורודני? כל הכוחות המתקדמים ברחבי היבשת מתעבים את מובוטו, ויחגגו, בבוא העת, ביום נפילתו, כשם שחגגו ביום נפילת אידי אמין. אמין, כמו מובוטו, עבר השתלמות צבאית בישראל.

נראה כי שיקולים כאלה אינם מטרידים את יצחק שמיר, כשם שלא הטרידו בשעתו את אבא אבן, שקיבל את מובוטו בזרועות פתוחות, כאשר בא ללמוד צניחה בישראל.

הביקור אצל הרודן הזאירי היה רק אחד משרשרת של מעשים, המבססים את מעמדה של ישראל כמרכז עולמי של „חברת המצורעים” במישפחת־העמים:

- אריאל שרון נסע להונדוראס, כדי למכור לה נשק. הונדוראס משמשת עתה כבסיס אמריקאי במילחמת הגרילה נגד ניקאראגואה השמאלנית — אותה ניקאראגואה אשר לרודן הימני המודח שלה סיפקה ישראל נשק עד לרגע גסיסת מישטרו.
- שמיר הודיע כי הוא עומד לערוך ביקורים ממלכתיים בשתי מדינות שבהן שולטת רודנות צבאית טרוריסטית — ארגנטינה ואורוגוואי. מדינה שלישית מאותו הסוג, צ׳ילה, זוכה בביקורים של ראשי צה״ל.

מכיוון שממשלת־ישראל היא גם הטובה בידידות דרום־אפריקה הפאשיסטית, הרי התמונה שלמה: ישראל פשוט חודרת לכל המקומות שבהם אין שום מדינה הגונה רוצה להיראות בגלוי — וכך היא חוגגת ניצחונות דיפלומטיים מזהירים.

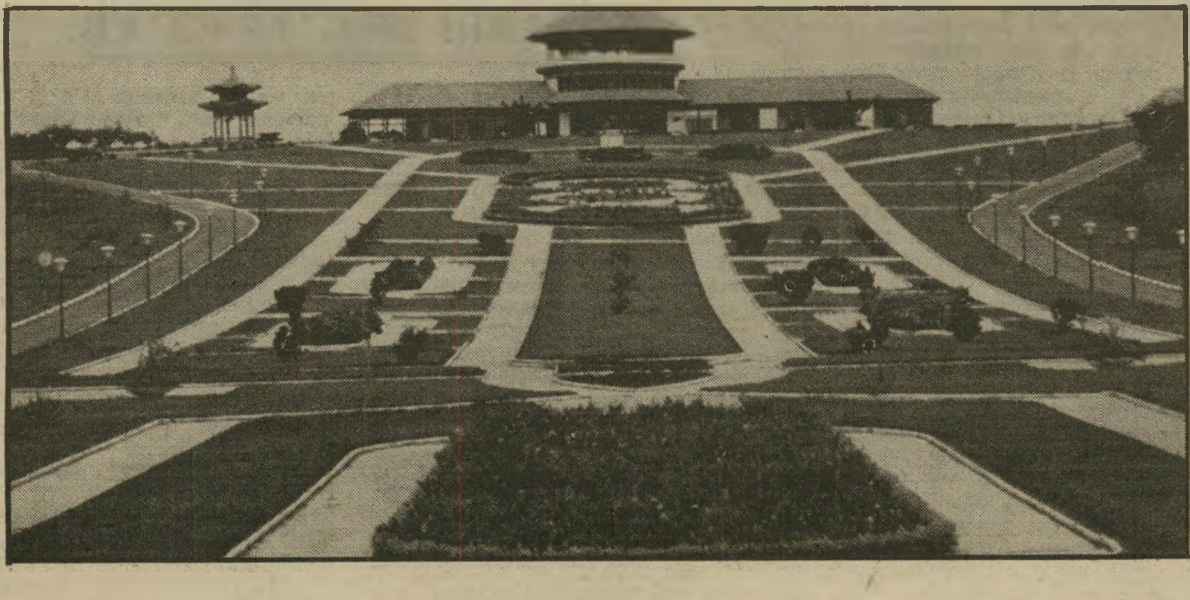

ארמון מובוטו בגבאדוליט
ורסיי שחורה

הנדון:

חיילי צה"ל התקבלו בלבנון בשמחה - עכשיו הם מוקפים חומה של שינאה ואיבה

החוצה!

ביום הרביעי של המילחמה סיירתי בלבנון. חמקתי דרך חור בגדר ונסעתי בעיקבות צה"ל, מכיוון מטולה לעבר צידון, שלא היתה כבושה עדיין.

נסעתי בלי ליווי, בלי נשק גלוי, במכונית פרטית הנושאת מיספר ישראלי, שבה היו, מילבדי, רק כתבת וצלמת. נכנסתי לכפרים שלאורך הדרך, וגם סטיתי מן הדרך כדי להיכנס לכפרים מרוחקים יותר.

במשך כל אותו יום לא נתקלתי אף בביטוי אחד של עויינות.

תושבי הכפרים שמחו לקראתנו, ביקשו מאיתנו לצאת מן המכונית ולכבד אותם בשתיית קהווה בביתם. היתה לי הרגשה מוחלטת של ביטחון ושלווה.

עברנו כפרים שיעיים. על הקירות התנוססו תמונותיהם של מנהיגים שיעיים ידועים, וביכללם רוח־אללה חומייני. על הקירות התנוססו סיסמות שיעיות, והתושבים בירכו לשלום את הישראלים הבלתי־חמושים שבאו אליהם.

בשום מקום לא ראיתי סימנים של קרב. הכפרים היו שלווים לגמרי. חודהחנית של צה"ל עבר שם, יומיים־שלושה לפני־כן, בלי לחימה.

התמונות, שבהן נראו בני־הכפרים המקבלים בשימחה ובידידות את הטנקים של צה"ל, לא היו פרי של תעמולה. הדברים התרחשו כך במציאות.

מדוע?

קשה להאמין, כי בני־הכפרים היו בן־לילה לציונים. בוודאי שלא. אבל הם היו עייפים ממילחמת־האזרחים המתמשכת. הם היו מוכנים לכל כובש, בתנאי שיביא עימו ביטחון וסדר. הם האמינו כי צה"ל בא לשהות קצרצרה, וכי בתום מילוי משימתו יחזור הביתה, כפי שעשה ב־1978.

■ ■ ■

השבוע שרר באותם האזורים עצמם מצב שונה לחלוטין.

במשך חצי השנה השתנתה התמונה עד ללא־הכר.

חיילי צה"ל שוב אינם עוצרים בנבטיה ובכפרים השיעיים, שבהם ביקרתי אז, אלא אם כן יש להם שם משימה חשובה.

גם אז הם מתהלכים שם רק בקבוצות, כשנישקם מוכן בידיהם להפעלה מיידית.

איש אינו מעלה עוד על דעתו „לקפוץ לכפר" סתם ככה, כדי לקנות סיגריות או לשתות קהווה.

אם היו החיילים מוכנים עוד לפני חודשיים־שלושה לקשקש עם החנווני או לפלרטט עם בנות־המקום, עבר להם החשק. אין עוד שום קשר בין החיילים והתושבים.

יש סיורים חמושים. עיניים עירניות סוקרות את שני צידי הכביש. מבטים קודרים ואטומים עונים להן.

בשפה פשוטה: בדרום־לבנון נוצר עתה מצב של כיבוש קלאסי. „הם שונאים אותנו, והם נמאסו עלינו!" — אמר סמל, שחזר זה עתה משרות־מילואים שם.

■ ■ ■

מה גרם לשינוי?

מצד צה"ל, הגורם המיידי הוא החשש מפני פעולות־גרילה.

היה די התקפות על סיורים של צה"ל, יריות על רכב חונה ונוסע, מכוניות־תופת ופעולות־חבלה (שלא לדבר על החשדות שנותרו מפרשת־צור) כדי לשים קץ לאווירה החופשית ששררה פעם. חיילי־צה"ל יודעים עתה כי אורבת להם סכנה בכל מקום. הם נזהרים — מרצון או על פי פקודה.

זהו גורלו של הכובש. הוא יודע כי הפגיעה עלולה לבוא בכל מקום, מכל כיוון. כדי ליצור אווירה כזאת אין צורך במאמץ גדול. די בפגיעות מעטות — מוקש פה, צרור־יריות שם, שני פצועים בשבוע אחד, הרוג בשבוע אחר. עצם העובדה שלוחמי־הגרילה קיימים, שהם יכולים לבצע את זממם ולהיעלם בקרב אוכלוסיה האוהדת אותם, יוצרת את אווירת־הכיבוש. פיגוע מחייב פעולה נגדית, סריקות, חיפושים, עונשין.

כך נפתח מעגל־קסמים, שאין ממנו מוצא.

■ ■ ■

מצד האוכלוסיה, הגורם הוא פסיכולוגי. התושבים שינו את גישתם לצה"ל.

השבוע הראשון: כפריים בדרום־לבנון מקבלים באורז את חיילי צה"ל

אירועי המצור על ביירות, הטבח בשאתילא ובצברה, מיספר ההרוגים והאבידות של המילחמה — כל אלה הטביעו את רישומם. לפי המניין הרשמי האחרון של שלטונות לבנון נהרגו בקרב האוכלוסיה הלבנונית והפלסטינית בביירות בילבד 6775 איש, אשה וילד, נוסף על 12,310 ההרוגים בשאר חלקי־לבנון. בסך־הכל: 19,085 גופות שהתגלו עד כה.

צבא זר יכול להתקבל כידיד בשבוע הראשון, בייחוד כשהוא מעורר תיקוות וסקרנות. בחודש השביעי הצבא הזר הוא צבא כובש.

התופעה אינה מוגבלת לשיעים בדרום. היא קיימת גם בביירות המיזרחית, הנוצרית. בכל יום גוברת שם ההתנגדות לנוכחות צה"ל בלבנון.

סיפר לי עיתונאי זר, שבא זה עתה מביירות לתל־אביב: „לא תכיר את ביירות כיום. לא נותר שם שום זכר לנוכחות צה"ל בעיר. כל הכתובות העבריות נעלמו. אין עוד האותיות והחיצים, שהיו מצויירים על הקירות להדרכת החיילים („ציר שפיפון", וכו'). האנשים פשוט אינם רוצים לזכור שצה"ל ביכלל היה שם אי־פעם."

כאשר יורדים מביירות דרומה, לעבר דאמור, מתחיל לפתע השיזוף העברי. „אינך צריך להיות מומחה כדי להרגיש שזה מרגיז את התושבים," אמר העיתונאי.

■ ■ ■

לתכן שסוד השינוי טמון בשיעור פוליטי קצר, שנתן לי בחודש יולי איש־עסקים מארוני בנמל ג'וניה: „אנחנו הרשינו לפלסטינים לבוא אלינו, והם הפכו לכובשים. התחלנו לשנוא אותם. קראנו לסורים כדי שיגרשו את הפלסטינים. הם נשארו במקום והפכו לכובשים. אנחנו שונאים אותם. עכשיו קראנו לישראלים כדי שיגרשו את הפלסטינים והסורים. אם תישארו ותהפכו לכובשים, נשנא גם אתכם."

כששאלתי את האיש הזה כמה זמן יכול צה"ל להישאר בלבנון, לדעתו, לפני שיתחילו לשנוא אותו כצבא־כובש, הוא פסק: „כמה שבועות."

מאז עברו 26 שבועות.

■ ■ ■

צה"ל נשאר בלבנון, ולפי כל הסימנים אין כל חשק לצאת משם ביום מן הימים.

משאבים עצומים מושקעים עתה בארץ־הארזים. ישראל, שבכבישיה נהרגים בני־אדם כימעט מדי־יום בתאונות שמקורן במצב הכבישים, התקינה עתה בלבנון כבישים משוכללים באורך של יותר מ־150 קילומטרים, כאורך אוטוסטראדה משוכללת מחיפה לירושלים. הוקמו מיבנים קשוחים, שופצו עמדות ומיתקנים, הוכנסו גופי־חימום — כל זה בהוצאות של מיליארדים, שנגזלו מפיהם של זקנים ותינוקות, משכבות־המצוקה, מחולים ומחלשים, ושזרמו במידה רבה לכיסיהם של מיליונרים ופרוטקציונרים (וביכללם פעלי ההסתדרות והמערך, כמובן.)

לא כך מתנהג צבא המתכונן לצאת בעוד שבוע־שבועיים.

האמת הפשוטה והגלוייה היא שהנהגת המדינה אינה חולמת לצאת משם. יציאה מלבנון בנסיבות הנוכחיות היא הודאה בפשיטת־רגל מדינית וצבאית, אישור לעובדה (הידועה כיום רק למעטים) שמילחמת־הלבנון הסתיימה באפס הישגים לישראל.

צה"ל לא ייצא מלבנון אם לא יוכרח לכך.

מי יכריח אותו?

■ ■ ■

לא האמריקאים, כנראה.

ראשי ישראל משוכנעים כי האמריקאים לא יכפו עליהם את היציאה. ונראה שיש להם על מה לסמוך.

אמנם, בכל שני וחמישי מתייצב דובר אמריקאי זה או אחר לפני המצלמות, ומוסר לפירסום הודעה קשוחה נגד המשך הכיבוש הישראלי, נגד הטכסיסים הישראליים לעצירת המשא־והמתן לפינוי, וכו'.

אני מציע להתייחס לכל ההודעות האלה כמו להודעות הלהקה הרעשנית של ח"כים זוטרים, המשמיעים בכל מהדורת־חדשות ברדיו ובטלוויזיה דברי־הבל על עניין זה או אחר. (ח"כ פליט מהמערך שיגר מיכתב חריף לראש־הממשלה..." או „ח"כ שמייסר מהליכוד פנה אל היועץ המישפטי לממשלה בדרישה תקיפה..." או „ח"כ בר־טוהר האשים את שר־הביטחון...")

אמריקאי חכם אמר פעם: „שים לב למה שאנחנו עושים, ולא למה שאנחנו מדברים."

כשהאמריקאים עושים, רואים את זה. בערב הודיע אלוף־הפיקוד שצה"ל יישאר בביירות עוד הרבה חודשים, ולמחרת בבוקר עזב אחרון חיילי־צה"ל את הבירה הלבנונית. כך זה כשהאמריקאים עושים.

כשהאמריקאים מוסרים הודעות, אין מה להתרגש.

האמריקאים מגנים את ההתנחלויות, ובאותה שעה מעבירים לממשלת־בגין מאות מיליוני דולארים למימון ההתנחלויות האלה.

האמריקאים תובעים במפגיע את יציאת צה"ל מלבנון, ובינתיים מגדילים את

(המשך בעמוד 60)

מאת אורי אבנרי

בלאופונקט
ב-14 תשלומים

1000 ש'
פרס לכל רוכש
בתקופת המבצע:
שובר הנחה בסך
1,000.- שקל
לחבילת סיור
באמצעות "מדינה
טורס"
מתנת בלאופונקט.

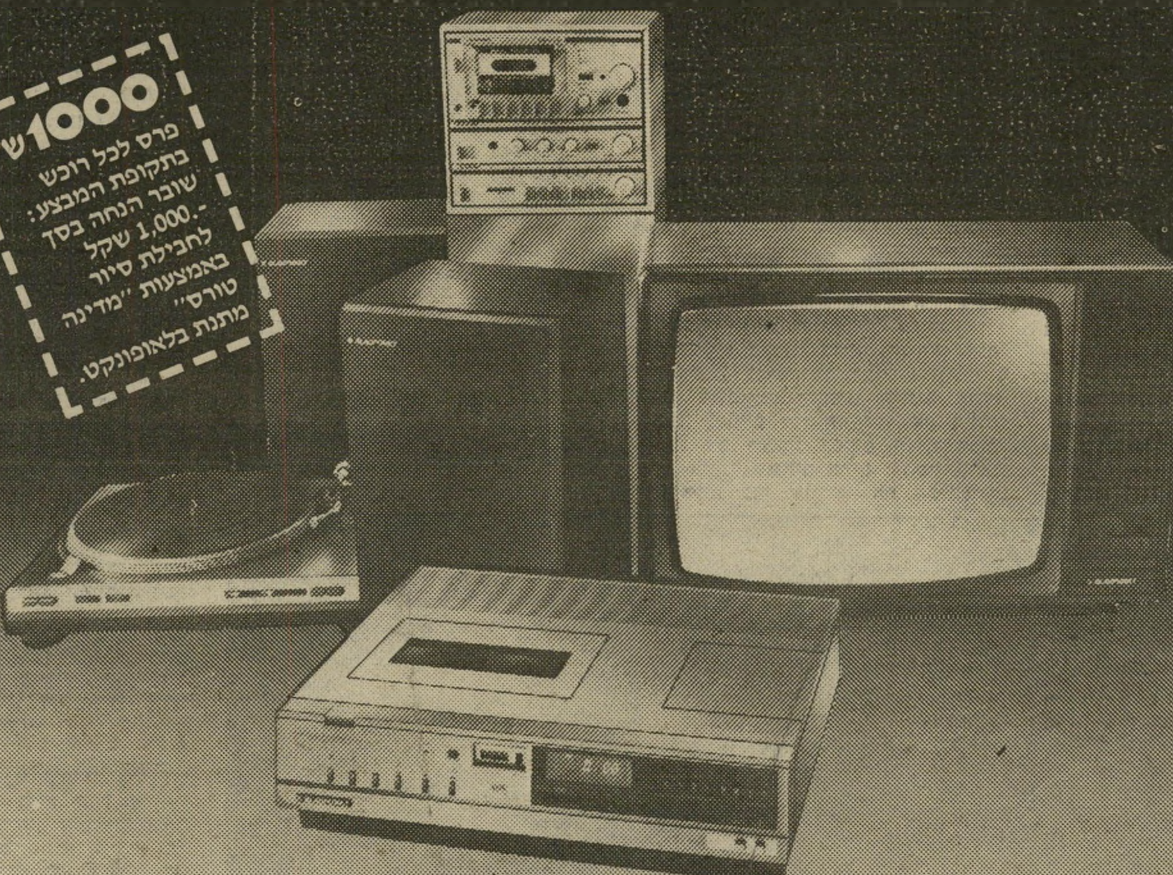

עכשיו, אתה כבר לא צריך להתפשר...

... כי בתנאים כאלה, גם טלוויזיה יוקרתית
כמו בלאופונקט לא תגרום ל"חורים"
בתקציבך.
קח לך היום טלוויזיה מהשורה הראשונה
בעולם, טלוויזיה שאינה נותנת פרנסה
לטכנאים ותהנה ממנה עוד הרבה שנים.
קח לך בלאופונקט היום, וגמור לשלם רק
בעוד 14 חודש.
בלאופונקט: טלוויזיות צבעוניות, ווידיאו,
סטריאו — פאר תוצרת גרמניה.

טבלת מחירים
תמצאו אצל הסוכנים.

זוהר

היבואן הבלעדי:
טרכף יבוא בע"מ,
מגרשוב 70 ת"א טל: 293005.

BLAUPUNKT

בלאופונקט-בכל מחיר

תל־אביב: מרכז שיווק ישיר, בן־יהודה 1 ת"א; וידאו קלסיק, אבן גבירול 54; שיווק הוגן, דיזנגוף סנטר, לבל אליהו, שד' ירושלים 29 יפו; אלרד, אלנבי 106; אורית, אחד העם 19 ● **גבעתיים**: נתנאלי, כצנלסון 18 ● **נתניה**: רדיו אלחוט, ויצמן 5; טלרן, ויצמן 18; רדיו צליל, שמואל הנציב 3; חשמלית, שמואל הנציב 26 ● **רעננה**: בועז שרותי טלוויזיה, בורוכוב 24 ● **חדרה**: חשמלית, הרברט סמואל 80; שוייצר, הרברט סמואל 68 ● **חיפה**: טרקלין חשמל זילברשטיין, הנביאים 25; צביקה בית הסטריאו, הנביאים 12; יהודה אטיאס, הנביאים 15; סימפוניה חיפה, הרצל 85; אריה מכשירי חשמל, רח' נטיב 2 ● **קרית־אתא**: שפרן העצמאות 38; פטמן העצמאות 50; ויזגר, יוספטל 55 ● **קרית־ביאליק**: קול־אור סביניה, השקדים 2, סביניה ● **נהריה**: טלסטר ליבוביץ, תחנת אגד, שדרות הגעתון 3 ● **קרית־מוצקין**: פלג, השופטים 13 ● **נצרת**: סלון סביון, רח' סביון 3 ● **אשדוד**: חשמל כהן, מרכז מסחרי ד' ● **רמלה**: אסתר אוניברסל, ביאליק 2 ● **ירושלים**: צדוק שיר, שמאי 23, רדיו מאיר, רח' לונץ 5; סבטיני, צלאח א־דין 32 ● **באר שבע**: א.א. אלקטרוניקה, העצמאות 48; סלון איתני, רח' הפלמ"ח 65 (ליד קולנוע מרכז) ● **חולון**: סלון חולון, סוקולוב 82 ● **רמת השרון**: סנסור, סוקולוב 42 ● **ראשון־לציון**: עלפי, הרצל 103; אמנון ברנפלד, רוטשילד 39 ● **רחובות**: חזי אלקטרוניקה, בית־הפועלים 4; סלון אלקטריק, הרצל 187 ● **נס־ציונה**: פינקלשטיין. רחוב ויצמן ● **בית־שמש**: שטיינברג. מרכז מסחרי.

מילחמה לכל רמטכ"ל

ישבנו בחברה, דיברנו על המילחמה — אלא על מה? — ומישהו אמר: „וכי מה חשבתם, שרפול יסיים את תקופת־הכהונה שלו בלי מילחמה?"

יש בזה משהו.

היו רמטכ"לים שלא עשו מילחמות. מרדכי מקלף, למשל. מי זוכר אותו? או המג"ד שלי לשעבר, צ'רה (הוא צבי צור). הוא היה מפקד קרבי מצטיין ב־1948. אבל בתקופת רמטכ"לותו לא היתה מילחמה. התוצאה: האיש נשכח. וגם חיים לסקוב נזכר רק על־ידי בני 50 ויותר, בזכות המחלוקת שעורר במילחמת־העצמאות.

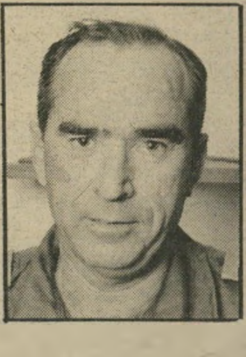
איתן

כל הרמטכ"לים האחרים זכו וניצחו במילחמות, או ניצחו לפחות על מילחמות.

יעקוב דורי היה הרמטכ"ל של מילחמת־העצמאות. אך הוא היה חולה, והכל יודעים שהרמטכ"ל אמיתי של המילחמה ההיא היה ייגאל ידין, שזכה בתואר רשמית אחרי המילחמה. מס' 1 ו־2.

הרמטכ"ל מס' 4 (קפצנו על מקלף) היה משה דיין — מילחמת־סיני, 1956. אחר־כך (נקפוץ על לסקוב וצור, מס' 5 ו־6) בא יצחק רבין, מס' 7, הרמטכ"ל של ששת־הימים. מס' 8, חיים בר־לב, ניצח על מילחמת־ההתשה וזכה שקו בר־לב ייקרא על־שמו. קו זה נכבש על־ידי המצרים בימי יורשו, מס' 9, הוא דדו המיסכן, דויד אלעזר, הרמטכ"ל של יום־הכיפורים. את השברים של אותה מילחמה אסף מס' 10, מוטה גור, הרמטכ"ל של מילחמת־הליטאני. וכך אנו מגיעים למס' 11, רפאל איתן, הרמטכ"ל הבלתי־מפואר של ביירות, צברה ושאתילא וסולטאן־יעקב.

רפול יפנה את מקומו באביב הבא, אם לא תעזור לו ועדת־החקירה להחיש את צעדיו. יבוא רמטכ"ל חדש, וגם הוא יהיה זקוק למילחמה, כדי להטביע את רישומו על ההיסטוריה של עם־ישראל.

וכן הלאה וכן הלאה, רכס בלתי־פוסק של רמטכ"לים ומילחמות, ולא תנותק עוד השלשלת.

אין לי פתרון לבעייה זו אלא אחד: לשים קץ לרוטציה המהירה של הרמטכ"לים. אני מכיר את כל המעלות של שיטה זו, אך נדמה לי שהמחיר מתחיל להיות יקר מדי. מדוע לא יכהנו הרמטכ"לים, להבא, 15 או אף 25 שנים בתפקידם?

האם לא די במילחמה אחת בכל דור?

תן לכסף לעבוד!

אם איני טועה, היה זה תיאודור הרצל שכתב באחד הפיליטונים שלו שבבואו לראשונה לעיר בלתי־מוכרת לו הוא מסתכל קודם כל במודעות המיסחריות בעיתונים. כי מעיון במודעות היה ניתן, לדעתו, ללמוד על אופייה של העיר יותר מאשר בכל שיטה אחרת.

כיום ממלאים את התפקיד הזה המודעות ברדיו ובטלוויזיה.

כשאני בא לארצות־הברית ומפעיל את התיבה, נדמה לי שכימעט כל המודעות מוקדשות לתרופות־פאטנט. נגד כאב־ראש ונגד כאב־מעיים, כדי לישון וכדי להתעורר, כדי להיות יפה וכדי להיות חכם.

כשאני מזדמן לגרמניה ומסתכל במודעות בטלוויזיה נדמה לי שלאדם הגרמני — ובעיקר לחווה הגרמנית — יש רק בעייה אחת: איך לנקות את המטבח ביעילות כה רבה עד כי גם במיקרוסקופ אי־אפשר לגלות גרגיר־אבק, איך להבריק עוד יותר את הכיור באמבטיה, איך להדהים את החותנת בלובן הסדינים היוצאים ממכונת־הכביסה.

בצרפת זה הולך על בושם. בחורות משגעות, שכמותן אנחנו רואים בדרך־כלל רק בחלומות, משגעות בריחותיהן גברים המדהימים באלגנטיותם. שאיפה אחת, והם אבודים לנצח.

בארץ אין לנו עדיין פירסומת בטלוויזיה, אבל יש ברדיו. מי שיבוא מן המאדים ויקשיב לפירסומות אלה, יגיע למסקנה כי ישראל היא כולה בורסה אחת גדולה. ממש חלום אנטי־שמי בהתגלמותו.

אתה מסובב כפתור, וקולות קשוחים ורכים, גבריים ונשיים, מפציצים אותך בפיתויים מתוקים. בוא לקרן זו או לבנק זה, הכסף ממש מחכה לך, נהיה המוח שלך בבורסה, תוך שבועיים אתה מכפיל את הונך.

קל לדמיין מה יקרה כאשר יתחיל זיהום־האוויר הזה גם בטלוויזיה, בניצוחה של ממשלת הזיקפה הבורסאית. המכשיר האדיר יופעל כדי להגיד להמוני ישראל: עזבו את השדות, נטשו בתי־חרושת בואו אל הבורסה, השקיעו במניות, תן לכסף שלך לעבוד במקומך, אלוהים לבורסה בחרתנו.

משום־מה אני חושב על אבי. אבי היה בנקאי. מהגימנסיה ההומאניסטית עבר ישר לבנק, ובגיל שבו צעירי ישראל מתגייסים לצה"ל כבר היה אבי נציג מבריק של בנק בבורסה. לאחר־מכן פתח בנק פרטי קטן בעיר־השדה שבה נולדתי, והתעשר תוך שנה־שנתיים. היה לו כישרון טיבעי למניות, והוא שנא אותן.

כאשר אדולף היטלר שיכנע את הורי לעבור לארץ־ישראל (ועל כך יבורך) נשבע אבי לעצמו שלעולם לא יעסוק עוד בעיסוק מבחיל זה. הוא רצה לעבוד עבודת־כפיים ולייצר משהו. הרבה מתיקוותיו נופצו במציאות של ארץ־ישראל, אך הוא עבד עבודה גופנית קשה עד יומו האחרון ממש. מהיום שבא ארצה ועד מותו לא נגע עוד במניה, והמילה „בורסה" היתה לו לתועבה.

מה היה אומר אילו חי היום?

נס בכנסת

כשנבחרתי לראשונה לכנסת, לפני 17 שנים, אמרו לי הוותיקים: אם יש לך בעייה, לך אל שמואל יעקובסון.

מצאתי אותו בחדר קטן, לא הרחק מלישכת מזכיר־הכנסת. למזכיר־הכנסת יש החדר המפואר ביותר בכנסת, ולו שרותים פרטיים משלו. החדר של יעקובסון הכיל בקושי שולחן אחד, עמוס ניירות. כל דבר חשוב בכנסת עבר על שולחן זה.

בכל מוסד יש אדם מבהיק, העושה רושם על הבריות. יש אדם המוסר הודעות מפוצצות והזוכה בכותרות. יש מי שמייצג את המוסד במסיבות. יש מי שנושא בכיבודים והמטייל בשמו בעולם. ויש תמיד אדם אחד העושה את העבודה האמיתית, השחורה. לרוב זהו האדם הבלתי־מוכר ביותר.

שמואל יעקובסון היה האיש הזה בכנסת. הוא עשה את העבודה.

בכל פעם כאשר פרש מזכיר־כנסת מתפקידו, עלה שמו של יעקובסון. ובכל פעם נפסל. מדוע? אין לו מרפקים. הוא חובש כיפה. הוא בן ירושלים. קשה לדמיין אותו על בימת־הנשאות של ועידה באקאפולקו. הוא לא פרוטקציונר של מיפלגה זו או אחרת. הוא בסך־הכל עושה את העבודה.

יעקובסון

וכך באו מזכירים והלכו מזכירים, כולם אנשים טובים ונחמדים, ויעקובסון נשאר בחדר הקטן שלו ועשה את העבודה.

פיתאום קרה משהו. יו"ר הכנסת רב עם נתנאל לורך, מזכיר הכנסת, שהוא אדם סימפאטי מאוד וייצוגי מאוד, ופיטר אותו. איני יודע את נסיבות המיקרה, ויתכן מאוד שהפיטורין היו בלתי־הוגנים. אם כן, כיפר היו"ר על כך במינוי היורש: שמואל יעקובסון.

ממש נס. האדם הנכון במקום הנכון. מי היה מאמין שזה יכול לקרות במדינת־ישראל ב־1982?

הקיטש המתגבר

יש סרטים המשתפרים עם הזמן, כמו יין טוב. סרטיה של מארילין מונרו, למשל. יש סרטים המרתקים והמסעירים אחרי דור כמו בהצגת־הבכורה שלהם. כמו חלף עם הרוח. ויש סרטים הדומים כעבור 30 שנים לפארודיה. כמו המעיין המתגבר.

מי שראה סרט זה השבוע על המירקע התקשה, מן הסתם, להבין כיצד יכול היה סרט זה — והספר שעליו היא מתבסס — להשפיע על דור שלם. אני מכיר אנשים — ובעיקר נשים — שהושפעו ממנו עמוקות. שמואל תמיר הודה פעם שזהו הספר שהשפיע עליו יותר מאשר כל ספר אחר.

עכשיו זה נראה כמו קיטש מונומנטלי. קטעים מסויימים מעוררים צחוק שכימעט ואי־אפשר לכבשו. כאשר דומיניק (פטרישיה ניל) מתנשמת בכבדות כשגבה שעון לדלת, כדי להוכיח שהיא נתונה בסבך התשוקה ובסערת היצרים, קשה להתאפק. עורך עיתון־ההמונים (ריימונד מאסי) מנסה לחקות את עזריאל קרליבך המנוח (ואולי זה היה להיפך, איני יודע) אך הוא מגיע רק לכדי קאריקטורה. ואילו גארי קופר, בתפקיד האדריכל הווארד רוארק, נראה כאילו תעה בדרכו לאולפן השכן, שם הסריטו מערבון.

אך כל זה הוא כעין וכאפס לעומת היומרות הפילוסופיות של הסופרת, איין ראנד, שכתבה את הספר כדי להמחיש בו את התיאוריות שלה.

למראית־עין, יש גרעין של אמת בדבריה. די כדי לטמטם את מוחם של נערים ונערות בגיל הטיפש־עשרה, ושל קשישים שאינם יכולים להיפרד מגיל נפשי זה.

בוודאי, כל המצאה אנושית גדולה היא פרי גאוניותו של אדם אחד. אדם אחד גילה את האש, המציא את הגלגל, ואת הדפוס, ואת הפניצילין. אדם אחד כתב את מילחמה ושלום, ואדם אחד חיבר את הארואיקה. אך כל אחד מהם בנה על גבי הנדבכים שבנו קודמיו, על נסיונם המצטבר, על נכסי־התרבות שהתגבשו במרוצת הדורות בידי אנשים ללא־ספור.

בוודאי, היוצרים הגדולים האמיתיים אינם כמהים לתרועות ההמון, אלא שופטים את עצמם. לכל היותר הם מעריכים את דינם של קומץ גאונים כמוהם. הם מבקשים לבטא את עצמם, להמחיש חזון העומד לנגד עיניהם.

בוודאי, גאונים אמיתיים כאלה הם נדירים בכל תקופה ובכל מיקצוע, ומול כל אחד מהם עומדים אלפי חקיינים ומוקיונים יומרניים, „גאונים" אופנתיים הנשכחים כעבור יום. אישים, שבהם מתמזג חזון מקורי עם עוז־רוח ותום־לב, הם נדירים תמיד. ממציא גדול, פילוסוף גדול, מדינאי גדול, סופר גדול, אינם מחפשים פופולריות זולה, על־ידי השתעבדות לטעמו החולף של ההמון, אלא מבקשים לרוץ קדימה, לקראת מציאות חדשה שרק הם רואים אותה בעיניהם. וזה נכון גם לגבי אדריכל.

אך לקפוץ מקביעה באנאלית זו אל פולחן של אגואיזם מקודש, ולטעון כי חובתו של האיש הגדול היא לבוז לציבור, לתעב כל פעולה למען הזולת וגילוי של הקרבה־עצמית, לדאוג לעצמו ולעצמו בילבד — זהו סירוס פילוסופי, הגובל בעיוות נפשי. הגאונים הגדולים של האנושות — משה רבנו, ישוע, מוחמד, מיכאל־אנג'לו, שקספיר, באך, מארכס, פרויד, איינשטיין ומאות דומיהם בכל השטחים — רצו להביא ברכה לאנושות, לגאול את נפשה, לשפר את מנת־חלקה. אדריכל גאון מגשים את חזונו האסטתי הפרטי — אך אני משוכנע שאי־שם בנישמתו פועל גם הדחף לשפר את ההאביטאט האנושי, להנחיל למין האנושי ערכים אסתטיים בני־אלמוות.

הפילוסופיה־בגרוש של איין ראנד, מין פסבדו־ניצשה למעוטי יכולת רוחנית, יכלה לעשות רושם על אנשים כמו הד"ר משה קרוי וחסידיו, אך כעבור שנים מעטות בילבד היא נראית כפארודיה. אפשר היה לסלוח לגברת על יומרותיה הפילוסופיות, אילו היתה לפחות סופרת טובה. אבל במיבחן־הזמן היא מתגמדת גם מבחינה זו.

מאסי וקופר ב„המעיין המתגבר"

אני חייב להודות כי גם בשעתו לא הייתי מסוגל להתגבר על יותר מעשרים עמודים בספריה.

אבל מה שנכון, נכון: היה בסרט שיעור מעניין באדריכלות. גם זה משהו.

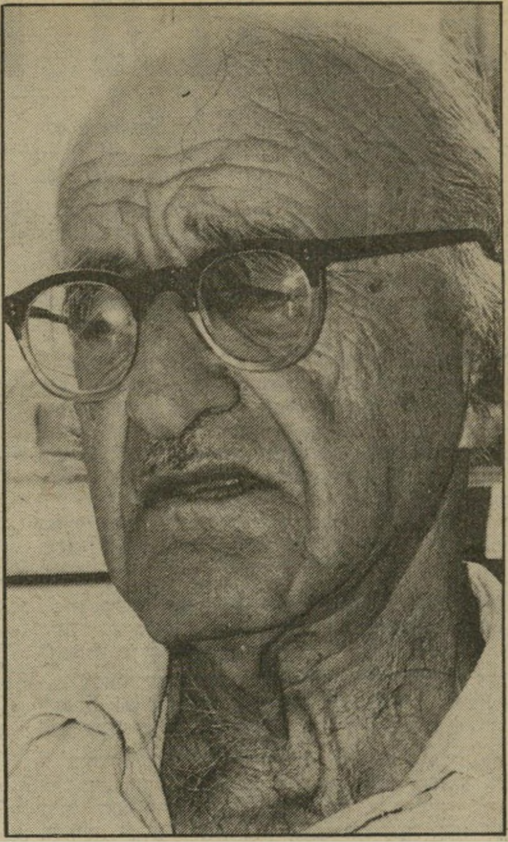

פרופ׳ ישעיהו לייבוביץ:

„אמריקה תנהג בישראל כפי שנהגה בוויאט־נאם!"

אני מעיינת בגליונות ישנים של „העולם הזה" ושוב מתחוור לי כי הפרופסור ישעיהו לייבוביץ אמר כבר אז את מה שנכון היום. בהרצאה שנשא לייבוביץ לפני 25 שנים על כלכלת ישראל, אמר הפרופסור: „בשטח זה אין הבדל בינינו ובין האמריקאים. האמריקאים חיים מכספם וגם אנחנו חיים מכספם." כל זה לפני 25 שנה.

טילפנתי אל הפרופסור, סיפרתי לו את מה שקראתי. הוא לא התפלא. שאלתי אותו:

● **מה דעתך על כך שהאמריקאים מסרבים כעת להגדיל את הסיוע הכספי?**

למה שיגדילו? הרי זה כספם. מדוע שיתנו לנו אותו במתנה?

● **אולי מפני שאנחנו משרתים את האינטרסים שלהם, והם משלמים לנו משכורת?**

ואולי אנחנו למעמסה להם? הסוף יהיה כמו סופה של ויאט־נאם. האמריקאים ישתמשו בנו כל זמן שיצטרכו, ובסופו של דבר יסתלקו מאיתנו. כשם שהסתלקו מוויאט־נאם.

● **ומה אז?**

אז נסגור את החנות הנקראת מדינת־ישראל.

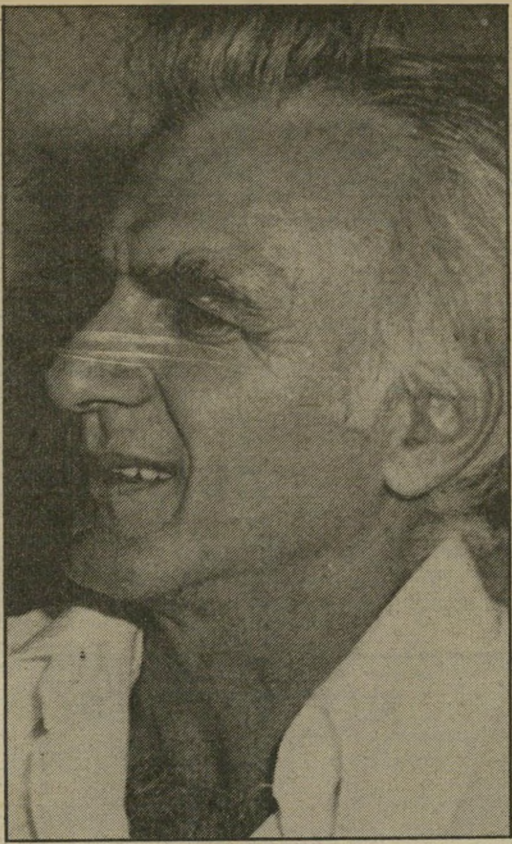

חיים שור:

„יתכן שנ,יו־אאוטלוק׳ יופיע בעברית!"

חיים שור, חבר קיבוץ שובל, היה עורך ראשי של „על המשמר" במשך שש שנים. לאחרונה מונה כעורך מגאזין „ניו־אאוטלוק" היוצא לאור בשפה האנגלית.

● **אתה עורך חדש. אומרים שמטאטא חדש מטאטא טוב יותר. מה אתה מתכוון להביא איתך לשולחן־העורך של „ניו אאוטלוק"?**

אני רוצה שהעיתון יהיה טוב ומקובל על כל מחנה־השלום בישראל ובעולם. אני רוצה שישקף את הקונסנזוס המקובל בקרב מחנה־השלום. שניו־אאוטלוק יהיה עיתון פתוח, חופשי להבעת דיעות ויחד עם זה ישרת את המטרה הכללית של מחנה־השלום.

● **„ניו־אאוטלוק" יוצא לאור בשפה האנגלית. מדוע אינו יוצא לאור בעברית?**

קודם כל, יש מספיק חומר בנושאים שבהם עוסק ניו־אאוטלוק בעברית. נכון אמנם שאין עיתון המרכז את כל גווני־הדיעות, אך קיימת הבעיה הטכנית־תקציבית. אם העיתון יהיה נפוץ כפי שאני מקווה שיהיה, יכול להיות שניו־אאוטלוק יצא לאור בעברית. יש תוכנית כזו.

● **מי קורא את „ניו־אאוטלוק"?**

מטובי העילית היהודית והלא יהודית בעולם. עילית המגלה עניין במיזרח התיכון, בדרך־כלל עילית אקדמאית של מעצבי דעת־קהל, עיתונאים, מדינאים ומנהיגי קהילות יהודיות. ספק אם יש עוד עיתונים שקהל קוראיהם מורכב מעילית אינטלקטואלית שכזו.

● **אחרי שערכת במשך שש שנים את „על המשמר", אתה רואה בעריכת „ניו־אאוטלוק" קידום במיקצוע או משימה אידיאולוגית?**

אני לא יודע מה זה קידום. אני קיבוצניק. אני מוצא בעריכת ניו־אאוטלוק יותר עניין מאשר בעריכת על־המישמר. אין ספק, שהגורם האידיאולוגי קיים, במיוחד אחרי מילחמת הלבנון. הגורם האידיאולוגי חזק מאוד אצלי.

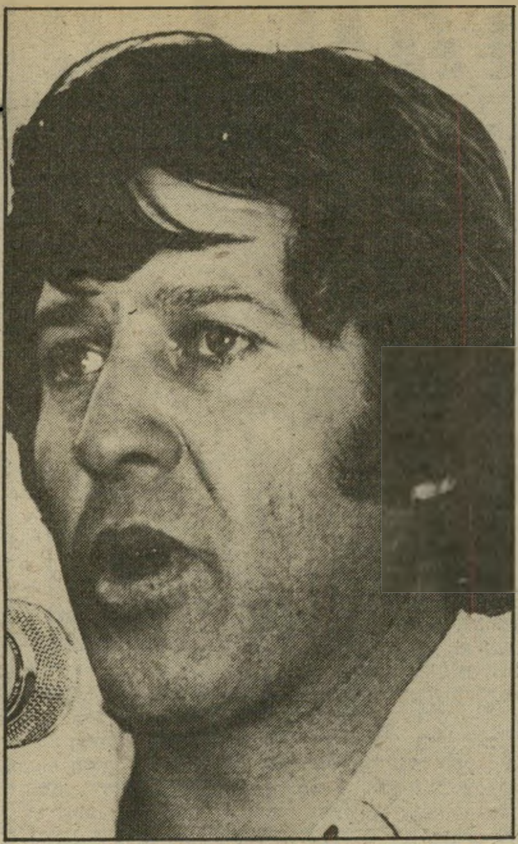

זיידאן עטשי:

„הדרוזים בלבנון יודעים להגן על עצמם!"

מצבה של העדה הדרוזית בישראל ממשיך להיות קשה. היא קרועה בין נאמנות לישראל ובין הדאגה לאחיה שבהרי השוף בלבנון.

זיידאן עטשי, חבר־הכנסת לשעבר, הוא מה שנקרא „שייח׳ אל שאבאב": מנהיג צעירים של העדה הדרוזית ואחד מפעיליה. עטאשי מתגורר בעוספיה, שלה הוא קורא „פרבר של חיפה". בשבוע שעבר הפגיז צה"ל כפר דרוזי.

פניתי אל זיידאן עטשי ושאלתי:

● **מהי הרגשתך כדרוזי, האם אתה מבין את מניעי צה"ל?**

צה"ל, לפי מיטב ידיעתי, מהווה היום כוח־שמירה בין היריבים — הפלאנגות והדרוזים — בלבנון. אני מניח, ואני לא יכול לשפוט כי לא הייתי עד־ראייה, כי מתוך הכפר הדרוזי נורו יריות שצה"ל ביקש להשתיקן. בדרכי־נועם הם לא השתתקו.

● **וצה"ל נאלץ להפגיז?**

לפי מיטב ידיעתי, צה"ל בינתיים אינו מצדד באף צד מהיריבים. עיקר משימתו היא שמירת הסדר. לא הייתי עד־ראייה, ואני לא יכול לדעת מה בדיוק קרה. צילצלו אלי כמה אישים דרוזים כדי לוודא מה בדיוק קרה שם.

● **יש הרגשה קשה בקרב העדה?**

אני לא יכול להשתמש במילה זעם, אבל כמובן שזה גורם לאי־נוחות ולמבוכה, ובוודאי לדאגה רבה. בכל מיקרה, אנחנו נבוכים ודואגים לנוכח הידיעות.

● **אתם מעדיפים שצה"ל ישאר באיזור כדי לשמור על אחיכם הדרוזים?**

אני לא. אם צה"ל רוצה להישאר כאמצעי פוליטי להשגת הישגים לאומיים, זו זכותו. אבל לשמור על הדרוזים — זה לא. הדרוזים יודעים לשמור טוב מאוד על עצמם.

● **נכון שהדרוזים בישראל רוצים שצה"ל ישאר בלבנון וישמור על אחיהם הלבנונים מפני הפלאנגות?**

מי שאומר שהעדה הדרוזית רוצה שצה"ל ישאר בלבנון, כדי לשמור על הדרוזים שם, מעמיד את העדה הדרוזית במצב לא נעים כלפי אחיהם בלבנון. הדרוזים מסוגלים להגן על עצמם. הם לא זקוקים לצה"ל.

אביבה גר:

„היום לא חולמים עוד על אופליה!"

השחקנית אביבה גר היא בזמן האחרון כוכבת לוהטת. סירטה „אהבה אילמת" מוצג על מסכי ה־קולנוע, בסידרת הטלוויזיה „אחרי הצילצול" היתה השתתפותה סימפאטית על רקע הגועל־נפש הכללי, ובשבוע שעבר הקרינה הטלוויזיה את הדרמה „סיחרור", בכיכובה. אביבה היפה השתתפה גם בצילומי סרט גרמני בפורטוגל, וגילמה בו את התפקיד הראשי.

לא מזמן עברה חווייה מסעירה בפאריס. במהלך מילחמת־הלבנון השתתפה במסיבת־העיתונאים המשו־תפת שערכו מתי פלד ועיצאם סרטאווי. בתום מסיבת־העיתונאים פנה אליה אחד המשתתפים בערבית והיא אמרה לו שהיא ישראלית. הם הלכו לשתות קפה ביחד, והמשיכו לשוחח על הבעיה המשותפת לנו ולפלסטינים. אחרי שהחליפו טלפונים נדברו להיפגש שוב. הם לא נפגשו. ימים ספורים אחרי מסיבת־העיתונאים סיפר מתי פלד לאביבה, כי פאדל, הצעיר שאותו פגשה, היה סגנו של איבראהים סוס, נציג אש"ף בפאריס, ונהרג מהתפוצצות פצצה שהוטמנה במכוניתו, כנראה בעיקבות השתתפותו באותה מסיבת־עיתונאים. אביבה אומרת שיום אחד תעשה על המיקרה הזה סרט.

● **סרט בכיכובך, דרמה בטלוויזיה ו־סידרה בטלוויזיה, הכל פתאום ובבת אחת. מה זה עושה לך?**

ההרגשה היא די טובה. קודם כל שהדברים מוצגים, שאנשים רואים אותם ובמיוחד שיש תגובות טובות. אפי־לו בתוך הדברים שהביקורת לא אהבה, היא אהבה אותי. זה מחניף וזה חשוב, כי אני עובדת ברצינות ואני לא מופתעת שיוצאות לי תוצאות טובות. נעים לדעת שגם אחרים חושבים כך.

● **את מסתפקת בביקורות הטובות?**

בהחלט לא! אבל כדי להמשיך הלאה ולעשות עוד דברים, חשוב שיידעו שאת טובה. זה מרמז שאני יכולה להיות טובה יותר.

● **יש לך תוכניות?**

אין לי תוכניות מוגדרות. אני משחקת בהצגה בשם פלישות קטנות, והייתי רוצה לעבוד עוד. חזרתי מפאריס בספטמבר. אחרי שלמדתי שם תיאטרון במשך שנה על מילגה שקיבלתי מהשגרירות הצרפתית, ומצאתי שבתיאט־ראות הכל סגור.

● **זה לא מתסכל שמצד אחד את מצליחה מאוד ומצד שני אין לך עבודה?**

מתסכל מאוד. אבל אני עוד לא במצב שבו אני אומרת שאין לי עבודה. אני בארץ רק חודשיים. סרט לא עושים כל יום. גם מי שמצליח יותר ממני לא עובד כל הזמן.

● **מה בעצם היית רוצה לעשות? יש תפקיד שאת חולמת לגלם?**

היום כבר לא חולמים על אופליה. אני רוצה לשחק ומאוד חשוב לי עם מי, כי אני מאמינה בהפרייה הדדית.

יוני חן:

„אני עומד מאחרי כל מילה!"

בהצגה „יורדים על השבוע" יש רגע שבו נעתקת הנשימה. ברגע זה נכנס לבימה השחקן יוני חן, בדמותו של הילד היהודי מוורשה, שהפך סמל לשואה. יוני חן, בשמו של הילד, מבקש ממנחם בגין שיניח לו לנפשו. אחרי שהנשיא רגן הציג על שולחנו את תמונתו של הילד הלבנוני קטוע הידיים מביירות, הניח בגין על שולחנו את תמונתו של הילד מהשואה. הקטע, שנכתב על־ידי ב. מיכאל, חזק. אחד מהמישפטים שאומר יוני הוא: „יהודים, אני מתחנן לפניכם! תגידו לו שיעזוב אותי בשקט, שיניח לי לנוח בשלום על משכבי!" זה, אחרי שהילד מציג את עצמו ואומר: „עכשיו אני עומד על שולחנו של ראש־הממשלה. הוא לקח אותי וצירף אותי לצוות הקבוע שלו. אני עושה בשבילו שליחויות."

● **יוני, כיצד אתה מרגיש בדמותו של הילד שהפך סמל לשואה?**

זוהי שאלה קשה. לא כשחקן, אלא כבן־אדם. איך בן־אדם יכול להעביר לעצמו את הזוועה הנוראה שעברה על הילד הזה? איך אני יכול להעביר את זה לעצמי? אני נזכר בסרטים שראיתי, בדברים שקראתי, והתילבושת הזו מקרבת אותי אל ההרגשה שהרגיש אותו ילד. יש משהו שאני סוחב בזיכרונות.

● **אתה מבין את האחריות שאתה נושא על כתפיך, כשאתה לובש את דמותו ומדבר בשמו?**

יש פה אחריות כפולה. ברגע שאני לובש את הבגד אני הופך להיות נושא דברם של קורבנות השואה, וגם של הדברים שאני אומר בשמם. בעצם הפנייה לראש־הממשלה, כדי שיפסיק להשתמש בילד כארגומנט לכל ויכוח שלו עם העולם, אני נושא באחריות כבדה ואני חייב לעמוד מאחרי כל מילה שאני אומר. אני חייב להאמין במה שאני מבקש. ואני מאמין, ואני עומד, כי המושג „שואה" הפך להיות כל־כך שחוק ולא משכנע, שאנשים מעדיפים להתעלם ממנו.

את יודעת מה אני עושה לפני שאני נכנס לבימה? הילד הרי יצא מתוך מרתף בוורשה כשגילו אותו הגרמנים. אז לפני שאני נכנס לבימה אני תוקע את עיני במסכים השחורים ומנסה להרגיש כמו שהרגיש אותו ילד.

נורית גפן:

„אוי ואבוי אם יבטלו את הסמסטר!"

נורית גפן היא סטודנטית, תלמידת השנה השלישית בפילוסופיה כללית ופילוסופיה יהודית. גם היא כמו סטודנטים רבים אחרים ואני בתוכם, נאלצה לשבות השבוע מלימודים בגלל עיצומים שהטילו המרצים. במקום לפנות אל עסקני הסטודנטים, החלטתי לפנות אל נורית, שהחלה את לימודיה האקדמיים בגיל 35, והיום, בגיל 38, היא עומדת על סף קבלת התואר הראשון.

● **מה דעתך על שביתת המרצים?**

יכול להיות שהמרצים צודקים. הם באמת עובדים קשה ומרוויחים פרוטות, אבל אני סובלת נורא. הלימודים חשובים לי. כשאין לימודים אני תקועה בבית, אני צריכה להכין יותר שניצלים ויותר עוגות, ופתאום אני רואה ש־הבית שלי מלוכלך. סובלת נורא.

● **למה את לא לומדת בבית עד שהלימו־דים יחודשו?**

כי המרצים לא נתנו חומר הביתה.

● **לדעתך צריך לבטל את הסמסטר?**

לא! אוי ואבוי אם יבטלו את הסמסטר!

● **מדברים על זה.**

באמת צריך לחשוב על הסטודנטים הנשואים, המבו־גרים, שהלימודים הם באמת תעסוקה בשבילם. לצעירים לא איכפת. הם כמו ילדים קטנים. יש חופש אז יופי.

● **בינתיים הלכו לאיבוד המון ימי לימוד. אם לא יבטלו את הסמסטר, מתי ישלימו את החומר?**

שילמדו בחנוכה, שיבטלו את החופשה, שילמדו ב־חופשת פסח.

● **השתתפת בעצרת המחאה נגד ה־שביתה?**

לא, לא השתתפתי. אני לא רואה את עצמי עולה על בריקדות. הייתי עושה את זה בכייף, אבל אני מתביישת. אני קצת מבוגרת בשביל זה. חוץ מזה, יש לי ילדים ומי יתן להם לאכול? להם לא איכפת שביתה לא שביתה. הם רוצים אוכל בזמן.

שרית ישי

אנשים

מדוע לא אכלו את שר־החוץ כשביקר בזאיר וכיצד אפשר לאלף פוליטיקאים

■ על פי החוק הקיים, אין החתום על שלט, מודעה, כרזה, או פלקאט נושא באחריות להדבקתם ללא היתר. רק המדביק בפועל נושא באחריות לכך. הרעיון כי דווקא החתום על השלט ייחשב כעבריין מצא מאוד חן בעיני ח"כ רק"ח **תופיק טובי**. בעת דיון בכנסת על הצעת חוק פרטית בעניין הדבקת שלטים ללא אישור, הוא שאל: „אם אנחנו נראה מודעה שתי גדות לירדן, זו שלנו זו גם כן. מי הזמין את זה — פלסטינים או אנשי בית"ר?"

■ כאשר שמע מזכיר מיפלגת העבודה **חיים בר־לב** על חידוש הקרב בין **שימעון פרס**, ו**יצחק רבין**, הוא אמר: „המערך כורת את העץ שעליו הוא יושב." העירה מזכירת סיעת שינוי בכנסת, **רינה מגור**: „העץ שעליו הוא יושב? העץ שעליו הוא תלוי!"

■ „מדוע הסכמת לקבל את אות (זאב) **ז'בוטינסקי**?" שאל המראיין **איתן דנציג** את רבין. התשובה היתה מפתיעה. „אבי היה אמריקאי. הוא התגייס בשנת 1917 לשרת בגדוד העברי הראשון וככזה הגיע כעבור שנה לפלסטינה. מפקד המחלקה שלו היה **ז'בוטינסקי**. באותה מחלקה היה גם חייל אחר, **דויד בן־גוריון**. שניהם היו תחת אותו מס־מם. לפני שלושה חודשים הזמין אותו חוג תנ"ר להרצאה, ואני הולך לכל פורום. הבעיה אינה לאן אתה הולך, אלא מה אתה אומר שם. ידעתי לאן אני הולך והיה לי איתם ויכוח חריף. באמריקה הייתי רגיל לקבל בתום כל הרצאה תעודת־קלף, ר פיתאום פה, בתום ההרצאה נותנים לי עץ־זית מתקפל, שבתוכו מדליית נחושת. הם נוהגים לתת אותה לכל מרצה־אורח. היום הסתבר לי שקיבלתי מדליית ז'בוטינסקי."

■ **אביבה ארידור**, אשתו של שר־האוצר, חשקה להחליף מיקצוע. אביבה, העובדת שנים רבות כמורה בבית־הספר המקיף ביהוד, אירגנה לפני חודשים אחדים את מיבצע־ההתרמות לבתי־החולים של כל צבעי הרשת בגל ב'. היא כל־כך התלהבה מהצלחתה, עד שקיבלה בשימחה הצעה מאחד ממשרדי־הפירסום הגדולים לעבוד שם בתפקיד ניהולי בכיר. כאשר נודע הדבר, התחילו יריבים פוליטיים של שר־האוצר לטעון, שאביבה תשיג חוזים בזכות היותה אשתו של **יורם ארידור**. היא פנתה לבעלה וביקשה את עצתו. ארידור הודיע לאשתו שהוא אינו מתערב בהחלטותיה, וביקש שתשקול את הרעיון לבדה. היא שקלה, ולבסוף ויתרה על ההצעה הקוסמת ושבה ללמד בבית־הספר.

■ הפרופסור **שבח וייס** מציע מונח חדש לצירוף המילים התאוה להגמוניה: הגמוניה.

■ העיתונאי **לוי־יצחק הירושלמי** הגיב בערב־ראיונות על הודעתו של השר **יעקב מרידור**, שאם הליכוד ייפגע מתוצאות ועדת־החקירה, הוא ירוץ לבחירות ויזכה ב־80 אחוז מהקולות: „היה טבח — יהיה רווח."

■ על המתרחש סביב חברת אל על אמר הירושלמי: „מה שמאפיין את הפרשה הוא שהגענו מבית ברל (**כצנלסון**) לבית (**נחמן**) **פרל**."

■ אחרי שח"כ המערך **חיים הרצוג** לקה בהתקף־לב ואושפז בבית־החולים על־שם שיבא בתל־השומר, הצטרף אליו חברו לסיעה **נפתלי בלומנטל**, שסבל אף הוא התקף־לב קל ואושפז באותה מחלקה.

■ עד כמה בקלות ניתן לאלף פוליטיקאים למד **גבי גזית**, מגיש תוכנית־הרדיו יש עניין. במשך חמישה ימים בשבוע מופיעים באולפן צמד קבוע של מתווכחים, המתעמתים בענייני־דיומא. בחלוף דקה משמיע גזית צילצול פעמון, ואז עוברת רשות־הדיבור לדובר השני. בשבוע הראשון לרעיון התעמתו הח"כים **אמנון רובינשטיין** ו**רוני מילוא**. רובינשטיין נכנס כל־כך חזק למישחק, שביום החמישי הוא עצר את שטף דיבורו, לפני שחלפה הדקה ושאל: „הפעמון כבר צילצל, או שאני יכול לומר עוד כמה מישפטים?"

■ במיסגרת התוכנית מראיין גזית דמות שנעלמה מהכותרות. מפיקת־התוכנית **טלי זהשוילוני** מצאה את **זאב שרף**, שהיה שר־האוצר בימי שילטון המערך. כאשר טילפנה אליו השילוני וביקשה להזמינו לתוכנית, הוא ביקש לדעת מה ישאלו אותו. השילוני השיבה, שהוא יישאל מה עשה מאז חדל להיות שר. ענה שרף: „שום דבר לא עשיתי. אני יושב בבית ולא עושה כלום. מה אתם רוצים מאיש זקן כמוני?" השילוני העירה לו: „אתה נשמע צעיר." השיב שרף: „אולי אני נשמע צעיר, אבל אני יודע בן כמה אני באמת." שרף הוא בן 76.

■ בדיון בוועדת־הכספים של הכנסת לא תמך ח"כ המפד"ל **אברהם מלמד** בהקצבת כסף להתנחלות כוכב יאיר. העיר על כך ח"כ המערך **אריק נחמקין**: „עד שלא יפתח אגף דתי במפ"ם, למלמד לא תישאר ברירה אלא ללכת עם הליכוד."

■ כשסיים כתב הטלוויזיה **חיים יבין** לאכול ארוחת־צהריים במיזנון־הכנסת, הוא רצה לנגוס בתפוח. מזכירת סיעת חרות **ירדנה מלר** הציעה לו את התפוח שלה. דובר מפ"ם **אמנון לוי**, שישב באותו שולחן, התריע לפני יבין: „בפעם האחרונה שאשה נתנה לגבר תפוח, זה הסתיים לא טוב." יבין לא התרגש: „טוב, אבל פה אין נחש." העיר העיתונאי **ראול טייטלבאום**: „זוהי הטעות שלך. פה יש הרבה נחשים."

■ יבין סיפר שכאשר הוא בא לטלוויזיה, סיפרו לו שהצוות מתחלק ליפים ולחכמים: „כשראיתי מי נמצא במחלקת החכמים, לא היה לי איכפת להיות במחלקת היפים."

■ הפרופסור לפילוסופיה **אסא כשר** ממשיך לרתק את הסטודנטים הבאים להרצאותיו, למרות שהוא חוזר ומודיע שהדוגמות שהוא נותן אינן נושאות אופי פוליטי. כאשר נתן דוגמה להפלות, אמר: „אני רציתי ש**יגאל ידין** יהיה ראש־ממשלה, ותראו מה יצא מזה." כאשר הסטודנטים צחקו בקול, העיר: „זו כבר לא פוליטיקה, זו היסטוריה."

■ השחקן **יהודה אפרוני** הוצג לפני בימאי הקולנוע הגרמני **וורנר הרצוג**, שביקר בישראל. האורח סיפר שהוא שונא תיאטרון וגילה שכמו שיחסיו עם אשה נקבעים על פי הריח, כך ריח התפאורה באולם התיאטרון — ריח דבק ועץ — דוחה אותו. ענה לו אפרוני: „דווקא בגלל הריח התאהבתי בתיאטרון."

שרה דורון מופתעת, כאשר חבר המיפלגה הליברלית, גד אסולין, שהוא מצעירי סניף תל־אביב, מנשק את ידה. דורון, הרוצה להיות השר השישי של המיפלגה, מביטה בהשתאות באסולין, עורך־דין במיקצועו, הנוהג בגברות כמינהג מנחם בגין, מנהיג חרות.

שבח וייס הושיב על רגלו השמאלית את ציפי רום, אשת־חברה חיפאית. ציפי חגגה את יום הולדתה ה־44 ולמסיבה הגיע ח"כ המערך עם אשתו אסתי (משמאל). ציפי, אשתו לשעבר של כדורגלן חיפה דני שמילוביץ־רום, היא בעלת מועדון בעיר הצפונית. היא גם סבתא לשני נכדים.

שרית גרינברג חברת מרכז הליברלים, היא אחותה הצעירה של ח"כ התחיה, גאולה כהן. היא ותיקה ומקובלת בתנועה ואינה נמנית עם הניצים שבליברלים. היא היתה חברת מועצת־עיריית אשדוד, ולאחרונה עברה לגור בתל־אביב. בכינוס המרכז לבחירת נציג התנועה לסוכנות ישב לפניה ידידיה בארי, ח"כ לשעבר, הידוע כאחד מניצי המיפלגה.

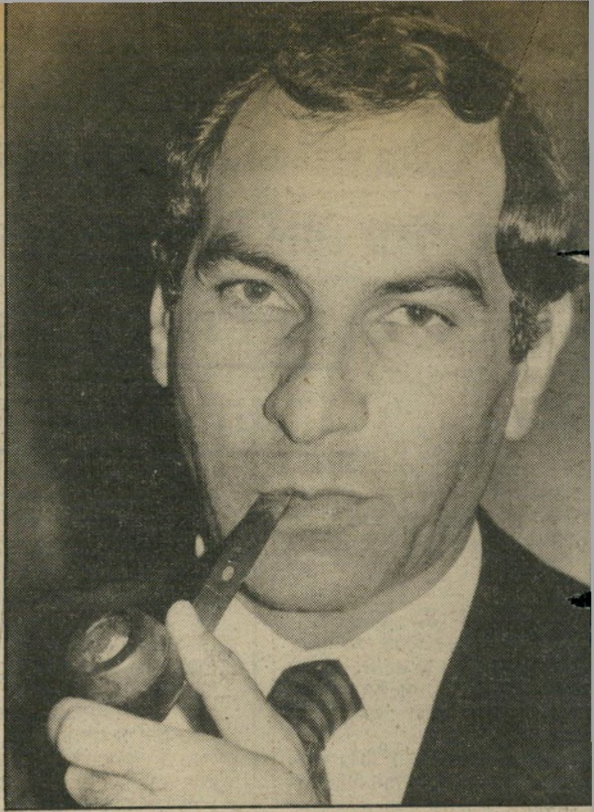

סמי סוויג חבר מרכז המיפלגה הליברלית, מעשן מיקטרת (מימין) בכנס שבחר את מועמד המיפלגה להנהלת־הסוכנות היהודית. חברים רבים עישנו מקטרות, אולי קיוו שכך ייראו ליברלים. בין המעשנים: דניאל נחמני (באמצע), נציג המיפלגה בהסתדרות ומי שהציג עצמו כמועמד לשר השישי של המיפלגה. השר גידעון פת (משמאל) ויושב־ראש הסוכנות היהודית, אריה דולצין, שהיה מתוח מאוד עד שהתברר שמועמדו, אברהם כץ, נבחר פעם נוספת לתפקיד.

■ **חווה אורטמן־אלקיים** היא כוכבת מחזה הקרוב מאוד לליבה. היא משחקת במחזה לצאת מכאן, המוצג בתיאטרון באר־שבע. גיבורת המחזה היא אסירה משוחררת, שריצתה שמונה שנות־מאסר בעוון רצח. המחזה עוסק בתהליך שיקומה. בעלה של חווה, **סמי אלקיים**, שהיא נישאה לו לפני חודשים אחדים, הוא אסיר המרצה עונש מאסר־עולם בגין רצח.

■ עורך־הדין **אהרון פאפו**, אורח תוכנית־הרדיו ספרים הם חברים, ידוע כקורא ספרים נלהב. הוא קורא בממוצע שני ספרים בשבוע — לא רק בעברית, אלא גם באנגלית, בצרפתית, בבולגרית ואף בלאדינו. בתוכנית מספר פאפו על ספרים שאיתם הוא חווה חוויות אישיות, כמו חוויות ילדות. פאפו הכין רשימה של 20 ספרים, שאותה צימצם לשישה — כמתחייב מהתוכנית. הוא בחר במיכאל קולהאויז של **היינריך פון־קלייסט**, פון־גוסטה ברלינג של **סלמה לגרף**, ירח הדבש והזהב של **דויד שחר**, חצר המארה של חתן פרס נובל היוגוסלבי **איבו אנדריץ'**, נתיב המלח של **אלבר ממי** וחוץ לשמי התכלת של **ארתור קסטלר**.

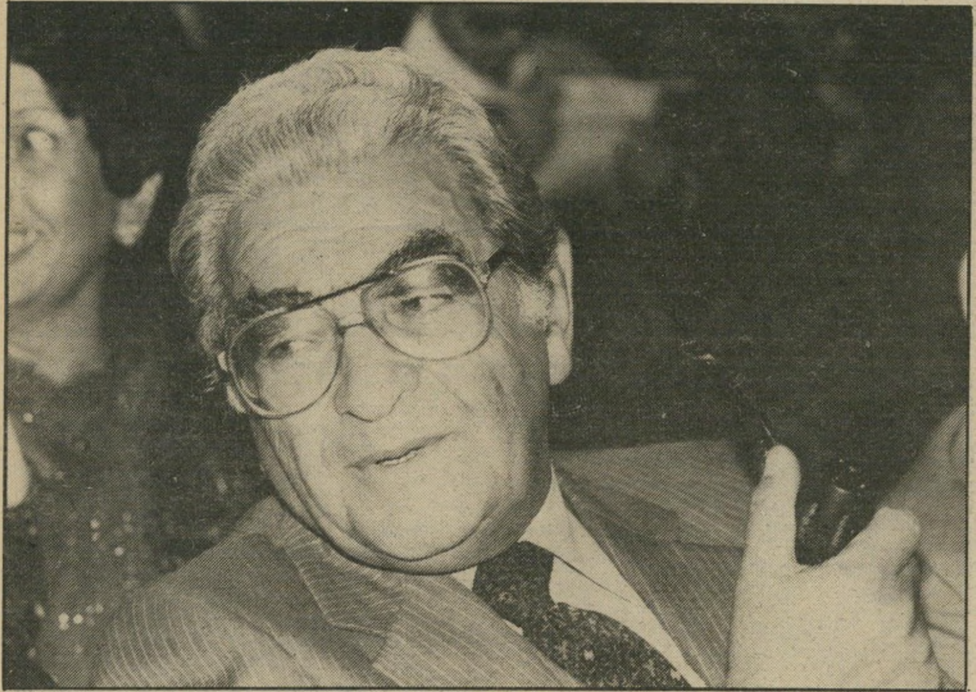

סיגלית פריאל חברת המיפלגה הליברלית, שהציגה את מועמדותה לתפקיד השר השישי של המיפלגה, מצאה דרך מקורית להציג את עצמה לפני חברי המרכז. היא באה לכינוס כשעל דש ביגדה מוצמד שמה.

■ אחרי שפוטר מתפקיד מזכיר־הכנסת, ערך **נתנאל לורך** מסיבת־פרידה לעצמו. הוא קיבל מיכתב־תמיכה רק מח"כ אחד — **עוזי ברעם**.

■ בעיקבות מינוי של סגן־מזכיר־הכנסת **שמואל יעקובסון** לתפקיד המזכיר, החל מירוץ מטורף בין בכירי־העובדים במישכן לתפקיד שהתפנה. המועמדת הטיבעית היא אשה, **רחל מלכי**, מזכירת ועדת־החוקה של הכנסת. עליה להתחרות באשה אחרת, **דנה**, בתו של **יוסף אבידר**, שהיא מזכירת ועדת־החינוך. מולם מתייצבים **אלי לוי**, המטפל בעייני כוח־האדם ו**דויד לב**, מזכיר ועדת־הכלכלה ויושב־ראש ועד־העובדים בכנסת.

■ בעת דיון מוקדם במישפטו של **חסן כחיל**, ישב באולם אחיו הצעיר של כחיל, **חוסיין**. השניים הירבו להחליף מבטים ומישפטים מרומזים. השופט **אריה אבן־ארי**, שהשגיח במתרחש, אמר לאח החפשי: „האם גם אתה רוצה לצאת מכאן דרך דלת־המעצרים? אם לא כן, הזדרז וצא כעת בדלת הראשית." האח הצעיר מיהר לעזוב את האולם בלי מבט נוסף לאחור.

■ המודיע המשטרתי מיפו **סלומון משראוי**, אשר הורבא השבוע לדיון לפני השופט אבן־ארי, התלונן כי עצירים אחרים בכלא מתנכלים לו. הוא סיפר כי מישהו שפך עליו מים חמים. אחד הנאשמים, שישב לידו באולם, עיווה את פרצופו ואמר לשופט בקול רם: „אדוני, הוא מתלונן על מים חמים, אצלי אפילו במיקלחת אין מים־חמים."

■ מדוע מארחיו בזאיר של שר־החוץ, **יצחק שמיר**, לא אכלו אותו? עורך־הדין הירושלמי **אברהם ברדוגו** יש שני הסברים. האחד: „כי שמיר הוא זעיר." שני: „כי הם אוהבים פטרוזיליה."

■ איש חרות **דובי ברגמן** היה במשך סטודנט נצחי. הצעיר, שהיה יושב־ראש אגודת־הסטודנטים בתל־אביב ויושב־ראש התאחדות הסטודנטים הארצית, אינו עוזב את אוניברסיטת רמת־אביב. הוא רק סיים תואר שני בהיסטוריה של עם ישראל והחל בלימודי ערב במישפטים. עתה הוא לומד כבר שנה רביעית. כל זאת, בנוסף לעבודתו כמנכ"ל המחלקה לחינוך ותרבות יהודית בגולה בהסתדרות הציונית, תפקיד שאליו נכנס לפני קצת פחות משנה, אחרי ש**מיכאל קליינר** נכנס לכנסת. עבודת המאסטר של ברגמן היתה בנושא המעבר מאירגון מחתרת למיפלגה פוליטית — הקמת תנועת החרות, את עבודת הדוקטורט הוא מתכוון לכתוב על התנועה עד להקמת הליכוד.

■ הפרקליט התל־אביבי **חיים שטנגר**, שחזר מנסיעת עסקים מארצות־הברית, טרוד בימים אלה בהכחשה נמרצת של כל מעורבות אישית במכירת מכוניות סובארו בישראל. אחד ממפיצי־המישנה של החברה הוא בעל שם זהה לחלוטין לשמו של הפרקליט. הוא פתח בימים אלה סוכנות עצמאית למכירת מכוניות, והחברה היפאנית בירכה אותו במודעות־ענק בעיתונות היומית.

בלונים

מאת דניאלה שמי

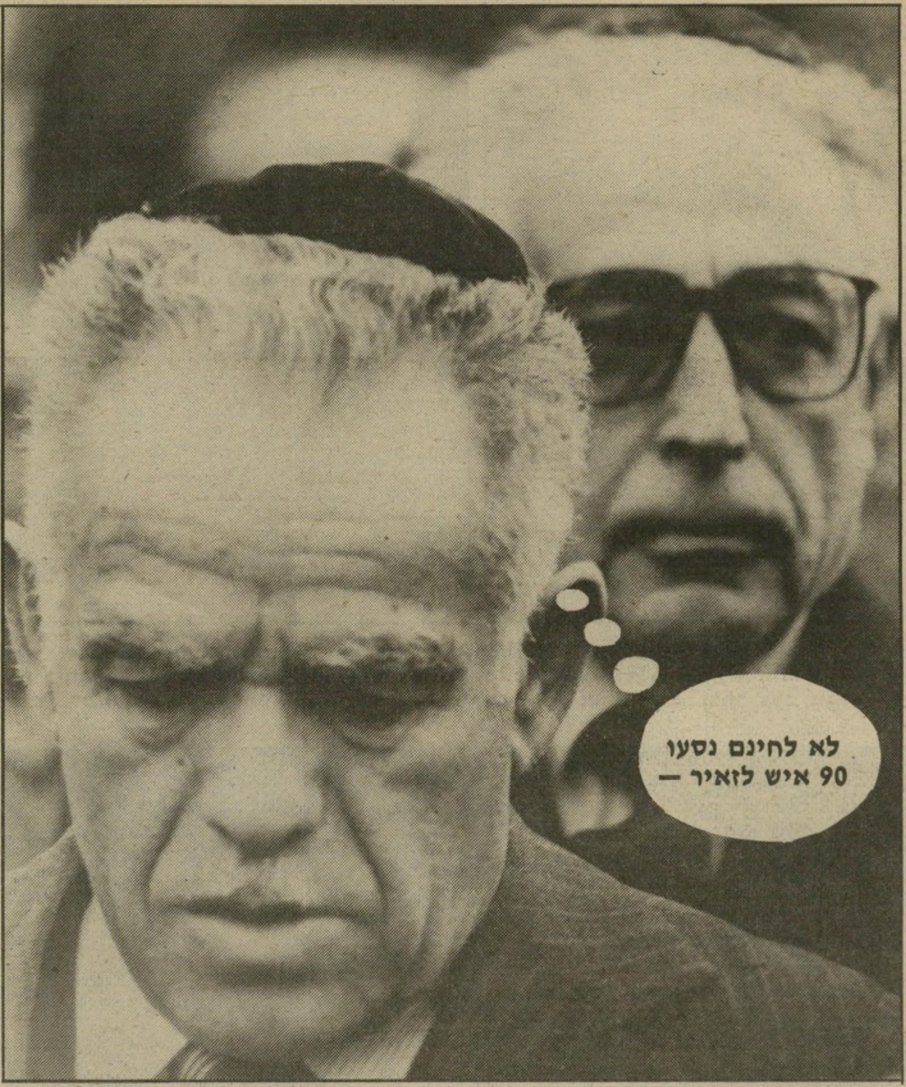

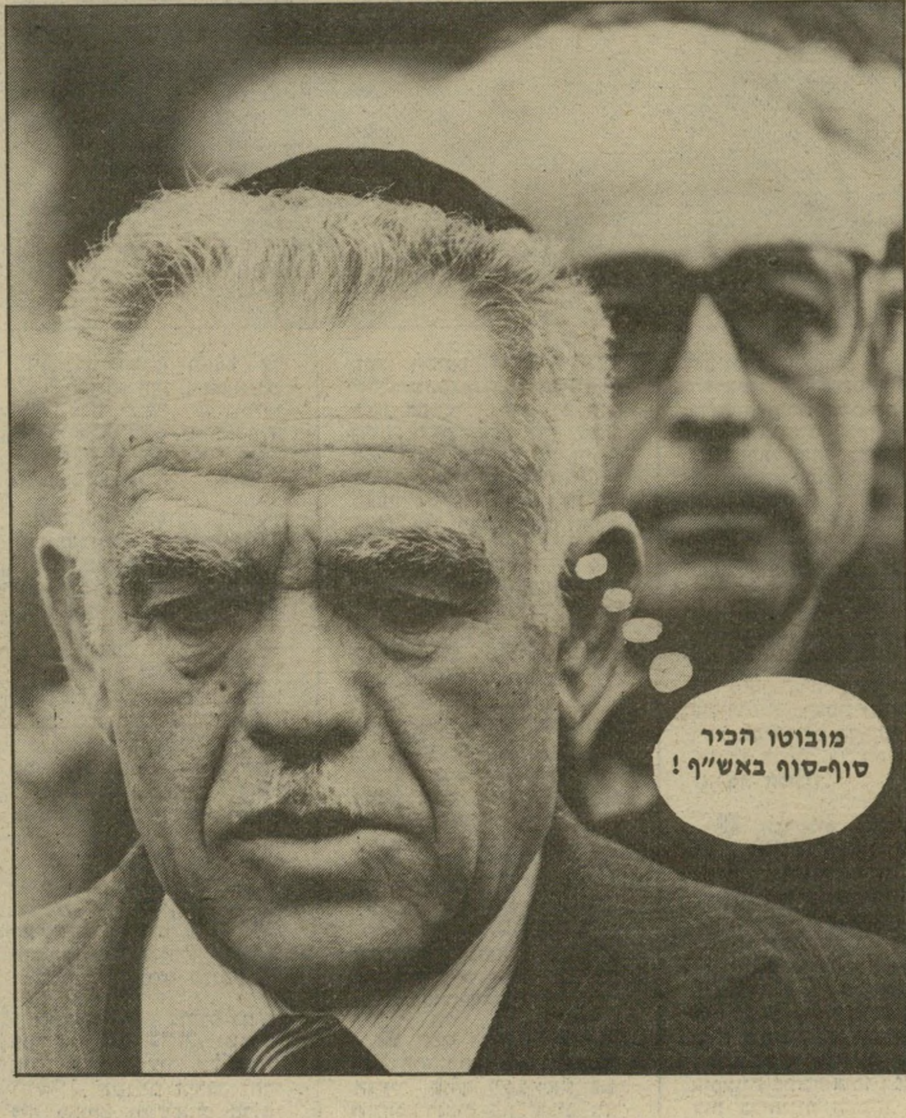

שר החוץ יצחק שמיר בהלוויה

אנשים

מה מפריע לראש עיריית נצרת־עילית אצל בן־השכנים הערבי

■ בטורו בחותם מוסף על־המישמר, שירטט המחזאי **יהושע סובול** את קווי אר־פיה של אוניברסיטת המתנחלים שתקום בגדה המערבית. „שם האוניברסיטה: יורה־דעת. את תורת הכלכלה והעסקים ילמדו בוגרי מיכללת ימית. האוניבר־סיטה תהיה פתוחה גם לפני סטודנטים ערביים, והם יוכלו ללמוד בה שהחיים מלאים סתי־רות. הבעיה החמורה ביותר, לפי שעה, היא עם המרצים. אלה נדרשו לחתום על הצהרה, שלא ירו בילדים מתחת לגיל 13, אבל הם מסרבים לחתום בסע־

של קצין־מישטרה ערבי. הילד שלו יוצא החוצה בתחתונים. זה מפריע לבת שלי ולבנות יהו־דיות."

● **הרב מנחם הכהן:** „באווירה הקיימת אצלנו, עוד עלולים להאשים את חברי וע־דת־החקירה כי שלחו מעטפות־נפץ לראשי המדינה."

● **הנ"ל:** יותר מ־5000 ישראלים ירדו בשנה האחרונה לאמריקה, כדי שיוכלו ליהפך שם יהודים־אזרחי־ארצות־הב־רית־שאיכפת־להם."

מיכל אדר דיילת „אל־על" באה לבית הוועד הפועל בתל־אביב, אחרי שהפגנת עובדי החברה מול מישרדיו של נחמן פרל ברמת־גן פוזרה בכוח. מיכל, כמו עובדים רבים אחרים, באה למקום כדי למחות נגד הפירוק.

גה, שהדבר פוגע בחופש האק־דמי ובחופש־הביטוי."

■ לח"כ המערך **יהודה חשאי** יש עוזר פרלמנטרי חדש. זהו **דן צור**, בנו של **מיכאל צור**, הלומד לתואר שני בפקולטה למדעי־החברה באוניברסיטה העברית.

■ עורכת־הדין **דליה זייגר**, אשתו של ח"כ הלי־ברלים **יצחק („זיגי") זייגר**, פרשה ממיקצועה. היא סיימה סמינר למורים, ועובדת ביהוד בפרוייקט תהיל"ה — לימוד מבוגרים חסרי־השכלה.

פסוקי השבוע

● **שר־החוץ, יצחק שמיר**, על ביקורו בזאיר: „התקבלתי כמו ראש־ממשלה."

● **ראש עיריית נצרת עילית, מנחם אריאב**, על התנגדותו למגורים משותפים בעיר: „מוקדם מדי להטיל ע־לינו מעמסה כזאת של עיר מ־עורבת. דוגמה: אני גר במרכז העיר. בבית שלי גרה מישפחה

● **ח"כ המפד"ל אברהם מלמד**, על השטר החדש בן 500 השקל: „מה שלא הצלי־חו מאתים שנה לעשות לרוט־שילדים, שהיו עשירים ונשארו עשירים, נצליח אנחנו — תוך כמה חודשים נוריד את רוט־שילד מנכסיו."

● **דובר ועדי „אל־על," גבי זלצמן:** „את עוב־די אל־על מכים ברחובות, והי־ציבור שמח — מכים את הי־מיליונרים."

● **הנ"ל**, על יושב־ראש מועצת־המנהלים של החברה, נחמן פרל, חבר מרכז חרות: „זהו איש הלובש מעיל עור כבש ומתחתיו מסתתר זאב."

● **המחזאי יהושע סובול:** „אחרי התערבות המיש־טרה ישונה שמו של המוביל הלאומי החדש מאל על לאל אלה."

● **הנ"ל:** מה עוד נותר לוועדת־החקירה לעשות? לגלות אם לפחות אחד מהתישעה די־בר אמת."

דלקול
דלקול
20/50 SF
דלקול
מונו SF
התנועה זורמת בשמנים של "דלק"
שמני דלקול מיוצרים לפי תקן האיכות הגבוה ביותר בעולם - תקן S.F.
דלק
"דלק" אתך מרגע ההתנועה

גלידת
חורף
גלידה חדשה מיוחדת לחורף!
גלידה רכה על טהרת השמנת.
גלידה טריה מחומרים משובחים, עשירה בויטמינים ופרוטאינים.
להשיג בטעמים: שוקו, וניל, שוקו-וניל, מוקה-וניל, תות-שוקו-וניל, קרמל-קרנץ ובלק שרי.
אידיאלית גם כמנה אחרונה ביום סגריר. אפשרויות הכנה מגוונות ומפתיעות.
דרשו את חוברת "מתכוני גלידת חורף של סנוקרסט" בת.ד. 1051 ת"א, 61009 ותקבלו אותה בדואר חוזר (עד גמר המלאי).
גלידת חורף של סנוקרסט להשיג ברשתות: היפרשוק תנובה, סופרמרקטים קואופ' דן-השרון, קואופ' הרצליה, רעננה, "הצרכן" חיפה ובחנויות הגלידה המובחרות.
סנוקרסט
גלידת שמנת בטעם
שוקו-וניל
גלידת
חורף
סנוקרסט
גלידה בחורף שגעון!

מרים בנימיני

מזל החודש: קשת

התאמה בין בני המזלות השונים

אחת החלוקות באסטרולוגיה מחלקת את 12 המזלות לארבעה יסודות הטבע — אש, אדמה, אוויר ומים. למזלות האש משתייכים טלה, אריה וקשת. למזלות האדמה — שור, בתולה וגדי. למזלות האוויר תאומים, מאזניים ודלי. למזלות המים סרטן עקרב ודגים.

לעתים קרובות נשאלת השאלה, מהי ההתאמה הטובה, ואם כן עם מי? החלוקה המקובלת באסטרולוגיה היא פשוטה, ואינה מסובכת למי שמתמצא בגלגל המזלות. ההיבטים שיוצרים המזלות בינם ובין עצמם מכתיבים למעשה את ההתאמה. כשנוצרת זווית של 120 או של 60 מעלות בין המזלות, הן נקראות זויות הרמוניות. כשנוצרות זוויות של 180 או של 90 מעלות, הן נחשבות ל־זוויות דיסהרמוניות.

מתבקש מכך, שאלה היוצרים ביניהם זוויות הרמוניות יימשכו האחד לשני, ואלה שביניהם נוצרות זוויות דיסהרמוניות, ירגישו זרות ואי־נוחות האחד בחברתו של השני. ההתאמה הברורה ופשוטה ביותר היא בתוך היסודות עצמם — מזלות המים בינם ובין עצמם ואותו דבר לגבי שאר היסודות — שור, גדי ובתולה,

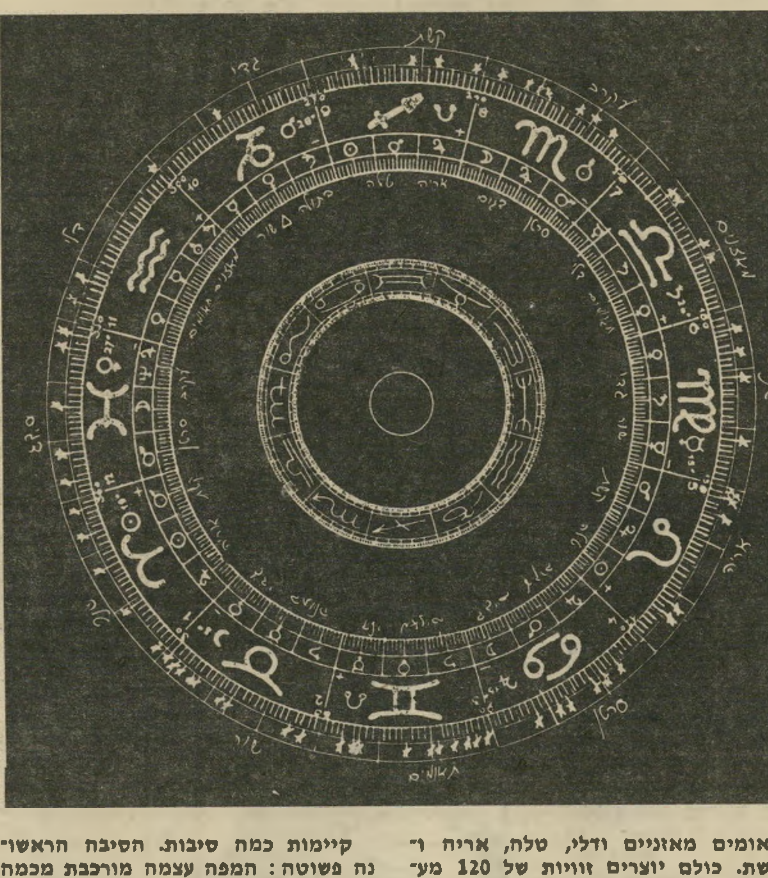

תאומים מאזניים ודלי, טלה, אריה ו־קשת. כולם יוצרים זוויות של 120 מעלות.

אילו הכל היה כל־כך פשוט, כולנו היינו חיים בהרמוניה ובשלום, ולא היו נוצרות כל־כך הרבה בעיות בחיים משותפים בין הזוגות. אולם לא אחת קורה שדווקא אלה שיוצרים ביניהם זוויות דיסהרמוניות נמשכים איש לרעהו, דוגמת — קשת ותאומים היוצרים זווית של 180 מעלות. או שור ואריה היוצרים זווית של 90 מעלות.

קיימות כמה סיבות. הסיבה הראשונה פשוטה: המפה עצמה מורכבת מכמה יסודות, והיסוד החזק והשולט במפה עשוי לכוון את בעל המפה לחיות עם בן הזוג שהשמש שלו בזווית דיסהרמונית. אולם שעת הלידה שלו והירח דווקא מתאימים מאוד. כלומר, המצב הדיסהרמוני קיים כבר בתוך האדם עצמו, לכן הוא יעדיף לחפש לו בן־זוג שעימו היחסים לא יהיו דווקא הרמונים.

השאלה היא אם אדם כזה יוכל לשאת סביבו יותר מדי שקט ושלווה. בדרך כלל, התשובה היא שלילית.

דיברנו על זוויות של 120 מעלות. דוגמה נוספת להתאמה הרמונית הן זוויות בנות 60 מעלות:

טלה עם תאומים ודלי; שור עם סרטן ודגים; תאומים עם אריה וטלה; סרטן עם בתולה ושור; אריה עם מאזניים ו־תאומים; בתולה עם מאזניים ותאומים; בתולה עם עקרב וסרטן; מאזניים עם

דווקא בעלי תכונות מנוגדות מצליחים בחייהם המשותפים

קשת ואריה; עקרב עם בתולה וגדי; קשת עם מאזניים ודלי; גדי עם עקרב ודגים; דלי עם קשת וטלה; דגים עם גדי ושור.

זוויות דיסהרמוניות נוצרות כשהמזלות עומדים בזוויות של 180 או 90 מעלות. 180 מעלות יוצרים המזלות הקוטביים, כלומר: טלה — מאזניים; שור — עקרב; תאומים — קשת; סרטן — גדי; אריה — דלי; בתולה — דגים.

זוויות של 90 מעלות נוצרות בין: טלה — סרטן — גדי; שור — אריה — דלי; תאומים — בתולה — דגים; סרטן מאזניים — טלה; אריה — עקרב — שור; בתולה — קשת — תאומים; מאזניים — גדי — סרטן; עקרב — שור — אריה; קשת — דגים — בתולה; גדי — מאזניים טלה; דלי — עקרב — שור; דגים — קשת — תאומים.

זווית נוספת שבה יש להתחשב היא

(המשך בעמוד 48)

השבוע תוכלו ליהנות משינוי במצב־הרוח של בן־הזוג. היחסים עומדים להשתפר והמתיחות שהיתה מתחילה להעלם. אולם פרט לכך, השבוע טומן בחובו סכנות רבות. היו זהירים בדרכים, עדיף לוותר ולא להתעקש ולהתפרץ בכעס בגלל שגיאות של אחרים. מבחינה כספית המצב מאוד רגיש. כדאי לחסוך בהוצאות, להימנע מלסכן כספים בבורסה ולבדוק היטב כל הסכם או חוזה שעליו חותמים.

* * *

במקום העבודה מורגש לחץ. יותר מדי עבודה מוטלת עליכם וקשה לכם לעמוד בכך. היזהרו מהחלטות נמהרות ומחוסר סבלנות ביחסכם לאחרים. מצב הרוח לא קל, ואתם נוטים להתפרץ בכעס על בני המישפחה. מיכשולים שקשה להבין מהיכן הם באים צצים לפתע, אולם אל דאגה. תוך כמה ימים הכל יסתדר. מצב הכוכבים מראה שעדיף להמעיט בטיולים השבוע. המצב די מסוכן. לא כדאי להתגרות בגורל.

* * *

השבוע מתחיל במצב־רוח טוב והרגשה נעימה, אך האווירה עלולה להטעות. רצוי לחימנע מלסכן את כספכם. יתכן ש־סכום כסף בלתי־צפוי יגיע לידיכם השבוע, כדאי לשמור אותו ולא להיכנס לחרפתקות מסוכנות. הצעות ל־נסיעה קצרה כדאי לדחות. השבוע צפויות יותר תאונות, ומי ש־אינו מוכרח לצאת עדיף שישאר במקומו הקבוע. ילדים דורשים יותר השגחה מתמיד, שימו לב.

* * *

הגדיים חשים בעייפות ובכבדות. יחסים עם בני־זוג או בני־מישפחה נתקלים ב־קשיים ואי־הבנות. ברורים, הסברים ושיחות גלויות כדאי לדחות ב־חמישה ימים. לקראת השבוע הבא תוכלו ל־יישב את הסיכסוכים ולהגיע לקירבה מחודשת. אל תיכנסו לחרדות ודאגות. המצב יסתדר מאליו תוך זמן קצר, ותיווכחו שלא היה מקום לדאגה. במקום העבודה חשים בהתקדמות. בקרוב תוכלו לשמוע שבחים על עבודתכם.

* * *

בתחילת השבוע יורגש עומס רב בתחום העבודה. תחושו עייפות ורצון להתנתק מהכל ולנוח. בהמשך השבוע תהיה שוב הז־דמנות להיפגש עם ידי־דים שחברתם נעימה לכם. בשטח הרומנטי מתפתחת פרשיה חדשה בקצב איטי אך נעים, ובכל זאת מצב־הרוח לא קל ואתם מוטרדים מבעיות שונות. תחום הכספים עדיין מהווה בעיה. אל תזלזלו בו. דברים שאינם נראים על פני השטח מסכנים אתכם, היזהרו.

* * *

למרות שהתקופה אינה קלה לבני כל המזלות, אתם די נהנים. בשטח הרומנטי המצב מעודד, אתם רצויים ומבוקשים ו־בני־הזוג מעוניינים ב־חברתכם. בתקופה זו מתעורר החשק להרבות בבילויים. יתכן שבסוף השבוע תיאלצו להישאר יומיים בבית, אך אחר־כך תוכלו לפצות את עצמכם ו־להמשיך ליהנות מה־תקופה. תוכלו לרכוש לעצמכם חפצים חדשים ולהמשיך לשמח את הסוחרים.

* * *

בתקופה האחרונה אתם חשים בהרגשה מוזרה. מצב־הרוח משתנה בקיצוניות ובמהירות. אלה שנפגשים איתכם בבוקר ימצאו אתכם שונים בצהריים. מצב הכוכבים השתנה ואתם מרגישים שתוכניותיכם מתעכבות. קחו הכל בקלות, תוך כמה ימים תתרגלו למצב ו־תוכלו להמשיך בתוכניות כרגיל. פעילויות חברתיות מושכות אתכם ויש הרגשה שאתם חייבים לתרום מזמנכם לחברה. בתחום הכספי היו זהירים.

* * *

בימי רביעי וחמישי כדאי להימנע מל־הסתכן. מדובר על נסיעות או עצבנות ומתח שעלולים לפגוע בבריאות. נסו להתיי־חס לעבודתכם ביתר קלילות. חלקו את ה אחריות ואת העול עם עובדים אחרים. בשטח הרומנטי היו זהירים, מאוד, שכן אהבות נס־תרות עלולות להיחשף, ולהגיע לידיעת אלה שאינם אמורים לדעת על כך. בעיות מישפטיות ייפתרו לטו־בתכם ותוכלו להוכיח שהצדק עימכם.

* * *

השבוע תהיו נתונים להתלבטויות בכמה שטחים. בתחום העבודה מוצעות הצעות מושכות, אך עדיף ל־המתין כמה ימים לפני מתן תשובה, שכן ה־שבוע לא תוכלו להבחין בדברים שאינם בסדר. יש להיזהר מ־הבטחות ומעיסקות עם שותפים. אלה שהחליטו לחתום על עיסקה משותפת, רצוי שידחו זאת בשבוע. השטח ה־רומנטי גורם להנאה אך אינכם מוכנים לחודות בכך וממשיכים בחיפושים לשווא.

השבוע אתם חייבים לדאוג לעצמכם ול־השגיח במיוחד על הבריאות. לאלה שאינם חשים בטוב מומלץ ל־הישאר בבית ולוותר על ההתרוצצות בעבודה. התקופה אינה רגועה ובני־המישפחה זקוקים לעזרתכם. פנו זמן מ־ראש ואל תעמיסו על עצמכם יותר מדי עבודה. אורחים עלולים להגיע ללא הודעה מ־ראש, העומס והמתיחות מסכנים אתכם. מכשירים ביתיים מתקלקלים וגורמים לכם לעצבנות נוספת.

בתחילת השבוע צפויים יומיים מעייפים וקצת מתישים, אולם לקראת תחילת השבוע הבא תתמלאו במרץ ובכוח לפעילות מחודשת. בעיות כספיות קיצרות־מועד יס־תיימו, ועיסקות ייחת־מו בהצלחה. תחושו שהכספים שהשקעתם נושאים פרי. בקרב ה־מישפחה צפויות אי־הבנות עם אחים או אחיות, ולא מן הנמנע שהרקע לכך יהיה כספי. רצוי לוותר להם. המזל שוב יאיר לכם פניו, כתמיד.

ההצלחה במקום העבודה מביאה לכם פופולריות וגורמת לכם לסיפוק. יחד עם זאת, מן הראוי להישמר מפני הבטחות של שותפים לעסקים או של בני־זוג. אלה עלולות להתגלות כהבטחות־שווא. אהבות יש לשמור בסודיות ולא לדבר עליהן אפילו עם ידידים קרובים. תוכניות כספיות לא יוצאות לפועל ומכניסות אתכם לסבך לא־נעים. בן מזל עקרב עומד לבוא לעזרתכם בקרוב. בעיות קטנות במקום העבודה יפתרו השבוע.

עצירות? נפיחות?

עזרת ביקוניס היא

עזרה טבעית

עצירות — זאת בעיה׳

אז מדוע **ביקוניס** ולא משלשל אחר? כי **ביקוניס** תנו משלשל עדין המכיל צמחים רפואיים טבעיים. כי **ביקוניס** מקל על העצירות בעדינות ובטבעיות ואינו גורם לשלשול ולכאבי בטן.

כשאת/ה שותה **תה ביקוניס** טעים וריחני בלילה לפני השינה, הוא מעורר בעדינות תהליכים טבעיים בגופך כדי לגרום להקלה בבוקר שלמחרת.

זה טבעי, כמו הטבע עצמו. **ביקוניס**, השם המפורסם באירופה, מצוי גם בבתי המרקחת בישראל בצורת תה עלים, תה נמס-אינסטנט, או טבליות.

להשיג בכל בתי המרקחת

ראה עלון לצרכן שאושר

ע״י משרד הבריאות.

...והטבע יעשה את שלו

הגיע ונמצא למכירה:

גליון ינואר 83

PENTHOUSE

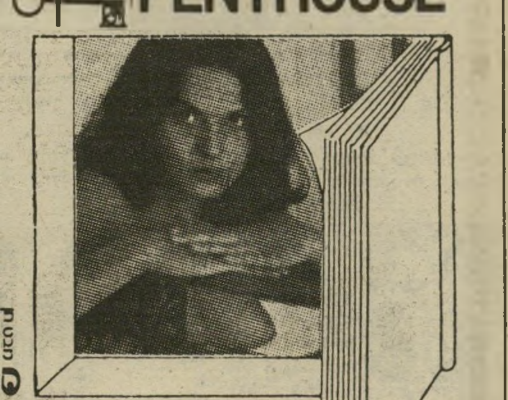

ובגליון החודש:

GIANT: PET OF THE YEAR - POSTER

והרבה, הרבה יותר...

אל תחמיצו!!!

ספרים זה סטימצקי

מכתבים

פרימו דה־ריוורה

האיומים של יצחק זייגר על ועדת־החקירה הממלכתית לעניין הרצח במחנות־הפליטים לא יעזרו.

ב־15 בספטמבר 1923 התפרץ גנרל אחד למישרדי־הממשלה במדריד, באיומי נשק גירש מתוכם את הממשלה החוקית ומינה עצמו לראש־ממשלה. היה זה יומיים לפני שוועדת־חקירה ממלכתית עמדה לפרסם את מימצאיה בעניין שחיתויות בצבא. לגנרל בעל השם הארוך והמרשים — מיגואל פרימו דה ריוורה אי אורבנחה, מרקיז דה אסטלה — לא היה כמובן מה לחשוש ממסקנות הוועדה. רק את טובת האומה הוא חיפש. לכן מינה עצמו לדיקטטור ושלט יותר משש שנים.

לח״כ הליברלים יצחק זייגר אין שם כה ארוך ומפוצץ, לא מדים מצוייצים עטויי מדליות, גם אינו גנרל. אין הוא יכול לסכן את ועדת־החקירה העוסקת בטבח המתועב בביירות, כי כל גייסותיו מורכבים מהברות, ושריריו החזקים מרוכזים רק מסביב ללשונו. רק דבר אחד משותף לו ולפרימו דה־ריוורה: החוצפה.

ענת שפירא, תל־אביב

איש אחד, ששמו היה ידוע רק לשכניו ולקרובי מישפחתו, החליט להפוך פוליטיקאי. מה עושים? פשוט, מצטרפים לרשימתו של בגין — הוא מושך קולות נהדר, ומצליח להכניס אחריו לכנסת שובל ארוך של אלמונים. אך אויה: ה־

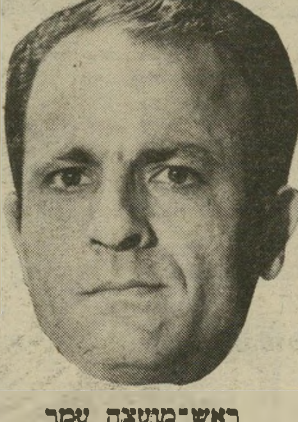

ראש־מועצה עמר
נקי כפיים

איש הזה, אחד זייגר, כעת ח״כ, נשאר עדיין אלמוני. מה עושים? מתנפלים על ועדת־החקירה הממלכתית, שהעזה ברוב חוצפתה להרהר אחרי מעשיו ושיקוליו של מיטיבו, מנחם בגין.

אמנם זייגר חרץ לשון, איים על החוקרים ובכך הפך עבריין פלילי (רק „לכאורה", כפי שמקפיד לציין היועץ המישפטי לממשלה). אך מה בכך? החסינות הברוכה תכסה על הכל, ובוחריו של בגין — ידידם של הרוצחים מביירות — לא יראו בעין רעה את דיברי־הבלע שלו.

הוועדה אינה נהנית מחסינות פרלמנטרית, היא גם בוודאי לא תרד לרמתו של הח״כ האלמוני ותענה לו. אך איומיו לא ישפיעו עליה, כי כוחה גדול הרבה יותר משלו: היא מפרידה בין אמת ושקר, עיסוקה הוא להוציא את הצדק לאור.

על כך נאמר: הכלבים נובחים והשיירה עוברת.

יוסי פישמן, גבעתיים

● ● ●

עמר אינו חשוד!

תמונתו של ראש מועצת מעלות, שעניינו נמצא בחקירה מישטרתית, הוחלפה באחרת („העולם הזה" 2360).

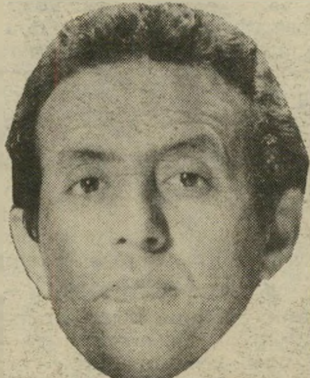

ראש־מועצה מחכוס
בחקירה

הכתבה על שלמה בוחבוט, ראש מועצת מעלות־תרשיחא, היתה מצויינת. אין גבול למה שמרשים לעצמם נבחרי־ציבור. מעניין באמת אם המישטרה תעמיד אותו לבסוף לדין.

דבר אחד הטריד אותי: בתוכנית במבט שני בטלוויזיה ראיתי את בוחבוט, והוא לא דמה כלל לאיש שאת תמונתו פירסמתם. כיצד זה יתכן?

יעקב דיין, חיפה

● בשל תקלה במערכת, פורסמה בכתבה תמונתו של מרדכי עמר, ראש המועצה המקומית עתלית. לעמר אין כל קשר לפרשה, הוא אינו חשוד על־ידי המישטרה, ותושבי עתלית מכירים אותו כנקי־כפיים. העולם הזה מתנצל על שירבוב תמונתו של מרדכי עמר, ומצטער על אי־נעימות שנגרמה לו בשל כך.

● ● ●

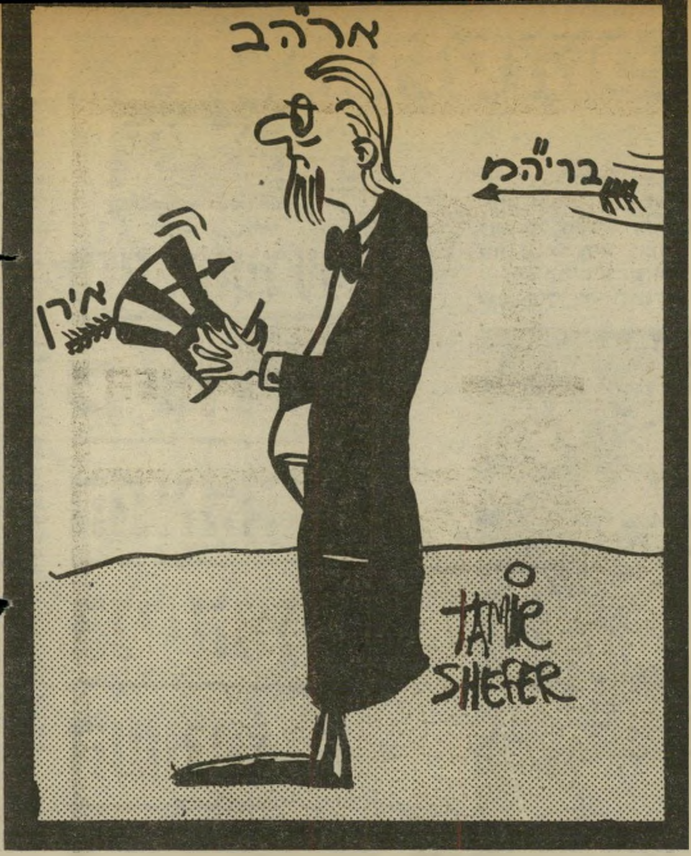

קריקטורה של תמיר שפר
ראויה לפירסום

פרח צייר

קריקטורה.

בין תלמידי השנה נער מוצלח מאוד בן 17, תמיר שפר, המרבה לצייר קריקטורות טובות. אני ממליץ להשתמש בהן.

צבי בן־דב, חיפה

● הקריקטורה של תמיר שפר — בראש העמוד. היא אמנם אינה אקטואלית, אך בשל איכותה הגבוהה היא ראויה לפירסום. המערכת תשמח לפרסם קריקטורות דומות של קוראים.

● ● ●

התאמות

הירדות לחיים

הקורא פונה לרשות־השידור ולמפיקי התוכנית „תן זכות קדימה לחיים":

הייתי מבקש הבהרה: האם הסיסמה „תן זכות קדימה לחיים" מבשרת שבכל מיקרה יש לכל רכב ציבורי או פרטי זכות קדימה לפני רכב של חברה־קדישא?

לעצם העניין: בטוחני שהפסטיבל הפירסומי יישכח כעבור שבוע. נכון יותר היה לחוקק חוק הקובע

(המשך בעמוד 24)

פידיון עורלה

התמלאתי בשימחה, בגאווה ובהערצה, כשנודע לי שישראלי אחד נמנע מביצוע ברית־מילה בבנו! סוף־סוף קם גבר וזרק את האבן הראשונה. הוא עשה היסטוריה. הוא עשה את מה שכולנו, הלוחמים בכפיה הדתית, רק פיטפטנו עשרות בשנים. הוא עכשיו שם את כולנו בכיס הקטן שלו.

הסיכון שבמעשה הוא רב מאוד, ואני מתפלל שהילד והוריו האמיצים יהדפו בעוז את כל ההתקפות שנכונו להם מידי חלאת המין האנושי.

חיתוך אבר מגופנו הוא מינהג פרימיטיבי של עובדי־אלילים, והי פגיעה בכבוד האדם ובוראו. הטענה שזה בריא הופרכה מזמן: לשמירת הנקיון משתמשים במים ובסבון. כשם שאין חותכים את האף ואת האוזניים למען הבריאות — כך אין לחתוך את העורלה. גם את המעי העיוור ואת השקדים חדלו מזמן לחתוך, אחרי שהוכח שהם לא נבראו לשווא.

את הצו להעלות קורבן כל בן בכור אנו עוקפים על־ידי טקס פידיון־הבן. כמה עוד אלפי שנים צריכות לעבור עד שנבין, שאת טקס ברית־המילה יש לקיים רק באופן סימלי, על־ידי פידיון העורלה?

אלוהים ברא את העולם מושלם. הבה נחדל מביצוע „שיפורים" בבריאותו!

זאב גזע, חולון

ORIENT

QUARTZ ALL-WEATHER

דגם 977309

צלילה ל-10 אטמוספירות,
זכוכית קריסטל, רצועת גומי
"מקצועית".
להשיג עם לוחות:

בצבע "זית קרבי"
או "שחור לוחם".

השעון עם הפרופיל הגבוה

המלווה אותך לכל פעולה, בכל מצב ובכל תנאי

מחיר מומלץ לחיילי צה"ל
ש' 6,475
להשיג: ברשת חנויות
שקם המשביר לצרכן
ובחנויות המובחרות.

אוריינט בדיוק בזמן הנכון.

שעון מעולה ללא בעיות• יבוא שיווק והפצה: בני משה קרסו בע"מ-סוכנים בלעדיים של: ORIENT WATCH CO. JAPAN

מאת אביגיל ינאי

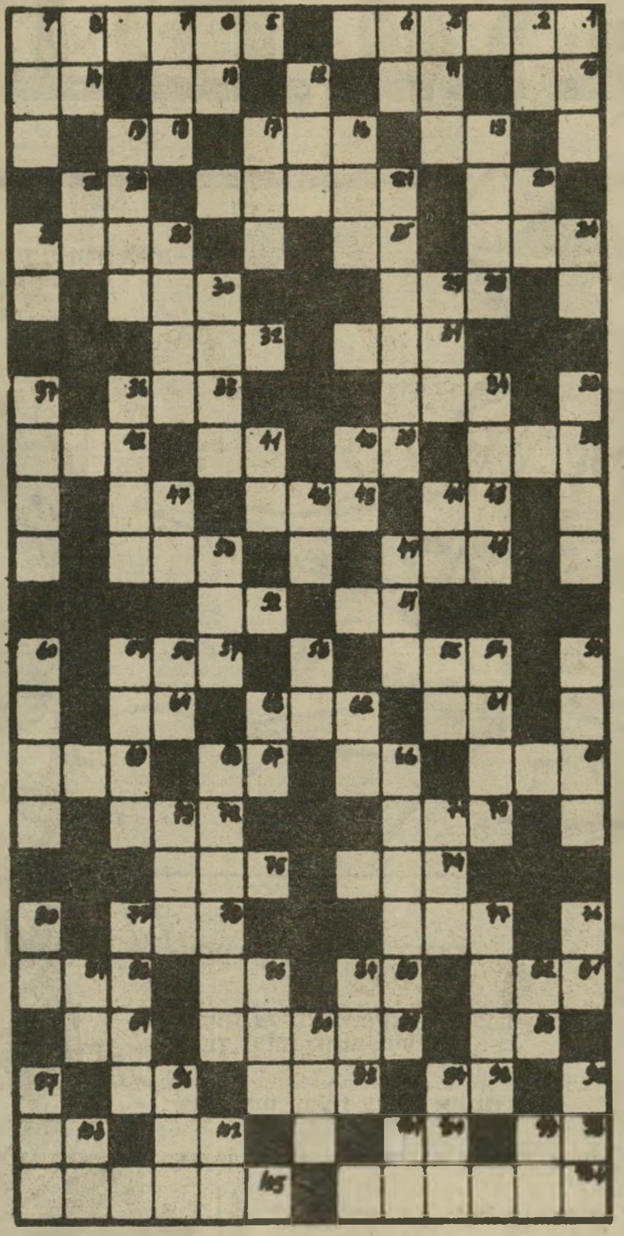

מאוזן:
1) מערכת כוכבים; 5) רדאר בשרות התנועה בדרכים; 10) מוקש; 11) כאן; 13) פקודה בת"ס; 14) אמתחת; 15) תואר נכבד בממלכה הבריטית; 16) עודף על המידה; 18) מצב במשחק המלכים; 20) אריב; 21) אמתלה; 22) גבעה בירושלים; 24) ספרה האוטוביוגרפי של גולדה מאיר; 25) שליח; 26) אליל השבט; 28) גבול; 30) צמח בראשית צמיחתו; 31) בין אביב לסתיו; 32) הג'אמוס; 34) עצם; 35) פרח נוי; 38) גרש, חתיכה; 39) בן המשפחה; 41) כינוי לחכמת הקבלה; 42) שדה שלא נעבד; 43) יחידת המידה של ההספק החשמלי; 45) רצון כנר יהודי נודע; 49) מילת משאלה; 48) תפוסה; 50) הרווח שבין המציאות לציפיות; 51) זהב פרווים; 52) בסולם התוים; 54) הכינוי שניתן לאלישע בן־אבויה; 57) פקפוק; 61) אסקופה; 62) הרחק מ... רע! (פרקי אבות); 64) תוך; 65) שימש כמזון לבני ישראל במדבר; 66) זקן; 67) אביון; 69) בן מתושאל, כינוי לבטלן ו„לא יוצלח"; 70) עוף הקטן במקצת מן היונה; 72) עתיד לא רחוק; 74) מזריחת השמש ועד שקיעתה; 75) אדון; 77) זבח לברית שלום; 78) בן צעיר; 81) מנה, הביא בחשבון; 83) סוף לשלום; 85) כלי לנשיאת חפצים; 86) רפש, טיט; 88) הוראה; 89) שדה־תעופה חדש לחיל האויר; 91) שמה של תכנית טלוויזיה למניעת תאונות דרכים; 93) אבי הבעל; 95) פרסה; 96) מילת הכפלה; 98) רגל מלאכותית; 100) תקופה; 102) פרפסטראום מובילה; 103) שיירת אוניות; 104) יחידה צבאית; 105) הפרס הגבוה ביותר לעתונאות.

מאונך:
1) אחד משבעה המינים; 2) לא יבש; 3) גלב; 4) אלוה; 6) מעוגל במקצת; 7) בממשש, בדיוק; 8) בן־אדם; 9) הרכב, נורמה; 12) הסיר ספק; 15) מעוקר, שומר הנשים; 16) קטן ורזה; 17) 365 יום; 18) קינוס; 20) תל־חרבות; 21) דברי מאכל לקינוח; 23) התנודד, מעד; 24) יום מיעד; 26) בהשאלה — מרכז; 27) בושם; 29) כבוד; 30) גאה אציל ונדיר; 33) ריקוד צרפתי איטי נושן; 34) מידת נפח; 36) צרעה; 37) אל המדע והתגליות הידוע גם כמרקוריס; 40) סביעת לבהמה; 41) סימן המורה כוון; 44) פעוטים; 46) היתר יציאה מהמחנה; 47) פה פעור; 49) עמק של משורר; 50) גורל; 53) לא עבר; 54) כד לנוזלים; 55) לא אשם; 56) המיכל שנמצא בהיכל בטרם חנוכה; 58) פרי בוסר; 59) שלשלת ברזל, בהשאלה — אחריות; 60) אולי, אין זה מן הנמנע; 62) חזר; 63) אביזר לחנוכה; 66) ממיסדי „אם המושבות" (ש"מ); 68) פרסום בכל רחבי תבל (2, 4); 71) הבריגדה היהודית הלוחמת במלחה"ע ה־2; 73) מקום ריק; 76) אריג יקר; 77) נחל בירושלים העתיקה; 79) שלי, אשר לי (ומנוסי); 80) הב; 82) מאס; 84) סקירת עין; 85) ספורט החרבות; 87) אויה; 90) אחד המזלות; 92) דפק; 94) פעולה; 96) שמו של הבנין הקל בדקדוק; 97) כאב; 99) מילת שלילה; 100) אות במוסיקה; 102) מילת זירוז; 103) מופיע לפתע.

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור

קורס ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור

הוצאת שער בחשמל (אפילציה)

• סלון ומכון יופי

תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעה, פסים, סיפול פנים, איפור, הוצאת שיער בשעווה

• גגעג נלוגג •

• מחירים עממיים • שרות מעולה •

תל-אביב יזרבת 4 ליד דיזנגוף 190 226066 229388

רמת-גן הרצל 86 מול בנין אואזיס "סלון אוה"

העסק הנבחר 1982

(המשך מעמוד 22)

עונש של מחנה־עבודה לפחות לשיבעה ימים לכל עבריני־התנועה המובהקים (על עבירות רציניות או עבירה חוזרת). במיסגרת מחנה־עבודה זה אפשר להעסיק את העבריינים בצביעת מעברי־חצייה, הצבת שילטי־תנועה וכו'.

רלף הלינגר, תל־אביב

● ● ●

טענה לא נכונה

מדוע הפגינו עובדי חברת פוספטים ב„מצודת־זאב" (מדור אנשים „העולם הזה", 2359)?

למיטב ידיעתי אין אמת בטענה כי דויד לוי יזם בעבר הקרוב פגישה עם יורם ארידור. ממילא לא נכונה הידיעה כי לוי היתנה קיום

קורא יהב
מזי־רעב

פגישה שכזו בכך שארידור „יבוא אליו, משום שהוא סגן־ראש־הממשלה."

הטענה, לפיה שבתו המפוטרים מחברת פוספטים בנגב במצודת זאב, מתוך מגמה להניע את ארידור להיפגש עם לוי, היא זדונית, משום שבמשך השנה האחרונה תובע ארידור שוב ושוב על דבר רדיפתם של חברי תנועה באיזור הנגב, ומשום שמקובלת אצלו ההנחה כי ניתן לעשות הון פוליטי על גבם של חברים מזי־רעב.

אברהם יהב, באר־שבע

● ● ●

מחאת שס"י

במדור תשקיף התפרסם כי „ברק"ח יש ויכוח בין תומכי הקו־הפרו־סורי ובין תומכי ערפאת באש"ף" („העולם הזה" 2358).

בויכוח זה קשרתם את שס"י. כידוע לכם, שס"י אינו חלק מרק"ח, לכן ויכוחים פנימיים בה אינם מעניינו.

לעצם העניין: שס"י שותף בחד"ש, וחילוקי־הדיעות בינגו ובין רק"ח נוגעים לנושאים החורגים משֵשת הנקודות שעליהן מושתת החזית. מנקודות אלה ברורה תביעתה של חד"ש, ושס"י בתוכה, למו"מ בין ממשלת־ישראל ובין אש"ף על הקמת מדינה פלסטינית לצד מדינת ישראל.

המזכירות שמאל סוציאליסטי ישראלי (שס"י)
תל־אביב

● מהם, אם כן, חילוקי־הדיעות בין שס"י ורק"ח?

● ● ●

מה דחוף

נשיא אוניברסיטת בן־גוריון מגיב על ידיעה בשבועון („העולם הזה" 2358).

בפתח הסיפור אתם שואלים „מהו נושא דחוף אליבא דנשיא אוניברסיטת בן־גוריון (ולא „באר־שבע", כפי שפורסם בכתבה). אני רוצה להשיב תחילה מהו לדעתי נושא בלתי דחוף:

● מועצת אגודת־הסטודנטים שבאוניברסיטה נתכנסה לדיון מכין ביום ג' 26.10, יום קודם לישיבת הוועד־הפועל שנקבעה ליום המחרת בנושא מעונות־הסטודנטים באוניברסיטה. אני מדגיש: קודם להחלטת הוועד־הפועל, ולא בעיקבות ההחלטה, כפי שפירסמתם אתם.

● החלטת המועצה קבעה להשבית את הלימודים שעמדו להתחיל רק כעבור חמישה ימים, כלומר ב־31.10.82 (כזכור, עדיין היינו מצריים בפגרת הקיץ), וגם זאת רק אם אכן יחליט הוועד־הפועל של האוניברסיטה על ביטול הדיור המעורב באותה ישיבה, שנקבעה ליום המחרת.

● מסיבת־העיתונאים שזומנה על ידי ליום המחרת בערב, נקבעה מיספר שעות ניכר לפני ישיבת מועצת־האגודה והחלטותיה, מבלי שידעתי בכלל על זימון מועצת־האגודה לאותו ערב והכתבים שנכחו בישיבת מועצת־הסטודנטים ידעו על קיומה. מסיבת־עיתונאים זו נקבעה לצורך דיווח על ההחלטות שיקבל הוועד־הפועל ומייד בצמוד לסיום ישיבתו, וזאת בשל ראיית הדחיפות שבמסירת דיווח זה. למסיבת־העיתונאים לא היה קשר להחלטות אגודת־הסטודנטים מן הערב הקודם ולא נועדה להגיב על החלטות אלה, כפי שפירסמתם.

ממי שנכח בדיוני מועצת אגודת־הסטודנטים, והעיתונאים שטלפנו אלי בלילה אכן נכחו, ניתן היה לצפות כי יבין בעצמו:

● כי נשיא האוניברסיטה, עם כל החשיבות של התפקיד, אינו מחליט יחיד. ההחלטות נקבעות על־ידי הנהלת־האוניברסיטה ומוסדותיה. אם צריך היה להחליט על זימון הנהלת־האוניברסיטה באישון־לילה, איני סבור כי כתב העיתון צריך להיות הגורם שיעשה זאת.

ואגב, יו"ר אגודת־הסטודנטים לא

(המשך בעמוד 26)

אופנאי לאופנאי

האופנאי ביקר בתצוגה של מתחרהו ועיווה את פניו (אנשים, „העולם הזה" 2359).

הלכתי לתצוגת האופנה של עודד גרא להזמנתה של ידידה שקנתה שולחן שלם, תרומה לבית־החולים תל־השומר, והפצירה בי שאתלווה אליה (גם הגברת לילי שרון היתה אורחת שלה).

קורא מליק
„פניי בגדו בי"

מקובל שמעצבים רואים את כל התצוגות, אבל אני הלכתי בהחלטה נחושה שאת דעתי לא אביע, יהיה אשר יהיה. אני מצטער מאוד אם פניי בגדו בי, ואני משוכנע כי אילו הכתבת היתה מפנה את מבטה אל המסלול במקום להביט בי כל העת — היתה מעוותת את פניה גם היא.

ג'רי מליק, תל־אביב

אדרון

• 4 תשלומים שווים בלי ריבית
• 3 תשלומים - 10% הנחה
• 2 תשלומים - 15% הנחה*

מבצע חנוכה

עכשיו - 3 אפשרויות בתנאים מיוחדים

• הגיעו משוודיה כורסאות טלביזיה GOTE-MEBLER
• שלחנות וכסאות אוכל NESTO

מערכת גרבן 3+2

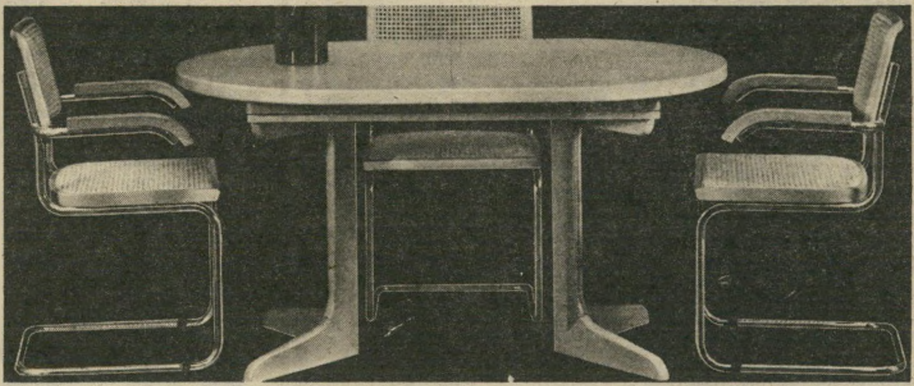

שולחן אוכל אוולי
+ 2 הגדלות + 4 כסאות ברוייר

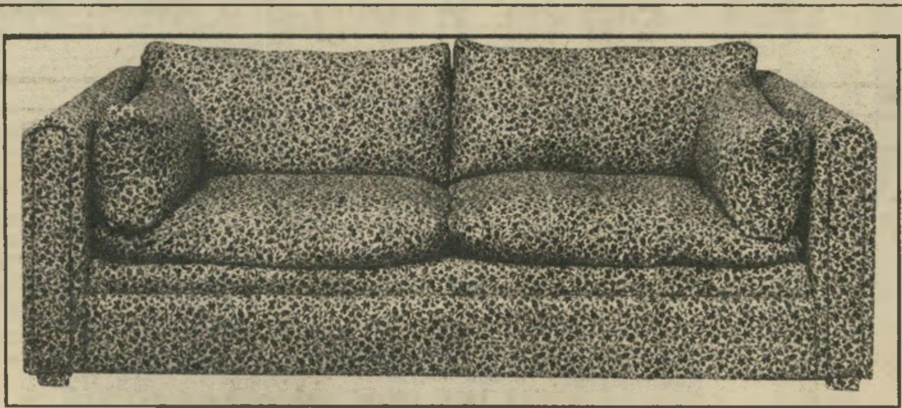

ספת פנלופ 3 מושבים
נפתחת למיטה זוגית

שלל צבעים • שפע דגמים • איכות גבוהה
רמת-גן, רחוב ז'בוטינסקי 22
שעות הפתיחה: 9.00—13.00, 16.00—20.00 בימים שלישי ושישי: 9.00—13.00. במוצ"ש: 18.30—21.30.

תרבות הדיור

הצרבת נעלמת במהירות הטאמס

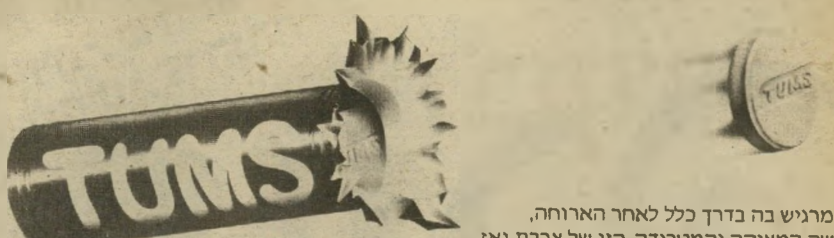

אתה מרגיש בה בדרך כלל לאחר הארוחה,
ההרגשה המציקה והמטרידה הזו של צרבת ואז...
טאמס נכנס לפעולה.
טאמס - טבלית קטנה וטעימה הפועלת במהירות מפליאה.
תוך מספר שניות תרגיש הקלה. טאמס ונגמר.
לנוחיותך טבליות טאמס בחפיסה אישית קטנה ונוחה לנשיאה.
טאמס ב-2 טעמים: מנטה ופירות.
כדאי תמיד שטאמס יהיה לידך וכשתגיע הצרבת,
היא תעלם במהירות הטאמס.
להשיג בבתי המרקחת.

טאמס...ואין צרבת.

מה מגלה ההורוסקופ שלך?

קורסים **לאסטרולוגיה** למתחילים ומתקדמים
בשעות הבוקר והערב, בפרטים: **03-233551**

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"ם
אומחים להדברת תיקנים
(ג'וקים), תולעי עץ, חרקי
ספרים ובגדים.
רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך

קבלת מודעות
לכל העיתונים
במחירי המערכת

• שרות ת.ד
ללא תשלום
• מכבדים
כרטיסי אשראי

פרסום אידיאל
אבן גבירול 80
טל: 227117

תן טרמפ לחייל

מכתבים

(המשך מעמוד 24)

היה סבור כי עליו להטריחני ו־לבשר לי על ההחלטות שנתקבלו.

● ממילא היה ברור, כי לא צפוי כי יקרה דבר קודם לישיבת הוועד־הפועל שנועדה ליום המחרת, ו־אפילו זו תחליט מה שתחליט, עדיין ישאר זמן עד ליום א' הק־רוב, שהוא המועד שנקבע לשבי־תה.

סבורני כי מדברי ההסבר שלי לגבי מה איננו מוגדר על ידי כ־„דחוף", משתמע גם מהי תפישתי שלי למושג „דחוף": „דחיפות", אליבא דנשיא אוניברסיטת בן־

קורא גזית
אינטרס כללי

גוריון, היא התפתחות בלתי־צפוייה הדורשת תגובה מיידית לגופו של עניין. אודה על האמת, קשה לי לראות הרבה מיקרים שבהם דורש תפקיד נשיא האוניברסיטה תגובות מיידיות כאלה באישון־לילה (בי"ח החודשים שאני עושה בתפקיד, טרם נזדמנה לי שעת־חרום כזו).

מן המעט הידוע לי על העיתו־נות, אני בהחלט מבין כי מי שבחר במיקצוע זה צפוי למיקרים דחופים כאלה כמעט מדי לילה בלילה. דוו־קא משום כך, חובתו של זה לש־קול שוב ושוב אם מה שדחוף ל־גביו, אכן דחוף ומצדיק גם הט־רדת הזולת.

לא הייתי טורח להגיב, ובארי־כות כזו, אילמלא הייתי סבור כי נגעתם במיקרה זה בשאלה שיש בה אינטרס כללי ועקרוני, החו־רג מן העניין שבו עסק סיפורכם. ראוי לציין מה זכויותיו וחובותיו של כתב כלפי אזרח, שממנו הוא מבקש מידע או תגובה. אשמח אם פרשה שולית זו תהיה הניצוץ שידליק בירור סובסטנטיבי בעניין זה, ואולי אף במכלול הרחב יותר, של מהי אתיקה עיתונאית.

שלמה גזית, באר שבע

● ● ●

מתנה לאבו־חצירא

המאיירת של חטל־ וויזיה מבקשת לתקן את שנכתב בשמה (מה הם אומרים, „העולם הזה" 2359):

נכתב שמכרתי לאהרון אבו־חצירא תמונות.

קוראת דותר
לא מוכרת

למעשה, נתתי לו שתי תמו־נות במתנה — ולא מכרתי, כפי שכתבתם.

ג'ודי דותר, ירושלים

סט"ק טרטר לחמורים

מתכון נגדי לזה שפורסם במדור „וגם זה" („העולם הזה" 2361).

„בשביל לא למות חמור, צריך לטעום מכל דבר פעם אחת," קו־בעת דניאלה שמי. אבל הפעם היא הקדיחה את תבשילה. הוראות ה־הכנה שלה לסטייק טרטר הן פשוט לא נכונות. רק חמור יהנה ממה שהיא מציעה!

ואלה החומרים הדרושים: ביצה, חרדל, חומץ, פילפל שחור, פפרי־קה. רטבים: ווסטרשייר (רויאל). להוסיף לפי הטעם, קצוצים דק: בצל, זיתים, מלפפון חמוץ, פטרו־זיליה וקורט שום.

המרכיב החשוב ביותר: החלק הרך והמשובח ביותר של בשר פילה טרי וטחון (ולא סתם „בשר טחון" — זה באמת מיועד לחו־מורים!).

ציפי שמעוני, תל־אביב

● ● ●

הירהורים תג"ים

הרהורים נוגים ומרגיזים בלונדון.

אני סטודנט לארכיטקטורה ולומד בלונדון זו השנה הרביעית. אני זוכר בבהירות אותה ידיעה מצערת על ההתנקשות בשגריר ארגוב ו־על זו העוקבת — על ההפצצות בלבנון, שהיוו את תחילת מה ש־נקרא משום מה „שלום הגליל". אני גם זוכר את אותו קוקטייל שלגמתי באותו בוקר. קוקטייל איום־טעם של יאוש, חרדה ותיס־כול, שהלוגם אותו חש צורך עז להזיז מייד את גלגלי הזמן לאחור ולמחוק לאלתר מציאות ששייכת אך ורק לעולם דמיון מעוות ביותר.

אבל הזמן, גלגליו משומנים מת־מיד, נע בתאוצה מסחררת קדימה, מגיע מיפלצת מאורעות דורסנית שנתצה, מעכה ובלעה כמעט כל שהיה מקור לגאווה ואהבה במ־דינתנו.

בית־הספר לארכיטקטורה שבו אני לומד נראה כמיגדל בבל מו־דרני: סטודנטים מכל התפוצות, כולל ערבים רבים ושניים־שלושה אנגלים לשם גיוון. במשך שנות לימודי נקשרו קישרי ידידות ביני ובין סטודנטים ערביים — מעי־ראק, סוריה, מצריים ואיראן ל־משל. מעולם לא נתקלתי בגילויים אנטי־ישראליים או אנטי־שמיים בכל גירסה שהיא. להיפך — הר־גשתי לשימחתי שנוצר בקע של תיקווה בחומת הבדידות שיצרנו ושנוצרה סביבנו. הרגשתי נבעה בעיקר מגילויי הערכה וסימפטיה שהפגינו אותם ערבים כלפי מדינת ישראל.

מאורעות לבנון — שהגיעו ל־שיא חוסר שפיותם בטבח האכזרי במחנות הפליטים — סתמו בקע תיקווה נכסף זה, והחומת בדידותנו הפכה איתנה ומסיבית מתמיד.

חשתי זאת אף על בשרי כש־ירדתי אתמול למכבסה לאסוף מכ־נסיים מניקוי יבש. שם מישפחתי היה רשום עליהם. כשאספתי את המיכנסיים, פנה לעברי המוכר האנגלי ובציניות, שנדף ממנה ריח רע, אמר: "thank yoo General".

צמרמורת בלתי נעימה גרמה לי לרצון עז לשנות את שם מישפח־תי.

בהיתי בקפה השחור שבכוס, מנ־סה נואשות לגלות את העתיד מבעד למסך הכהה, האפל. הבחנתי רק במישקע בוץ שחור וגועלי ש־הצטבר על הקרקעית.

ארד שרון, לונדון

בית חלומי
על כ-250 מ"ר אדמה פרטית בחדרה
מ-59,000$

פרויקט "לב השרון" — השקעה מצוינת

כבר היום, כאשר אתם עדיין צעירים ויפים, אתם יכולים להגיע לקוטג' משלכם. חלום? לאו דווקא!
"לב השרון" — שכונה בת כ-120 בתים פרטיים וקוטג'ים, מוקמת עבורכם על ידי "סולל בונה", על גבעה נישאה, במקום היפה ביותר בלב חדרה.
פרויקט צעיר ומודרני, בקרבת בתי-ספר, גני-ילדים ומרכזי קניות — במחירים ובתנאי רכישה שתוכלו לעמוד בהם. כל זאת ועוד, עושים רכישה זאת להשקעה כדאית עבורכם.

יש לכם $1,000 ? — עכשיו הזמן להגשים את חלומכם.

לחלום שלכם יש בסיס במציאות!

במחיר החל מ-$59,000 בלבד, אתם חכשים לעצמכם בית, על 250 מ"ר אדמה פרטית + אפשרות לבניה ולהתרחבות נוספת בעתיד.
לבחירתכם 6 תכניות בניה לפי אפשרויותיכם וסגנונכם האישי.
תנאי-הרכישה הנוחים במיוחד, עושים זאת אפשרי עבורכם. תנאי רכישה הותאמו גם לזכאים ולזוגות צעירים.

בית חלומי זה לא בשמים. זה בחדרה. נשמע טוב?

כן, וגם כדאי!
"משוגע"! כך נקרא מי שעזב את תל-אביב ועבר לגור בבית פרטי ברעננה, הרצליה או קיסריה. היום ה"משוגעים" מאושרים — הם עשו את עסקת חייהם.

כדאי! כי זה הזמן, התנאים והמקום לרכוש בית.
חדרה — 15 דקות בלבד מנתניה משפחות את איכות חייך וחיי ילדיך. הרבה ירק, יופי ואויר צלול בשפע.
לחלום הזה יש שם — "לב השרון" ובמאמץ קטן הוא יכול להיות שלך, היום!

פתוח במוצאי שבת
לרגל המבצע יהיו משרדינו בנתניה, תל-אביב וראשון לציון פתוחים במוצאי שבת החל מצאת השבת.

המחירים אינם כוללים מע"מ ופיתוח.

קחו את המפה, בואו לבקר באתר ותהיו בין אלה שיזכו במחיר מבצע!

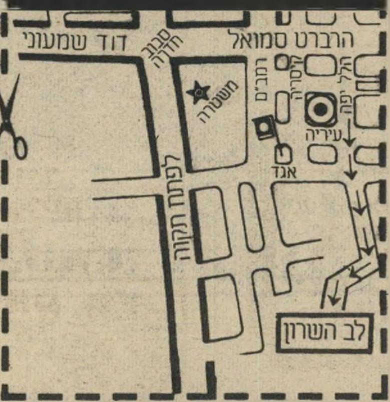

תנאי רכישה לפרויקט "לב השרון"
— $1,000 — בהרשמה
— $2,000 — בחוזה
עד $30,000 — משכנתאות בהחזרים נוחים ע"י בנק לאומי למשכנתאות.
— $5,000 — תוך 6 חודשים.
היתרה — בתשלומים נוחים אותם תתחיל לשלם בעוד כשנה.

יזם: לב השרון
מבצע: סולל בונה
מכירה: דירות גינדי

משרד מכירות ראשי לפרויקט "לב השרון"
נתניה, רח' הרצל 18.
משרדי מכירות נוספים:
תל-אביב, ככר המדינה, ה' באייר 10.
פתח-תקוה, רח' חיים עוזר 28.
ראשון-לציון, רח' הרצל 62.

"הרב" כהנא אינו משלם

המעליל

לילי אספיר אינה נערת־זוהר או דוגמנית צילום, ולכן נדהמה כאשר ראתה את תמונתה מקשטת עמוד שלם בשני הצהרונים. תחת התמונה לא הופיע שמה, ובאחד העיתונים שורטט פס שחור עבה על עיניה, כזה שנוהגים לצייר על עיניהן של נערות־רחוב המופיעות בעיתון.

גם הטכסט של המודעה לא היה לרוחה של לילי. תנועת כך בראשותו של מאיר כהנא, השתמשה בתמונתה של לילי בלי ידיעתה ורשותה, כדי לפאר מודעה ענקית בגנות שירות בנות בצה"ל.

למישפחה מרובת ילדים. אף אחד מאחיה ואחיותיה לפניה לא התגייס לצה"ל, אך היא, הצעירה מכולם, שאפה לשרת בצבא. היא הפעילה את כל הלחצים וכוחות השיכנוע שלה, והצליחה. היא התגייסה לצה"ל ושירתה בחיל־האוויר. כאשר ראו אותה הוריה לראשונה במדים, לא יכלו לעצור אנחת מחאה.

יום שחור

אך דבקותה של לילי במטרתה הביאה אותה להיות אחת הבנות האהובות במחנה שבו שרתה. היא זכתה בתפקידים אחראיים ומילאה אותם על הצד הטוב ביותר. לילי כל־כך הצליחה בצבא, עד ש־

שחור להוריה של לילי. הם התרגלו כבר לרעיון שבתם הצעירה התגייסה לצבא; הם אולי התחילו אפילו להתגאות בצעירה ה־אמיצה והחרוצה שהצליחה להגיע כה רחוק בצבא, והנה נפלה עליהם מכה זו. תמונתה של בתם במדים, כדוגמה לחיילת יהודית המשלחת כל רסן ונישאת לערבי.

לילי פנתה למפקדה בצה"ל והוא דאג להשיג לה עורך־דין. עורך־הדין שלח אותה להתלונן במישטרה, אך שם נאמר לה כי אין זה עניין פלילי אלא נושא לתביעה אזרחית. על כן הגיש עורך־הדין תביעת נזיקין בשמה נגד תנועת כך ומאיר כהנא. התביעה היתה על סך ארבעה מיליון לירות.

שכר־טירחתו של עורך־הדין שולם על־ידי צה"ל, אולם את אגרות בית־המישפט שילמה לילי מכיסה. מכיוון שהתביעה היתה על סכום כה גדול, הסתכמו הוצאות המיש־

הקורבן

כל המיכשולים העומדים בדרכה של תביעה מסוג זה. העומס בבתי־המישפט ידחה את הדיון בתביעה לשנים רבות. הישיבות יידחו שוב ושוב בגלל עדים שלא יופיעו ושביתות של פקידים. אם וכאשר תזכה לילי בתביעתה, לא יהיה בכך יותר שום חשיבות בחייה בגלל מרחק הזמן.

לחצה של השופטת השפיע בעיקר על עורכי־הדין המנוסים של שני הצדדים. הם יצאו למיסדרון והחלו מנהלים דיון על פשרה מכובדת שתשביע את רצון כולם. הם דנו בהצעתה של השופטת כי תנועת

היא תבעה את הרב כהנא על שפירסם את תמונתה במודעה שהשמיצה את חיילות צה"ל - היא זכתה במישפט - אך מאז מסרב כהנא לשלם ועורכת־הדין עומדת להוציא נגדו פקודת־מעצר

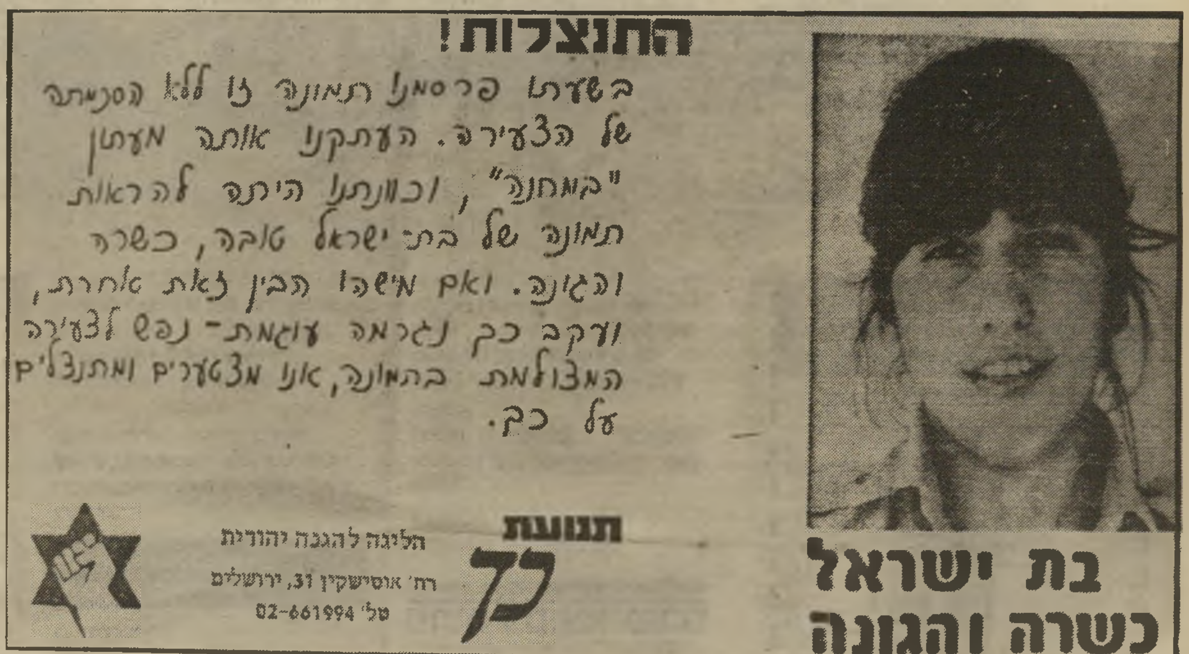

ההתנצלות של תנועת "כך"
פשרה כפוייה

המודעה פרטה בדיוק מה יכול לקרות חס וחלילה לבת־ישראל כשרה וחסודה המתגייסת לצה"ל. היא עלולה לאבד את ערכי הצניעות של היהדות, ועלולה להכיר זרים, נוכרים וערבים, לצאת לתרבות רעה ואולי אפילו להינשא לערבי או לאיש או"ם רחמנא ליצלן. תמונתה של לילי, במדי חיילת, אמורה היתה להצביע על חיילת מסכנה שקרו לה כל אותם דברים נוראים.

אבל לילי מעולם לא התרועעה עם נוכרים. אפילו עם בחורים ישראליים לא הרבתה לצאת. היא ילדה טובה מבית טוב שהצליחה לשכנע את הוריה המסורתיים להרשות לה להתגייס לצה"ל. לילי היא בת

לפני כשנה וחצי, נבחרה מטעם מיפקדת חיל־האוויר כחיילת מצטיינת.

בעקיפין הביאה אותה בחירה זו ל־מודעה של כהנא. עיניו המשוטטות של "הרב," או של אחד מעושי דברו, נתקלו בתמונתה של לילי בעיתון במחנה. היתה שם כתבה גדולה שסיפרה בשיבחה של החיילת המצטיינת והראתה אותה לוחצת את ידו של מפקד חיל־האוויר, עוסקת בעבודתה בחיל, וסתם מחייכת באושר. תמונה זו נלקחה על־ידי אנשי כך לפאר את המודעה שלהם בגנות שירות בנות בצבא.

היום שבו התפרסמה המודעה היה יום

פט ב־46 אלף לירות. כאשר הגיעה התביעה לדיון, לפני השופטת המחוזית דליה דורנר בבאר־שבע, גילתה לילי התמימה לראשונה מהם בתי־מישפט. אם היו לה אשליות כי בית־המישפט יראה את המודעה, ישמע את דבריה ויטיל על כהנא תשלום פיצויים כבד, התאכזבה התובעת הצעירה.

כהנא התחמק

כדרכם של שופטים עיינה השופטת דורנר בתיק, והסבירה לצדדים את

כך תפרסם מודעת התנצלות באותו גודל של המודעה המקורית, אך עורכת־הדין ליאורית דניאל, שייצגה את תנועת כך, סירבה בתוקף. היא אמרה כי זהו נסיון סחיטה מצד הוריה של לילי, המנסים להוציא כספים מכהנא. נסיון הפשרה התפוצץ, ו־המישפט נקבע לדיון.

מאז החלו הנתבעים נוקטים בדרכי התחמקות שונות. כהנא עצמו לא הופיע מעולם לדיון. עורכת־הדין דניאל הוחלפה בעורך־דין אחר והדיון נמשך בעצלתיים. על דוכן העדים עלתה העדה הראשונה מטעם התובעת, חברתה של לילי, שהעידה איזו נערה טובה ותמימה היא לילי, וכי לא יצאה כלל עם בחורים. בשלב זה קם עורך־הדין של תנועת כך והצהיר כי לא היתה במודעה כל כוונה להשמיץ את לילי. "להיפך!" הצהיר עורך־הדין, "תמונתה פורסמה רק כדי להראות כי אפילו לבחורה תמימה וישרת־דרך כמוה אורבות סכנות נוראות מהפגישה עם צה"ל."

אחרי הצהרה זו היה לחצה של השופטת כבד עוד יותר. לילי ואביה שוכנעו כי פשרה תהיה הדרך הטובה ביותר לכל ה־צדדים. כולם נכנסו ללישכתה של השופטת ושם החל משא־ומתן קטנוני על גודל מודעת־ההתנצלות שתפורסם. לבסוף הוחלט על מודעה בגודל בינוני, מלווה בתמונתה של לילי, שתפורסם בעמוד פנימי של עיתוני יום שישי. על תנועת כך היה גם להחזיר ללילי את הוצאות־המישפט ששילמה מכיסה.

מודעת־ההתנצלות פורסמה בעיתונים ב־איחור של שבוע, אך הוצאות־המישפט לא שולמו ללילי עד היום. לילי פנתה לעורכת־הדין שרה בן־מנחם, ותיק הוצאה ל־פועל נגד תנועת כך ומאיר כהנא נפתח ב־תל־אביב. כאשר ראתה עורכת־הדין כי אין כל תגובה על מיכתבים והתראות, החליטה להוציא נגד כהנא צו־מעצר על אי תשלום חוב. כשיחזור "הרב" מטיולו ב־עולם, הוא עלול להיתקל בצו־מעצר נגדו. הפעם יהיה זה צו־מעצר אזרחי, ולא צו מעצר מנהלי אליו כבר־התרגל.

אילנה אלון

דיזנגוף סנטר במרכז הענינים

לב דיזנגוף

יותר מ-100 חנויות:

הלבשה והנעלה

מוזיקה וספרים

צעצועים וספורט

מחשבים ובתי קפה

כל בו המשביר לצרכן ובתי קולנוע

יש מה

לעשות סיבוב בלב דיזנגוף!

חניון רכב

פתוח מ-7 בבוקר עד 12 בלילה.
מ-7 בערב עד חצות – מחיר אחיד.

חדש גם בירושלים

מבצע חנוכה חורף 82'

5.12.82-17.12.82

סוודרים
"יבוא מאיטליה
צמר מעולה
אפנה אחרונה
לנשים וגברים
-.600 שקל.

50% הנחה
ציפיות
(עודפי ייצור)
.50×70

25% הנחה
אפנת נשים
שמלות, חולצות,
מכנסיים, חלוקים,
פיג'מות.

חולצות
גברים וילדים
פלנל ודיאולן עם כותנה
דוגמאות חדישות
חולצות בית־ספר גם אל־על
במחירי המפעל.

50% הנחה
כלי מיטה סוג ב'
ועודפים
עד גמר המלאי
(חנות פתח־תקוה בלבד).

25% הנחה
מפות שולחן
דגמים חדשים,
גדלים שונים.

כלי מיטה
שמיכות חורף
כריות
למבוגרים, נוער וילדים
מגבות
במחירי המפעל.

מחלקות חדשות
מבחר מוצרי "דלתא"
לנשים וגברים, סווטשירטס
מחלקת צעצועים
מבחר צעצועים לילדים
15% הנחה

רשת חנויות המפעל

פתח תקוה: צומת "עץ הזית", רח' ז'בוטינסקי 112, איזור התעשיה קרית אריה
פתוח בימי חול מ־09.00-19.00, יום ג' עד 9 בערב רצוף, יום ו' 09.00-13.00

תל־אביב: דרך יפו 35, פתוח בימי חול 09.00-18.00, יום ו' ו־09.00-13.00

ראשון לציון: איזור התעשיה החדש, רח' לישינסקי, ליד נעלי "גלי"
פתוח בימי חול 09.00-18.00, יום ג' רצוף עד 9 בערב, יום ו' 09.00-13.00

ירושלים: יד החרוצים 16, איזור התעשיה תלפיות, פתוח בימי חול מ־09.0-18.00, יום ו' מ־09.00-13.00.

העיתונאית נעמי גל, שכתבה ספר בשם „אשה לבד", טוענת שהאידיאל לאשה הוא לחיות מבלי להזדקק לגבר, ומספרת שכאשה לבדה יש לה יתרונות עצומים על נשים נשואות וחיה בחגיגה מתמדת

יש לי יותר אהבה, יותר מין ויותר חום מאשר לאשה הנמצאת בחודש הראשון לנישואיה

●

שום ביחד לא יכול להתקיים, אם מדובר בשני אנשים שלא יודעים להיות לבד

●

במיסגרת ההתנסויות הרבות בחיי קרה לי שהתאהבתי באשה, כמו שאני מתאהבת בגבר

ראיינה שרית ישי

לא מדאיג אותי אם ילדיי שוברים רגל או מקבלים ציון גרוע. אני לא נשארת בבית בשבילם

●

אם אני כבר רוצה לקום עם מישהו בבוקר, אז אני רוצה שגם הילדים ייהנו ממנו, כי הוא מוכרח להיות עלא־כיפאק

●

אני לא צריכה להזדיין בין ארבע ושש ולדאוג שבעלי לא יתפוס אותי. אני יכולה לצעוק על זה ברחובות

„אני בירח-דבש עם עצמי!"

פגשתי עיתונאית מאושרת. ביום שמש חורפי, בבית־קפה תל־אביבי, מתחת לשימשיה ועל כוס קפה ופיתה עם סלט חצילים, פגשתי בפעם הראשונה בחיי עיתונאית מאושרת.

אני לא מבינה מה היא עושה במיקצוע הזה — יש לה עיניים כחולות זוהרות, עור מבהיק, חיוך שאינו מש משפתיה ושימחת־חיים עצומה הכובשת וסוחפת.

נעמי גל, כתבת הטלוויזיה של „ידיעות אחרונות", שפירסמה בימים אלה את סיפרה „אשה לבד", הצליחה לסחוף גם אותי לחגיגה.

קראתי את הספר שלה בחצי עין. אני לא אוהבת את הנשים הנותנות מנסיונן עצות לאחרות איך לחיות, אבל הספר של נעמי גל עורר בי אמון. כשנפגשנו, היה נדמה לי שאני פוגשת מכרה ותיקה, למרות שקודם לכן מעולם לא התראינו.

עדיין יש לנו חילוקי־דיעות רבים ב־נושאים שונים, אך בסך־הכל נעמי גל היא אשה משוחררת במלוא מובן ה־מילה. תהיינה משוחררות ככל שתהיינה, נשים אינן נוטות לחשוף את השיחרור שלהן בפומבי. אני מכירה נשים המח־ליפות גברים כמו שמחליפים גרביים, כאלה העושות ככל העולה על דעתן, אבל כשזה בא לידי ביטוי בראיון בעיתון הן מספרות שהן חולמות על בעל וילדים, על חיים שקטים בכפר, או שהן מסרבות בכלל לומר את האמת על עצמן.

אצל נעמי גל זה פשוט. היא מספרת את סיפור חייה מתוך השלמה מלאה עם מה שהיא עושה. אני משוכנעת שיש כאלה בסביבתה שאומרים: נו, נו, נו. אך היא צוחקת והולכת הלאה. כי ה־רושם שלי הוא שנעמי גל היא מסוג הנשים שכל־כך משוכנעות במה שהן עושות, שלא איכפת להן מה אומרת הסביבה.

היא מגדלת שני ילדים — אריאל ויואב — בירושלים. התחתנה חודשים ספורים לפני שאריאל נולד, והתגרשה מייד אחרי שיואב נולד. למעשה, היא אומרת, היא מרגישה כמו אם לא נשואה לכל דבר.

ילדיה הם חלק אינטגראלי מחייה. היא משתפת אותם בכל דבר, הם מח־

(המשך מעמוד 31)
ליטים ביחד החלטות. היא לא מניחה לילדים לעכב בעדה לעשות דברים, אך היא מכבדת אותם כמו שאנשים מבוגרים מכבדים זה את זה.

נעמי גל מדברת על אהבות ומאהבים, על חיי־מין, על שמחות קטנות וגדולות. כשהיא אומרת שהיא בחגיגה אחת מתמדת, ושהחיים הם קרנבאל, את נוטה להסכים איתה ולרגע קט גם את מצטרפת אליה לקומזיץ.

יכול להיות, שיש כעת אנשים בירושלים הקוראים את הדברים האלה ואומרים: יא אללה, איך שנעמי גל הצליחה לעבוד עליה! במקרה הזה אני חייבת לציין שלא איכפת לי אם אמנם עבדו עליי — למרות שאני סבורה שלא עבדו. ואם כן עבדו, אז מה? בזמן האחרון פגשתי כל־כך מעט אנשים מאושרים, שכאשר אני פוגשת אחד כזה והוא עושה הכל כדי לשכנע אותי באושרו, אני מאמינה לו — מה שלא יהיה.

■ ■ ■

● **את מגדלת לבדך את שני ילדיך. זה קשה, הן כלכלית הן אישית. לא מתחשק לך לפעמים ליהנות מפריווילגיות שיש לאשה נשואה?**

אין אף פריווילגיה שיש לאשה נשואה והייתי רוצה לעצמי. כי אין דבר אחד שיש לאשה נשואה ואין לי. להיפך: לי יש יותר אהבה, יותר מין, יותר חום מאשר לכל אשה נשואה, אפילו בחודש הראשון לנישואיה. מה שיש לי זה ירח דבש.

● **עם מי?**

עם עצמי.

● **ירח־דבש זה עניין לשניים.**

אז לפעמים אני בשניים. אבל אני בהחלט

עם הבעל לשעבר יוסי
„אין דבר בעולם שיש לאשה נשואה ואין לי!"

מסוגלת לירח־דבש עם עצמי. הנה, הייתי בניו־יורק חודש ימים — לגמרי לבד! זה היה החודש הכי־מסעיר שהיה לי בחיים. לקחתי את עצמי לכל המקומות הכי־מסעירים: לאופרה, לתיאטרון, לקולנוע, לבארים.

● **לבד?**

לבד, לבד, לבד. יש לי חברות טובות בניו־יורק, אבל הן עסוקות בחיים שלהן. את לא מתארת לעצמך איזו הרגשה זו לקום בבוקר בלי לוח־זמנים ובלי חשבון, לקום בבוקר לעולם חדש. הייתי עולה על האוטובוס הראשון ונוסעת לאן שהוא היה לוקח אותי. בניו־יורק הרגשתי בתוך העיר שלי. לא היה איכפת לי איך אני נראית, לא היה איכפת לי מה אומרים עליי, לא היה איכפת לי מכלום — רק מעצמי.

● **זה היה בניו־יורק, וזה קורה שם כמעט לכל אחד. אבל איך את מרגישה לבד בירושלים?**

חזרתי לירושלים עם ראש ניו־יורקי, ואני ממש מאוהבת בחיים.

● **אני מציעה לך עם הראש הניו־יורקי לעבור מייד לתל־אביב, כי בירושלים תאבדי אותו.**

את יודעת מה? יש משהו במה שאת אומרת. אני נורא אוהבת את ירושלים, ותאמיני לי שיש שם גברים משגעים, ויש יופי של מקומות לבלות בהם. לא הרבה, אבל יש.

לגבי תל־אביב, שנים היו לי הסתייגויות מהעיר הזאת. כעת, אחרי ניו־יורק, אני מתחילה לשנות את היחס. נדמה לי שאני מתחילה להבין את האנרגיה שאצורה בתל־אביב ושאנשים מדברים עליה. יכול להיות שאתן לתל־אביב צ'אנס אצלי.

● **הרווח יהיה כולו של תל־אביב. כמה שנים את לבד?**

אני לא לבד. יש לי ילדים, חברים, חברות. אבל מהבחינה שאת מתכוונת אליה, אז מגיל 17. עזבתי את הבית, הייתי בצבא, נסעתי לפאריס, למדתי עיתונות ומדעי־המדינה. רק למדתי — לא הייתי בעניין של גברים בכלל. אני לא מתחרטת, אבל זה נראה לי היום מוזר שבחורה בת 20 בפאריס היה לה בראש רק לדגור.

■ ■ ■

● **מתי התחלת להתעניין בגברים?**

התעניינתי, אבל היו לי הרבה עכבות. חזרתי ארצה והתחלתי לחפש עבודה ולחפש את עצמי. הייתי בצוות ההקמה של הטלוויזיה, ומשם הגעתי לעיתונות.

● **ומה קרה בינתיים בחייך האישיים?**

החלטתי שאני רוצה ילד. אז פשוט הלכתי ועשיתי לי ילד.

● **כך פשוט, הלכת ועשית לך ילד?**

כן, תראי, נורא רציתי וזה היה נורא חשוב לי. ברגע שהחלטתי, זה היה פשוט. ידעתי שזה יהיה בן ושיקראו לו אריאל.

● **כדי לעשות ילד בדרך כלל יש צורך בשני אנשים.**

פגשתי גבר, שבעצם גם הוא היה מעוניין באריאל. הוא פשוט נכנס לפנטזיה שלי ורצה להיות אבא של הילד שלי.

● **לא הייתם מעורבים ריגשית?**

היתה בינינו ידידות, שחשבתי שהיא בסיס טוב לגידול ילד ביחד. הוא נורא רצה להיות חלק מהחלום שלי, ואני חשבתי שזה יהיה נכון לא לעשות את הילד לבד. הוא היה שותף מלא, חוץ מזה שהוא לא היה בלידה. זה היה כיף לעבור חוויה מסעירה כמו לידת־תינוק עם מישהו שהיה מעורב.

● **את עברת את זה עם גבר. מדוע, אם כך, בסיפרך „אשה לבד" את מייעצת לנשים לא נשואות — איך את יודעת מה לייעץ להן?**

אם יש גבר המוכן לקחת מעורבות בחיי הילד, אז בטח לעשות את זה עם גבר. אבל הרבה נשים לא עושות ילד כי הן לא מוצאות גבר, וכך הן נשארות בלי ילד. בבחירה בין להישאר בלי ילד ובין לעשות ילד לבד, אני הייתי בוחרת לעשות ילד.

● **את מודעת לאחריות שלוקחת על עצמה אשה המחליטה לעשות ילד בלי לשתף את הגבר?**

אני מאוד זהירה במה שאני אומרת. כל אחת צריכה להחליט לעצמה. חברה הכי־טובה שלי היתה בהריון, ושאלה אותי מה לעשות. אמרתי לה שאני נורא אוהבת אותה, אבל אני לא יכולה להגיד לה.

● **את חושבת שאפשר לגדל ילד לבד?**

יש תנאי אחד והוא הבחירה. אם את באמת רוצה ילד, וזה הדבר שאת הכי־רוצה בעולם — אז כן. אבל אם את עושה ילד בגלל שאת חושבת שאת בת 30 והגיע הזמן — אז לא. ילד זה מחוייבות, שאם את לא רוצה בה עד סוף המעיים, אז אל תקחי אותה על עצמך.

● **את מדברת כל הזמן על האשה. מה עם הילד עצמו, מה עם ריגשותיו, מה עם העובדה שהוא יוולד בלי אבא?**

ילד שאת מאוד רוצה אותו, יש לו יופי של התחלה. אבל זה לא מספיק. את בוחרת

„כשמישהו מוצא חן בעיני ילדיי, קורה שהם מזמינים אותו להישאר לישון איתי. ואז אני צריכה להגיד: שיישן איתכם!"

בילד הזה ואת צריכה לדעת שזה לא רק הלידה, את צריכה לדעת שזה ממשיך המון זמן, כל החיים כמעט.

אני חושבת שאני אמא נהדרת, כי למדתי דבר אחד: לכבד את ילדיי. היו שנים שבהן הייתי אמא רעה. אני תמיד אומרת שצריך לקבל רישיון כדי להיות הורים, לא כל אחד יכול להיות הורה. באותן שנים לא הייתי מקבלת רישיון להורות. לא הגיע לי. אבל כיום אני אמא נכונה, כי אני מקבלת את ילדיי כמו שהם, מקבלת אותם עד הסוף, לא רוצה שהם יהיו שום דבר שהם לא.

פיתאום יש לי שני ילדים, שהם מאוד שונים ממני, אבל לא שונים מהחלומות שיש לי על ילדים. כי אין לי חלומות על ילדים, יש לי ילדים.

הם הכי מושלמים בעיניי. אני כל־כך אוהבת אותם, שאני לא אשלח ילד לעשות משהו אם זה לא בראש שלו. אני אמנם מפונקת, כי הם בראש אחד איתי, אבל אני לא אונסת אותם ואני לא מרשה להם לאנוס אותי. חיי לא תלויים בהם וחייהם לא תלויים בי. אני רק נהנית מהם.

הם לא גורמים לי שום דאגה. לא מדאיג אותי אם ילד שלי שבר רגל או קיבל ציון גרוע, אני לא נשארת בלילות בבית בשבילם ואני לא מתחתנת כדי שזה יעשה להם טוב.

● **מה היה קורה אילו הם היו בעייתיים, האם ילדייך אינם הדבר החשוב ביותר בחייך?**

הם נורא חשובים לי, כי הם לא יכולים לבוא במקום החיים.

● **אני רוצה להתעכב על עניין הדאגה. כשאת חוזרת מהמערכת וילדייך אינם בבית — אינך דואגת?**

אני יודעת שלא תאמיני לי, אבל לא, אני לא דואגת. ויליאם בלק אמר, שילדים הם בני ערובה בידי הגורל. אז נכון, גם אני פוחדת מזה נורא, אבל יחד עם זה יש לי הרגשה שדברים קורים לך בגלל שאתה רוצה שיקרו לך. אם אני אדאג, תהיה לי סיבה לדאגה. וטאץ'־וּוד — או את יודעת מה? בלי ווד — אני לא דואגת. זוהי הפילוסופיה שלי. דאגה רק גורמת לדאגה. צריך לחשוב באורח חיובי, ואז הכל בסדר.

● **אני מניחה שאת אמא חזקה. ילדייך בוודאי מושפעים ממך. מה יקרה אם יום אחד יסתבר לך שהם שונים, אחרים ממה שקיווית?**

אני מאוד מקווה שילדיי לא ילכו לצבא. אני אעמוד מאחוריהם אם יהיו סרבני־שטחים. הילדים שלי מגיל 3 מבלים בהפגנות של השמאל. אבל אני לא אונסת אותם בעניין הזה.

כמובן שיש השפעה של הבית. אתן לך דוגמה: לפני כמה ימים אמא שלי התבטאה בבטויים ימניים. ואז הילד שלי, אריאל, התחיל להסביר לה כמה השטחים זה צרה, כמה זה גורם נזק למדינת־ישראל. זה היה רגע גדול בחיי, הילד הפספוס הזה גרם לי הרבה נחת.

אז נכון, אני מאוד רוצה שפוליטית הילדים יחשבו כמוני. כשאריאל רוצה להפעיל עליי לחץ הוא אומר: „אני אחזור בתשובה ואהיה גוש־אמונים." אבל זה לא יכול לקרות לילדים שלי, כי הם פתוחים ויש להם בסיס. אם זה יקרה להם בכל זאת, אני אצטער מאוד אבל אבין אותם ואתמוך בהם.

■ ■ ■

● **את מתפארת שאת מחנכת את ילדייך ומגדלת אותם לבד. אבל, למעשה, כדי ללדת אותם נישאת לאביהם. ואילו בסיפרך את ממליצה לנשים לא נשואות הרוצות בילד לא להתחשב בדעת החברה.**

אני מאוד זהירה בעניין הזה. אני אומרת שאם את מביאה ילד לעולם לא כדי שישמש לך חברה, כדי שלא תהיי לבד, אלא מתוך הכרה שאת לוקחת אחריות של אינסוף שנים, אז למה לא?

● **לתת לו הכל אך למנוע ממנו אבא.**

אני חושבת שילד צריך ליותר מדמות אחת. אני לא רוצה לקרוא לזה דווקא אבא.

● **ילד בדרך־כלל רוצה לדעת מי אביו מולידו, למי הוא דומה, מי האיש שביחד עם אמא שלו הביא לידי כך שהוא קיים.**

אשה הרוצה לעשות ילד לבד, צריכה לשאול את עצמה טוב־טוב אם יהיה לה להעניק לילד גם דמות של גבר להזדהות אותה. ואני לא מדברת על זיון חולף.

● **איך את יכולה לדעת מראש אם תהיה דמות כזאת בחייך?**

את כן יכולה, אם יש לך אבא. מה רע בסבא כדמות להזדהות איתה?

● **אני חושבת שהחלטה של אשה ללדת ילד בלי לדעת מי אביו, ובלי שום עניין לגלות לילד מי אביו, היא מאוד אגואיסטית.**

נכון.

● **את חושבת שזה הוגן כלפי הילד?**

זה לא נורא, אפשר להתגבר על זה.

● **אני חושבת שאשה המתעקשת שלא לגלות לילדה מי הוא אביו, פשוט אינה יודעת מי הגבר שהכניס אותה להריון. אחרת מדוע היא מתעקשת? ילד יכול לסבול כל חייו מהעובדה שמעולם לא ידע מי הוא אביו. את חושבת שזה הוגן לגרום לילד עוול כזה?**

ומה עם ילדים מאומצים, המתחקים שנים אחרי ההורים־המולידים שלהם?

● **זו דוגמה מצויינת. את לא אחראית לילד מאומץ. את הבעיה לא את יצרת, אלא אמו או אביו, שמסרו אותו לאימוץ. אבל כשאת יולדת ילד מתוך ידיעה שלעולם לא תגלי לו מיהו אביו, או כשבעצמך אינך יודעת מי הוא האב, את פשוט עושה מעשה לא הוגן, וזה בלשון המעטה.**

את יודעת מה, זוהי באמת אכזריות איומה. הייתי פעם אצל חברה, שהיא אמא לא־נשואה וגם מתפארת בזה, מתראיינת לאמצעי־התקשורת. הילד שלה בכה:

„זה תענוג שאת לא תלויה באיזה פסרון, זו הרגשה משגעת. אני בוחרת להיות עם הגבר שלי לא בגלל טבעת או משכנתא, ואז אני שיכורה משימחה"

„אבא! אבא! אבא!" והוא מעולם לא ראה את אביו. היא עמדה ממש חסרת־אונים לידו. הילד ממש היה מיסכן.

● **וגם אמו.**

וגם אמו. אני מנסה לחשוב עליי איך הייתי מתמודדת, מה היה קורה אם הילדים שלי היו בלי אבא. הייתי בטח מתייחסת לזה כמו שאני מתייחסת לגירושין — עם המון הומור ובדיחות. בטח הייתי עושה מזה צחוק.

● ספק אם את הילד שלך זה היה מצחיק.

תראי, זה פונציה של חברה. הילדים חריגים בין כך וכך. אבל הם סובלים פחות, כי הם יודעים בדיוק למה אני גרושה ולמה אני שונה.

נכון, השוני הזה היה יותר מוקצן אם היו בכלל בלי אבא, אבל היינו מתמודדים עם זה. יחד עם זאת אני מודה שזה היה קשה. ואני מודה ומתוודה, שמכל האמהות הלא־נשואות שפגשתי, אני לא מכירה סיפור באמת מאושר. אבל גם מכל האמ־הות הנשואות שפגשתי אני לא מכירה סיפור באמת מאושר!

● בכל זאת, יש תנאי־יסוד ל־הבאת ילדים לעולם.

זה נכון שבתנאים של אמא לבד זה קשה. אני, למשל, לא הייתי יכולה ללדת ילד כשאני לא יודעת מי אביו. הייתי רוצה לדעת — אפילו מבחינה גנטית — מאיפה האף שלו, מאיפה העיניים.

אני מסכימה איתך לחלוטין — ילד צריך לדעת מי אבא שלו.

■ ■ ■

● את נשמעת מאוד חופשיה ומשוחררת. האם את משוחררת עד כדי־כך שגברים מזדמנים ב־חייך ישנים בחדר־השינה שלך ונשארים עד הבוקר?

אם אני קמה עם מישהו בבוקר, אז אני רוצה שהחבר'ה שלי ייהנו ממנו, כי הוא מוכרח להיות עלא־כיפאק.

אבל זה בהחלט לא קורה לי עם כל אחד ובכל יום. זה לא ככה שהחבר'ה קמים בבוקר ומוצאים מישהו ואומרים: „בוקר טוב, מתתיהו!" זה חייב להיות מישהו שהם מכירים קודם. אם מישהו ישן אצלי, זה לא כזה אחד שהילדים פוגשים אותו בפעם הראשונה בארוחת־הבוקר.

כבר קרה שאם מישהו מהחברים שלי מצא חן בעיניהם, הם הזמינו אותו להישאר לישון. לא אחת הייתי צריכה להתערב ולהגיד: חבר'ה, אם אתם רוצים שהוא ישאר לישון פה, הוא ישן איתכם, אני לא מעוניינת!

● אתם גרים בשכונה מאוד שמרנית. הילדים הולכים לבית־ספר מאוד קונסרבטיבי. דעת הס־ביבה לא משפיעה עליהם?

לא. היו שנים, שהיו קצת בעיות. הם הולכים לבית־ספר שבו כל האמהות נראות כמו חדזות, וזה מאוד מוזר שיש אמא כזו, רוכבת על אופניים, שרצה, שנועלת נעלי־התעמלות ולובשת ג'ינס. אריאל היה מתבייש שאמא שלו לא כמו אמהות אח־רות, שהולכות על עקבים, בעוד שאמא שלא בכלל לא שמה על הדברים האלה ושומעת פינק פלוייד.

היום הוא לא מתבייש, הוא התגבר על זה לבד. הילדים מבינים שאני לא כמו שאר האמהות, שאני אולי אמא משוגעת, אבל הם מקבלים אותי כמו שאני. זה לא תמיד קל, אבל הילדים שלי נורא מוגנים ריגשית.

● תסבירי לי מדוע את נהנית לחיות לבד.

כי אני יכולה לבחור לא להיות לבד, וזה לוכסוס לא נורמלי. אני נורא רומאנ־טית ומאמינה באהבה. בשבילי האהבה היא צורך, חמצן. וזה שאני לבד, גורם לכך שיש לי פניות ריגשית רבה. וכשאני נתפסת, כשקורה לי משהו טוב, זה משגע.

אני חיה בלי חשבון. אני לא צריכה להזדיין בין ארבע ושש אחרי־הצהריים, כדי שבעלי לא יתפוס אותי, אני יכולה לצעוק את זה ברחובות. את יודעת איזה תענוג זה כשאת לא תלוייה באיזה פטרון? זו הרגשה משגעת, ואני מרגישה כאילו המצאתי את זה.

מכל האמהות הלא־נשואות שפגשתי אני לא מכירה סיפור באמת מאושר. אבל גם בין האמהות הנשואות לא פגשתי סיפור כזה

את יודעת איזה כיף זה לבחור בגבר לא בגלל טבעת או משכנתא? אני שיכורה משימחה כשזה קורה לי.

● כעת „זה קורה" לך, את מאו־הבת. ומה קורה כש„זה לא קורה" לך?

אני אוהבת להיות לבד.

● את שוללת מכל וכל חיים ביחד?

בני־אדם נולדו לבד כדי שיוכלו לחיות ביחד. אין דבר שאני יותר אוהבת מהביחד. אבל שום ביחד לא יכול להתקיים, אם מדובר בשני אנשים שלא יודעים להיות לבד.

אם אני בסדר עם עצמי ואני יודעת מה זה להיות לבד, אני אכבד את הלבד של בן־זוגי. אשה היודעת לחיות לבד כשהיא ביחד, זו חגיגה אחת גדולה. וכשהיא לבד זו חגיגה עוד יותר גדולה, מאשר של שני אנשים הנמצאים אחד בתחת של השני.

תאמיני לי — לדעת לחיות לבד וליהנות מזה, זה קרנבאל.

● החיים זה לא קרנבאל.

החיים זה כן קרנבאל.

החיים זה קרנבאל לא נורמלי. אנחנו פשוט דופקים את החגיגה. יש בנו איזה מזוכיזם להרוס את כל מה שנפלא, אדיר, שמח. החיים בשבילי זה קרנבאל.

● נהיה מציאותיים. בחיים יש גם קרנבאל. אבל מה עם האפ־רוריות של היום־יום?

אין צבע אפור.

● איזה צבע יש?

כל צבעי הקשת.

● כל בוקר את קמה לחגיגה?

ועוד איזו!

● נו, טוב. את לא דוגמה טובה של אשה לבד.

מה שאני אומרת זה יכול להיות נכון גם לגבי נשים אחרות. מה שאת עושה עם החיים שלך זה חגיגה. תחשבי על זה. את היא זו שיוזמת, מארגנת וחוגגת בח־גיגה, איך שאת רוצה וכמה שאת רוצה.

● את אוהבת נשים?

נורא. נורא חשוב לי מה שאני מכנה „הבנות". גברים באיזשהו מקום לא יכו־לים לשמש חברים כמו שנשים יכולות לשמש חברות. אני נורא אוהבת גברים, אבל הידידויות האמיתיות שהיו לי בחיים היו רק נשים. החברות הזאת נורא חשובה: הקירבה האינטימית, ההבנה עם נשים, הרוך, העדנה, הקירבה.

● ומה עם שינאה, קינאה, רוע — תכונות המיוחסות לנשים?

בולשיט אחד גדול שהמציאו הגברים! את יודעת מה זה אחוות־לוחמים של גב־רים? הם הרי לא נוגעים אחד בשני. ראיתי ידידויות יפות בין גברים, וזה באמת נורא יפה. אבל גם כשגברים מאוד קרובים, אין להם את האינטימיות שיש לנשים קרובות. המכסימום שלהם זה טפיחה על הכתף. שמעת פעם גבר שואל גבר: תגיד, יש לך בעיה? אתה מאוהב? אני יכול לעזור לך?

המכסימום הוא שהם מדברים על זיונים בקלילות מלאכותית. יש כאלה שישרפו את כף ידם בשביל חבר, בשביל המיתוס הגברי. אבל לעולם לא יגעו בחבר. אין אינטימיות בידידות ביניהם, אין מגע — ואני לא מתכוונת למגע מיני. כל העניין הפיסי נראה לי בלתי־נמנע בידידות בין נשים. לטיפה, מגע של יד. אם גבר אחד יגע בשני כמחווה של חיבה או אהבה, השני יקבל את זה כמו מכת־חשמל.

■ ■ ■

● התנסית ביחסים לסביים?

כן, בהחלט. לא שהחלטתי להתנסות ביחסים לסביים. אבל במיסגרת התחנות הרבות בחיי זה קרה שהתאהבתי באשה כמו שאני מתאהבת בגברים, והלכתי על זה.

● איך זה קרה?

הסתכלתי עליה בעיניים. יש לה באמת עיניים יפות. הלכתי לאיבוד בעיניים שלה, פשוט הרגשתי שאני רוצה אותה. וכמו שזה בא, זה עבר. לא מפני שהיא אשה ואני אשה, אלא מפני שנגמרה הכימיה.

● כשהלכת לאיבוד בתוך עי־ניה, זה לא הפחיד אותך?

לא.

● ידעת בדיוק איך תתמודדי עם זה?

נתתי לעצמי ללכת עם האהבה כמו שאני נותנת לעצמי ללכת על כל התאהבות.

● זה קרה לך גם עם אשה אחרת?

לא, אבל אני לא סגורה לאפשרות. אני היום מודעת לנשיות שלי הרבה יותר מאי־פעם. דווקא המודעות עושה אותי חשופה לגברים. אך אני לא סוגרת אופ־ציות מהבחינה הזאת. הכל יכול לקרות.

אני עדיין חושבת שהצירוף של גבר ואשה זה הדבר הכי־יפה בעולם. ולכן אני לא בעניין אורגיות — ואמת לא מטעמים מוסריים: כל העניין של הרכים קאמריים כזאת חגיגה עם בן־אדם שאת אוהבת — אז מי צריך לחגוג ביותר משניים? הרי אמרתי לך שאפשר בכיף לחגוג גם באחת.

עם יואב ואריאל

„החלטתי שאני רוצה ילד, אז פשוט הלכתי ועשיתי לי ילד..."

ברוך אלרון
יעקב גילדור
אריה למדן
יצחק ספקטור
אשר רודניצקי

התיאטרון הלאומי

הבימה

מארח את תערוכת הציורים של

קבוצת משושה

קוקטייל הפתיחה בשבת 11.12.82

בין השעות 11.00–14.00

שעות הביקור 18.00–20.00

(פרט לימי שישי)

התערוכה תנעל ב־25.12.82

פיתרון אל־לאומי

האגודה ההומאניסטית

של התושבים

בחוף־מיזרח־הים־התיכון

לא לישראל ולא פלסטין;

ליהודים ישראליים ולערבים פלסטיניים

ע"פ זכויות אדם שוות

אדם — זהה/י את עצמך כאדם

והתייחס/י לזולת כאל אדם!

מאחד האדם „מיפלגת הירוקים"

לשלום אנושי ואקולוגי

ת"א 20178, ת"א־יפו, 61201, טל. 03-332252

בעיות ולבטים בחיי המין

מאת

ד"ר מרדכי זיידמן

הוצאת רשפים

בכורה ארצית

„רב חן" ת"א מליל שישי, 24.15 — 21.45

שבת: 11.00 בבוקר, מוצ"ש 9.30—7.00—4.45

ימי חול: 11.00 בבוקר 2.00 בצהרים

4.30—7.00—9.30

ממוצ"ש „ארמון" חיפה	„אדיסון" ירושלים	„אורות" באר־שבע

סרט יוניברסל בהפצת c/c

קבל'ת מודעות לכל העיתונים

במחירי רגילים

· שרות ת.ד

ללא תשלום

· מכבדים

כרטיסי אשראי

פרסום אידיאל

אבן גבירול 60

טל: 227117

אפשר להשיג את

העולם הזה

ביום שלישי בערב,

בתחנת „פז",

ביריד המזרח

כן, אתה יכול להרשות לעצמך Nikon

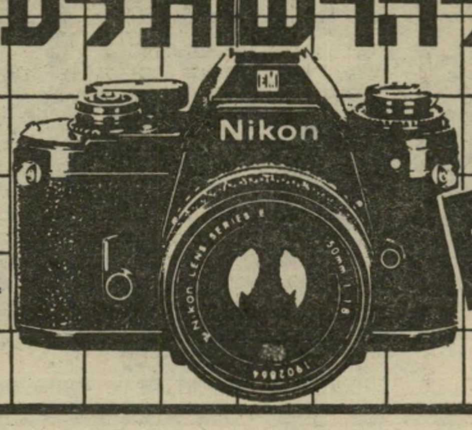

5 צבעים לבחירתך

להשיג גם משקפות "ניקון"

HADAR הדר

יבואן:

"הדר" אחד העם 36 ת"א

תנופה

אנשים בעולם

המישפחה המלכותית ממונאקו: לכסות את הצחוק

היה זה רגע מביך לשומרי־הראש של בני המישפחה המלכותית ממונאקו: **קארולין** ו**אלברט** (העומד מאחוריה) חייכו לרגע, האב **רנייה** אמר משהו לנהג, ובאותו הזמן הצטחקה גם **סטפאני** (העומדת מצידו השני של רנייה) — ואף שהמישפחה השכולה ניסתה לברוח רחוק, לאיי באהאמה, לא הצליחה להתחמק מן העיתונאים שלחצו על ההדק (של המצלמה), בדיוק ברגע הלא־מתאים, כשחיוך שפוך על פניהם. אחד השומרים שהבחין בכך מיהר להסתיר את פניהם במיטריה, אבל היה זה מאוחר.

היה זה הנסיך רנייה שהחליט שמוטב לו ולילדיו להיות רחוק מן הבית ביום־הולדתה של אשתו ה־מנוחה, הנסיכה **גרייס**. ב־12 בנובמבר חל יום־הולדתה ה־53 של הנסיכה, ולראשונה מזה 26 שנים לא חגגו בארמון כמימים ימימה, במסיבת־רעים עליזה ואינטימית, עם כמה אורחים ותיקים כ**קארי גראנט**, שנהג לפקוד את מונאקו ביום־הולדתה של גרייס קלי כמעט מדי שנה. שבוע אחרי כן, גם כן מדי שנה, נערך ברוב פאר והדר החג הלאומי של מונאקו. לא כן השנה: הפעם היתה זו תפילת־זיכרון קצרה בלבד, בליפורק קיי, הכפר המבודד שאליו יצאה המישפחה לנופש.

כל אחד מבני־המישפחה הגיב על האסון בדרכו שלו. רנייה נראה השבור ביותר מבחינה חיצונית. אך הרופאים סברו שמשלושת הילדים נשברה דווקא סטפאני — לא רק בגופה, כי אם בנפשה. הנסיך הקדיש לה את כל זמנו ולא הניח לאיש מלבדו לקחתה לרופאים. רק משאלה נתנו רשותם לשחררה מהשגחה רפואית, החליט שייצאו לחופשה.

שלא כמינהג מונאקו, יצאו הפעם כולם במטוס אחד כשהם מקפידים על סודיות מוחלטת, במידת האפשר. הם טסו ממונאקו ללונדון בשמות שאולים משמות בני־מישפחה אחרים, ומלונדון טסו בטיסה מיסחרית ישר לנסאו, שם ציפתה להם מכונית שלקחה אותם לכפר ליפורד קיי, שאינו כפר־נופש רגיל כלל ועיקר. זהו מועדון סגור הפותח שעריו בעיקר לאנשים המנסים לברוח מן ההמון הסואן ומן העין הציבורית. אלא שמי יכול להשלית את עצמו שבעידן התיקשורת אפשר לברוח מן העין הציבו־רית?

ליידי שרה: כוכב הערב

מי שהיתה ילדתה הקטנה והעגלגלה של הנסיכה **מארגרט**, הפכה סטודנטית לאמנות, בת 18, יפה מטופחת ומבוקשת. בנשף שערכה לכבודה אמה, במלון גרובנור המיוחס שבלונדון, ביקשו רבים להוביל את ליידי **שרה** לרחבת־הריקודים. אבל היא נצמדה לכוכב אחד בלבד: במשך כל אותו הערב הקדישה את מירצה ל**רוברט אסטור**, בנו של לורד אסטור, אחד מבני־האצולה העשירים ביותר בבריטניה.

רוני בלייקלי: נערת־כפר במחלקה א׳

זוהי **רוני בלייקלי** עדינת־הפנים. יש רבים הזוכרים אותה מהופעתה בסירטו של **רוברט אלטמן** נשוויל, שם עיצבה דמותה זמרת קאונטרי אנד ווסטרן, המתמוטטת על הבימה. במציאות היא אמנם נערת־כפר, ילידת איידהו, או כמו שהיא אומרת על עצמה: „אני נערה כפרית, האוהבת להרגיש את האדמה מתחת לרגליה כמו כלב, ולגרד אותה מפעם לפעם. אבל אני אוהבת גם לימוזינות ונהנית לטוס במחלקה ראשונה.״

לפי הצלחתה בזמן האחרון היא יכולה להרשות לעצמה ליהנות מכל העולמות. היום היא מופיעה באחד מתיאטראות ברודווי במחזמר אודות ארבעה מוסכניקים בעיר דרומית בארצות־הברית ושתי מלצ־ריות, ותחת ללוות עצמה בגיטרה בלבד, מתופפת על תבניות אפייה בכפות־עץ.

בלייקלי בת ה־37 חזרה להוליווד כמה פעמים מאז עשתה את נשוויל ב־1975. היא הופיעה לצד **ראיין או׳ניל** בסרט הנהג, לצד **בוב דילן** ברנאלדו וקלארה ובאור על פני המים — סרט שעשה בעלה לזמן קצר, הבימאי הגרמני **ים ונדרס** על חייו ומותו של בימאי הקולנוע האמריקאי **ניקולאסריי**, שנפטר מסרטן והיה נערץ על שניהם.

אנשים בעולם

ננסי מארשנד: עקיצות מתחת לגלימה

זוהי השחקנית **ננסי מארשנד**, הזכורה לטוב כגברת פינשון, הגברת הראשונה של סידרת הטלוויזיה ז״ל לו גראנט, כשהיא לא בתפקיד, בביתה שבמאנהטן עם כלב הדאצ׳האונד שלה, **מאגסי**. הגברת (54) הטוענת שהיא אוהבת לעבוד על חומר פרובוקטיבי, נאה דורשת וגם נאה מקיימת. מדי ערב היא עולה על בימת ברודוויי כשהיא עוטה גלימת נזירה וסופגת את הצלפותיו שלוחות־הרסן של המחזאי **כריסטופר דוראנג** בדמותה — קאריקטורה של נזירה. שם המחזה הכל בשבילך, ומסתבר שלא הכל מסוגלים לעכל מישפטים כמו „כל תפילותינו נענות בשמיים, אך לפעמים התשובה היא ,לא׳.״ תשובתם של כמה קאתולים מאמינים וכמה מאמינים אחרים לפניניי הלשון היו שריקות־בוז וקריאות־גנאי באמצע ההצגה, אך מי שמכיר את רצון־הברזל של גברת פינשון, יודע שהיא אינה נבהלת ממחוות שכאלה.

דניאל ביאזיני: לברוח מן הרוחות הרעות

דניאל ביאזיני, בעלה לשעבר של השחקנית המנוחה **רומי שניידר**, מנסה לשכוח ולהשכיח את העצב מעיניה של בתו, **שרה**, ששכלה את אמה ואת אחיה, **דויד**. המשימה אינה קלה. לפני זמן קצר פירסמו השבועונים דר שטרן ופארי מאץ׳ את צוואתה של השחקנית, שאותה כתבה 19 יום לפני פטירתה, בתוספת השמצות רבות על אורח־חייו ועל היותו כפוי־טובה. „מציגים אותי כפושע מסוכן, סופרים את היאכטות שלי, את הווילות ואת המיליונים, כאילו הייתי טפיל אומלל.״ למעשה, טוען ביאזיני, סובלים הוא ובני־מישפחתו מלשונות רעות נוסף לטרגדיה הנוראה שחוו. „כל רצוני הוא למנוע עצב מבתי הקטנה ולהיות מסוגל להשלים את התסריט הבא,״ אומר ביאזיני, שכתב עבור **קלוד סוטה** את התסריט לבן סורר (שנקרא בישראל בדרך למקום אחר).

ג׳רי הול: אהבה מגזע חדש

עוד רומן רעשני הסתיים בקול דממה דקה. חמש שנים הצטלמו בקול־המולה **מיק ג׳אגר**, סולן האבנים המתגלגלות, וסופר־דוגמניתו **ג׳רי הול**. כל אותן חמש השנים הכריזה ג׳רי, שכאשר היא אוהבת מישהו, היא שומרת לו אמונים. אלא שאז כוונתה היתה למיק. היום השתנה היעד. ג׳רי בת ה־26 נטשה את ג׳אגר (39) לטובת איל־מירוצי־הסוסים **רוברט סנגסטר** (46). סנגסטר המיליארדר, הנחשב לאחד ממגדלי־הסוסים הטובים בעולם, חי לו בגלות ממס (הוא אחד מאותם בריטים המעדיפים לחיות בגלות כדי לא לשלם מס־הכנסה בבריטניה) באי מאן, בדרך־כלל בחברת אשתו השנייה, **סוזאן**.

הארבעה — מיק, ג׳רי, רוברט וסוזאן — נפגשו במירוצי־הסוסים של אסקוט בשנה שעברה, ומאז שינו הסוסים כיוון. ג׳רי נמצאת בלוס־אנג׳לס בצילומים, רוברט רוכש סוסים חדשים, סוזאן בונה את חוותם באוסטרליה ואילו מיק ממשיך לרקוד בדיסקוטקים במאנהטן עם נערות היכולות להיות בנותיו.

אל פאצ׳ינו: אף־על־פי־כן

מעולם לא נחשב **אל פאצ׳ינו** לשחקן יפה, לא על הבימה ולא על הבד. אבל אין ספק שתגליתו של **פראנסיס פורד קופולה** בסנדק עשתה דרך ארוכה, הן על הבד הן בתיאטרון, בזכות כישרונות דרמאתיים ברוכים. לאחרונה מצא לו פאצ׳ינו יורש, צעיר ממנו, מוכשר לפחות כמותו ועם אף ארוך יותר אפילו משלו. במצחיקון הקולנועי של **ארתור הילר** גירושין — סיבוב רביעי, שאינו אלא עיבוד מוסרט של מחזה מאת **ישראל הורוביץ** בשם מחבר, מחבר (הכוונה לקריאות ההדרן שמשמיע הקהל בתום הצגה מוצלחת בברודווי), מגלם פאצ׳ינו סופר ממוצא ארמני, המוצא עצמו שמרטף־פתע לחמישה ילדים — אחד שלו וארבעה משלושת נישואיה לשעבר של אשתו, העומדת להתגרש גם ממנו. בנו הבכור בסרט, איגור, הוא שחקן צעיר בשם **אריק גורי**, שאפו הארוך עושהו לגיטימי בהחלט כבנו של פאצ׳ינו מול המצלמה. מה עוד, שאם יילך אחרי האף יגיע רחוק — שכן ילד זה מתגלה כשחקן מעולה מאין כמוהו.

"מאז שאני
מכבד ויזה,
הספרים
מראים רווח".
מדברי בעל חנות ספרים
VISA
יש לך ויזה - הרווחת!
ויזה יותר טוב מכסף. ויזה-כרטיס האשראי של קבוצות בנק לאומי בנק דיסקונט

”החורף יש לאתא
פינה חמה
במלתחה שלי”

ירדנה גורביץ

עיסקה עגולה עושים באתא. עיסקה עגולה זו תמורה מלאה לכספך.

מקררי אמקור.
יופי של פלדה.
על יופיים ואיכות
של מקררי אמקו
מגן גוף של פלד
גוף הפלדה המרהיב בשלל צבעים
ובעיצובו הפונקציונאלי והחדשני,
מעניק למקררי אמקור עמידות
גבוהה יותר, אטימות, יציבות
מירבית ואורך ימים. מקררי
הפלדה במבחר דגמי NO FROST
ו־COLD KEEP מובילים באיכותם
זה שנים וזוכים במקום הראשון
בכל משאלי דעת הקהל.
בקיצור, יופי של פלדה.
אמקור - מקרר זהב
עם שרות הזהב של אמפא שרות ללא תחרו

העיקר הבריאות

[ז]ה עושה אשה נורמאלית כשהיא חוזרת מהשוק, עמוסה בשני סלים [מל]אים ירקות ופירות? מסדרת אותם [במקר]ר, כמובן. אני לא! אני פותחת את [שקי]ות הפלסטיק, שמה את כל 20 הקילו [של] היופי הזה על השולחן, מכינה כוס [קפ]ה ומסתכלת: בעגבניות, במלפפונים, אבוקדו, בסלרי, בכרובית, בסלק, בת־[פו]חים ובאגסים, בגוייבות ובענבים. יו־[שב]ת ומסתכלת ומחייכת ונהנית. נזכרת בחודשי גלותי באמריקה הגדולה ובטעם הפורמאיקה של הירקות שלה.

מכאן אפשר להסיק שיש לי רומן גדול עם פרי הארץ הזאת וגם כבוד גדול מאוד.

אנשים הרואים אותך בחולשתך, תמיד מנסים להכות בבשר הרך. זאת אומרת, כמה מחברותי שהן צמחוניות־טיבעוניות, (ביטוי נרדף למיסיונריות־פנאטיות,) מגי־עות אלי, בדרך־כלל עם איזה צינצנת ביד „רק תטעמי”, „זה ממש טעים”, „זה מרחיב את העורקים”, „זה נותן כוח”. כמה פעמים נכשלתי וטעמתי. המסקנה שלי היא שאוכל טיבעוני הוא בטח נר־רא בריא, כי יש לו טעם של תרופות. לפני כמה חודשים, כשהצינצנת האחרונה הכילה אצות־ים מיובשות מעורבבות ב־לבן ובגבנה מעוכה, החלטתי די! לא רוצה יותר חברות טיבעוניות! לא רוצה להיות בריאה! לא רוצה עורקים רחבים! רוצה סטייק פילה!

ככה זה נמשך זמן מה. הייתי בן־אדם מאושר. ואז הכרתי חברה חדשה, נחמדה, אינטליגנטית, פסנתרנית, משהו קולטורה. אחרי חברות קרובה של חודש ימים הוזמנתי אליה לקפה. למה לחשוד במ־שהו?

תוך כדי שתיית קפה ושיחה תרבותית על שופן, קלטתי בזווית העין שלי משהו מסוכן על שולחן־המיטבח. משהו נובט. שאלתי בנימוס אם היא טיבעונית והיא אמרה כן.

מתוך ביטחון מוחלט שזה הביקור ה־אחרון שלי בביתה, ניגשתי לדבר הנו־בט וטעמתי קצת. ככה, בשביל לגמור את החברות בינינו בנימוס. וזה היה טעים!

מאז אנחנו — המישפחה שלי ואני — אוכלים חיטה נבוטה. לא האמנתי שיש בזה איזו בריאות, בגלל הטעם הטוב, אז הלכתי לספרים ומצאתי:

(לקרוא לאט): „בגרעין החיטה מרוכ־זים כל החומרים החיוניים לחיים חדשים, כגון ויטמין B קומפלכס, E, D, K, חומצות אמינות של חלבון, שומן בלתי־רווי, מינראלים, מתכת, גופרית, מנגן, קובלט, נחושת, סידן מגנזיום יוד קליום ברזל, פוספטים, צורן וכו'” נו... מה אתן אומרות?

בקיצור, עלי הבריאות לא עובדת. אני בעניין הטעם, ולכן הנה כמה מתכונים מחיטה נבוטה. אפשר להשתמש בכל ה־מתכונים גם בחיטה לא נבוטה, מושרית במים, אבל הנבוטה טעימה יותר והמומ־חים אומרים לי, שבזמן הנביטה יש לה הכי הרבה מהדברים המוזכרים למעלה.

כיצד מנביטים?

קונים שקית חיטה לנביטה. משרים אותה במים למשך לילה. למחרת שופכים הכל לתוך מסננת וכך משאירים אותה עוד יום שלם אחד, כשל כמה שעות מרטיבים אותה קצת. כשיש נבט באורך של חצי סנטימטר, זה מוכן. שמי בצינצנת זכוכית במקרר ואפשר לשמור כמה ימים.

אפשרויות:

- אפשר להוסיף לכל מרק כמה כפות חיטה נבוטה, במקום איטריות.
- אפשר לפזר כמה כפות על סלט־ירקות רגיל. זה טעים, משביע, והופך סתם סלט־ירקות לארוחה.
- אם נמאסו תפוחי־האדמה והאורז בתור תוספת, מטגנים קצת בצל ושום, מוסיפים שתי כוסות חיטה, תבלינים ושתי כוסות מים. מבשלים על אש קטנה 10 דקות.
- סלט ירוק: כוס חיטה נבוטה, אר־בע כפות בצל ירוק קצוץ, נענע קצוצה, פטרוסילנון קצוץ, שמן־זית, לימון, מלח, פילפל. מערבבים הכל יחד ואוכלים אחרי שעה.
- ממתק: כוס חיטה (לא נבוטה) טחונה, כוס אגוזי־מלך טחונים, חצי כוס אבקת־סוכר. מערבבים הכל יחד ומוסי־פים מעט מאוד מים, רק כדי שאפשר יהיה ליצור מכל החומרים צורת נקניק. עוטפים בנייר־כסף או בניילון, ודוחפים למקרר לכמה שעות. פורסים כמו מרצי־פן ונהנים מהחיים.

סלים את אחמד

בעניין המיסעדות המיזרחיות אני מאוד שמרנית. כבר עשרים שנה אני אוכלת אצל יונס ביפו, ומבסוטה מהחיים. לא שלא פזלתי פה ושם, אבל תמיד חזר־תי לחומוס של יונס, לסלט בורגול, למג'־דרה ולדגים שאין כמותם בשום מקום.

אתמול חזרנו מנהלל, והדרך מנהלל לתל־אביב אינה עוברת ביפו, כידוע. בס־ביבות הרצליה תפס אותנו רעב מטריד והחלטנו לעצור בתחנת־הדלק פז רונית, אצל אחמד את סלים, שכבר שמענו עלי־הם אבל לא ניסינו.

הזמנו כמה מנות ראשונות וצ'יפס לי־לדים. החומוס היה די טוב, הטחינה טובה מאוד וסלט החצילים ממש משובח. אחד הילדים אמר בשקט שמנות הצ'יפס נורא קטנות. המלצר שמע את זה, הלך למיט־בח והביא משם מנה ענקית של צ'יפס על חשבון הבית.

נו, אחרי יחס כזה אי־אפשר לא להז־מין עוד משהו. הזמנו שתי מנות דג פרידה וכבר הכנתי את עצמי להגיד לכולם „אצל יונס זה הרבה יותר טוב”, אבל כשהגיע הדג לא אמרתי כלום.

הדגים עברו טיגון קלאסי, מבחוץ שחום ופריך, ומבפנים לבן, רך ועסיסי. ועל כל זה הם שפכו את הרוטב האלוהי הזה שאצל יונס אף פעם לא רצו לגלות לי איך עושים.

אז עושים ככה: מערבבים סחוג, מלח־לימון, שום כתוש ומים ושופכים על הדג בעודו חם. כששומעים פשששששש, סימן שזה הצליח.

עבור 2 חומוס, 1 טחינה, 3 סלט חצי־לים, 2 דגים, מנת גלידה, מנת צ'יפס, 2 תה נענה וסודה שילמנו 710 שקל.

אוכל טוב, שרות יוצא מהכלל ומחירים זולים. מה עוד אפשר להציע לכם?

אגב, בדרכי החוצה, ראיתי שכולם חושבים כמוני. יש שם גיזרי עיתונים כמעט מכל העיתונים בארץ. ועכשיו גם אצלנו.

העיקר היופי

רק לפני שבועות אחדים הודיתי בפניכם שאני לא מבינה כלום בעני־ייני קוסמטיקה. מים וסבון עדיין נראים לי חשובים מאוד. פה ושם אני קונה אי־זה קרם־לחות במשכורת חודשית ומרגי־שה שעשיתי הרבה מאוד בשביל עצמי.

זה נכון שנשמות טובות מסתובבות ב־עיר הזאת חופשי, וכל פעם אחת מהן ניגשת אלי ואומרת שהגיע הזמן לטפל קצת בפרצוף שלי. לפעמים, כשאני מעי־פה מבט בראי, אני חושבת שהנשמות הטובות צודקות ואז אני הולכת לחנות קרמים, שואלת כמה עולה, למשל, קרם־לילה, ועושה חשבון שתמורת שפופרת קרם־לילה אפשר לקנות לילדים שני טריי־נינגים, נעלי־ספורט וחולצת־פלנל. ככה הולך הקרם שלי.

והנה קניתי קרם. למה? קודם־כל, כי שפופרת קרם־לילה עולה 413 שקל וחלב־פנים עולה 260 שקל. דבר שני, שהוא חשוב בעיני, שהמוצרים עשויים מחומ־רים טבעיים — אבוקדו, שקדים ותירס.

שתי הסיבות שציינתי לעיל מספיקות עבורי, אבל ידעתי שאתן תרצו יותר מידע, אז הנה, בירורתי:

חברת מוסטלה־פאם, המשווקת את המו־צרים בארץ (המוצרים אינם נמכרים ב־פרפומריות, אלא על־ידי דיילות־יופי, הבאות הביתה לפי הזמנה, נותנות יעוץ והדרכה — וגם זה יופי). חברת מוסטלה־פאם מייבאת את המוצרים מצרפת, ממע־בדות אכספנסיאנס, שהן מעבדות לייצור תרופות. חומרי־הגלם של התכשירים הם טבעיים, נקיים מחומרים מעוררי אלרגיה ומבוססים על שומן־שקדים, אבוקדו ותי־רס, הגדלים בישראל. הם מתאימים לכל עור, כולל עור רגיש במיוחד הנוטה ל־אלרגיות. הם תחליביים ולא שומניים, נספגים בקלות בעור, לא מכתימים ונש־טפים בקלות במים רגילים.

לחברת מוסטלה יש גם מוצרי־טיפות לתינוקות — הם נמכרים בפרמומריות, מחיריהם זולים ממש: קרם לתינוק 105 שקל, שמפו לתינוק 105 שקל ותרחיץ לתינוק 174 שקל.

אני השתכנעתי. מה איתכן?

בוז לג'יי־אר

לידיעת כל המעוניינים:

זוכרים שסיפרתי לכם בשבוע שעבר עד כמה אני שונאת את המיסעדה החד־שה ברחוב בן־יהודה בתל־אביב, שקוראים לה דאלאס, בלינצ'ס הונגרי?

השבוע הוחלף השלט, ועכשיו זה בית הבלינצ'ס ההונגרי.

מי אמר שלעיתונות אין כוח?

דניאלה שמי

המקום
הכי-הב

בשעה 21.00 כך נראה פאב המיסבאה בשעות המוקדמות של הערב. המקום עדיין ריק, השולחנות מיותמים ורק ראשוני המבלים תופסים מקומות ליד השולחנות שבמיפלס העליון, משם יוכלו להשקיף בהמשך הערב על הנעשה מסביב. הראשונים המגיעים לא עוזבים בדרך־כלל את מקומם עד השעות הקטנות של הלילה. המיסבאה היתה פעם מיסעדה הודית של אייבי נתן, שהחזיקה מעמד בדיוק שבוע ימים. היום הפך המקום פופולארי ואי־אפשר לדחוס במקום סיכה.

בשעת לילה מאוחרת, בשעה שרוב תושבי העיר תל־אביב כבר נמים את שנתם, מסתופפים מאות ציפורי־לילה ליד דלת אר־נובו יפהפיה וממתינים ליהיכנס דרכה, אל המקום שהוא היום הכי in בעיר. המאושרים שזוכים

בכל כמה חודשים
מקום חדש הוא
או - עכשיו הגיע
תורה של „המיסבאה"

להיכנס פנימה נהנים להתחכך אלה באלה. אותם שלא זכו ממתינים בחוץ בסבלנות, עד שיתמזל ה־מזל ומישהו יותר על מקומו, והם יוכלו לומר למחרת לחבריהם: „ביליתי אתמול במקום הכי־מדליק בתל־אביב, הייתי בהמיסבאה."

העיר תל־אביב ידעה בעבר מו־עדונים שהפכו לאופנה, משכו אליהם את הבהמה. כשהתעייף מהם, נטש אותם הקהל והלך למ־צוא מקום אחר, שנפתח במקו־מו.

אין צורך להיזכר בעבר הלא רחוק בקולוסיאום, שבתחילת דר־כו איים לכבוש את חיי־הלילה של תל־אביב, עד שהיפים והמפורס־מים התעייפו ממנו חיש־מהר, וה־יום הוא מושך אליו בעיקר צעי־רים עם אוזניים חזקות. לא קשה להיזכר ברוטשילד פאב שליד תי־אטרון הבימה, שכבר בשעות ה־מוקדמות של הערב אי אפשר היה להכניס בו סיכה, בקפה דיצה, ו־איך אפשר לשכוח את פינתי ה־ידוע.

היום, כל מי שמכבד את עצמו הולך למיסבאה.

מה היה אותו קליק מפורסם, שהפך את המקום הזה למקום הכי מדליק בתל־אביב? אין שם מו־סיקת־דיסקו מודרנית מחרישת־אוז־ניים, לא רוקדים שם ריקודי רוקאנ'רול.

נתחיל במקום עצמו: המסבאה היה בעבר מיסעדה שנקראה הפי קסרול (הקדירה העליזה) ורק עשי־רים יכלו לאכול שם, בגלל המחירים הגבוהים. אחר־כך, במשך שבוע אחד קצר, היה המקום נירוונה הודית של אייבי נתן.

המקום מרוהט בטוב־טעם. שטי־חים מקיר־אל־קיר, תאורה טובה. מי שיושב בשולחן הפינתי יכול להשקיף ממנו אל הנעשה בפינת השנייה. במיפלס התחתון, בפי־נות מוצבות כורסות־עור, שעליהן אפשר לתפוס שלוה. ההרגשה היא כי אתה נמצא בעצם בתוך סלון ביתי, על כוס בירה.

על הקירות תלויות בצפיפות רבה תמונות וצילומים של אמנים מפורסמים של ההווה וכוכבי־קול־נוע של העבר. גם מתחת לזכו־כיות שעל השולחנות אתה יכול להעיף מבט בגלויות מצולמות עתיקות. במפלס העליון מוצב פסנתר, שעליו יכול לנגן כל בעל מצב־רוח מתאים. כאן כולם מכי־רים את כולם. ואם לא — תמיד יצרפו אותך לשולחן, יעש[...] הכרה עם היושבים בו, ומייד [...] פתח ביניכם שיחה, כאילו ה[...] כבר עשר שנים.

אם אין מקום פנוי ליד השול־חנות, תמיד תוכל לשבת או לע־מוד מאחורי הבר היפהפה, להחזיק בידך כוס בירה גדולה ולהת־גודד עם החבר'ה. הבר נמצא ליד הכניסה, ושמתי לב לכך שהחב־ר'ה ממש נהנים להצטופף במע־בר הצר. תמיד תוכל למצוא שם טיפוסים מוכרים מהבוהמה, שע־ליהם קוראים לעיתים קרובות ב־טורי־הרכילות, ולהסתופף בחברתם.

שחקנים וזמרים ידועים מגיעים הנה בדרך־כלל בשעות המאוחרות של הלילה, אחרי הופעות. תוכל

זה היה המקום
שרבצה עליו קללה
לפתע זה השתנה.
מה גרם לכך?

למצוא כאן את הזמר שלום חנוך, שעבר לכאן מן המועדון החביב עליו, שבלול, את הזמרים דני ליי־טאני, עירית בולקא, קורין אלאל, השחקנים אייל גפן ויהודה ברקן, דוגמניות־צמרת, שחקני־הכדורסל של מכבי תל־אביב.

המלחין מיקי גבריאלוב, אורנה

בשעה 24.00 שעת חצות, המקום צפוף עד אפס מקום. צעירים נדחסים פנימה, עומדים במעברים כשכוסות בירה בידיהם. לפעמים יכולים הנכנסים להמתין ב־עמידה בצפיפות במשך שעתיים ולא לעזוב את המקום. פשוט משלמים ועומדים. העיקר להיות שם.

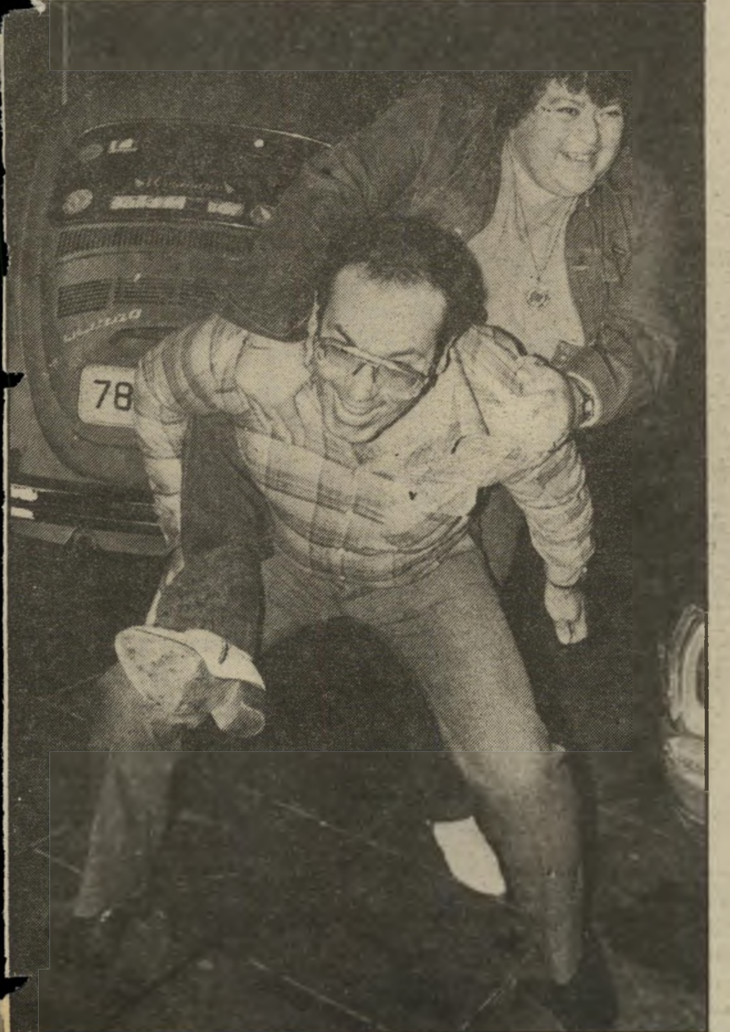

על המדרגות שני הבוסים של המקום, שלומי פילו ומאחוריו יעקב טל, יושבים על המדר־גות מחוסר מקומות־ישיבה, כשהם מוקפים בצעירות. בתמונה משמאל: יעקב טל, שהוא אלוף ישראל בג'ודו, מנסה להרים את דבורה בקון.

קיבוצניקים

שבאו הישר מכפר־גלעדי הם אילן (הממושקף) ואיתן. „באנו לתל־אביב כדי לצפות במישחק־כדורסל, קפצנו לכאן כדי לתפוס כוסית. למה דווקא לכאן? זה המקום הכי־סימפאטי והכי זול בעיר," סיכמו השניים והזמינו עוד בירה.

פרח לכל פרח

מארגנת התערוכות ישראלה שמיר מחזיקה פרח, שקיבלה במתנה מבעלי־המועדון. **בהמיסבאה** סיגלו לעצמם בעלי המקום מינהג קבוע: כל אשה יפה שנכנסת מקבלת פרח שיוסיף להרגשתה הטובה בעת בילוי הלילה.

על הבר

יושבת תיקי יחזקאל, מורה שבאה לבלות בגפה. תיקי לבושה מיכנסי־עור הדוקים, סוודר אופנתי ומגפיים מסומרות, בידה כוס בירה. תיקי, כמו שאר הנשים הבאות לכאן, לבושה בבגדים אופנתיים, אבל ללא הברק הנוצץ, המאפיין את הלבוש במועדונים המכונים מועדוני־צמרת. „זהו המקום היחיד בעיר שלא מעזים להיטפל אלי כשאני באה לבד," הסבירה תיקי.

דיגלי

הידוע מהדיגליה ה... מפורסמת של ימית... לוגם בירה להנאתו. דיגלי הוא... אורח לילי קבוע **בהמיסבאה**.

גאון, המלחין מתי כספי שדרן גלי־צה"ל אלי ישראלי, המלחין הנרי בראטר, האופנאי איב דה־מרדיקס, יצחק קלפטר, אנשי חברת התקליטם סי־בי־אס, הזמר שימי תבורי ורפי שאולי — שיש לו חלק במסעדה הזאת ומפגין בה נוכחות אינטנסיבית — הם רק חלק קטן מן המפורסמים לכאן ומבלים באופן קבוע.

עיתונאים ובעיקר עיתונאיות־חברה ומדורי־רכילות מבלות כאן לעיתים מזומנות, והאנשים הבאים למקום יודעים שיש הרבה סיכויים לצוד את עינה של כתבת ידועה, שלמחרת תכתוב עליך ותהפוך אותך לאחד המאושרים, שנכללו ברשימת המרוכלים והמרוכלות של מדורי־ החברה.

חלק הארי של הצלחת המקום נעוץ בשני בעליה של המיסבאה. האחד מהם הוא יעקב טל, המחזיק בתואר אלוף ישראל בג'ודו, שעבד קודם במועדונים שונים שנסגרו. השני הוא שלומי פילו, צעיר חביב שניסה את מזלו בכל מיני עבודות — היה איש־בטחון בחברת התעופה אל על, היה שרתף בבית אוכל בשם האסם ובפאב התחנה, היה תאורן בתיאטרון המחול עינבל.

חלק נכבד מהצלחת המקום נרבעת מכך שהשניים יוצרים קשר בלתי־אמצעי עם הקליינטים של־

(המשך בעמוד 16)

נשים לבדן

שלוש עלמות־חן החליטו לבלות ערב נעים. התיישבו על ספת־העור הנוחה והזמינו ארוחת־ערב, כשמבטיהן משוטטים בנכנסים. הצעירות באות הנה בעיקר כדי להכיר צעירים, הבאים לכאן בשפע. ההיכרות נעשית באמצעות בעלי־המועדון, המתווכים ביניהם בצורה דיסקרטית ומעבירים הצעות משולחן לשולחן. „הפכנו למועדון־שידוכים," התבדח שלומי, מבעלי המקום.

חתונה קולנועית

בקרוב־בקרוב עומדים להנשא השחקנית, **טליה שפירא**, ומפיק הסרטים, **יעקב** („יענקל'ה") **ליפשין** כדת־וכדין, ולהפוך

טליה שפירא
מונולוג דוקומנטארי

את חברותם בת שלוש השנים למיסגרת מסודרת.

טליה בת ה־35, ג'ינג'ית גבוהה, היא גרושה פלוס ילד — **יונתן** בן השבע. יענקל'ה, הצעיר ממנה בשלוש שנים, הוא

יעקב ליפשין
הפקות מצליחות

רווק מרמת־גן. את אשתו לעתיד הוא הכיר כשהיה עוזר־בימאי בסירטו של דני וקסמן טרנזיט. היא עצמה הופיעה בסרט. צילומי־הסרט היו חממה נוחה ל־היכרות, שנמשכה גם אחרי סיום ההסרטה. מאז נטל ליפשין חלק בהפקת ה־סרט חמסין, גם הוא של וקסמן.

באוגוסט 1981 הפכה טליה את סיפור־חייה הפרטי לחוויה שבה לקחו חלק צופי הטלוויזיה הישראלית. בסרט, מונולוג של אשה, שאותו ביימה חברתה, ליהי חנוך, היא סיפרה על קשיית כראש מישפחה חד־הורית. למרות שהסרט לא היה אמור להיות דוקומנטארי, הפכה טליה למשחקת את עצמה.

הרומאן עם יענקל'ה לא היה צריך ל־הוביל בהכרח לחתונה. השניים, שממילא גרים ביחד, לא ייחסו חשיבות לטקסיות הרישמית, אך לבסוף החליטו שזו כנראה הדרך הכי־טובה, והם יעשו זאת בתחילת החודש הבא.

עסקים ובילויים

מעטים הם היכולים לשלב בילויים ב־עסקים. אחד מהם, שעושה זאת בהצלחה, הוא **ליאור ורשבסקי**, צעיר בן 23 ש־כבר נמצא בדרך הנכונה.

ליאור, תל־אביבי ובן למישפחת אנשי־עסקים, הוא המנהל האדמיניסטרטיבי של עסקי המיסעדון רפי שאולי. הוא אחראי היום על יותר ממאה עובדים, המשרתים אלפי אנשים יום־יום.

ליאור הגיע לכך באופן טיבעי. עוד כשהיה בתיכון הוא אהב לבלות. כפי ש־הוא מספר על עצמו. בזמן שירותו הצבאי הוא היה אחראי על המופעים בבית החייל בתל־אביב, וכשהשתחרר הוא החל לעבוד במועדון, בתחילה לצידו של טדי שאולי ואחר־כך לצידו של סמי הירש. כך הוא שילב עסקים ואהבת בילויים.

כששמעתי על הצעיר המצליח הזה וגם ראיתי אותו, קצת הופתעתי שהוא לבד. הלכתי ובדקתי: מסתבר שהוא לא כל־

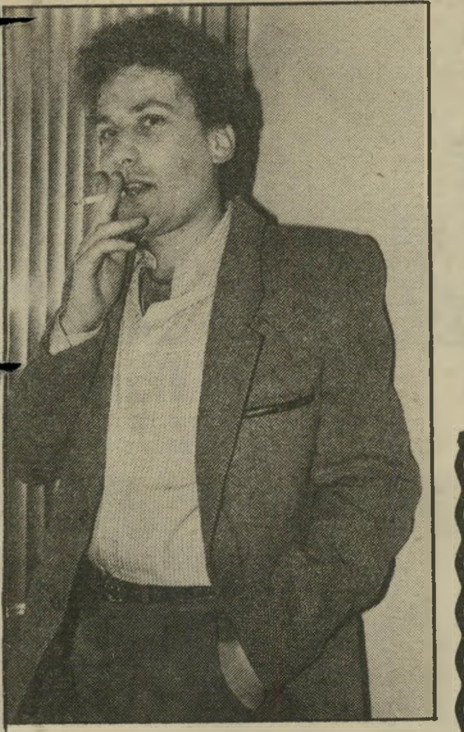

ליאור ורשבסקי
בעיות מרחק

כך לבד. יש לו חברה המתגוררת בפא־ריס. שמה **מרי**, ואותה הוא הכיר כשביקרה בישראל עם אביה. היא ביקרה ב־מועדון, ראתה את ליאור, ולא עבר זמן רב והוא נסע לפאריס לחודשיים, שאותם בילה לצידה. צורכי־העבודה חייבו אותו לחזור, אך ליבו נשאר שם. המרחק מקשה על פגישות רצופות, אך השניים לא אמרו נואש. כפי שהבנתי, הם עוד יתגברו על בעית המרחק.

מתנת שיחרור

לזמר **גיא מרוז**, שהשתחרר לפני כחודש משרות־חובה בצה"ל, יש מעריצה קבועה שבאה לשמוע אותו בכל מקום שבו הוא מופיע.

מרוז בן ה־21 התפרסם עוד כשלמד בתיכון עירוני ה' בתל־אביב. הלהיט שלו, סיפור קטן, לא ירד תקופה ארוכה מגלי־האתר. בינתיים הוא התגייס, הצטרף ל־להקה צבאית והמשיך להופיע במדים. היה לו רומאן לא־ארוך מאוד עם זמרת אחרת, **גיתית שובל**, ומאז שנפרד מ־מנה, הוא לבד.

מעריצות פוטנציאליות שלו חושבות ש־יש לו מישהי, כי תמיד רואים את **דליה**, היושבת סמוך לבימה, ונועצת בו עיניים ללא הפסקה. הן לא יודעות שדליה היא אמו. היא נראית כל־כך טוב, שהן לא מעלות על דעתן שהוא בנה.

גיא, שהוריו גרושים ואמו היא בעלת בוטיק מחפש ומחפש. ועד כמה שהצלחתי לעקוב אחרי הצלחותיו של הצעיר הזה, שיש לו גם קול וגם כישרון מוסיקאלי,

גיא מרוז
דף חדש באילת

הבנתי שהוא עדיין לא מצא את הקבועה שלו.

עתה הוא החליט לשנות מקום. מייד אחרי שיחרורו הוא יירד לאילת, כדי ל־הופיע, לבלות ולנוח בעיר הדרומית. אני מבינה שלשם הוא יירד לבד. אם הוא לא ייראה כל הזמן לצד אמו החתיכה, אולי הוא יחזור לתל־אביב לא לבד?

השניה של התשיעית

את סופו של המשולש, שאני עומדת לספר לכם עליו, איש אינו רואה. הוא התחיל במספרה מאוד־מאוד מוכרת בתל־אביב, וכולו נע סביב השיער.

הצלע הראשונה במשולש הוא הספר **מירו**, שגם שלח ידו בעט־סופרים. האיש שהביא מהפכה לעולם התיסרוקות ול־שעות־הפתיחה של המספרות הוא גרוש, אחרי מישפט־גירושין רעשני. לקוחותיו של מירו עוד זוכרים את הסצינות ש־

אילנה חליבה
צנומה נתנייתית

אשתו־לשעבר היתה עושה לו לפני המס־תפרים והמסתרקים, עד שקיבלה את הגט.

הצלע השנייה במשולש היא ספרית

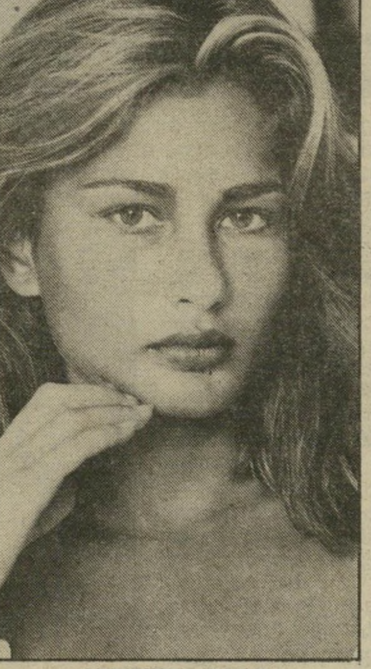

סמדר קלצ'ינסקי
צנומה רמת־גנית

צנומה ונחמדה. שמה **אילנה חליבה**, בת נתניה שמצאה אצל מירו עבודה ואחר־כך גם אהבה. היא מנהלת איתו רומאן ארוך, שלווה בעזיבה ובפרישה מהעבודה, בחזרה אליו ואל מספרה חדשה שפתח. היא אוהבת אותו ומאוד רוצה להתחתן איתו.

הצלע השלישית במשולש היא **סמדר קלצ'ינסקי**, דוגמנית הצילום היפהפיה, בת ה־20, בתו של שונא השגרירות הגר־מנית אנדריי קלצ'ינסקי, שבאה למספרה של מירו כדי שמישהו יטפל בשערה. סמדר, שלא מזמן אף חשפה מעל עמודי העולם הזה (2351) את השקפת־עולמה, השונה לחלוטין מזו של אביה, איש חרות, זכתה בטיפול מידיו של מירו. פעם ועוד פעם — והנה השניים יוצאים ביחד.

כשראתה זאת אילנה הנתניתית, היא עזבה את עבודתה ואת מירו. היא לא היתה יכולה לסבול שסמדר זוכה ביחס מועדף.

הרומאן של סמדר הצעירה ומירו, ה־גדול עליה בכמה שנים טובות, אינו כזה של התקשרות יום־יומית הדוקה. עליות וירידות מאפיינות אותו. כך שכאשר יום אחד חזרה אילנה לשטח, היא גילתה ש־סמדר איננה. היא החלה עובדת עם מירו במספרה החדשה שלו, ושוב התקרבה אליו. אהבתה אליו פרחה מחדש, והיא התחילה לטפח תיקוות — או אולי אשליות — שמירו יהיה שלה.

אבל החיים לא כל־כך קלים. סמדר חזרה להופיע במקום. בעצם, למה לא? היא צריכה להסתפר, לסדר את שיערה לעשות פן, פסים, והיא צריכה בעל מיק־צוע טוב שיעשה את כל הפעולות המסו־בכות האלה. אין זה פלא שהיא מידפקת על דלתו של מירו.

אילנה מביטה בטיפול שנותן מירו ל־סמדר, והדם עולה לראשה. היא חוששת לאבד שוב את הספר, אך מצד שני היא לא יכולה למנוע את בואה של הדוגמנית הרזה והיפהפיה. אילנה עושה פרצופים, נותנת להבין מה היא חושבת עליה, אך בסופו של דבר מספרה היא מקום שפתוח לכל־אחת, גם לסמדר קלצ'ינסקי.

בינתיים באה סמדר למספרה כדי לזכות במראה חדש. היא קיצצה את שיערה ה־גולש, ואני מבינה שבקצב כזה היא תב־יקר לעיתים תכופות במקום, דבר שעוד יותר מרגיז את אילנה.

איך הם ייצאו מזה? אני לא יודעת. אבל עכשיו, למי שרוצות גם משהו עסיסי חוץ מחפיפה, סידור וסירוק שיערות, יש סיבה נוספת לבקר אצל מירו.

רחל מרחלת על כל העולם

הוד והדר

גיליתי אותה במסיבה. אחרי ששמעתי את סיפורה, הגעתי למסקנה כי מי שלא יכיר אותה — פשוט יפסיד. **הדר וייצמן** הוא שמה של הבלונדית הזאת, בת ה־22. בלונדית בעלת עיניים כחולות, גם חכמה, גם משכילה, גם יפה.

הדר הגיעה לתל־אביב מחיפה, עיר הו־לדתה, בנסיבות הקשורות בלב. היא נפרדה מחבר, ובעיקבות זאת היא עזבה את אוני־ברסיטת חיפה, עברה ללמוד באוניברסיטה ברמת־אביב ומתגוררת בתל־אביב.

היום היא לומדת שנה שניה לתואר ב־א כללי וצרפתית, וזה עוד לא הכל. במיסגרת לימודיה היא לומדת ספרדית, קבלה והיסטוריה של המאה ה־18.

יש לה כמה אהבות. קודם כל: ללמוד.

הדר וייצמן
מחכה להצעות

אחר־כך: לקרוא — בעיקר בצרפתית, שפה שבה היא שולטת היטב — לטייל בעולם ולדגמן. הדר היא דוגמנית־מסלול, שזכתה בתואר מיס אלגנס של חיפה לפני שנתיים.

הדר, בוגרת בית־הספר הריאלי, הספיקה הרבה משום שהיא קיבלה שיחרור מוקדם, אולי משום שהיא שיגעה את כל באי לישכת־הגיוס בחיפה, שם שירתה. היא התחילה ללמוד, לדגמן בסוכנות־אופנה ב־חיפה ואף היתה דיילת באל על. היא פוטרה על רקע הצימצומים בחברה בשנה שעברה.

הנערה המתנשת לגובה 1.73 מטר, בע־לת המידות הכמעט מושלמות, הצליחה בזכות עבודתה באל על לשהות חודשיים בלוס־אנג'לס. אילו זה היה תלוי בה, היא היתה ממשיכה לעבוד בחברת התעופה הלאומית, רק כדי לראות את כל העולם.

ארבע שנים היא ניהלה רומן עם בחור אנגלי, בשם **דני**, שעבד בישראל בתיווך בתים ומכוניות. הם הכירו זה את זה ב־חיפה, אך אהבתם הרחיקה עד לאנגליה, שם הם בילו תקופה טובה. את הרומאן מסכמת הדר: „הכיף נמשך ארבע שנים. עכשיו זה נגמר.”

הדר החליטה לשנות מקום, אולי משום שהיא קיוותה שכך גם המזל ישתנה. כ־רגע היא לבד, „פנויה” — כפי שהיא מגדירה זאת. הצעירה היפה הזאת, ש־זכתה בתואר נסיכת הקמפוס של חיפה, והמעוררת השתאות בקרב הסטודנטים ב־תל אביב, יודעת מה שהיא רוצה: „בחיפה אומנם אני מלכה, אך אני רוצה לפלוש לשוק התל־אביבי ולהתקבל לתצוגות. פה יותר כיף, בחיפה מתייבשים. כולם מכי־רים את כולם.” נאום היפהפיה הצעירה.

צאצא דייני בדרך

כן, זה היה צפוי. הם רק התחתנו והיא כבר בהריון. לפני שבועות אחדים נישאו השחקן־בימאי **אסי דיין** והשחקנית **קרו־ליין לנגפורד**, אחרי חברות לוחצת של שנתיים.

אסי בן ה־37 וקרוליין בת ה־24 הכירו זה את זה בעת הסרטת אחד מסרטיו. איש הקולנוע רב־הפעלים המשיך להיראות ב־חברתה של השחקנית אחרי שההסרטה הסתיימה, והם אף עברו לגור בבית קטן ששכרו במושב גן־סורק.

מילחמת הלבנון, ששיבשה משהו אצל אסי והעבירה אותו לצד הימני של הקשת הפוליטית, חיזקה אצל שניהם את הרצון להפוך את קישריהם לקשרים חוזיים מו־כרים. בתוך זמן קצר התקיימה חופה, ו־השחקנית, שהמראה החטוב שלה נראה בכל פינה בעיר במודעות־פירסומת של חברת־טכסטיל, נמצאת כבר בחודשי־הה־יונה הראשונים.

עד הלידה אנו צפויים בוודאי לסידרת מודעות־פירסומת נהדרות שלה, כשהיא בהריון, כי לקרוליין יש מה להציג. ומה שחשוב: בקרוב יהיה עוד צאצא למיש־פחה שסיפקה כותרות דרמאתיות במשך שנים, ושגם אחרי מותו של אבי־המישפחה אינה מרפה מהכותרות.

אסי דיין
צעד ימינה

קרוליין לנגפורד
דיגמון בהריון

משחרות לטרף

אין היום מסיבה בתלא־ביב שאיני מו־צאת בה את שתיהן: **נילי לביא**, חברתו לשעבר ועם קשרים גם בהווה של ה־משורר־קולנוען־סופר **דויד אבידן**, ו־חברתה הטובה **ניצה בן־חורין**.

גילי היא סטודנטית לפסיכולוגיה וניצה היא סטודנטית לכימיה. השתיים הן חב־רות טובות, ומבלות הרבה ביחד באוני־ברסיטת תל־אביב ביום, ובמועדונים שו־נים בלילה. עתה, כאשר יש כל־כך הרבה שביתות באוניברסיטה, יש להן יותר זמן לצאת ולראות מה קורה בשטח. שתיהן כרגע חסרות בן־זוג, אך לגבי נילי נדמה לי שבין לבין היא נמצאת עם אבידן.

נילי לביא וניצה בן־חורין
חיפושים משותפים

חברים, חברים

אני כבר מתחילה להבחין בתופעה חברתית חדשה בארץ. רבים ממהרים להתחתן, וכעבור זמן להתגרש. זה לא חדש. אבל רבים לא פחות חוזרים בתוך זמן קצר אחרי גירושיהם לגרושתם הטריה — וזאת אחרי רומנים שבגללם נהרסו חיי־הנישואין. כפי שאני רואה את הדברים, אנו צפויים לתופעה חדשה. הגרושים של היום הם אלה שיתחתנו שנית מחר.

בשבוע שעבר סיפרתי לכם על הדוגמנית **סמדר דרור** ובעלה, המיסעדן **אבי ארביב**, שנפרדו ברעש גדול ומבלים שוב ביחד. הנה דוגמה של השבוע: **יהודה ונילי ברקן**. הרומאן ביניהם נמשך זמן רב, תקופת הנישואין ארכה כמה שנים טובות. נילי ניהלה רשת של חנויות למימכר־בובות. יהודה, שחקן־בדרן, עשה חיל בתחומו. יום אחד התבשרתי מופתעת, כמו רבים אחרים, שזה הסוף. הם לא נפרדו בהשמצות, אך נאום הגבר ערב הגירושין (העולם הזה 2287) הציג גבר שוביניסטי לא קטן. הייתי בטוחה שכאן זה יגמר.

ברקן נראה עם אשה אחרת, **רוחל'ה**, וכולם היו משוכנעים שחייהם המשותפים של יהודה ונילי הסתיימו.

אבל לא. אני רואה אותם לאחרונה יותר ויותר ביחד — בכל מיני מסיבות, פתיחות, הרמות־כוסית. יהודה מסביר שהם נשארו ידידים טובים, ממש חברים. בעצם למה לא? אני הרי יודעת מיהי נילי. הם לא גרים ביחד, אבל כדאי לעקוב אחרי התופעה. זה מתחיל להיות מאוד־מאוד פופולארי ומאוד־מאוד סוחף — נישואין־גירושין־נישואין.

המקום הכי־הכי

(המשך מעמוד 43)

הם. יענק'לה טל, שהוא בחור סימפאטי באופן מיוחד, דואג ל־חלק לנשים פרחים, „כדי שיר־גישו טוב". הוא טוען כי זהו המקום היחיד בתל־אביב, שבו יכולות להיכנס צעירות ללא בן־זוג, ולא להרגיש מיותמות ומבלי שאיש לא יטריד אותן.

סיפר טל:

לבחורות שבאות הנה לבד, אני נותן יחס אישי במיוחד. אם בחו־רה היא לבד, אני דואג להושיב אותה במקום טוב, יושב ומשוחח איתה, מספק לה חברה. כעבור שבוע היא כבר מביאה את החבר שלה לכאן. אם ניגש בחור ומנסה להתחיל איתה ואני מקבל ממנה רמז, אני ניגש אליו ושואל או־תו אם הוא לא מתבייש להיט־פל לבחורות — הכל כמובן ברוח טובה. אם הבחורה רומזת לי ש־היא רוצה להכיר מישהו מסויים שראתה במקום, אני עושה את השידוך ומעביר המסר. אחרי זה הכל הולך בעצמו. אצלנו זה כמו במועדוני־יוקרה בחוץ לארץ.

ביקורת בכניסה

ב„המיסבאה", כשמישהו חוג איזו שמחה מישפחתית, אום־הולדת, או יום־נישואין, כל האורחים שותפים לשימחה. בשבוע שעבר חגג כאן המלחין מיקי גב־ריאלוב, את נישואיו עם בחירת־ליבו מיכל, והשמפניה זרמה כ־מים, לכל האורחים.

לפני שבוע הגיע הנה נכה־מיל־חמה קטוע־יד עם חברתו. לבחור, היה באותו יום יום־הולדת. היא נגשה אלי ואמרה לי, שהיא רו־צה לשמח את החבר שלה ואינה יודעת איך. חיש־מהר הבאתי ל־שולחן שלהם כמה בקבוקי־שמ־פניה על חשבון הבית, ונתתי לו לפתוח את הבקבוק.

כשראיתי שהוא המום, כלא מבין מה קורה, הסברתי לו שקראתי ב־עיתון כי יש לו יום־הולדת וצריך לחגוג את זה. את ההבעה שהי־תה לו בפנים לא אשכח כל ימי חיי.

בהמיסבאה כל ערב שונה מ־קודמו. אף פעם, אתה לא יכול לנחש מראש מה יקרה כאן. ערב אחד נכנס לא מוכר עם בת־זוגו, ניגש אל שלומי ושאל אם הוא יכול לגשת לפסנתר ולנגן להנ־אתו. שלומי כמובן נתן את רשו־תו, הבחור התיישב ליד הפסנתר ובמשך כל הערב, עד השעות ה־קטנות של הלילה, לא ירד ממנו. הוא ניגן שירי ארץ־ישראל־יפה. כל הנוכחים באותו ערב הצטרפו לאווירה הכללית, שרו, זרקו על הפסנתר 100 שקל כל אחד. אותו ערב נאספו 32,000 לירות, שהושמו במעטפה וניתנו לאחר מכן כתרו־מה למבצע הקש בדלת.

החבורה של דיגלי הידוע, בעל ה־דיגליה המפורסמת שהיתה בימית, הם אנשים שאוהבים באופן מיו־חד לשיר שירי ארץ־ישראל. כש־הם נמצאים כאן בערבים, הם שרים ושרים. ערב אחד התלהטה כאן האווירה באופן מיוחד. ברקע הוש־מעו שירי קאונטרי, האווירה הת־חממה והמלצריות החיננית, שרו־בן סטודנטיות, לא התאפקו. עלו על הבר והחלו מרקדות ומפז־זות, כשכל הקהל מצטרף אלי־הן במחיאות־כפיים קצובות.

עד כאן, יענק'לה טל.

האווירה במועדון הזה, למרות העובדה שהוא היום המצליח ביו־תר, מצטיינת בפשטותה. בניגוד למועדוני־לילה אחרים, המתפארים בכך שהם מועדוני־צמרת, לא תמ־צא כאן את הברק החיצוני המזו־ייף, לא תלבושות מפוצצות שהן, כביכול, סמל של מעמד, לא פרוות או חליפות־ערב מהודרות של גב־רים. לכאן באים החבר'ה בלבוש פשוט.

„המקום שלי לא מחייב חליפה ועניבה, ולא צריך תעודת־חבר כדי להיות כאן," מבהיר את העניין שלומי פילו. „אליי באים אפילו סטודנטים בג'ינס שרוצים להת־אוורר, לשתות כאן ולחזור ללי־מודים. המחירים הם זולים, וה־סטודנטים אוהבים את האווירה כאן."

לא פעם מצא עצמו שלומי כ־שדכן, מבלי שיתכוון לכך כלל.

סיפר שלומי:

ערב אחד בא לכאן אלמן ובי־קש שאמליץ לו על בחורה נחמ־דה. איך שהוא מדבר איתי, נכ־נסה למקום בלונדית סימפטית, ב־גפה, בערך באותו גיל של האל־מן. ביקשתי ממנו שימתין רגע. ניגשתי אליה, דיברתי איתה ו־רכשתי את אמונה. בסוף הערב שאלתי אותה אם אני יכול להכיר לה מישהו נחמד. נתתי לה את מיספר הטלפון שלו. ערב אחד לאחר מכן כבר ראיתי את שניהם יושבים ומבלים במיסבאה שלי, וכעבור שבוע הבטחתי להם ש־את החתונה אני עושה להם כאן, בפאב. עכשיו אנחנו יכולים לו־מר בפה מלא, שהמקום הזה הוא מועדון־שידוכים נהדר.

למסבאה לא כל אחד יכול להי־כנס. יענק'לה, שכולם מכירים או־תו בתור אלוף־ישראל בג'ודו עומד בפתח ומסנן את הנכנסים. לפע־מים מגיעים הנה כל מיני שי־כורים ואנשים שלא מוצאים חן בעינינו. אז יענק'לה פשוט אומר להם שזה מועדון חברים ולא נו־תן להם להיכנס. עוד לא קרה עד היום שהוא נאלץ להשתמש ב־ידע שלו בג'ודו.

עד כאן, שלומי.

הרבה רופאים, סטודנטים, אנ־שי צוותי־אוויר של אל על מב־לים כאן. בערב חם אחד יכולת לראות אפילו מרצה נכבדה באו־ניברסיטה יושבת על השולחן חופשי־חופשי. גם חיילים בחופשה וקיבוצניקים תמצא כאן לפעמים.

המתחרים באים

התופעה המעניינת ביותר היא, שמרבית בעלי מועדוני־הלילה המתחרים בחרו במקום הזה כמקום־הבילויים הפרטי שלהם. כשהם סוגרים את מועדוניהם ב־לילות, הם מגיעים הנה לתפוס שלוה, לראות את החבר'ה ולל־גום כוסית. רפי ניצחון, בעל מו־עדון רפיס, יואל שר, בעל מוע־דון עומר כאיים, שאול עברון איש הקיוסק ושמוליק בעל הפאב ה־נושא את שמו הם אורחים כמעט קבועים בשעות הקטנות של הלי־לה.

כשנולדה בת לשחקן אייל גפן ולאשתו, אורית רובינצ'יק, הם ראו זאת כטיבעי לחגוג את שימחתם בהמיסבאה, שבה חשים כמו בני־בית.

הדוגמנית בתיה דיסנצ'יק ערכה במקום את יום־הולדתה. כששחקני־הכדורסל של מכבי תל־אביב ניצ־חו את יריבתם האנגלית, רצו ב־אופן ספונטאני לחגוג את נצחו־נם בהמיסבאה.

כשבא לארץ אלוף־העולם ב־ג'ודו, ויליאם רוסקה, ערך לו יענק'לה בהמיסבאה מסיבה, שהוז־מנו אליה כל אלופי־ישראל ב־ג'ודו של כל השנים, ביניהם יונה מלניק ויעקב ברוך. החברה האלה חיסלו כמויות נכבדות של בירה, ואלוף־העולם סיים את הערב כש־בקיבתו 8 ליטר של הנוזל האלכו־הולי.

„כל מקום שבאתי ורציתי לקחת אותו תחת ידיי, אמרו לי שהוא מקולל ולא כדאי לי," מתוודה שלומי. „כך היה גם עם האסם והתחנה. את התחנה לקחנו — יונתן גפן, דייוויד ברוזה ואני — הבאנו לשם כל מיני אנשי־רדיו והרמנו את המקום.

„גם לגבי המיסבאה, כל מה ש־הבטחתי ביום הפתיחה — קיימתי."

נירה גל ■

הווידוי האישי המלא של השודדת האינטליגנטית

אמא ובן

מאז נולד בנה, אין אורית מוכנה להיפרד ממנו אפילו ל־רגע. כאשר ניסו למנוע ממנה להביא את הילד לבית־המישפט, ערכה שערוריה בכלא. במהלך הדיון החזיקה את התינוק בזרועותיה, נשקה לו וליטפה אותו. רק כאשר עלתה על דוכן־העדים מסרה אותו לאחותה.

על דוכן־העדים היתה אורית ארביב הפתעה גדולה. למרות שמפה־לאוזן סיפרו במיסדרונות בית־המישפט על האינטליגנציה ה־גבוהה שלה, על כך שלמדה בבית־ספר לילדים מחוננים, הרי שהבעת פניה האטומה ועיניה חסרות־ההב־עה הכחישו כל רמז של רוחניות.

אבל על דוכן־העדים, כאשר נח־קרה על־ידי התובעת פנינה דבורין, גילתה אורית אישיות שונה לגמרי מזו הנראית לעין. היא נשמעה כנה ומתחרטת. הילדה שגדלה ב־שכונת־עוני מוקפת עבריינים ו־פושעים, דיברה עברית מסוגננת ו־רהוטה. היא לא הפגינה שחצנות ואף לא בכיינות. היא ענתה בחוכ־מה בלתי־מתחכמת על שאלותיה החריפות של התובעת, ולא ניסתה לעשות את עצמה צדקת.

ילדה פגיעה

לפתע, לא היתה עוד הגנגס־טרית הנוראה, למרות שהודתה כי היא הנערה שליוותה את השו־דדים בדרכם לשוד קרן־אור ול־רצח השומר שעבד שם. היא הפכה לאשה פגיעה ואוהבת, נאמנה עד הסוף לאהובה, הרצל אביסן. היא הדגישה כי עודנה מאמינה שהוא חף־מפשע בשוד בל"ל ברמת־אביב, ולכן גם עזרה לו בבריחתו מהכלא. היא הצהירה, כי היא מוכנה לע־שות הכל עבור הרצל. בעיקר הפ־גינה אורית אהבה ורוך לבנה ה־קטן.

היא ישבה על ספסל־הנאשמים כשבנה בזרועותיה, ולא הניחה ל־

תינוק בכלא

כאשר נעצרה אורית, היתה כבר בחודש השלישי להריונה. כל ההריון עבר עליה בכלא, והתינוק נולד שם. עד גיל שנתיים יכול התינוק להשאר עם אמו בכלא, ואחר־כך עליו לעזוב. בתמונה: הבן על ברכיה של דודתו, אחותה של אורית (מימין), בעת הפסקה בדיוני בית־המישפט. לידה שוטרת.

„מעולם לא אהבתי ולא הייתי נאהבת, אבל קרה לי נס והתאהבתי ויכולתי להיות אני..."

איש לקחתו ממנה. רק כאשר עלתה על דוכן־העדים שאל השופט, אליהו וינוגרד, אם תסכים להעביר את בנה לאחותה למשך העדות. היא עשתה זאת.

סניגורה, שימחה זיו, לא היה צריך אפילו לשאול אותה שאלה אחת. הנאשמת החכמה לא שכחה לספר שום דבר העשוי לעזור לה. היא הגזימה בתנופה לשופטים ולא נהגה בגאוותנות. היא מצאה בדיוק את שביל־הזהב של חרטה כנה ואימהות קורנת. אך היא לא הסתפקה בעדותה מעל דוכן־העדים. דרך סניגורה העבירה לשופטים

אבא חוזר הביתה

הרצל אבי־טן, מזוקן, מוחזר על־ידי שוטרים לבושים בגדים אזרחיים ל־ישראל. הוא ברח מהכלא אחרי שנידון ל־15 שנות־מאסר על שוד בל"ל ברמת־אביב. אחרי שבוצע שוד קרן־אור ברמת־גן, היה לו די כסף לעזוב את ישראל.

מיסמך ארוך, כתוב בכתב־יד מסודר ונקי, שבו היה סיכום מלא של חיית הצעירים הצרות שעברו עליה ב־21 שנים אלה.

והרי מיכתבה של אורית ארביב:

שופטים נכבדים,

אני אורית ארביב, נאשמת בשוד קרן־אור ועומדת היום בפני גזר־דיני. לפני שיישמע גזר־הדין ו־לפני דברי התביעה והסניגוריה, הייתי רוצה להביא בפניכם את סיפור־חיי בקצרה.

מאז ילדותי רדפו אותי הצרות. בגיל 3 גילו גידול ממאיר בעיני, והוציאו את עיני השמאלית.

נשארתי עם מום בולט בפניי. מאורע זה הטביע את חותמו על כל חיי בצורה ישירה ועקיפה. הפכתי לילדה פגיעה, וכדי לכסות על רגשי־הנחיתות שלי הפכתי אלימה ואגרסיבית. לא קשרתי קשרים חברתיים, לא היו לי חברים וחברות, תמיד בודדה עם סבלי ועם מומי הבולט. פעמים רבות חשבתי על התאבדות. חשבתי לסיים את חיי בלי להמשיך לסבול. למעשה, סבלתי מעצמי ובהכרח מהחברה סביבי.

בגיל 14 התחלתי להשתמש בסמים. לא התחלתי עם סמים קלים, התחלתי עם הסמים הקשים. הייתי מזריקה לעצמי מתוך מגמה שיסתית למות, שאולי זריקה זו תהרוג אותי סופית ללא כאבים ובלי סבל.

שנה שלמה השתמשתי בסמים. ואז, יום אחד, איני זוכרת אפילו איך, התגלגלתי לשדירה במקום מגוריי, מצא אותי בחור מעולפת מסמים ושותתת־דם. הוא לקח אותי לבית־הוריו ובאמצעים שונים גרם לי להקיא את הסמים מקירבי.

זו היתה הפעם הראשונה שמישהו שם לב אלי, שאיכפת היה לו ממני. הפכתי להיות חברתו.

הוא היה אסיר משוחרר. לדבר לא היתה משמעות לגביי, מלבד אהבתו. מעולם לא אהבתי ולא הייתי נאהבת. תמיד חסמתי את עצמי מרגשות, לא רציתי שיברון־לב אבל קרה לי נס — התאהבתי. לא הייתי צריכה לשחק את הקשוחה, את הבלתי־פגיעה. יכולתי להיות אני, אדם אוהב ונאהב.

אולי לכם, האנשים הרגילים לקבל הכל בצורה טיבעית, נראה הדבר פשוט. אולם לי, לאורית, שנאלצה לחיות עם הנכות, נראה הדבר כנס. לא נזקקתי יותר לסמים. הבחור שאהבתי, הרצל אביטן, מילא את כל חיי. לא היה לי צורך להשתמש בחומרים שיביאו אותי לאשליה של מאושרת. הפכתי להיות מאושרת באמת. רציתי לעזור לו לצאת מדרך הפשע, לגמול לו כגמולו, להשכיח את צער השנים האהובות שלו על־ידי אהבה. ואמנם, הרצל השתחרר מבית־הכלא, בנה חוות־סוסים ו־התחלנו לחיות את חיינו בלי כל הפרעה.

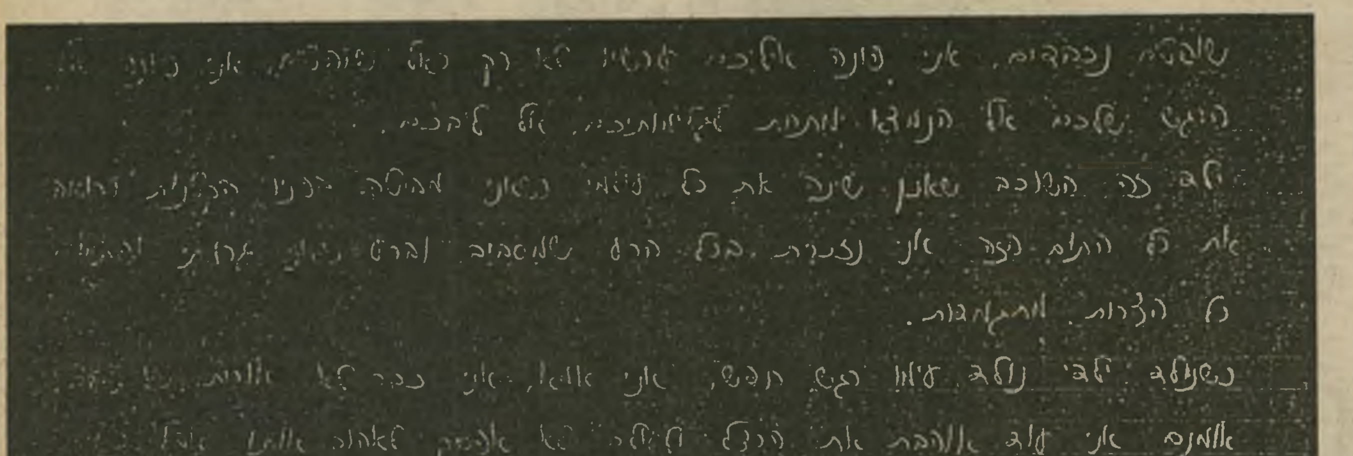

מיכתב לשופטים

למרות שאורית עלתה על דוכן־העדים וסיפרה את כל סיפורה משם, העדיפה גם למסור להם מיכתב, שבו פירטה במילים מרגשות את תולדות־חייה. בכתב רהוט ובעברית מצויינת היא מספרת על ילדותה, מומה, ועל אהבתה הגדולה להרצל אביטן. שיאו של המיכתב הוא באהבתה לתינוק שלה, אשר שינה את חייה. היא מבקשת את רחמי השופטים.

„הפכו אותי לסקופ"

ב־1979 לקח אותי הרצל ל־חוץ־לארץ. טיילנו, בילינו ואהבנו. ידעתי שהאושר גדול מדי ורב מדי. חששתי מנפילה מפסגות האושר. אבל הנפילה היתה קשה מדי ואכזרית. ימים ספורים אחרי שחזרנו מחוץ־לארץ, נאשם הרצל בשוד בל"ל ברמת־אביב ונשפט ל־15 שנות־מאסר.

המכה היתה חזקה וכואבת. אני בטוחה שהוא לא שדד את הבנק. הוא היה איתי ועם אבי ז"ל. אבי ז"ל היה אדם הגון. הוא העיד בשבועה בבית־המישפט כי הרצל היה איתו ואיתי. עדותו לא התקבלה, השופטים האמינו לעד־המדינה.

הרצל נשפט ל־15 שנה. אבי נפטר לאחר זמן קצר. מישפט זה השפיע מאוד על אבי, ואחריו הוא הפך ממורמר, רגיש ועצבני, עד שמת מהתקף־לב.

בבת־אחת איבדתי את שני האנשים היקרים לי מכל. איבדתי את אבי, שעשה למעני רבות, ואת אהבתי היחידה מאז ומעולם. מישפט זה השפיע רבות על חיי ושוב הפכתי מופנמת ועצבנית. לא הייתי יוצאת מהבית, וכותבת להרצל מאות מיכתבים. רציתי שירגיש שאני איתו, שאם הוא בבית־הסוהר — גם אני בבית־סוהר, מרצוני. כתבתי מיכתבים לשופטים, התראיינתי באמצעי־התיקשורת, התחננתי למישפט חוזר כשהעירעור נדחה. לא יכולתי להאמין שהוא נלקח לבית־הסוהר על לא עוול בכפו.

אבל אף אחד לא האמין לי. חשפתי את עצמי לעיתונות מתוך מטרה לעזור להרצל, אך הם הפכו אותי לסקופ. השתמשו בי למלא עוד דף בעיתון. דבר לא עזר.

ב־1981 ברח הרצל מבית־הסוהר. בשימחה הצטרפתי אליו לבריחה. האמנתי, כי כשהוא בחוץ ישמעו אותו. כל מה שביקש היה מישפט חוזר. הוא הסכים להסגיר עצמו בתנאי שיערכו לו מישפט חוזר, אולם הם נלחמו בו באמצעי־התיקשורת. פירסמו שברח „אדם אלים", „אסיר מסוכן" ועוד...

הבנתי שבדרך זו הוא לעולם לא יצליח, ורק אם יברח יציל עצמו. הייתי מוכנה לעשות בשבילו הכל. לא יכולתי לסבול יותר את הציפיה והסבל. החיים של שנינו הפכו גיהינום.

בכל מקומות המיסתור לא הרגשנו בנוח. הרצל הפך לפרנואיד. היה מוכן שהמישטרה תפרוץ בכל רגע לדירה ותהרוג את שנינו.

העיתונות לחצה ופירסמה כתבות שונות. המישטרה היתה על עיקבותינו כל הזמן, ואני הרגשתי שאני יוצאת מדעתי. אז באו ה„חברים", שהחליטו לעזור לי להבריח אותו, ואני מתוך אהבה הלכתי אחריהם. ידעתי שצריך להשיג כסף לבריחה לחו"ל. ידעתי שכסף זה יבוא באמצעים לא כשרים, אבל האהבה היתה חזקה מההיגיון.

ביצעתי פשע בלי ידיעתו, וסיבכתי אותו מתוך רצון לעזור לו. לא רציתי את הכסף כדי להתעשר, רציתי רק לעזור לו לברוח.

כשבוצע השוד הייתי בהריון. לא גיליתי להרצל את זה, ידעתי שאם אספר לו הוא ישלח אותי הביתה ולא יסכן אותי בבריחתו. השוד נעשה במפתיע. לא ידעתי מה הם זוממים, וכשהבנתי מה קורה נמלטתי למכונית. איני מחפשת הצטדקויות לשוד. הוא נעשה ואני מודעת לחומרת מעשי.

הרצל ברח לחו"ל ואני נעצרתי. הייתי בחודש השלישי להריוני. את כל מכאובי־ההריון עברתי בבית־הסוהר, ולבסוף גם ילדתי את בני בבית־הסוהר. נולד לי בן, נולד לי ילד, שלי ושל הרצל. ילד זה שינה לי את כל עולמי. כשאני כותבת את המיכתב שוכב ילד זה במיטתו, ישן, שליו ונינוח בחיתוליו, בעוד אני מתוחה לקראת המישפט. הוא ישן ואינו מבין את ייסוריי, את המתח שבו אני נמצאת. שקוע בתוך חלומותיו ישן לו בני.

שופטים נכבדים, אני פונה אליכם עכשיו לא רק כאל שופטים. אני פונה אל הרגש שלכם הנמצא מתחת לגלימותיכם, אל ליבכם.

ילד זה, השוכב שאנן, שינה את כל חיי. כשאני מביטה בפניו הקטנות ורואה את כל התום הזה, אני נזכרת בכל הרע שמסביב, ברע שאני גרמתי, ופיתאום כל הצרות מתגמדות.

„דם ליבי"

כשנולד ילדי, נולד אתו רגש חדש. אני אמא. אני כבר לא אורית של פעם. אמנם אני עוד אוהבת את הרצל ולעולם לא אפסיק לאהוב אותו. אבל כיום אני מבינה שהדרך שבחרתי לעזור לו היתה מוטעית.

אני מודעת לפשעיי ומוכנה לקבל עלי את הדין. בדבר אחד אני בטוחה — שאחרי שאשלם את חובי לחברה ולמצפוני, לא אחזור יותר על הטעויות שלי. כיום יש לי בשביל מי לחיות. יש לי ילדי שלי. לעולם לא אוכל לעשות מעשים שיפגעו בי ובילדי בצורה ישירה או עקיפה. בן זה מחזק אותי. דרך עיניו אני רואה את האור ואת האושר. דרכי אינה שחורה ומייאשת כמו בעבר.

ולכן אני פונה אל רחמיכם ואל מצפונכם. אני יודעת שפשעתי ו־אני יודעת שמגיע לי עונש. אבל אנא, אני מתחננת, לא על עצמי אני מתחננת, על ילדי. אל תתנו לו לסבול כמו שאני סבלתי.

אני מוכנה מבחינה נפשית לשלם עבור פשעיי. אני רק פוחדת מהרגע בו אצטרך למסור את ילדי, מהיום בו ילד זה יצטרך להתמודד עם העולם לבדו, בלי אמא ובלי אבא, יתום מהורים שעודם בחיים. אני מתחננת אליכם, אנא התחשבו בי למענו, למען אוכל לגדל אותו בשלווה ולהפוך אותו לאזרח מועיל למדינה.

אני מקווה שמכתב זה יגע ליבכם, מכיוון שברגע זה אני כותבת ובוכה, בוכה מדם ליבי. בוכה על מעשי וחיי האבודים.

בידכם, ורק בידכם, לעזור לי. כי אני את פישעי מבינה ומכפרת בסבל רב. אני מצטערת מעומק ליבי ומקווה שתתחשבו בנסיבות־חיי ותקלו בעונשי.

בכבוד רב,

אורית ארביב

לי לה לו

מיד ליד

★ **לתינוקות ולילדים.** בהזדמנות — בגדים מקוריים מחו״ל, כמעט חדשים, לתינוקות ולילדים. במחירים נמוכים. להתקשר בערב 04־256318.

★ **דרך הנוהד.** מיטת־תינוק, עגלת שכיבה־ישיבה, מחמם בקבוקים, תרמיל־גב, אמבטיה — להתקשר לטלפון 03־745080.

★ **גם ז'אקט.** בגדים ישנים, יפים כחדשים, גם ז'אקט־פרווה ספורטיבי. טלפון 240691.

מה הולך

★ **קול ששון וקול חתונה.** תיזמורת סטודנטים מעולה מעוניינת להופיע בחתונות, בר־מיצווה ו־מסיבות פרטיות במחירים הנמוכים ביותר בארץ. פרטים בטלפון 02־533492.

★ **יוסי חן, מחפשים אותך!** יוסי חן מראשון־לציון, ששהה ב־בריסטון שבאנגליה בקיץ 1981, מתבקש להתקשר אלי בדחיפות. כתובתי: הנשיא 7/16 אשקלון. טלפון 051־30398.

אילן פלדמן

אוטומובילים

חוג חובבי/ות רכב ונהיגה, חוקי־תנועה, תחזוקת־רכב, איך להמנע מתאונות ועוד — חינם אין כסף! לפנות: ת״ד 6242 ירושלים, מיקוד 91062.

★ **לשם בילוי.** נשואה, מעוניינת להצטרף לחוג של בני 40־55 לשם בילוי והיכרות — כגון ציור, הרצאות או מלאכת־יד. ת״ד 1761 תל־אביב.

★ **צער בעלי־חיים.** אבד כלבך, ראית בעל־חיים עזוב או פצוע, היית עד להתעללות בבעלי־חיים? לרשותנו וטרינר, פנסיון

תשמ״ד

שאלת את עצמך מה צפוי לגורל האנושות בשנת 1984? כתוב לת״ד 794 אילת.

ושירות עיקור. לפנות לצער בעלי־חיים בישראל, סלמה 30 תל־אביב, טלפון 03־827621.

★ **חיות בעיקבות בית.** לאגודת אס־או־אס חיות כלבים (גם גורים) וחתולים מעורבים למסירה. טלפון 03־448171.

נוגע ללב

★ **ביטחוני בחמדה.** איש ביטחוני משכיל, נאה, מבוסס ורציני, מעוניין בנערה חמודה, משכילה וחטובה, בת 20־23 — למטרה רצינית. רצוי בת העדה הפרסית. תשובה מובטחת לכל פונה. כתובתי: רחוב נחום 8/11 נתניה, מיקוד 42334.

אפי

(שנבנה במו ידינו!) עם גן־שושנים וערוגות־בושם — כיתבי לסטודנט (25/175) שישמח להכיר אותך. מעונות הטכניון, ת״ד 122 חיפה.

יהדות למכירה

למכירה ספרים של האמנות היהודית בהוצאת מסדה. טלפון 03־779573.

★ **נתיבות ליבך.** אני נאה ומחפשת גבר נאה. אז אם הינך בן מזל תאומים וגילך בין 26 ל־36, כתוב לת״ד 628 נתיבות.

צריכים אפשריים

★ **מציע „תמיכה" — במח מתכוון לכסף.** אקדמאי נאה ב־עמדה בכירה, בן 46, לא פנוי —

לאוהבי גיוון

באיזור תל־אביב מתארגנת חברה חדשה למפגשי־מין, לזוגות משוחררים, ליחידים/ות. רק לבעלי הופעה נאה ואוהבי גיוון במין! סודיות ורמה גבוהה מובטחות. לכתוב לת״ד 31232 תל־אביב, מיקוד 61312.

★ **אבטיח לך גן של ורדים!** את, שחלמת על ארמון

לרצוע את אוזני העבד

אשה בת 24, נאה מאוד, עדינה וכנועה, מעוניינת בגבר צעיר, נועז ושולט — לידידות ולבילוי. לשלוח פרטים + תמונה לת״ד 3215 באר־שבע, מיקוד 84131.

יתמוך בחיילת/סטודנטית/אשה נאה תמורת יחסים בשעות־הבוקר. ת״ד 3102 ירושלים.

★ **בלי אילוף, עם קופאין.** לא פנוי, 40/181, לא יפה, לא רוצה באילוף ולא רוצה בנטול קופאין — בחינגנית וחושנית. רק אם את כזו, ולא אומרים ש... יש לנו צ'אנס. ת״ד 7296 רמת־גן, מיקוד 52381.

★ **מישאלות מדעיות.** אם את נועזת, אני מוכן למלא את מישאלותיך בתחום הסכסולוגיה בכל המובנים. כיתבי בציון טלפון לת״ד 44741 חיפה.

★ **התמורה: קורת־גג.** משכיל, חי בנפרד, מעוניין לצרף שותפה לדירה — חיילת או סטודנטית — תמורת ידידות. בהצעה רצינית ובציון טלפון לפנות לת״ד 391 פתח־תיקווה.

★ **עד 50:** רווק 172/28 מעוניין בקשר אינטימי עם אשה עד 50. ת״ד 30340 תל־אביב, מיקוד 61302.

★ **גברי אך תרבותי.** גברי בן 32, נאה ותרבותי, מעוניין בהיכרות דיסקרטית עם נשית ונאה. אפשרות לתמיכה. ת״ד 36199 תל־אביב, מיקוד 61361.

ליאיר דורון

ל־14 בדצמבר 82. ברכות בחרוז ושיר / שלוחות בחיוך ישיר / אחולי מזל־טוב + מע״מ ויותר / לילדון בן ה־34 שקשה עליו לוותר / (ומי כמוך יודע שעוד הרבה יותר) / כל זאת מאחלת / השומרת על הגחלת / התל־אביבית הגבוהה והמיוחדת.
(נחש מי?)

★ **פלוס דירה ומכונית.** לא פנוי נאה 34/178 עצמאי ומבוסס מאוד + דירה ומכונית מעוניין בנשית, חטובה ורומאנטית, לאהבה וידידות. ת״ד 5288 רמת־גן.

★ **בילוי משותף.** שני בחורים בני 21 ו־24 מעוניינים להכיר שתי בחורות בגיל 17—21 למטרת בילוי משותף. כיתבו לת״ד 214 רמת־גן, מיקוד 52101.

עבור אלי

★ **וינטילטור.** בן 26 לא פנוי + דירה עם רצון עז להתאוורר, מעוניין בחוויה עם אשה בעלת הרגשה דומה, בשעות היום. סודיות מובטחת. ת״ד 44741 חיפה.

★ **כל מיספר זוכה!** גבר נאה 28/173 מעוניין להכיר בחורות נחמדות מאוד — גם לא פנויות — רק למטרות אינטימיות. סודיות מובטחת. כל פונה תיענה בחיוב. רצוי בעלות דירה. 30623 תל־אביב.

ברכות

★ **לנתנאל לורך, מזכיר הכנסת המדה** — ברכות מקרב לב לרגל קבלת אות־ההצטיינות. להיות מפוטר בידי ריכוז כזה של I.Q. זה ממש כמו לקבל מדליה.
נה״י (נדהמים והמומים ישראליים)

★ **לפארים** — על פצע שמים יוד, סביב צוואר פגוע נהוג להניח גבס. אך במה חובשים נפש מתל־בטת?

לונדון

חינם אין כסף!

אז אם יש לך מה להודיע, להציע, לבקש, לברך, לספר בדיחה טובה, ואפילו לקלל — קדימה!

● כל הודעה יכולה לכלול עד 20 מילים.

● מי שרוצה לצרף תמונה — הכלב האבוד, עגלת־הילדים המוצעת, הדירה המוצעת לחילופין, הרווק המציע את עצמו להיכרות — יכול לעשות זאת. במידת היכולת, תפורסם גם התמונה.

● ההודעה תיכתב על גבי גלויית־דואר, למערכת „העולם הזה", ת״ד 136, תל־אביב (אלא אם כן מצורפת לה תמונה. במיקרה זה יש להשתמש במעטפה). לא תתקבלנה שום הודעות בעל־פה, בטלפון או בביקור אישי.

● הגלוייה תכלול את שמו, כתובתו ומיספר הטלפון של בעל־ההודעה.

הורוסקופ

(המשך מעמוד 21)

זווית של 150 מעלות. זווית כזו נוצרת תמיד בין שני מזלות שהיסודות שלהם מנוגדים. כך שלעתים קרובות אפשר למצוא צירופים של יסודות מנוגדים, ולמרבית הפלא אלה דווקא מצליחים בחייהם המשותפים.

ההבדל בין זווית של 150 מעלות ובין הזוויות האחרות הוא, שכאן ניתנת אפשרות להתמודד עם הקשיים שנוצרים. הצירוף הזה הוא רב־כוח ועוזר לבעליו להתגבר על מיכשולים.

זוויות של 150 מעלות נוצרות בין: טלה ובתולה; שור ומאזניים; תאומים וגדי; סרטן ודלי; אריה ודגים; מאזניים ודגים; עקרב וטלה; קשת ושור; גדי ואריה.

טלה ובתולה

התלהבות, האומץ, הנמהרות וההעזה של מזל טלה משתלבים בצורה מעניינת עם הקפדנות, הדיוק, השיטתיות והביקורת של הבתולה. התכונות אמנם מנוגדות, אך כשמצרפים אותן, מתברר שכאן זוג המתכונן לבנות, ולחיזור האחד בשני. כל אחד משלים את מה שחסר לרעהו. האש והאדמה משתפים פעולה בצורה חיובית.

שור ומאזניים

שור (אדמה) מאזניים (אוויר), שניהם קשורים בכוכב ונוס. השור מסמל תשוקות אישיות, חמרנות, חושניות אהבת הנוחות, יציבות וקביעות. מאזניים אוהב גם הוא את הנוחות והפינוק, אך הוא זקוק לאווירה יותר רוחנית, ליותר חופש ולמיסגרת פחות מחייבת. הכסף, הרכוש והכמיהה ליהנות מהחיים משותפים לשניהם, אך תפיסתם את החיים שונה לחלוטין. השור נותן למאזניים הרגשת ביטחון ויציבות, והמאזניים מביא לחייו של השור קלילות, הומור ועניין.

תאומים ועקרב

מזל תאומים (אוויר) ועקרב (מים). תאומים מתענין בשטחים רבים. הוא סקרן ואוהב לחטט ולדעת על כל נושא שעליו הוא שומע. בדרך־כלל הוא אינו מעוניין להיכנס לעומק, ולפרטי הפרטים. העקרב שונה ממנו. אם הוא מעוניין בנושא מסויים, הוא חוקר ובודק אותו באופן יסודי, ואינו עוזב את העניין עד שיהיה בטוח שהוא חקר והבין הכל. העקרב מכריח את התאומים לפתח יחס רציני לכל דבר, ואילו התאומים מלמד את העקרב שיש עיקר ותפל בחיים.

סרטן וקשת

סרטן (מים) וקשת (אש). סרטן אוהב את הבית והמישפחה ומתעניין בכל מה שקשור לעבר של המישפחה. הוא סקרן לגבי מגילת היוחסין של מישפחתו להיסטוריה של עמו. הוא מחפש שורשים כדי להרגיש ביטחון ושייכות. לעומתו, הקשת מייעד את עיסוקיו לעתיד. מגמתו היא התפתחות והרחבת האופקים. הסרטן יתן לקשת הרגשת ביטחון וחמימות. הוא ינסה ליצור עבורו בית הרמוני, ויפתח בו רגישות ושייכות לבית ולמישפחה, והרגשת ביטחון. הקשת יאפשר לסרטן לצאת ממיסגרת מחייבת וקושרת, ירחיב את אופקיו ויפתח לפניו עולם רחב יותר. הקשת יוכל ללמד את הסרטן לנתח את הבעיות המתעוררות באופן אובייקטיבי והגיוני.

כאן הובאו צירופים של ארבעת היסודות המנוגדים, ומתברר שדווקא הניגודים עשויים ליצור בניין יציב ובטוח, לפעמים אף יותר מצירופים הרמוניים שלא תמיד מעידים על כוח רב או על יכולת לעמוד מול קשיים.

כלבוטק

מאת
ד"ר יקותיאל שרעבי
ועדנה פיינרו

יפים, אציליים, אינטליגנטיים וחברותיים

את שתי היפהפיות האלה פגשנו מהלכות בזקיפות־קומה בתערוכת הכלבים הבינלאומית, שהתקיימה לפני כחודשיים ביריד המיזרח בתל־אביב. אם ובתה דומות זו לזו כשתי טיפות מים: האחת — לאוה, בת שנתיים, השנייה, וגה (כמו רגע) בת שיבעה חודשים. הן שתו מים מן המיזרקה כשצלם המערכת, ציון ציפריס, קלט אותן במצלמתו. מה חבל שאין אנחנו משדרים בצבע, חשבנו למראה שתי הכלבות השייכות לאריה בן־חנן. שכן, השתיים מגזע הויימראנר ניחנו בצבע משגע, אפור־כחלחל בוהק, פרווה חלקה ומבריקה מאין כמותה, ועיניים ירוקות בהירות כאבני־חן.

אין בישראל עודף של בני הגזע הזה, אף שיצירתו של גתה, פאוסט, כלולה בבחינות הבגרות. מה פשר הקשר? ובכן, שמו של גזע זה נגזר משמה של עיר הולדתו של המשורר גתה, ויימר שבגרמניה. וכשם שנאמר על בן ברלין „ברלינר", או על יליד פראנקפורט „פראנקפורטר", הרי גם גזע זה, „ויימראנר", הוא פשוט גזע שמוצאו מויימר.

מאז הופעתו בציבור כמרכז תשומת־ליבם של כלבנים מיקצועיים, ב־1923, הובא לארצות־הברית ומשם הוא מופץ לעולם, כשאוהדיו העיקריים נמצאים באנגליה — ואלה דואגים לשמר ולטפח אותו.

בצורתו המקורית הוחזק הויימראנר ככלב ספורטיבי בחצר ויימר במאה ה־19, כשהוא מועדף לציד ותחרויות שונות. חוקרים סבורים שיש קשר דם בינו והפויינטר הגרמני קצר השיער, אך המייחד אותו הוא ציבעו הכספי או לפעמים אפור־עכבר ועיני העינבר שלו. הוא אינטליגנטי וחברותי, מעולה לעבודה ולציד. גובהו מ־22 עד 25 אינטש, פרוותו קצרה רכה ודקה (בדרך כלל, אך לעתים ישנם גם בעלי פרווה יותר ארוכה), אוזניו ארוכות וגמישות, וזנבו מקוצץ בדרך כלל עד אורך של שישה אינטש.

אין ספק — אחד הגזעים האסתטיים והאציליים לאניני־הטעם.

אל תזרקו את הכלבים לכלבים!

היש דבר חמוד יותר, רך יותר, ענוג ומענק יותר בעולם מאשר גורים? היש דבר תמים יותר, חסר־הגנה, חשוף לפגעים, זקוק לטיפול — יותר מאשר גורים?

אבל מתברר כי לפעמים עשויים יצורים חדשים אלה לבשר אסון בעתיד. לראייה — תמונה זו: כלוב ובתוכו גורים מסוגים שונים. כלוב זה הובא, כמו שהוא, על־ידי אלמוני, לאגודת צער בעלי חיים בתל־אביב וכך נעזב שם. ללא שם, ללא כתובת, ללא בעלים. כלוב ובתוכו גורים יפהפיים, שאיש אינו רוצה בהם. קרוב לוודאי שיש בהם גיזעיים ושאינם גזעיים, כלבים העשויים לגרום בעתיד נחת וחיבה למי שהיה מגדל אותם ומעניק להם בית חם. אבל איתרע מזלם של אלה, והם נמצאו לא־רצויים על־ידי אנשים חסרי אחריות ורגש, שהתירו לכלביהם לפרות ולרבות אך לא העלו בדעתם לרגע כי בכך הם חורצים דינם לנדודים, למחלות, להתעללות של פירחחים או לכלייה בדרכים־לא־דרכים.

ברבות הימים הופכים גורים אלה לגזע מקולל של כלבים נודדים. אתה פוגש אותם בגנים, משוטטים על ערימות־הזבל ונוברים בגלי־האשפה; נטפלים לבני־אדם בתחנונים וביבבות של רעב. לימים הם לוקים ברומטיזם, במחלות־קיבה, בתת־תזונה, בפטריות ובמחלות עור, או בחתלתלת ובכלבלבת הממיתה אותם ביסורים נוראים.

והכל משום שאנשים מסויימים אינם נותנים דעתם לעובדה, שריבוי ללא כתובת לאימוץ מצמיח דור של חסרי־בית, חולים או נדונים למוות על לא עוול בכפם — דבר שהוא, ללא ספק, מחריד הרבה יותר מזריקה נגד ייחום או מעיקור הכלבה אם אין רוצים בוולדות נוספים.

אם אינכם רוצים בהם, אל תביאו אותם לעולם של הפקר. יש לכם כלבה העומדת לפני ייחום — חישבו על התוצאות. הפיתרונות שבידי הווטרינאר שלכם עשויים להיות פשוטים יותר ומגוללה נגד הריון, והלא אין ילדה בעולמנו המתורבת שאמה לא תזהירנה מצרות שאפשר למונען. ומדוע יהיה הדבר שונה כשמדובר בחיות־המחמד שלנו?

המוניות מפלות אותי לרעה!

מיכתב למערכת מאת רעיה ליפקין, תל־אביב:

כלבוטק, אנא תשומת ליבכם לנושא המרגיז אותי כבר זמן רב. אומרים שמוניות זהו שירות לציבור. גם אני נמנית עם ציבור זה, אלא שאותי מפלים לרעה. אני גרה במרכז תל־אביב, אין לי מכונית פרטית, ומטבע הדברים שאני משתמשת לרוב באוטובוסים או במוניות כדי להקל עלי את התנועה ממקום למקום. והנה, כל אימת שאני נזקקת להסעה אני נתקלת בתגובות מוזרות מצד בעלי־המוניות. פשוט משום שיש לי כלב המלווה אותי בכל אשר אפנה. יש תחנות מוניות רבות המסרבות לשרת נוסעים עם כלבים מחשש פן „ילכלכו את הריפוד", „יקלקלו לי את המושב", ועוד כהנה תירוצים שאין בהם ממש.

לפעמים קורה ונהגי מוניות שהוזמנו על ידי מגיעים למקום, וברגע שעיניהם רואות

שמדובר גם בבעל־חיים הם עוברים על פני וממשיכים בדרכם הלאה. נדמה לי שמעטים ביותר הסיכויים שכלב מחונך יגרום נזק ולו גם המיזערי ביותר למכונית. להיפך, ברוב המיקרים הוא עדין יותר מבן־אדם, אינו טורק את הדלת אחריו, אינו עוקר ידיות, אינו מעשן, לא מנער את הסיגריה על הריצפה ואינו מכבה אותה על הכיסוי.

כלבוטק מוסיף: ועוד למעלה מזה. נהגי־מוניות ברחבי העולם נוטלים עימם את כלביהם לעבודת יומם. כך הם נעזרים בחבר שהוא גם סימפאטי וגם שומר נאמן.

חידושי המדע לכלב

הרבה נאמר כבר על גידולים סרטניים, ולרבים ישנו ניסיון אישי או מידע מסיפורי השכן על נושא זה. לכן, כשבבעלי־חיים הולכי על ארבע נמצא גידול סרטני, מתעוררים חששות ופחדים מחרידים. שמא זה הסוף? חושד כל אחד בלבו וחלחלה אוחזת בו.

הרפואה מבחינה בשני טיפוסים של גידולים, גידול ממאיר וגידול שפיר. את הגידול הממאיר לא ניתן לעקור או להרחיקו בשלמות. סיכויי הריפוי קלושים. אך למרבה המזל, בחיות־הבית רוב הגידולים הם גידולים שפירים ואפשר להרחיקם, כמו אותם גידולים הנמצאים על העור — גידולים שומניים למיניהם.

לכן, בלי פחד, אם ישמעת בשורה לא נעימה, לך ושמע חוות־דעת רפואית נוספת, כך שמצפונך ישקוט.

ומעניין לעניין באותו עניין — לא מזמן ראה בית ישראל על מירקעו (בתוכנית תצפית) את המכשיר הנקרא פיבר אופטיק, שבעזרתו אפשר להסתכל ולבחון את מערכת כלי־הנשימה, את הקיבה, או אם חלילה בלע בעל־החיים גוף זר וצריך להוציאו, אין צורך לנתחו כי אם בעזרת מכשיר־פלאים זה אפשר להרחיק אותו ממערכת־העיכול. אפשר להיעזר בו גם לשיחרור סתימה, בלי להזדקק לניתוח, שיש בו הרבה סיכונים.

ועוד: ידוע כי לכלבות יקרות־ערך יש לעיתים דלקת־הרחם, הפוריות אובדת וסיכויי ההחלמה קלושים, ואף־על־פי־כן רוצים שתמליט: במכשיר זה אפשר להגיע עד לרחם ולשאוב את כל הצרה הדלקתית החוצה, כך שסיכויי ההחלמה ואי־אובדן הפוריות סבירים ביותר. קיים בישראל!

השלם עדיין אומר „אופירה" באנגלית, אך העברית נמחקה ובערבית נאמר שארם אל־שייח'

חזרה לשארם

יום לפני החזרת שארית סיני למצריים, ביקר צוות „העולם הזה" באופירה, בדי־זהב ובנביעות. הדיווח על כך התפרסם ב„העולם הזה" (2329).

ענת סרגוסטי, ששהתה במשך תקופה מסויימת בשארם, השתתפה אז בסיור וצילמה את התצלומים האחרונים. השבוע חזרה למקום, בלווייית שניים מתושבי־דשעבר היותר־ידועים: אריה („פלוגי") פלוגה ואלכס של.

להלן הדיווח שלה על רשמיה — האובייקטיביים והסובייקטיביים.

סימני ההווה בעיר עצמה ישנם פלקאטים רבים עם תמונות של הנשיא מובארק, ונשיא סודאן, ג'עפר נומיירי, שהיו בביקור בעיר, לפני כמה חודשים. כתובות רבות בערבית ובאנגלית, כמו כאן: לא ללכלך.

„שמורות־הטבע שלכם גידלו כל השנים את הלובסטרים, כדי שהמצרים יבואו ויאכלו אותם, שמנים ובריאים." אמר מובארכ הבדווי, ושם על השולחן צלחת גדולה, מלאה בלובסטרים ענקיים.

הגענו לשארם בלילה. מרחוק הכל נראה אותו דבר. לולא השלטים בדרך, שהוחלפו מעברית לערבית, אפשר היה לחשוב שכלום לא השתנה.

כשישה קילומטרים מחוף נעמה עצר אלכס את המכונית והודיע: „פנצ'ר!" ירדנו להחליף גלגל. האורות ריצדו מרחוק. חושך, מידבר.

משאית אדומה גדולה חלפה על פנינו, הראשונה שנתקלנו בה מזה זמן רב. האטה ונעצרה. ארבעה מצרים, לבושי־מדים, ירדו וניגשו לברר מה קרה. כשהתברר להם שאנחנו ישראלים ויש לנו תקר, הם התעקשו להחליף את הגלגל בעצמם. חיוכים בחושך, דיבורים באנגלית עילגת מתובלת בערבית. מפגש נעים ראשון עם התושבים החדשים. הגלגל הוחלף, נפרדנו מהם והמשכנו לחוף נעמה.

נכנסנו לאקווה מרין, מלון ומועדון־צלילה הנמצא בחוף הצפון־מיזרחי של מיפרץ נעמה. מיגרש־החניה היה ריק, השער סגור. מעט אור בקע מבפנים. החנינו את המכונית. החצר ריקה, הגינה של מיכל קצת נבולה.

מיכל לונאי ניהלה את מלון אקווה־מרין עד לפינויו. הגינה שלפני המלון היתה בת־טיפוחים פרטית שלה. היא טיפלה בה ודאגה באופן אישי לכל צמח, והגינה שיגשגה. כך, באמצע החולות, היתה גינה פורחת. בבוקר אפשר היה לשתות שם תה עם נענע טריה ולהסתכל בפרחים החדשים שפרחו.

עכשיו הכל נבל. ערוגת־הנענע חזרה ־היתה סתם חול.

שרידי כתובות עבריות

מוסיקה ערבית בקעה מתוך הבר. נכנסנו פנימה. מאחורי הבר עמדה אשה צעירה ויפה, בדיוק במקום שבו נהגה מיכל לעמוד. אימאן שמה. צעירה מצרית מקאהיר. מאחוריה פוסטר גדול מצוייר של נביעות, בעברית.

לאורך כל הדרך עד שארם שמתי לב לכך שהבעלים החדשים של סיני טרחו באופן עיקבי למחוק כל שריד של אות עברית.

בשלטי־הדרך, למשל, נמחקו כל השמות העבריים, והוחלפו בשמות ערביים, והנה כאן, לראשונה, שמתי לב שהעבודה לא נעשתה כל־כך ביסודיות. שרידים של כתובות עבריות כמעט בכל מקום.

ליד הבר עמד אמריקאי קצוץ־שיער ורחב־כתפיים, מהכוח הרב־לאומי, היושב בשארם־אל־שייח'. הוא שתה בירה והיה הלקוח היחידי במקום.

אימאן חייכה אלינו ושאלה מה נשתה. מיבחר הבקבוקים מאחוריה נראה דל ולא־מזמין — כמה בקבוקי יין מצרי ושלושה בקבוקי ויסקי, שנשארו כנראה עוד מתקופת הישראלים.

הזמנו בירה. היתה רק בירה מצרית — סטלה. החלטנו לנסות. בירה קלה וטובה, בבקבוקים חומים גדולים. אימאן הגישה לנו

מאת
ענת סרגוסטי

את הבירה ויחד איתן אספה לצלחת את שאריות הבוטנים שהיו לה.

היא אוהבת את המקום, אמרה לנו: „כאן יש שקט, והמקום יפה." שאלתי אם היא הולכת לים, להתרחץ ולהשתזף.

„לא!" היא ענתה בביישנות. „אין לי זמן. אני עובדת בבר מהבוקר עד הלילה."

זכרתי שהמלצריות בכל האיזור נהגו לעבוד בבגדי־ים. ברוב הזמן ובכל הזדמנות היו קופצות למים להתרענן, דבר שלא נהוג באתרי־תיירות אחרים בעולם. אימאן היתה לבושה בחצאית־צמר חומה ארוכה, בגרבי־ניילון עבים ובנעליים, כיאה לאשה מצרית צנועה. אחרי שהגישה לנו את הבירה, רצתה אימאן להחליף את הקסטה למוסיקה מערבית. אנחנו דווקא אהבנו את המוסיקה המיזרחית, וביקשנו שתשאיר אותה.

נפלה עלינו אווירת־נכאים. הכל נראה כמעט כמו מקודם, פרט לכמה תמונות של ספינכסים ופירמידות מצריות, שהודבקו על הקירות. אפילו הקופה הרושמת עמדה שם, אלא שעכשיו היו בה לירות מצריות. ובצד השני עמד, מיותם, מקרר אמקור. המצרים לומדים את המקום ומתארגנים לקליטת תיירים מחדש.

גמרנו את הבירה והחלטנו להמשיך הלאה. פלוגי ואלכס, שגרו בשארם במשך כמה שנים, מכירים כל אבן וכל פינה במקום.

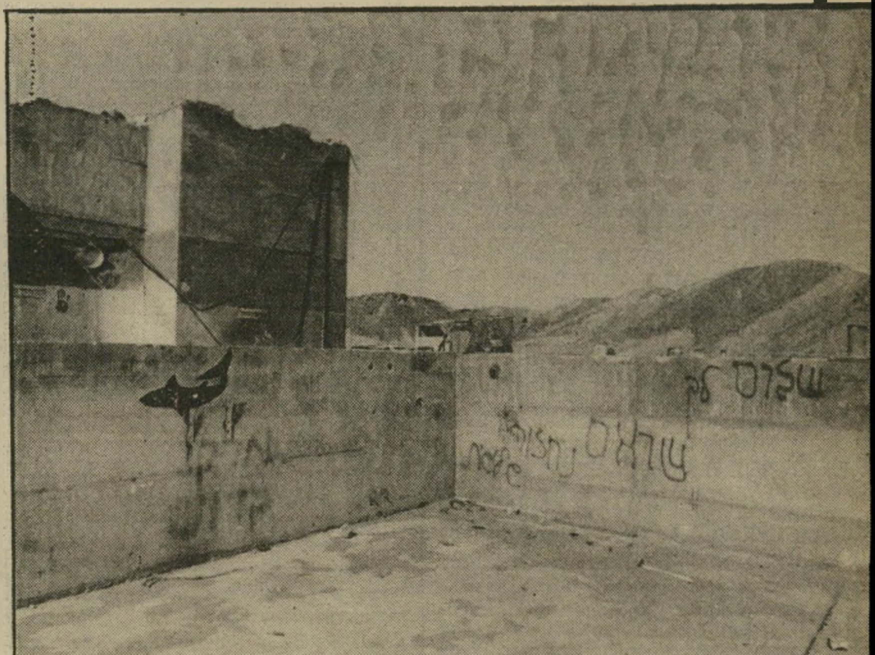

שרידי האתמול בעיר נשארו עדיין כתובות רבות בעברית. בולטות במיוחד הן כתובות הפרידה: שלום לך שארם, נחזור שלישית. המצרים הקפידו למחוק את הכתובות בעברית לאורך הדרך.

המיסגד החדש במרכז העיר, מול הסופרמרקט והחנויות, ברחבה שהיתה ריקה, בנו התושבים החדשים מיסגד ירוק מעץ. מחצלות־קש פרושות על הריצפה למתפללים. חוץ מהמיסגד הכל נשאר כמו בעבר.

גם הצד השני של המיפרץ היה ריק. כל המקומות פתוחים. בבית הלבן, אותו מיבנה מפורסם שבו קיימו בגין וסאדאת את פגישתם, בחודש שלפני הבחירות האחרונות, עסק פועל בציחצוח החלונות הגדולים.

למטה יש בר נוסף, פתוח, הפונה לים. השולחנות מסודרים, ועליהם מפות אדומות נקיות. ארבעה כיסאות־קש סביב כל שולחן, ואיש לא יושב בהם.

שם פגשנו את המצרית השניה העובדת בחוף. היא גרה ביחד עם אימאן, בדירה בעיר אופירה, והן שתי הנשים הערביות היחידות העובדות בעיסקי המלונאות והברים.

רצינו לאכול, אבל פרט לכמה קופסות של קרקרים, מלוחים ומתוקים, היו גם כאן המדפים ריקים.

אוכל אפשר לקבל רק בבתי־המלון, הסבירו לנו, וגם שם לא תמיד יש מספיק. לא „עוד מעט,” במידבר, יכול להיות שעה ויכול להיות גם יום ויותר. החלטנו לעלות העירה, לעשות סיבוב ולראות מה השתנה.

העיר אופירה — או, כמו שהמצרים קוראים לה עכשיו, שארם־אל־שייח' — נראית מזוויעה בדיוק כפי שנראתה קודם, כשהיתה בבעלות ישראלית. מין נטע זר במידבר. משהו לא ברור, הבנוי על צוק, בולט בנוף ולחלוטין בלתי־משתלב.

השינוי הראשון הנראה לעין, כבר בכניסה לעיר, הוא כמובן הדגל המצרי המתנוסס מעל למועצה המקומית. בכלל, הדגל הוא דבר מאוד פופולרי כאן, ומונף כמעט מעל לכל מיבנה. תוספת אחרת הוא מיסגד, בנוי מעץ ירוק, בעל ארכיטקטורה מיזרחית, המוצב באמצע העיר, מול המרכז המיסחרי.

קודם כל רצו אלכס ופלוגי לראות מי גר בבתים שלהם. כשחשבנו לנסוע לשארם, ודיברנו על הלינה במקום, אמר פלוגי שבמיקרה הכי גרוע, אם לא יהיה היכן לישון, הוא זוכר בדיוק היכן החביא את המפתח לדירה שלו באופירה, ונוכל לישון שם.

הסתבר שהמצרים החליפו את כל המנעולים לדירות ושמו חדשים.

לא מזניחים את הגינות

בפתח ביתו של אלכס — או מה שהיה ביתו — היתה כתובת. באותיות גדולות באנגלית היה כתוב השם סעיד.

אלכס דפק על הדלת. איש לא היה בבית. הוא ניסה לראות אם יש מפתח בארון־החשמל, המקום שבו היה משאיר תמיד מפתח לחברים הנוטים ללון, ולא היה מפתח.

הצצנו בעד החלון אל חדר־השינה. החדר היה ריק, פרט למיטה, שנראתה כמו מיטת־סוכנות ושעמדה בצד החדר. המיטה לא היתה מסודרת. כמו חדר של רווק, הגר לבדו ובא הביתה רק כדי לישון.

המשכנו לדירתו של פלוגי. „את הדירה שלי אפשר להכיר לפי שיח־הליפות שגדל שם. שיח שאני שתלתי והשקיתי,” אמר פלוגי. ואכן, שיח־הליפות היה שם, גדל והתפתח יפה. לא מזניחים אותו כאן.

שמתי לב שכימעט ליד כל דירה היתה גינה קטנה ומטופלת, ירוקה. גם התושבים החדשים של המקום משקיעים תשומת־לב.

על דלת הדירה ישנן עדיין כל המדבקות שהדביק פלוגי, מכל מיני מועדוני־

הזמנה לשארם המצרים הדפיסו פרוספקטים חדשים לדרום־סיני, בכמה שפות. הם מתארגנים כדי למשוך מחדש את „התיירים. כאן מצויינים אתרי־התיירות בים האדום: שארם־אל־שייח', דהב, נואייבה וטאבה. טאבה מופיעה במפה זו כאתר מצרי לכל דבר. ישנה רשימת בתי־המלון בשארם ומרכזי הצלילה והספורט הימי.

נותרה לנו ברירה אלא להתנפל על המזון שסחבנו איתנו מאילת, וללכת לישון.

מנעולים חדשים

בבוקר התעוררנו לתוך מיפרץ נעימה, והנוף המשגע הזה לא השתנה כלל. המים היו שקטים והחוף נקי וריק.

נסענו לאופירה לתקן את הגלגל. מעניין שלאורך כל הדרך, מאילת לשארם, טרחו המצרים למחוק את כל השמות בעברית. אולם באנגלית נשאר השם אופירה בשלט.

הגענו העירה, לאיזור המוסכים. את המוסכים מחזיקים עכשיו הבדווים. אותם הבדווים, שהיו כאן קודם ועבדו כפועלים אצל הבעלים הישראליים, קיבלו עכשיו את הבעלות על המקום.

פגשנו אותם, קבוצה של ארבעה בדווים, יושבים בצילו של מה שהיה פעם איזשהו מיבנה צבאי, בעל כתובת גדולה בעברית, ושותים תה של בוקר. ברגע שהכירו את פלוגי ואלכס קמו בשימחה ללחוץ ידיים ולומר שלום. התיישבנו לשתות תה.

„בזמן עבר הכל היה אחרת,” אמר אחמד בעברית, „עכשיו כשהמצרים באו, אנחנו לא עושים כלום. אין עבודה, המישטרה מטרידה אותנו כל הזמן, הם מבקשים ניירות, לא נותנים רשיונות למכוניות.”

„כשהישראלים היו, היה עניין מסביב,” אומרים הבדווים, ושולחים מבט עצוב לכיוון המיבנים שנותרו ריקים. הם שכחו, שלפני בוא הישראלים, היה המידבר שומם לחלוטין. כבישים לא היו ותייר לבן לא נראה בשטח.

את המוסך מנהל מובארכ, בדווי פיקח מאל־טור. הוא לא היה במקום: „נלקח לחקירה במישטרה,” הסביר לנו בן־אחיו שישב שם, „יחזור עוד מעט.”

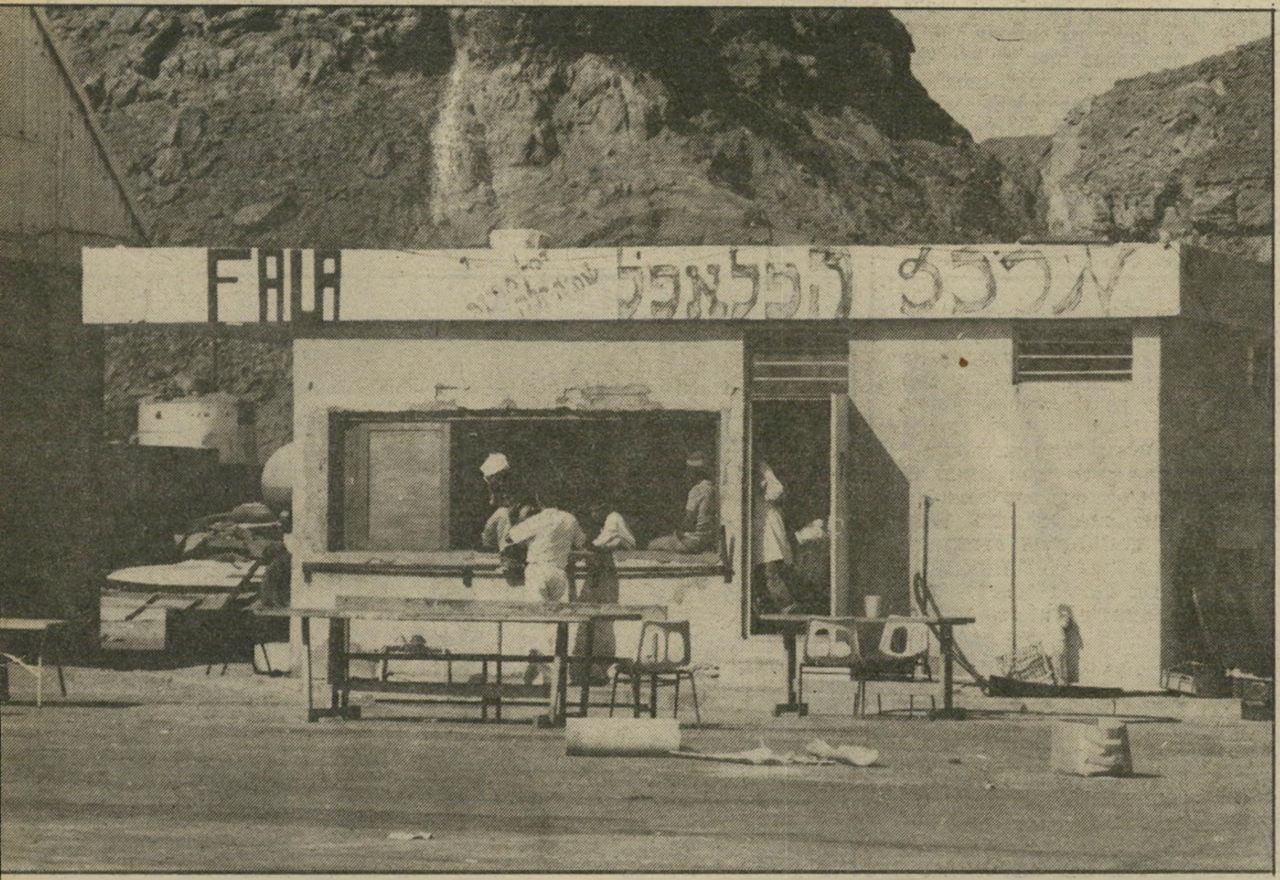

בדווים במרכז הפלאפל חנות הנמצאת מחוץ לעיר שארם־אל־שייח' (אופירה), שהיתה בבעלות ישראלית. עכשיו יושבים שם הבדווים והם מחזיקים את המקום. שיבעה חודשים אחרי כניסת המצרים, ועדיין נותרו שרידי כתובות בעברית. הבדווים יושבים באפס מעשה. עוברים מבית־קפה אחד לשני.

מיכל ואימאן

מיכל לונאי עם פלוגי, בתמונה שצולמה יום לפני הפינוי. מיכל ניהלה את מלון אקווה־מרין בחוף נעמה והגישה בבר. היא גרה בשארם במשך שנים אחדות ותקופה מסויימת התגוררה באוהל על החוף מול המלון. כיום עומדת אימאן המצרית (משמאל) ליד אותו הבר, כשמאחוריה, על הקיר, תמונות נוף ממצריים. אימאן גרה בעיר ומחלקת דירה עם צעירה מצרית נוספת. שתי הצעירות המצריות הן היחידות העובדות בעסקי המלונאות בשארם אל־שייח׳.

(המשך מעמוד 51)
צלילה ברחבי העולם. גם כאן איש לא ענה.

יצאנו לסיבוב בסימטות. הן, דווקא, לא נקיות במיוחד, כפי שלא היו נקיות גם קודם. על הארץ מתגוללים עיתונים ישנים מצהיבים, בעברית ובערבית, זרוקים יחד, כוסות קוקה קולה, כתובות עברית, ושאר מיני זבל. חתולים בכל מקום.

במדרגות פגשנו את מדיהה, מורה מצרית, מהיחידות שבאו הנה לגור עם הבעלים. הוא שוטר, אמרה לנו, והיא מלמדת בבית־הספר המקומי.

רציתי להיכנס לתוך דירה, לראות אותה מבפנים. דפקתי על אחת הדלתות והזמינו אותי פנימה בחיוך של מבוכה. שני בחורים צעירים מתחלקים בדירה של חדר אחד. החדר נראה כמו בבית־מלון: שתי מיטות סטנדרטיות וארון קטן ליד כל מיטה. קירות חשופים. פינת־מיטבח קטנה. מישהו בישל אוכל מתובל מאוד. ריחות חזקים. בפינה עמד מקרר קטן של אמקור, ובקיר היה קבוע מזגן של תדיראן. הניאגרה בבית־השימוש תוצרת מעגן מיכאל. הכל נשאר, רק התושבים התחלפו. קשה שלא להיגרר לנוסטאלגיה. יקח זמן עד שנתרגל, שכאן יושב עכשיו מישהו אחר.

יצאתי החוצה. המרכז המיסחרי היה ריק. חנויות פתוחות. על כל קיר פנוי היו מודבקות, בצוותא, תמונות של הנשיא מובראכ ונשיא סודאן, נומיירי. שאריות מביקור שערכו כאן השניים לפני כמה חודשים. בצד פלאקטים אלה, כתובות מתקופה קודמת: „שנית שארם לא תיפול!" „לעצור את הנסיגה מסיני!" „אל נא תעקור נטוע!" הישראלים השאירו רישמם בכל פינה.

בפתח הבנק עמד שוטר מצרי במדים: מיכנסיים בהירים, ז׳קט כהה ד כובע לראשו. מנהל־הבנק עומד ליד הדלפק באפס מעשה, משחק ביד אחת במסבחה צהובה. „משעמם כאן ואין מה לעשות." אמר לי, ספק בקיטור, ספק כציון עובדה יבשה, „אבל שלחו אותי הנה, ואין ברירה." גם הוא, כמו רוב העובדים האחרים ה„משרתים" באזור דרום־סיני ומיפרץ־אילת (עקבה), השאיר את מישפחתו במצריים. הנה באו רק גברים. הם נוסעים הביתה, במיקרה הטוב, פעם בחודש למשך שבוע, ובמיקרה הפחות טוב פעם בחודשיים. במשך הזמן, כשהמקום יתארגן ויקבל אופי חדש, יגיעו גם המישפחות, הם מבטיחים.

הוא היה היחיד שלא חייך מייד ואמר שהמקום משגע ושהוא שמח להיות פה. התקבל הרושם שהוא מרגיש כמו בעונש — אין פעילות, אין בילויים, אין מישפחה, אין בחורות, אין כלום, פרט למקום עצמו, ולא כל אחד מסתפק בזה. הסכמנו שזו תקופת מעבר, וכי יש תיקווה.

עברנו לסופרמרקט המקומי. החלונות והקירות חשופים לגמרי. אין שום מודעות המכריזות על מכירות מיוחדות, מוצרים חדשים, פרסומות, פלקאטים. על המדפים מעט מאוד אוכל. בעיקר סבונים, סכיני־גילות, גפרורים, סיגריות מצריות, ולהפתעתי — מדף שלם של בקבוקי בירה מכבי. בירה לייצוא, באריזה אחרת מזו המוכרת לנו בארץ. „זאת בירה הולנדית," אמר לי המוכר.

רצינו לשתות משהו קר, אבל המקררים היו ריקים. לא היה שום דבר קר, שלא לדבר על תוצרת־חלב או גלידה. שתינו מיץ־מנגו משומר בקופסאות.

ליד הסופרמרקט יש חנות־ירקות, אבל ירקות אין כל־כך. פעם בעשרה ימים, בערך, מגיעה סחורה מקאהיר. הדרך ארוכה ומשובשת, וההובלה יקרה. עכשיו מתקנים את הכביש. תוצרת־חלב אינה מגיעה בכלל. כך גם לגבי הדלק: לפעמים יש ולפעמים מחכים שבוע עד שמגיע המישלוח הבא. במצריים לא ממהרים, הכל נעשה באיטיות ובשלווה.

כולם היו נחמדים מאוד אלינו. במיוחד אחרי ששמעו שאנחנו ישראלים. חיוכים ואור בעיניים.

נסענו חזרה למטה, למוסך, לראות אם מובראכ המושיע כבר חזר, כדי לטפל בגלגל המפונצ׳ר. לא, הוא טרם הגיע, אבל הוא כבר השתחרר מהמישטרה. „תוכלו למצוא אותו בבית־הקפה ליד תחנת־הדלק," אמר לנו הבדווי, שהיה במקום. נסענו לשם, ואכן, המרצדס של מובראכ, בעל השלט „מונית" (בעברית), עמדה שם.

מובראכ נדהם לראות את אלכס ופלוגי וקפץ לקראתם בשימחה. חיבוקים, חיוכים, לחיצות־ידיים.

„בואו נאכל קצת לובסטרים בקפה של סולימאן," אמר לנו. קשה לעמוד בפני הזמנה כזאת.

במשך כל שנות שהותם באיזור, טרחו והקפידו אנשי רשות־שמורות־הטבע על כך שאף אחד לא יוציא מהים חיות ואלמוגים מוגנים. קנסות ומישפטים איימו על ראשו של כל מי שהעז להוציא משהו מהאיזורים השמורים. אפילו לבדווים מותר היה לדוג בכמויות מוגבלות בלבד.

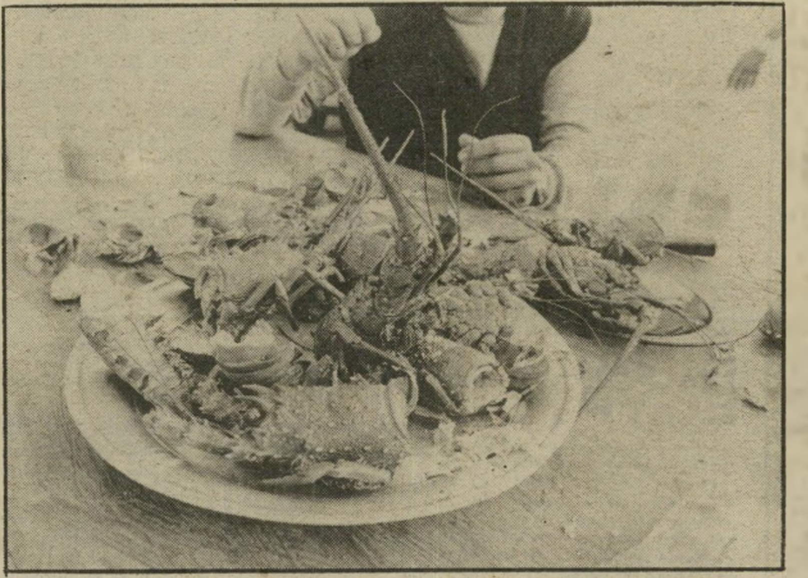

הלובסטרים השמנים

הבדווים מוציאים עכשיו מהים כמויות גדולות של לובסטרים ופירות־ים אחרים, שאנשי שמורות־הטבע הקפידו כל השנים שאיש לא יגע בהם לרעה כדי לשמרם.

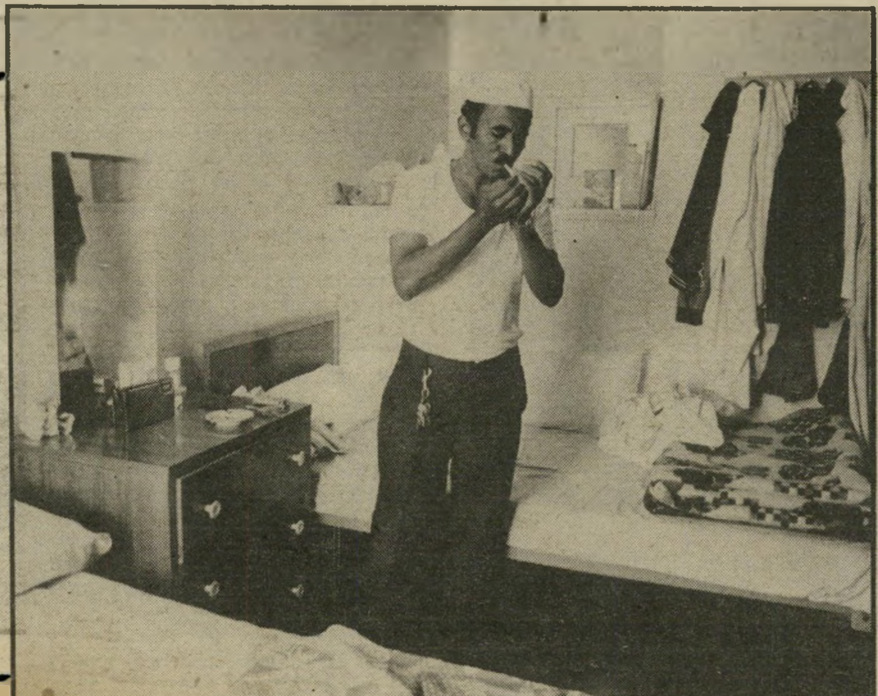

אלכס חוזר לדירתו

אלכס ניגש לראות מי גר בדירתו, ומצא שעל הקיר נכתב השם סעיד באנגלית. הבית עצמו היה ריק. משמאל: תושב חדש של העיר, מצרי, המחלק את דירתו עם בחור נוסף.

חזרה לשארם

והנה, עכשיו, נפרצו כל הגבולות. הכל מותר. כל חיות־המים, שחשבו לתומם כי הגיעו לאחרית־הימים, מצאו את עצמן פיתאום, מונחות על צלחת, כמעדן, במיסעדה מפוארת בקאהיר, או סתם מבושלים בתוך סיר מפויח בצורה פרימיטיבית באיזו מיסעדה נידחת במיפרץ שארם־אל־שייח׳. אך המצרים אמרו לנו שהם מתארגנים להקמת רשות־שמורות־טבע משלהם.

חתונה משולשת

ךכך מצאנו את עצמנו יושבים בפתח המיסעדה של סולימאן. מיסעדה שהיתה שייכת פעם למרציאנו. למעלה, כתובת אדומה גדולה בעברית: מרכז הפלאפל.

פלאפל לא אכלנו שם, הפעם, אבל לובסטרים אדומים גדולים ובשרניים אכלנו. מובראכ סיפר שהם מוציאים מאות קילוגרמים של לובסטרים מהים, ונוסעים למכור אותם בקאהיר. ואחרי תקופת שקט כל־כך ארוכה, אין ספק שדגת־הים התרבתה יפה.

אחרי שתוקן סוף־סוף התקר, ומובראכ סירב בתוקף לקבל תשלום מהחברים שלו, ירדנו לחוף נעמה.

גם עכשיו, בשעות אחר־הצהריים, היה החוף ריק כימעט לחלוטין. הפועל בבית הלבן עדיין ניקה והבריק את החלונות הגדולים, אך בתי־השימוש בקומה התחתונה היו בלתי־מטופלים. וזה לאו דווקא מייחד את המצרים. נזכרתי במאות הישראלים הרועשים שנהגו לבוא הנה בכל הזדמנות. בשקיות הניילון ובקופסאות השימורים שהיו מתגלגלות על החול.

הלכנו לאורך החוף על הטיילת. הכל מוחזק טוב ונקי. נעצרנו ליד מה שהיה פעם מיסעדת המיפלט האחרון, מיסעדת־הדגים המפורסמת בשארם, שהיתה שייכת למיכאלו ולפלוגי. עכשיו נשארה רק הקונסטרוקציה, ועליה שלט באנגלית: „כאן תיפתח מיסעדת דגים.” אינשאללה.

פלוגי נעצר ושלח מבט עצוב לעבר שרידי הפחמים והאפר, שנותרו על הגריל. כאן הוא בילה הרבה שעות והפך קילוגרמים רבים של דגים על האש.

קטפנו אותו משם. מרחוק ראינו בני־אדם. באמצע הטיילת, במקום שנפתח זמן לא רב לפני הפינוי, ישבו אנשים. זוג־תיירים מאנגליה, הנמצא בירח דבש. הם הגיעו באוטובוס מקאהיר. שמונה שעות נסיעה מתישה. הכביש הרוס. הם מתאכסנים במלון מארינה שארם וזו להם הפעם הראשונה כאן.

היה שם זוג צרפתי וצעירה גרמניה, שדיברה עברית שוטפת. היא הסתובבה בסיני כשנה בתקופה שהישראלים היו כאן. כשהגיעו המצרים, נסעה לגרמניה והביאה עם החבר שלה קרוואן, כדי להסיע צוללנים לספארי־צלילה בחופי־סיני. אבל צוללנים אינם מגיעים, ואין להם עבודה בינתיים. אולי תהיה כשהכל יתארגן מחדש.

היא הסבירה שהמצב השתנה. בחורה לא יכולה כמעט להסתובב לבד, שלא לדבר על הליכה בבגדי־ים. להשתזף בעירום — הס מלהזכיר. היא סיפרה שבקיץ לבשה חולצה ללא שרוולים, ולא הפסיקו להטריד אותה. היא גם התלוננה ששוטרי מישטרת־התיירות המצרית מבקשים כל הזמן לראות דרכונים ומטרידים.

זו טענה ששמעתי מכל תייר זר, לכל אורך הדרך וגם מבחור ישראלי שפגשתי בנואייבה. מאיתנו לא ביקשו דרכונים, אף לא פעם אחת, במשך כל הטיול.

את המקום הזה, שנקרא קלאב ביץ׳, מנהל זוג צעיר, נשואין מעורבים. הוא מצרי בשם מאגדי „אבל תקראי לי מייק, כי לכולם קשה לזכור את השם מאגדי.” הוא גר במשך שמונה שנים בלונדון ועבד במיסעדה בגולדרס גרין, איזור יהודי בבירה הבריטית. שם הכיר את אשתו, אנה, בת 25, שעזבה לפני שנתיים את פולין ועברה למערב. הם התחתנו שלוש פעמים: פעם ראשונה בלונדון, ואחר־כך בקאהיר ובוורשה.

מאגדי ואנה חשבו להגר ממצריים, אבל באו לשארם לפני חודש, ונדלקו למקום. היא מסתובבת במיכנסי־ג׳ינס קצרים גזורים ובחולצה ורודה ללא שרוולים. זוג ליברלי במיוחד לגבי מצרים. המיסעדה שלהם היתה ההומה ביותר מכל המקומות שעברנו בהם לאורך החוף.

השמש התחילה לשקוע. האורות על הטיילת נדלקו כולם בשורה ארוכה, מקצה אחד של המיפרץ לקצה השני, שרשרות של מנורות צבעוניות קישטו כל מיבנה.

הים נצבע בוורוד. שקט. אדוות קטנות היכו בחוף ברחש כמעט בלתי־נשמע. ההרים החשופים קיבלו צבע אדום, נבלעים לתוך החושך. עננים, בכל מיני גוונים של כתום, עשו צורות בשמיים.

לא חשוב מי יושב איפה, הטבע היה כאן לפני כולם, והוא שיישאר אחריהם.

(בגליון הבא תדווח ענת סרגוסטי על רשמיה בדהב ובנואייבה.)

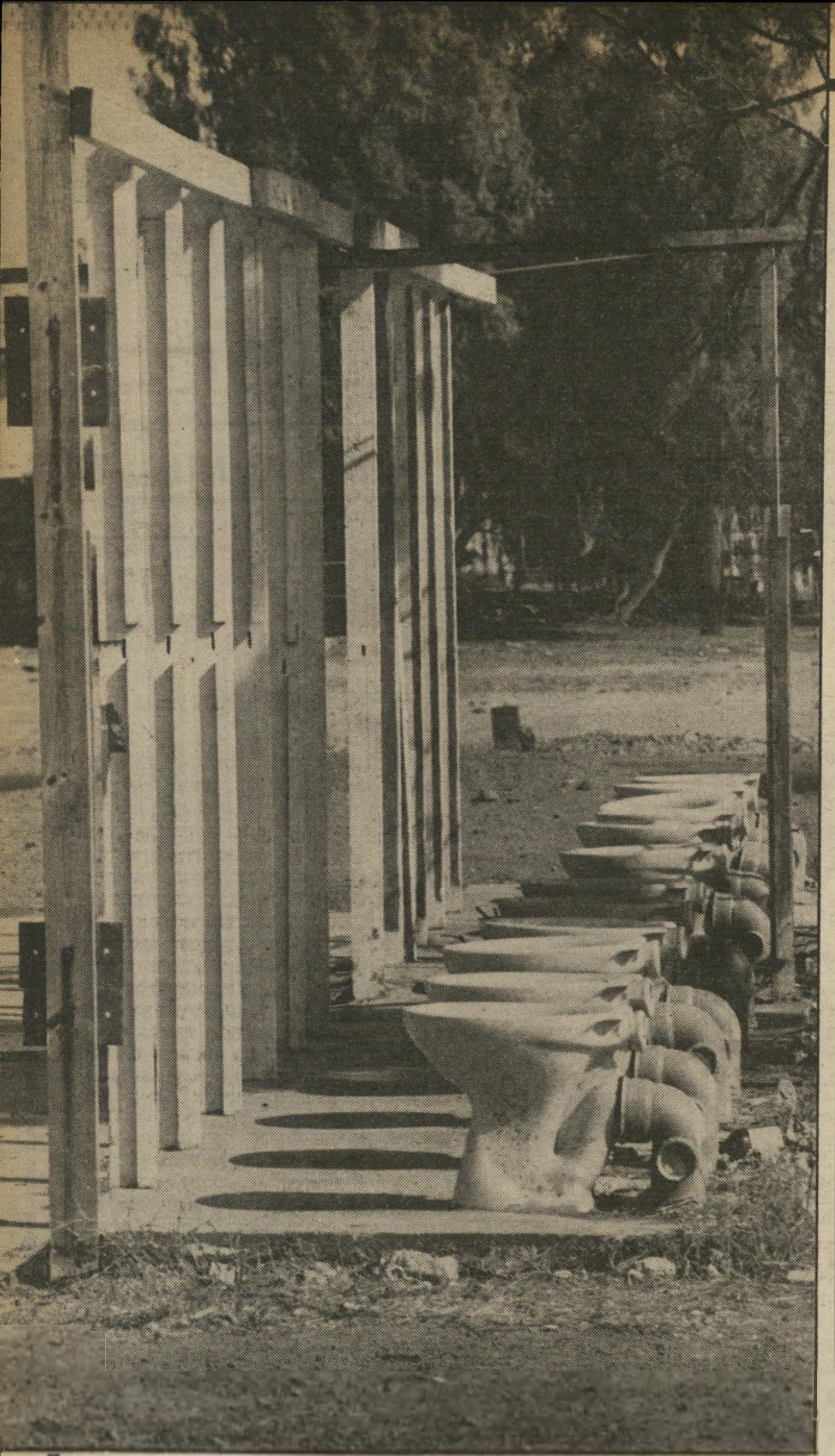

כסרט של פליני

11 בתי־שימוש, ללא אסלות, עומדים באמצע שום דבר, ליד תחנת־הדלק של העיר, מראה המזכיר קטעים מסרטו של פדריקו פליני. נראה כאילו עומד להיות מוקם שם בית־שימוש ציבורי.

המיסעדה שהיתה

אריה („פלוגי”) פלוגה עומד ליד הגריל של מיסעדת־הדגים המפורסמת, **המיפלט האחרון**, יום לפני הפינוי משארם. כשבא לבקר במקום גילה שהמיבנה אינו קיים יותר.

המיסעדה שתהיה

כיום לא נותר מיבנה־העץ של המיסעדה, אלא רק שלד הברזל. שלט המוצב במקום מספר שתקום כאן בקרוב מיסעדת־דגים חדשה. בינתיים אין פוקדים את העיר הדרומית תיירים.

הפולניה

אנה, צעירה פולניה שעזבה את פולין והתחתנה עם מצרי ומתגוררת בשארם.

נמר של נייר

★ ספר מדהים הפורש את גדולתה של יהדות גרמניה

ילדי מהגרים נושאים את שארית לפיד התרבות

★ האיש ששיפר את ההומור של אפרים קישון בגרמניה

עיון

תור הזהב

תארו לכם השתלטות של הימין הארצישראלי על ארץ־ישראל, אחרי פרשת רצח ארלוזורוב. ההשתלטות נצלה את פרוץ המילחמה העולמית השנייה לשם סילוק המנדט הבריטי, והביאה לכמה קורבנות בצמרת התרבות של ארץ־ישראל: **ש״י עגנון** הוכה עד מוות במחנה־מעצר בסדום, **שאול טשרניחובסקי** מת בגלות בפינלנד, **אברהם שלונסקי** התאבד באוניה בדרך לדרום־אמריקה, **נתן אלתרמן** ו**לאה גולדברג** נאלצו לבלות את שארית חייהם עם **עדן פרטוש** בישוב קטן בגוואטמלה, **מרטין בובר** נהרג בנסותו לחצות את גבולה של מצריים, **חנה רובינא** ביחד עם **אהרון מסקין** נלקחו והומתו בגאז על־ידי המישטרה החשאית, **ראובן רובין** ו**נחום גוטמן** עונו עד מוות ב„קישלה״ שליד מיגדל־דויד בירושלים.

זהו הנושא המרכזי המדהים בסיפרו של **פרדריק גרינפלד** נביאים בבלי כבוד, שראה אור בתרגום לעברית בחודש שעבר•. ספר תיעודי מרתק זה מתאר את הכחדתה התרבותית של יהדות גרמניה בידי הנאצים בשיא תור הזהב שלה. לישראל של סוף 1982 יש בספר עוצמות של מוסר־השכל תרבותי. זהו רקוויאם לתרבות שאינה עוד, שרק בשנים האחרונות התחילו להגדירה כאחד משיאי התרבות בכל הדורות.

כותרת־המישנה של הספר היא רקע לפרויד, קפקא, איינשטיין ועולמם. הספר נפתח בפרק מעורר קדרות שכותרתו היא דמיון מישפחתי, שבו מציג גרינפלד את תהליך הקירבה וההטמעה הדו־כיווני שבין היהודים והגרמנים, תוך שהוא

• פרדריק גרינפלד – **נביאים בבלי כבוד;** עברית: אהרון אמיר; הוצאת אופקים – עם־עובד; 307 עמודים (כריכה רכה).

מלחין מאהלר
הכלאת מוסיקאי עם רץ מרתון

מצטט דברים שכתב ב־1838 **היינריך היינה** על „הקירבה העמוקה השוררת בין שתי האומות המוסריות האלה, היהודים והגרמנים״, שיחד נועדו לברוא ירושלים חדשה בגרמניה — „ארץ־ישראל חדשה״ כלשונו, שתקום ב„מולדת הפילוסופיה, מחצבת הנבואה ומצודת הרוחניות הצרופה.״ גרינפלד בוחן את התרומה היהודית למהלך התרבותי העצום הזה, מהלך השווה בערכו לרנסאנס האיטלקי, באמצעות „מלחינים, פילוסופים, חוקרים, מבקרים; של האכספרסיוניזם, הדאדאיזם ומשמעות חדשה של אהבת־האדם באמנות; של 'שיר האדמה' למאהלר, של 'פשר החלומות' לפרויד ו'המישפט' לקפקא...״

גרינפלד מתייחס לאותם יהודים, עליהם הוא כותב: „בקרב אחיהם לדת במיזרח־אירופה יצאו להם 'ייקים' — כינוי שאין בו כדי להחניף ליהודי גרמניה — מתוך שהם 'גרמנים כדי ארבע־חמישיות ויהודים כדי חמישית בלבד...' עדה יוצאת־דופן, שהוציאה מתוכה את **היינריך היינה**, שכתב: אני משורר גרמני/ושמי בכל גרמניה מנסר...״עולם יהודי, מתרומם לשיאי הרוח, הוא העולם ש**אוטו וייניגר** כינהו: „הוא מוחק־הגבולות, האיש נטול־הצורה״, עולם שהוליד את המלחין **קארל מאהלר**, שאחת ממעריצותיו כינתה אותו „הכלאה של מוסיקאי עם רץ מרתתי״,עולם שעם בניו נמנה גם **קארל מארכס**, שלא לדבר על **זיגמונד פרויד** ו**פרנץ קפקא**. במילים אחרות, ניתן לאמץ את דעתו של **פראנק ודקינד** ש„היהודי והלא־יהודי הם שתי הנשמות בלב המין האנושי, שתמיד הן מתנצחות ולעולם אין אחת מהן יכולה בלא חברתה.״

גדולי אותו תור הזהב גונו על־ידי החברה הגרמנית על שום יהדותם, כמו **איינשטיין** שלכאורה עסק במופשט שבמדעים, והותקף על שהכניס פיסיקה יהודית למדע הגרמני. **יונג** האשים את **פרויד** שהוא ספק של פסיכולוגיה יהודית וגם מאהלר שמע מבקר אומר על המוסיקה שלו, שהיא מדברת במיבטא יהודי. לא פלא הוא שהיהודים מאכלסים את רשימות היוצרים האסורים. בתרבות הגרמנית, ביניהם: **קארל שטרנהיים** (הסנוב), **ארתור שניצלר** (המעגל), **ארנסט טולר** (הורסי המכונות), **ואלטר האזנקלוור** (הבן), **פרדיננד ברוקנר** (פושעים), **ברוך** (מות וירגיליוס), **פרנץ קפקא** (המישפט), **אלפרד דאבלין** (ברלין אלכסנדרפלץ), **יעקב וסרמן** (אשליית העולם), **ליון פויכטוונגר** (היהודי זיס), **פרנץ וורפל** (ארבעים הימים של מוסא דאג), **ברונו פראנק** (ימי המלך), **ארנולד צווייג** (מישפטו של הסרג'נט גרישה) **יוזף רוט** (מארש ראדצקי), **קארל קראוס** ועוד מאות של יוצרים, שהיו התשתית, הבשר, העצמות והלב של התרבות הגרמנית עד לעליית היטלר והטירוף לשילטון.

פסיכואנאליטיקן פרויד
מחלה יהודית חדשה

בריחתם של נושאי דגל התרבות בני דת משה מגרמניה, מוגדרת על־ידי גרינפלד „הנדידה הד אינטלקטואלית הגדולה ביותר בהיסטוריה״. את פרק הפתיחה מסיים גרינפלד בהגדרתו של הפילוסוף־משורר **שלמה פרידלנדר**, שאמר: „כל שוטה ארור יכול לתקוע כדור במוח המבריק ביותר.״

„ריכוז על שפת הר־געש״. נושאי דגל תרבות אלה, ממוצא יהודי, שאפו להתבולל

החוויה הישראלית | חמישים שנות תבוסה ב„מילחמת תרבויות״

מזה כמה שנים מתנהלת מגמה מוכתבת של יצירת מיסגרות פולקלור לעדות השונות, כתחליף לתרבות לשמה. המימסד מארגן למרוקאים את המימונה, ליוצאי־כורדיסתאן את הסאהרנה ועוד מיני חגיגות פולקלוריסטיות, שתפקידן הישראלי טרם הובהר לאיש. העדות שמוצאן מאירופה, גרמניה, פולין, רומניה, צרפת, איטליה, רוסיה — מסתפקות בתמימותן הרבה בחגיגות יום העצמאות.

בשבוע שעבר נולד לי בן. מעט לאחרי לידתו תהיתי לאיזו תרבות או פולקלור הוא משתייך. אם הוא שייך למקור המרכז־האירופי ודובר־הגרמנית ממנו בא אבי, או לתרבות הישראלית שבה אני חי.

ואז הגעתי למסקנה, ששרירות ממשלתית, היוצרת מערכות פולקלור־מטעם, יצרו בשבילו מצב, שבשל העדפות פוליטיות ציניות, הוא אינו שייך לשום תרבות. מיקרא מקביל בסיפרו של **פרדריק גרינפלד** נביאים בבלי כבוד (ראה: עיון), הביא למחשבה, כי יש בישראל בסוף 1982 שיור ומעט זכר לאותה מסורת תרבותית מפוארת של יהודי מרכז־אירופה, הנישאת כדגלים דהויים בידיהם של בני־המהגרים ממרכז־אירופה, שהגיעו לארץ־ישראל בימים שקדמו למילחמת־העולם השנייה.

למשל, שירתו של המשורר **יהודה עמיחי**, ששירה יוצאת־דופן בשירה העברית והישראלית (אם להתעלם מכמה עשרות חקאיו, שתקעו יתד איתנה ביסודותיה של התרבות הישראלית). זו שירה, שניתן למצוא בה את אותן חוויות הומאניסטיות יוצאות־דופן שנביאים בבלי כבוד עוסק בהם. גם את הרומן של עמיחי, שביקורת הספרות הישראלית נוטה להתעלם ממנו לא מעכשיו לא מכאן, ניתן למקם יותר בין ספרים כתוף הפח של **גינטר גראס** והרומאנים של **זיגפריד לנץ**. הלשון העברית ברומן של עמיחי היא בעלת רצף מישפטים, המזכיר את הנוסחים הגרמניים והעמוס באותם ערכים אנושיים.

גם שירתו של המשורר **נתן זך** (שמיספר חקאיה אינו נופל ממיספר חקאי שירת עמיחי) היא גירסה עברית מעולה, של שירה אכספרסיוניסטית גרמנית, לפי מיטב אותה מסורת תרבותית, שבה עוסק סיפרו המעולה של פרדריק גרינפלד. גם עמדות תרבותיות, שאותן מציג בעקביות בידיעות אחרונות **בועז עברון**, שבדומה לעמיחי ולזך — מוצאו מרכז־אירופי, מעידים על־כך שבניהם של המהגרים, אלה ששלבי ילדותם הראשונים עברו עדיין באותה גרמניה מתייסרת, נושאים ברמה את אותו דגל ייחודי, של ספית, סחיש, לאותה תרבות ענקית במרכז־אירופה, שהיהודים היו בה הלב והעיקר.

משורר זך
גירסה עברית לשירה גרמנית

השאלה הנשאלת היא, מדוע מיעוט כה קטן של יוצרים ואנשי מוסר פרח במדינת־ישראל, מבינהם של המהגרים ממרכז־אירופה?

התשובה נעוצה בחמישים שנות תבוסה במילחמת תרבויות שהתנהלה בארץ ישראל בין התרבות המזרח־אירופית, ז'דאנוביסטית, ובין התרבות המרכז־אירופית. מול א״ד גורדון והזיוף הטולסטויאני שלו, ניצב **מרטין בובר** עם הערכים היהודיים הנעלים שלו. מול **ש״י עגנון**, שהשורש השני של עולם ערכיו היה באותה תרבות מרכז־אירופית, הציב המימסד המפא״י בשרירות את חיים הזז ודומיו, שסובסדו והועלו לתהילה ריקנית. לעומת הז'רגון הרוסי של הבימה על מגבלותיה, מיסדה יהדות מרכז־אירופה את התיזמורת הפילהרמונית וכהנה וכהנה.

אלא שהאמת האכזרית ביותר היא, שאותה מכונה שילטונית לכיסוח תרבותי עשתה למורשת התרבותית של יהודי מרכז־אירופה את אותה פעולת ביעור, הדומה באלפי הבדלות לחיסול תרבותם של היהודים במרכז־אירופה, בימים שקדמו למילחמת־העולם השנייה.

בימים אלה, כאשר התרבות הפכה לתרבות של כיכרות, ואירועי קריית־שמונה מזכירים את מה שמזכירים — אולי הגיעה העת לפתוח בסיבוב נוסף של עוד חמישים שנות מילחמת תרבויות בארץ־ישראל. מילחמת־תרבויות, שנושאי הדגל שלה יהיו הדור השני והשלישי של אותם מהגרים שהגיעו הנה ממרכז־אירופה. שהרי, אם לא ייפתח מאבק זה, מה התוחלת לחיים במדינה זו.

להשיג את מטרותיהם התרבותיות. בפרק מלב הטבע מתאר גרינפלד פגישת שני גאונים של אותה תרבות־ענק, **גוסטאב מאהלר וזיגמונד פרויד**, ביוזמתו של מאהלר: **„פרויד אמר שלאחר פגישתם שוב לא נתקל מעולם באיש שהבין את עקרונות הפסיכו־אנליזה במהירות ובאורח־אינטואיטיבי כל־כך כמאהלר"**. והוא מוסיף: **„הרבה נקודות של דמיון וקירבה היו בין מאהלר לפרויד, החל בעובדה ששניהם היו בנים למישפחות יהודיות שהשתקעו בעיירות קטנות של החבלים שנעשו לאחר־מכן צ׳כוסלובקיה והשתתפו בנדידה הגדולה לווינה."**

פרויד הגדיר את יהדותו: **„מעולם לא יכולתי להבין מדוע עלי להתבייש במוצאי, או בגזעי, כפי שאנשים החלו לקרוא לזה. אשר לחברות בחברת העם האתנית (הגרמנית) שנמנעה ממני, הרי בלי צער רב ויתרתי על זכויותי לכך"**, בעוד שמאהלר ראה ביהדותו מיכשול להשגים המוסיקאליים שבהם חפץ: **„כל שנות ה־90 היתה האנטי־שמיות עושה חיל, בכל מקום יהדותי היא אבן שבה נתקלים ברגע האחרון כשרוצים לחתום אתי חוזה."** מאהלר שאף במשך שנים רבות להתמנות מנהל האופרה הווינאית, וגמר בדעתו להיטבל לנצרות, כדי לזכות במישרה. גרינפלד מעיר כי **„ברור שלא קל היה אז להיות יהודי בווינה. אף שהריקוד על שפת הר־הגעש היה מתנהל עדיין בקצב ניצוח של ואלס..."** למרות, שלדעתו של **צוויג**, היהודים: **קידמו, הזינו או אף יצרו בתשע עשיריות מן התרבות שאותה קיבל העולם בתרועה כווינאית."**

בעולם זה של הישגים ושיאים ושינאת יהודים, דרך גם כוכבו של **קארל קראוס**, אותו ציניקן פאציפיסט, שניהל מילחמת־יחיד מול המימסד התרבותי הווינאי כולו, או כהגדרתו של **וילי האס: „בחוש מחודד של סאדיסט לפגוע דווקא במקום שבו הכאב גדול ביותר."** כדוגמת

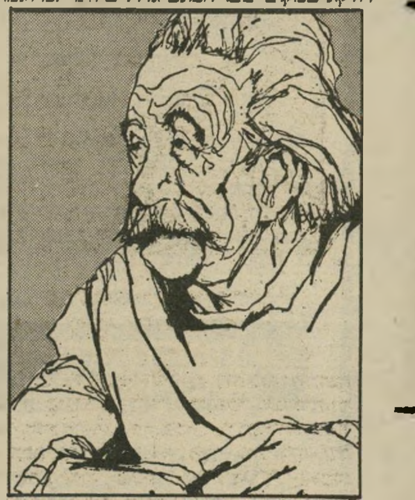

סיסיקאי איינשטיין
מחלת־נפש בהמונים

מיכתמיו: **„הפסיכו־אנליזה היא המחלה היהודית החדשה ביותר; הקשישים יותר עודם סובלים מסוכרת"**; או **„לפי המחקרים האחרונים, נראה כי התת־מודע הוא מעין גטו למחשבותיהם של בני־אדם. ככל הנראה, רבים מתגעגעים אליו עכשיו."** את הציניות הוא אימץ מאוחר יותר, כאשר היטלר החל בשריפת־הספרים בגרמניה, ואמר: **כמה אנו מתקדמים! בימי הביניים ודאי היו שורפים אותי; כיום מסתפקים בשריפת ספריי!"**

אותם ענקי־רוח יהודים־גרמנים נשאו על דל שפתיהם ציניות, שמן הסתם היתה מצונזרת בישראל של היום, כאימרתו של פרויד, לאחר שניצל מידי הנאצים, וקבע מישכנו בלונדון: **שהרי למרות הכול עדיין אהבתי מאוד את בית־הכלא שממנו שוחררתי.**

בפרק פנה אל האור לרגע, הנפתח במוטו מתוך היינה: **„ספר הוא מולדתם, קניינם / שליטם, מזלם ואסונם... מכאן / אי־אפשר לגרשם"**, מובא סיפורם של שלושה קרובי־מישפחה, המשורר **קארל וולפסקל**, המסאי והפילוסוף **תיאודור לסינג** והמחזאי **קארל שטנהיים**, בני מישפחת סוחרים ענפה, שהגיעו אל פיסגות התרבות הגרמנית. כאשר גלה וולפסקל מגרמניה, כתב בשירו אלף שנים הולכות עמי: **„מחוז גרמני ילדני, לחם גרמני היה מאכלי; עינב הריין תסס בדמי משך אלף שנה"** (אגב, את אוסף הספרים הנדיר שלו הצליח וולפסקל למכור למוציא־לאור **זלמן שוקן** — אביו של עורך הארץ, **גרשום שוקן**, תמורת קיצבה שנתית קטנה). לסינג, שאף הוא הצליח להימלט מגרמניה, נרצח בידי שכירים נאציים בצ׳כוסלובקיה, ומנצ׳סטר גארדיאן הספידו: **„תמיד שאף בכל ליבו למזיגה בין החיים הגרמניים והחיים היהודיים, שכן לא ראה כל מניעה לכך שיחיה יהודי חיים גרמניים מלאים ויהיה תפארת למולדתו..."** את הרודן השלישי, שטרנהיים, הגדיר המחזאי **קארל צוקמאיר**: **„בן־כלאיים שחציו איל־עסקים וחציו מרקיז בלגי האוהב לסגל לעצמו את נעימת הדיבור וההתנהגות של יונקר פרוסי."** זה לא מנע אותו מלומר ל**קלאוס מאן** על **אדולף היטלר**: **„מי הוא, אחרי ככלות הכל? דמות סעוטה מתוך קומדיה מאת קארל שטרנהיים; שומר־לילה מגוחך, שיוצא פתאום מדעתו ומדמה בנפשו שיוכל להיות השחקן הראשי..."**

פרק מרגש למדי הוא המלאך בשער, הנפתח בתיאור ייחודה של המשוררת **אלזה לאסקר־שילר** (שנפטרה בגלות בירושלים), מי שכינתה פעם את **מרטין בובר** כ„הר פון־ציון", ואף כתבה להוגה הגדול הזה פעם: **אני שונאת את היהודים מפני שהם מתעלמים מקולי, מפני שאוזניהם נאטמו, ומפני שהם מעדיפים להקשיב לבסילים ולזרגון. הם אוכלים יותר מדי; מן הדין הוא שירעבו... האם אתה כועס?"** משוררת זו נחשבת לאחד מפלאי השירה הגרמנית, ולשון שירתה הוא בליל ניבים יהודי־גרמני, שהביא את המשורר אורי צבי גרינברג, לכנות את שירתה בשפה הגרמנית „שירה עברית". בפרק זה מוצגת גם הגלריה היהודית המהפכנית, עימה נמנות דמויות כ**גוסטאב לנדואר, ארנסט טולר ואריך מיזאם**.

תחת הכותרת הלא־רצויים ובמוטו המתייחס

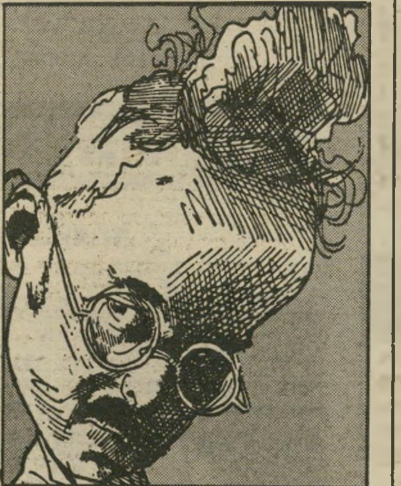

הוגה בנימין
„אתה יהודון ואני נאצי"

למישפט שאותו אמר מורו של **אלברט איינשטיין**: **„נוכחותך בכיתה משבשת את הסדר ומשפיעה לרעה על שאר התלמידים!"** מובא סיפורם של איינשטיין והמלחין **ארנולד שנברג**, שאחרי גירושו מהאקדמיה הגרמנית, שב להתייהד, או איינשטיין, שכינה את הנאציזם **„מצב של מחלת־נפש בהמונים"**. איינשטיין, ששימש מטרה במילחמת הנאצים ביהודי גרמניה, כמשתקף בנאומו של האידיאולוג של היטלר, **אלפרד רוזנברג**: **„האלברט איינשטיינים ושאר יהודים יגלו לאי שומם שאקלימו קטלני ... שאין שבים ממנו, שהדרך היחידה לצאת ממנו היא למות."**

המשך נביאים בבלי כבוד מביא את סיפור מאבקיהם של אישים כ**קורט טוכולסקי ופרנץ קאפקא**. מרגשת מאוד ההגדרה של **אריך קסטנר** (מחבר אמיל והבלשים ופביאן) את טוכולסקי, הרוצה **„לעצור שואה במכונת־כתיבה"**, בתקופת שיא־מאבקיו, כאשר העיתונות הנאצית כינתה אותו: **„אב־טיפוס של האדם שאין לו מולדת, המיפלצת מרובת־הראשים, הליטראטור־זאו׳ היהודי טוכולסקי..."**

נביאים בבלי כבוד הוא סיפור סופה של ההצגה התרבותית הגדולה ביותר של המאה העשרים, הצגה שכוכביה היהודים נעלמו, בעוד שאת רחובות ברלין ושאר ערי גרמניה מילא אספסוף מצעק. הצגה שכוכביה נפוצו לכל רוח, ורק מעטים מהם הגיעו לארץ־ישראל, שארבעים שנה מאוחר יותר החל אספסוף דומה מצעק ברחובותיה. לשיא הטראגיות של ספר זה מגיע המחבר בתיאור דמותו המיוחדת ויוצאת־הדופן של **ואלטר בנימין**, אותו הוגה־דיעות, שרק בשנים האחרונות החל העולם הרחב מגלה את עוצמת רעיונותיו בדקות לשונו: **„בולים הם כרטיסי הביקור שמשאירות ממשלות לאומיות מחדר־המישחקים של הילדים"**; **„קארל קראוס רוקד את ריקוד הלוחמים לפני קיברה של הלשון הגרמנית."** ואלטר בנימין משמש סמל להכחדתה של יהדות מופלאת זו, במותו בהתאבדות על גבול צרפת־ספרד, אחרי שהצליח להימלט מידי כובשי צרפת הגרמניים. טראגי לא פחות הוא סיפור חייו ויצירתו של הסופר, שרק בשנים האחרונות שבו הגרמנים לגלות את כתביו, ד"ר **אלפרד דאבלין**, שסיפרו אלכסנדרפלאץ נחשב עתה לתשובה הגרמנית ליוליסס של ג׳ויס. בחדות לשונו כינה דאבלין את הרפובליקה הווימרית: **„הובאה לקיסרות הגרמנית על־ידי חכם אחד מחוץ־לארץ. הוא לא אמר מה יש לעשות בה; היתה זו רפובליקה בלי הוראות שימוש."**

במסה דאבלין מורי כתב הסופר **גינטר גראס**: **„הוא היה קאתולי מדי בשביל בעלי־מוסר, נטול־הידור מדי בשביל שעת השירה ברדיו וגם מדי בשביל תכנית בלימודים של בתי־הספר... בכל זאת, יש בו כדי לגרום לך מבוכה, לעכור את חלומותיך; אתה תתקשה לבלוע; טעמו לא יערב לחכך; הוא אינו ניתן לעיכול ולא יהיה לטעמך. הוא משנה כל אדם שקורא אותו..."**

יש בספר נביאים בבלי כבוד, משום לקח כואב למתרחש כיום בתרבות הישראלית, הנרמסת בהדרגה, תוך פנייה הדרגתית לנתיב המוליך אל המוקדים לשריפת ספרים. התגברות הצנזורה הפוליטית על מחזות, הסתת ההמון בידי ראש־הממשלה ולבלריו נגד ׳יפי הנפש׳ ו׳מיעוט קטן של אינטלקטואלים׳ — הם התיסמונת, ונביאים בבלי כבוד מדבר ומספר על המחלה שבאה כתוצאה ממנה. נביאים בבלי כבוד הוא בחינת אוראדוס ומזהיר, המספר על העבר, ומכוון להווה המוליך לעתיד הקודר. זה ספר המספר על מורשתה של עדה אחת, עדה שהביאה מאז ימי הביניים את המורשת התרבותית הגדולה ביותר של עם ישראל. עדה שאינה זוכה, במדינת ישראל של סוף 1982, למחצית הממון המוקדש על־ידי הממשלה הנוכחית, כדי „לגלות" את המורשת התרבותית של העדה היהודית־הפרסית, או הכורדית, או הלא־משנה־איזו־עדה — כמדיניות התרבותית המוזרה, שבה נוקט בשנים האחרונות מישרד־החינוך, תחת פיקוחו של **זבולון המר**. נביאים בבלי כבוד הוא ספר של אות־כבוד לתרבות שכימעט ולא הותירה זכר בתרבות הישראלית (ראה: החוויה הישראלית).

תרגום

פרידריך טורברג, סופר ומתרגם אוסטרי־גרמני ממוצא יהודי, ידוע כמתרגמו של ההומורסקאי ההונגרי־ישראלי אפרים קישון לגרמנית **(אין בכוחי לעשות השוואות בין המקור והתרגום שלי, אך דבר אחד אני יודע: בגרמנית הוא (קישון) מוצלח יותר מאשר בכל התרגומים האחרים...")**. באחרונה ראה אור בעברית סיפרו הנני, אבי*, רומן העוסק בתקופה שבין שתי מילחמות־עולם בגרמניה. טורברג חודר לעולמו של מוסיקאי יהודי צעיר העוסק בריגול לטובת הנאצים.

גיבורו של טורברג, אוטו מאייר, אינו עושה זאת מתוך הנאה, אלא בתיקווה לזכות בפרס: שיחרור אביו הנמק במחנה־הריכוז דאכאו. מאייר, הכורת ברית עם השטן, מגלה כעבור זמן, שאותו שטן מרמה את היהודי הקטן, כשם שרימה מדינות ומדינאים. הנני, אבי הוא רומן המבוסס על סיטואציה דרמאית, המביאה את תיאור חייו של מאייר באופן כרונולוגי מזיכרונות הילדות שלו ועד למאסרו בצרפת שלפני שלטון ווישי. גיבור־המישנה של הספר הוא מאכולד, חברו לכיתה של מאייר, שהופך עם העלילה לנאצי, המפעיל את אוטו מאייר בבוגדנותו הכפוייה, וכאשר הוא שואל את מאכולד מוע הוא מאמין לנכונותו להלשין, משיב זה: **"משום שאתה יהודון ואני נאצי!"**

הנני, אבי הוא אחד מהספרים המנוכרים ביותר מימי עליית הנאצים לשלטון בגרמניה, ותרגומו לעברית בידיה האמונות של נילי מירסקי, נקי מפגמים.

* פרידריך טורברג – הנני אבי, עברית: נילי מירסקי; הוצאת עם־עובד; 272 עמודים (כריכה רכה).

טורברג

סופר־מתרגם טורברג
אתה יהודון ואני נאצי

שירה

„מעיין־אכזב"

תופעה מרכאת, המגבירה אחיזתה בשולי תרבות־הספר הישראלית היא פירסום ספרי־שירה בידי כאלה שאינם משוררים.

שירים אלה, בקבצים לא שיריים שכאלה, רמתם מזכירה שירים המצויים במגירת כל נערה בגיל הטיפש־עשרה. שירים של לבטי גיל־ההתבגרות, שכל קשר בינם ובין שירה מיקרי בהחלט.

דוברת מישרד־הבריאות **דבורה גנני־אלעד** החליטה באחרונה לזווג בין תחלואי מישרדה ובתחלואי תת־השירה העברית, ולפרסם קובץ שירי בוסר ואכזב שלה, תחת הכותרת ...ובעיקר כאלה שצמחו במקום הערבה*.

קובץ חרוזים זה מעלה רחשי־לב ושאר איברים, במיפלס תחושות רדוד למדי, כמו: **„אני אבריח ממך אורי..."** ועושה „אנליזה" ל„מוזס" ומספרת: **„עייפתי כלי חלודים..."** הדוברת־משוררת, ששירתה כבר שני שרי־בריאות, מסבירה אחת מתגליותיה במוטו לאחד השירים, שבו היא כותבת בספק־מקוריות: **„מאחורי הגדול שבפוליטיקרים ומעבר לכל תהליך של שינוי ישנה אשה אוהבת."** זה מה שנקרא להתאהב במיקצוע, ולא במיקצוע השירה.

מסעה הבריאותי־שירי של גנני־אלעד לרעות בשדות האהבה, מוליך אותה לחוויות בריאותיות נוספות כמו: **„אתה איש חזק, אומרת..."** אבל: **„אשתך את כל כאבי קוטפת..."** וגומר בטיפול על „ספת הפסיכיאטר".

ברומה לפרחי־חריזה אחרים, לא יתכן שגנני־אלעד תדלג על נושא המילחמה, המספקת פעילות כה נרחבת למישרד שבשמו היא דוברת. כאן היא מגיעה לתגליות, כמו: **„המילחמה אינה אמת. /גם אינו נספג באדמה וידיית פוצעות את האוויר..."**

באחד מאחרוני השירים בקובץ כותבת גנני־אלעד „העולם עלי גדול", כמו לרמוז לקורא שהצליח להתגבר על בולמוס המילים ולהגיע עד הלום: „השירה גדולה עלי."

כל שנותר לסכם במעיין אכזב זה, שמילים הוא כמאמר שיר־ילדים ידוע: „גנני גידלה גרפומניה בגן". מוטב לו לקובץ זה אם היה נשאר במגירת המשרבטת, ולא טורח לייגע את מכבשי־הדפוס.

* דבורה גנני־אלעד – **ובעיקר כאלה שצמחו במקום האהבה**; הוצאת אלף; 44 עמודים (כריכה רכה).

מאת דן עומר

גליון „העולם הזה" שראה־אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, המשיך להתמקד בפרשת חטיפתו של כתב השבועון אלי תבור, בידי השי"כ. כתבת־השער, „המישטרה מחפה על החוטפים", הציגה את חלקו של שר־המישטרה בחיפוי על אותה חטיפה, שהיוותה נסיון להשתקת חופש־העיתונות בידי שירות־הביטחון. תחת הכותרת „מבחנה של אמת ושקר", הובא לראשונה בישראל סיפורה של מכונת־האמת. תחת הכותרת „הארש בעל הצלקת" הובא המשך סיפור גילויי „העולם הזה" על השחיתות בצמרת הכדורגל הישראלי.

רשימה תחת הכותרת „צבר עליז בסמוקינג של מנצח", הביא את סיפור התיקווה של המוסיקה הישראלית לרב־סמל נועם שריף,

לפני 25 שנה

מנצח־מישנה של תיזמורת צה"ל. סיפור הווי תחת הכותרת „תנו לנו להתחתן" הוא סיפורו של צעיר ערבי נוצרי שהתאהב בצעירה יהודיה.

בשער הגליון: שר־המישטרה בכור שיטרית.

„העולם הזה" **1054**
תאריך: 11.12.1957

מדוע שוחררו בני הרב ניסים מצה"ל? ✱ הסופרמרקט
מגיע לישראל ✱ השיר של דן מרגלית

הממשלה

בני הרב

„לאחדות־העבודה אין מה למכור, מלבד את עצמה!" לעג השבוע ח"כ במפא"י. אולם חבריו בממשלה לא לעגו. אנשי אחדות־העבודה מצאו משהו חדש למכור: המילחמה בכפייה הדתית.

במשך שנים לא הטרידה בעיה זו במיוחד את מאחדי־העבודה. אולם אחרי שהסוציאליסטים והאקטיביסטים של אחדות־העבודה השתלבו בדוקטרינה של נשיא ארצות־הברית, דוקטרינת אייזנהאואר, הסכימו לנסיגה מסיני ושירתו בגלוי את השי"ב ואת קבוצת החצר של דויד בן־גוריון — היה צורך בנושא חדש להכנסת בסיס לבחירות הממשמשות ובאות.

הוא בא במפתיע. הודות לרב יהושע זליג דיסקין מפרדס־חנה, שציווה לקבור מחוץ לגדר את בן נשואי־התערובת שמת משיתוק ילדים. קם משה כרמל בממשלה, והגיש שאילתא שיכלה לפוצץ את הממשלה.

בן־גוריון היה בצרה. קשה היה לו להגן על הרב. אולם בשעת הדחק פעל שוב הציר בן־גוריון — נתן אלתרמן. משורר־החצר נזעק לעזרת אדוניו, פירסם את אחד ממאמריו המחורזים הארוכים, הנראים כפארודיה על יצירות אלתרמניות מלפני שנים. אלתרמן טען במפתיע: הרב צדק.

המואס בשיטות. רק הבטיח לעצמו בן־גוריון אגף זה, הותקף לפתע מאגף אחר. מזכיר אחדות־העבודה, הח"כ השאפתני יצחק בן־אהרון, פתח בהפגזה מכיוון חדש. אמנם הבטיח בן־אהרון יום לפני כן לכתב למרחב, כי אחדות־העבודה לא תנקוט בקו העולם הזה בביקורת שלה („לא! לא צידדנו מעולם בשיטותיה של שורת המתנדבים, מאסנו בשיטותיו של שבועון מסריים"). אולם תוך קריאת העולם הזה (972) מלפני שנה, למד בן־אהרון שבניו ובנותיו של הרב הראשי יצחק ניסים משוחררים מצה"ל*. הוא לא שכח פרט זה.

עתה הגיש בן־אהרון שאילתא מיוחדת במינה. הוא רצה לדעת משר־הביטחון מדוע משוחררים בניו ובנותיו של הרב.

בן־גוריון נמצא שוב במצב קשה. הוא יכול היה לפרט את הנימוקים לשיחרור בני הרב — אך בחלקם לא היו אלא נעימים, ובחלקם אף לא־חוקיים. גם מטעמי הגינות גרידא קשה היה לשר־הביטחון לפרט במליאת הכנסת מי מבניו ובנותיו של הרב שוחרר כבחור ישיבה, מי כעוזר הנשיא**, ומי מפני שלא נמצא כשר לשירות לפי תקני צה"ל.

בן־גוריון לא התכוון לענות, נתן הוראות להשפיע על בן־אהרון להסיר את השאילתא המפוקפקת. הוא ידע כי שום סכנה אמיתית אינה צפויה לקואליציה מצד זה: מי שהסכים לסגת מעזה, ייסוג גם מבית־הקברות של פרדס־חנה.

---

* הכוונה למשה ניסים, המשמש כיום כשר־המישפטים של ממשלת־ישראל. אחרי פיצוצה של שערוריה זו, נאלץ ניסים להתחיל, וכעבור זמן קצר שוחרר מצה"ל, אחרי שנבחר לכנסת, בבחירות כמועמד עדתי של מיפלגת הציונים הכלליים.

** הכוונה למאיר בניהו, מי ששימש כעוזרו של הנשיא יצחק בן־צבי, והפועל עד עצם היום כחוקר במיסגרת יד בן־צבי.

המשק

מוות לחנווני

המילה „סופרמרקט" שנוספה בשנה האחרונה לשפה העברית*, משמעותה חדש ויפה: חנות כל־בו למזונות, שתבריק בכל החידושים המודרניים, ובה תוכל עקרת־הבית למצוא ככל העולה על רוחה, תוך כדי שירות עצמי. כל חנות תעלה כחצי מיליון לירות, יעבדו בה 35 איש. בסך־הכל מוקמים עתה 15 סופרמרקטים בארץ.

אולם בשביל 50 אלף חנווני ישראל נשמעת המילה כפסק־דין מוות כלכלי. החנוונים נמצאים מזה שנים בצבת, בין המשק ההסתדרותי המבקש לחסלם ובין הממשלה העושה הכל כדי להחניקם. כי בעוד שהחנוונים מהווים כ־10% מן האוכלוסיה העובדת, הם משלמים 20% מכלל מס־ההכנסה, ואילו מעוגת האשראי הם מקבלים רק 8%.

היתרון המפוקפק. רוב איזורי הארץ סגורים בפני החנווני, ובכלל זה כל ההתיישבות החדשה, שנמסרה כבולה ומוכנה לידי צרכניות המשביר המרכזי. בערים נשאר החנווני ללא אפשרות להרחיב את חנותו, לשכלל את שירותיו, להוזיל את מחיריו, כי אין הוא מסוגל לקבל את האשראי הדרוש לכך. הוא נשאר תלוי בפרנסתו במיספר קטן של לקוחות. הכנסתו הממוצעת מגיעה לכדי 259 לירות לחודש, על אף עבודתו שלו ושל אשתו, ללא שעות קבועות.

הסופרמרקט יחסל שיכבה גדולה מבין חנוונים אלה. חנות־הענק, אשר יוזמה היה שר־המיסחר והתעשיה, תקבל אשראי ממשלתי גדול ותהנה מתמיכה ממשלתית נרחבת. עקרת־הבית שתצטרך לבחור בין חנות־המכולת המוזנחת והקטנה, ובין הכולבו הגדול והמבריק, תלך למקום שהממשלה מעוניינת שתלך.

דבר אחד עדיין לא בטוח: האם אמנם הסופרמרקט, עם עובדיו היקרים והמאורגנים, יוזיל את המחירים. לעומת היתרון הכלכלי המוטל עדיין בספק, הרי החשבון הפוליטי של היוזמים, לחסל בהדרגה את מעמד החנוונים, בטוח לגמרי.

---

* רק באחרונה נכנסה לשפה העברית המילה „מרכול".

מישטרה

מצוות המפקד

בחודש אוגוסט 1956 הופתעו שוטרי תחנת נתניה, למראה רישום מוזר ביומן התחנה: „מפקד המחוז, אריה ניר, בא לתחנה, הביאה מציאה 50 פרוטה, וקיבל קבלה על כך בהתאם למיספר סידורי..."

הסיפור עבר מפה לאוזן. שוטרי המחוז ידעו היטב כי מפקדם, שמונה לתפקידו בגלל זכויותיו בהגנה, אינו מבין כמעט דבר בהנהלת ענייני מחוזו. הפקדת המציאה בת 50 הפרוטה במישרד־המציאות של התחנה, היתה בבחינת מיבצע חינוכי, כביכול, לשוטרי־המחוז.

השבוע, אחרי שנה וחצי התברר כי ניר ממשיך בנסיונותיו החינוכיים. באיגרת ל„מפקד הצעיר" מטיף מפקד מחוז־המרכז להלכות־נימוס ודרך־ארץ של השוטרים במחוזו. בשורה של עצות והוראות, ציווה עליהם:

- לנהוג מידת נימוס בשוטרים אחרים.
- לא לפוצץ אסיפות פוליטיות.
- לא להתחצף לאזרחים.
- לא להכות את נשותיהם בבית.

המפקד לא הסתפק בהוראות. הוא חיפש גם את הסיבה להתנהגות הבלתי־נאותה של פקודיו: „מה הסיבה? לי נראה שהליקוי הוא חוסר עיקביות בהדרכה וחינוך... נקדיש לחינוכו של השוטר את מיטב יכולתנו, ומשוכנע אני שנראה ברכה בעמלנו."

ליאונרד ברנשטיין מחבק את נועם שריף

תצלום זה הובא בכתבה „צבר עליז בסמוקינג של מנצח", שהוקדשה לתיקווה הגדולה של המוסיקה הישראלית, לפני 25 שנה, נועם שריף, שיצירתו חנכה את **היכל התרבות**.

מכתבים

בין המיכתבים למערכת, שהגיעו אחרי מעצרו של כתב העולם הזה אלי תבור על־ידי השי"ב, נמצא גם שיר של דן מרגלית, כיום כתב הארץ:

„אשנא את כל דבריך,"
אמר אנוש וולטר.
„אך אהרוג תחתיך,
על זכותך פה לדבר."
„אשנא את כל דבריך,"
אמר איש המישטר.
„אף יקלטו חייך
אם רק תאמר דבר."
„לכן אם תיפגע
אותך הן אעצור,
למנוע כל מגע,
ולשונך לנצור."

דן מרגלית, תל־אביב

אנשים

- **דויד בן־גוריון**, בישיבת הממשלה בהצביעו לעבר שר הדואר ד"ר **יוסף בורג**: „לא אתה תקבע לי פה מי יהודי ומי לא יהודי!"
- ח"כ **יצחק בן־אהרון**, בשיחה עם עיתונאי: „למפא"י השקפת־עולם סטאטיסטית במקום סוציאליסטית."
- שר־המישפטים, ד"ר **פינחס רוזן**, על הפירצות המרובות בחומת הקואליציה: „הגיעה השעה לחוקק חוק, שיקבע מעמד לאנשים הידועים בציבור כחברי הקואליציה."

מתוחכם, חזק, גמיש.
בנקאות מתוחכמת.
בנק קונטיננטל
בנק קונטיננטל לישראל בע"מ.
דובר

ליכטנזון צרפתי ניוי
המגפיים הפופולריים ביותר
של יצואן הנעליים
מס׳ 1 בישראל. ״דפנה״.
אין חוכמות הרגליים שלך
יודעות. ״דפנה״. מגפיים יפים.
מגפיים נוחים. מגפיים ששומרים
לך על רגליים חמות ויבשות...
ועכשיו בקו החדש לילדים, נשים
וגברים. ״דפנה״. בכל העולם ״דפנה״
זה תוצרת חוץ, וכאן זה משלנו —
״כחול לבן״, בכל צבע, וגם
במחיר! ״דפנה״.
איך הולך?
הולך ״דפנה״.
דפנה
דפנה
הרגליים השמחות של ״דפנה״ זה מה שהולך, בחנויות המובחרות בכל הארץ.
תשלובת מפעלי ״דפנה״: הקיבוצים דפנה וחולתא. מרכז השיווק לסיטונאים: רחוב פרי מגדים 5, תל־אביב, טל. 03־268081

תוכניות מועדפות בטלוויזיה הישראלית

יום רביעי

8. 12

● סידרה: טבאתה (6.32 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). טבאתה מתאהבת בבימאי צעיר. מכשף צעיר, ידידה של דודה מינרווה, מתאהב בטבאתה, ומנסה לשבש את הרומן בינה ובין הבימאי הצעיר.

● סרט־קולנוע: מונית בסגול (10.05 — שידור בצבע, מדבר צרפתית). סרט צרפתי שעלילתו מתרחשת באירלנד ומבוסס על רומן של מישל דאון. העלילה מספרת על קבוצת אנשים שנטשו את ארצות מגוריהם ועקרו לאירלנד, כדי למצוא מיפלט מן החיים שאותם ניהלו קודם לכן. בקבוצה רופא צרפתי, בן־טובים אמריקאי המנסה להתרחק ממישפחתו, יורשת עשירה ומפונקת, איש מיסתורי בעל עבר מפוקפק במילחמת־העולם השנייה החי עם נערה יפהפיה שאינה מוציאה הגה מפיה. בין כולם נע נהג־מונית מקומי, שרכבו צבוע סגול יוצא־דופן. הבימאי הוא איב בואסה, שהתפרסם בסרטים פוליטיים כמו ההתנקשות, על רצח המדינאי המרוקאי בן־ברקה. בתפקידים הראשיים: פיטר יוסטינוב, פיליפ נוארה, שארלוט רמפלינג, אדי אלברט ואוגוסטינה בלי. הסרט הופק ב־1977.

נוארה ויוסטינוב: מונית בסגול
יום רביעי, שעה 10.05

יום חמישי

9. 12

● מישדר מיוחד: הציונות ואנחנו (9.10 — שחור־לבן, מדבר עברית). מישדר מיוחד שהוקלט לרגל הקונגרס הציוני ה־30. נוער, תלמידי שמיניות וחיילים מעלים שאלות הקשורות בערכי הציונות ובלבטיהם באשר לזרמים רעיוניים בציונות היום. בצוות המשיבים: אריה דולצין, ד״ר אניטה שפירא, יזהר סמילנסקי, ד״ר יהודה ניני והפרופסור יוסף בן־שלמה.

● סידרה קומית: שלי (11.10 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). הפרק בדרך הישר מספר כיצד שלי חש עצמו בטוח ומוגן מפני הפרעות העולם החיצוני, עד שזה מתחיל לפלוש לתוך עולמו הסגור פעם אחר פעם.

יום שישי

10. 12

● סרט ערבי: הקיניאה הקטלנית (5.32 — שידור בצבע, מדבר ערבית). עומר הוא מהנדס עצמאי, שאיפתו היא לבצע פרוייקט רב־ממדים, כדי להתעשר ולשאת לאשה את דינה האמידה. מחלס, ידידו של עומר מילדות ועמיתו לעבודה, משתוקק להיות שותף בפרוייקט אך עומר אינו משתפו. מתוך קינאה מנסה מח׳לס לסכל את תוכניותיו של עומר. בסרט מככבים: נור אל־שריף, נורה, יחיא אל־פח׳ראני, סעאד נאצר.

● סרט קולנוע: בית־הבובות (10.15 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). המחזאי הבריטי המנוח דייוויד מרסר כתב תסריט קולנועי למחזהו המפורסם של הנריק איבסן. המחזה, הנחשב לאחד הניצגים הראשונים של התנועה לזכויות האשה, מקבל ממדים חדשים בגירסה זו. השחקנית ג׳יין פונדה מגלמת כאן את התפקיד הראשי. סיפור העלילה מספר על אשה נשואה הנקלעת לשותפות במעשה תרמית, כדי להציל את בעלה. בתפנית מפתיעה היא מחליטה לפתוח דף חדש בחייה, כשהיא נוטשת מאחור את בעלה ואת ילדיה. כן משתתפים דייוויד ורנר, דלפין סרייג ואדוארד פוקס. הבימאי הוא ג׳וזף לוסי, המוסיקה של מישל לגראנד. הסרט הופק ב־1974.

פונדה: בית הבובות
יום שישי, שעה 10.15

שבת

11. 12

● מופע פומבי: כשהיסמין פורח (9.30 — שידור בצבע, מדבר עברית). מופע במלאת 25 שנה לתוכנית מהווי המזרח, בהשתתפות: שושנה דמארי, גילה צשארי, ציפי זרנקין, לוליק ואושיק לוי, אברהם פררה ואחרים. מנחים: לילית נגר, אברהם מור וזאב רווח.

● סידרה: לא יאומן כי יסופר (11.00 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). הפרק עזר כנגדו מספר על אשתו של ארתור, שהעניקה לו את עושרו, אך לא את אושרו.

יום ראשון

12. 12

● תוכנית בידור: עד סוף (10.25 — שידור בצבע, מזמר אנגלית).

● דרמה: למות בזמן (11.15 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). דראמה בריטית קצרה.

אטקינסון: למות בזמן
יום ראשון, שעה 11.15

יום שני

13. 12

● סידרה: תהילה (8.03 — שידור בצבע, מדבר ומזמר אנגלית). פרק נוסף מהווי בית־ספר ניו־יורקי לאמנויות, הפעם תחת הכותרת פרידה.

● דיוקנאות יוצרים: יהודה עמיחי (9.30 — שידור בצבע, מדבר עברית). פרק נוסף בסידרה זו, החושף הפעם את דיוקנו של המשורר יהודה עמיחי, חתן פרס ישראל לשנה זו.

יום שלישי

14. 12

● סידרה: זוהי הוליווד (8.03 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).

● סידרה: חדר־מיון (9.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). הפרק התדמית ההרוסה ממשיך לתאר את עלילותיהם של הרופא המנתח טראפר ג׳והן ועוזרו הצעיר.

● מתח: לרצוח זו לא בעייה (10.20 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). סרט־מתח המבוסס על סיפור מפרי עטה של אגתה כריסטי, בכיכובם של ביל ביקסבי ולסלי אן־דון.

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 8. 12

● אנימציה: אי־המטמון (6.10 — ערוץ 3 — שידור בצבע, 25 דקות, מדבר אנגלית). המחשה ויזואלית נאה של ספר־ילדים קלאסי ומוכר, בהפקה יפאנית.

● מתח: סוואת (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית). סידרה על יחידת מישטרה אמריקאית מיוחדת, הפועלת במתכונת צבאית, עם כלי־רכב מיוחדים ונשק משוכלל. בתפקידים הראשיים: סטיב פורסט, רוברט יוריק, ג׳ימס קולמן ומרק שירה.

יום חמישי 9. 12

● קולנוע: דיוקנו של כוכב (8.30 — 6 — שידור בצבע, 40 דקות, מדבר צרפתית). סידרה לילדים בהפקת הטלוויזיה הצרפתית, שכל שחקניה — בובות. הסידרה מספרת את סיפורם של שני ילדים המרחפים בעננים, והיורדים מפעם לפעם לסיורים וביקורים במקומות שונים. אפשר ליהנות מסידרה זו גם מבלי לדעת צרפתית.

● סידרה עלילתית: הוואי הגדולה (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית). אחרי הפסקה של כשלושה חודשים, חוזרת אל המירקע סידרה זו, המצולמת בהוואי, בחווה גדולה של מתיישבים לבנים. הדמויות העיקריות בסידרה: האב האלמן (ג׳ון דנר) בנו (קליף פוטס) ומנהל־העבודה (ביל לנינג).

יום שישי 10. 12

● מתח ושעשועים: לא יאומן (2.40 — שני הערוצים — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית). סידרה אמריקאית פופולארית, המצולמת לפני קהל באולפן, ומציגה תופעות מדהימות ומיבצעים עוצרי־נשימה, שיאים עולמיים בתחומים וכישרונות נדירים. ברוב הקטעים אין צורך לדעת אנגלית כדי להבין את המתרחש.

● קולנוע: דיוקנו של כוכב (8.30 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 25 דקות, מדבר אנגלית). קתלין קולין, המראיינת הצרפתיה מראיינת באנגלית כוכבים אמריקאיים מפורסמים על חייהם, אהבותיהם ועבודתם, בשילוב קטעים מתוך סירטיהם.

יום שבת 11. 12

● קומדיה: אנג׳י (8.30 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית). סיפורה של אשה אמריקאית צעירה העונה לשם אנג׳י. היא נשואה לרופא מצליח ומנהלת את ענייני ביתה בכישרון, אך נתונה להשפעת אמה ושתי אחיותיה, המבקרות בביתה לעתים קרובות ומשבשות את אורח־החיים הסדיר, ויוצרות סיטואציות מצחיקות לרוב. בתפקידים הראשיים: דינה פסקו, רוברט האיס שרון ספלמן ודוריס רוברט.

יום ראשון 12. 12

● הצחקה: הרולד לויד (6.10 — ערוץ 3 — שחור־לבן, 20 דקות, אילם עם כותרות באנגלית). לקט מסרטיו הישנים והטובים של הרולד לויד, העושה כל שביכולתו כדי להצחיק אותך.

● מתח ובידור: וגאס (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית). סידרת־מתח המתרחשת בעיר ההימורים והבידור לאס־וגאס. עם רוברט יוריק בתפקיד הראשי.

יום שני 13. 12

● קומדיה: ביקורי־בית (8.30 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 25 דקות, מדבר אנגלית). סידרה קומית המתרחשת בבית־חולים קטן, כאשר הרופאים הם גיבוריה והחולים קורבנותיה.

● מתח: הארט ואשתו (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית). סידרת־מתח קלילה, בכיכובם של רוברט וגנר וסטפני פאורס כזוג אמריקאי עשיר ומאוהב, הפותר תעלומות בלשיות בשעות־הפנאי.

יום שלישי 14. 12

● קומדיה: ספינת האהבה (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית). פרקים חדשים בסידרת הטלוויזיה הקלילה, בהשתתפות הצוות הקבוע והנוסעים המתחלפים.

הטלוויזיה הירדנית הודיעה השבוע, כי החל מיום שלישי, ה־7 בדצמבר, ניתן יהיה לקלוט את שידורי הערוץ הלועזי שלה בצפון הארץ בערוץ חדש — ערוץ 11. מאותו יום יופעלו המשדרים החדשים ואנטנת־השידור שהותקנו באיזור עג׳לון.

(המשך מעמוד 11)

הסיוע כדי לממן את שהיית צה"ל בין הארזים המושלגים.

אפשר לטעון שהאמריקאים הם אידיוטים. אבל אפשר גם לטעון כי האמריקאים יודעים בדיוק את אשר הם עושים.

■ ■ ■

מה הם עושים?
הם מחזיקים את צה"ל בלבנון, צמוד־צמוד לעמדות הסוריות, כאיום יומיומי על המישטר הסורי.

"אתם מכירים את אריאל שרון," אומרים האמריקאים באמצעות צה"ל, לחאפס' אל־אסד. "הוא דומה לכלב שוטה. אך נתיר את רצועתו, והוא ינעץ את שיניו בגרונכם. אז כדאי לכם לשלם לנו כדי שלא נתיר את הרצועה. כדאי לכם לעזוב את הרוסים, שאין להם כלב שוטה, ולעבור לצד שלנו."

אם נכונה גירסה זו, צה"ל יישאר שם עד שהסורים יבינו את הרמז ויפעלו בהתאם לכך. ממשלת־ישראל משמשת כקבלנית־מישנה של האינטרס האמריקאי, והאמריקאים משלמים עבור השירות ביד נדיבה. ומדוע לא? זה שווה כל סנט — פי מאה.

ובינתיים אפשר לשחק מישחקים. חביב נוסע, רגן זועם, שמיר מאשים, דרייפר מזהיר, שולץ מגנה, אמין רוגז, המארונים יורים בדרוזים, הדרוזים מפגיזים את המארונים, צה"ל מפגיז את הדרוזים.

ודני ורפי ויוסי ושמוליק רובצים בשלג.

וכולם־כולם שונאים אותם.

■ ■ ■

אנחנו שוקעים בבוץ ובשלג, יותר ויותר עמוק.

זהו מצב שבשפה האמריקאית קוראים לו NO WIN — מצב בלתי־רוויה. מה שאתה עושה, אתה מפסיד.

העשירים השולטים בלבנון — בעיקר מארונים, אך גם אחרים — שונאים אותנו מפני שאנחנו מציגים להם תנאים העלולים להפריע להם לנהל עיסקיהם עם העולם הערבי.

בני כל העדות בדרום שונאים אותנו מפני שאנחנו כובשים.

הדרוזים שונאים אותנו מפני שפרקנו מהם את רוב נישקם, והפקרנו אותם לחסדי הפלאנגות.

הפלאנגות שונאים אותנו מפני שאנחנו מפריעים להם, לפי שעה, לערוך שחיטות נהדרות בדרוזים, בפלסטינים, במוסלמים ובכל מי שאינו מארוני בן פלג ג'מייל.

אמין אל־ג'מייל שונא אותנו מפני שהפכנו אותו לשליט של מובלעת מגוחכת של ביירות והסביבה.

העולם כולו שונא אותנו מפני שאנחנו כובשים, מפני שאנחנו בעלי־החסות של תבורות־רוצחים למיניהם, ומפני שאנחנו מייצרים בסרט הגע קווילינגים מאוסים מסוגו של האיש, המכונה "אבו־ארז", מאיר כהנא הלבנוני, ידידו האחרון של אריאל שרון. (מצא מין את מינו.)

ודני ורפי ויוסי ושמוליק רובצים בשלג, מקללים את יומם ומתפללים שהאמריקאים לא יתירו ביום מן הימים את הרצועה של אריאל, בקריאה "הַיידה לבעל־בק" או "הַיידה לדמשק".

כי אז השלג הלבן עלול להיות לשלג אדום.

■ ■ ■

מה אנחנו עושים שם, למען השם? מדוע אנחנו מסכנים שם את חיי חיילינו?

כיצד אנחנו הופכים בני־ערובה ל"קו רפול" חדש, המעלה זיכרונות שחורים מימי "קו בר־לב" הזכור־לשימצה?

לשם מה אנחנו מסתכנים במילחמה חדשה עם אוייב עקשני, שכבר הוכיח שהוא מוכן להילחם, כאשר הנחיל לנו מפלה בשבוע הראשון של המילחמה? (למישהו יש טראומה?)

תנועת־השלום משותקת. המערך משחק מישחקים עלובים בקווים דמיוניים של 40 או 50 קילומטרים. בעודנו רחוקים לחקירת הטרגדיה הקודמת, מתבשלות טרגדיות חדשות. הקריאה צריכה להיות, פשוטה בתכלית:

לצאת מלבנון מיד!

שידור

מאחרי הקלעים

ממלכת אחימאיר

עם עזיבתו של **אלי ניסן** את עריכתו והגשתו של מבט שני, ויציאתו לחופשה־ללא־תשלום בשוק החופשי, עומד להתמנות במקומו יעקוב אחימאיר.

נוסף על עבודתו כעורך מבט שני, ימשיך אחימאיר לערוך ולהנחות את התוכנית מוקד ואת מהדורות מבט של מוצאי־השבת.

במסירת עריכתו והגשתו של מבט שני לאחימאיר יש משום ערובה לכך שמישדרי־העומק ימשיכו להוות את הצד החזק של חטיבת החדשות. תוספת זו תחזק גם את מישקלו הסגולי של אחימאיר, בצמרת החטיבה.

פורום בורסה

פורום החדשות של השבוע שעבר הוקדש כולו לדיון בנושא אחד: התייחסותה של רשות־השידור לבורסה, בדיווח ופרשנות בקול ישראל ובטלוויזיה (ראה יומן אישי).

לפורום הובא מיסמך שהכין נציב־התלונות של רשות־השידור, **ארי אבנר**. במיסמך זה, שתולדתו היא מימי התוכנית מהון להון, הובאו תקנות־עבודה להתייחסות ולדיווח על ענייני הבורסה, המוצעות לשימוש בקרב כתבי־הרשות.

עם תום הדיון, הוחלט לצרף הצעת־תקנות אלה למיסמך של עבודת הכתבים, המוכר בכינוי "מיסמך נקדי," על שמו של נקדימון רוגל.

ציונות שכזאת

לרגל כינוסו של הקונגרס הציוני ה־30 התגלגל במיסדרונות הטלוויזיה הרעיון להכין תוכנית־אולפן, שתבחן את נושא הציונות. אלא שבדומה לתוכניות אחרו הציבה גם זו בעיה תקציבית למנהל מחלקת־סירטי־התעודה **יאיר אלוני** (עדיין!).

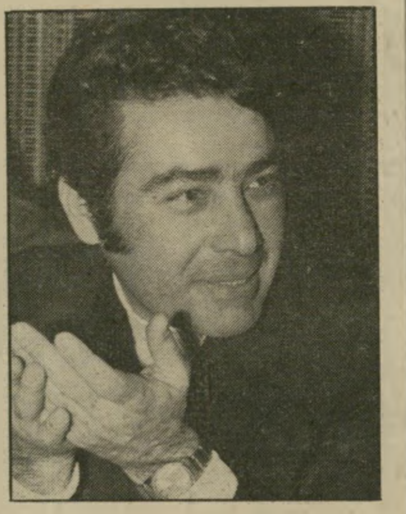

עורך־מגיש ניסן
חופשה ללא תשלום

הצלה בלתי־צפויה באה מצידו של **אבשלום** ("אבשי") **כ"ץ**, ממנהלי חברת הסרטים עידן, שהציע לטלוויזיה מישדר ללא־תשלום, עם דיון, שייערך באולם תיאטרון ירושלים (אליו צמודים גם אולפני עידן), בהשתתפות צוערי קורס־קצינים ותלמידי־תיכון בירושלים.

הנהלת הטלוויזיה, המתחבטת בקשיים תקציביים, קפצה על המציאה. ביום חמישי זה תוקרן התוכנית, שלמעשה אינה אלא תשדיר־שירות של ההסתדרות הציונית, שהצליחה כך להחדיר את הציונות דרך הדלת האחורית ללוח־המישדרים.

לחצי ארידור

מכבש־הלחצים של שר־האוצר, יורם ארידור, על רשות־השידור לא הוקל, למרות ניסיונו של שר־החינוך זבולון המר לבטל לחץ זה, והצלחתו החלקית לשחרר חלק מתקציבי רשות־השידור אצל החשב הכללי של מישרד־האוצר.

לחציו של שר־האוצר התבטאו בחודש האחרון באי־אישור האופציה של רשות־השידור (כפי שהומלצה בידי הוועד־המנהל ואושרה בידי היועץ המשפטי, יצחק זמיר) לגייס מימון לסירטי־תעודה, במיסגרת של מישדרי־חסות שימומנו בידי חברות ציבוריות ומיפעלים פרטיים.

חוגים בכירים ברשות־השידור טוענים כי התנגדות ארידור ומישרד־האוצר למישדרי־החסות היא חלק ממדיניותו לזרז את פתיחתו של הערוץ השני, לפני הבחירות. אילו היה ארידור משחרר את מישדרי־החסות, היו אלה מעניקים לטלוויזיה עוצמת יצירה, שהיתה מקשה על הערוץ השני להתחרות בה.

שכר הרבי

כמו בבדיחה היהודית המיזרח־אירופית על שכר־הלימוד של הרב, כך הולך ומתבהר סיפור הציוד המושאל, שמסרה יחידת־ההסרטה של דובר־צה"ל בידי הטלוויזיה (העולם הזה 2361).

הסיפור על מייצב־מצלמת־ההסרטה, שהושאלה על־ידי דובר־צה"ל לטלוויזיה עבור הסרטת סרט הטלוויזיה על־פי סיפורה של הסופרת הבריטית ליין ריד־באנקס — הביא לתגובה זו של דובר צה"ל תת־אלוף יעקוב אבן: "במהלך מילחמה בלבנון התברר לנו, כי מצוי בידינו מייצב־תצלום כזה. כאשר פנתה הטלוויזיה בבקשה להשאיל אותו, היינו מוכנים להשאילו, כדי ללמוד במהלך צילום סרט־הטלוויזיה הנ"ל את אופן ההפעלה של מכשיר יקר זה, על

נציב אבנר
הנחיות לבורסה

חשבון הטלוויזיה. שהם יעשו את שגיאות־הלימוד של המכשיר. לא גבינו אגורה מ־הטלוויזיה עבור השימוש במכשיר זה."

רדיו

פרשת לב־ארי

מיום ליום מתבהר יותר הפלונטר שנוצר עם פרשת הגשתו של מיכתב־ההתפטרות של מנהל־הרדיו, **גידעון לב־ארי**, והקפאתו. אם עד סוף חודש דצמבר לא ישופר מעמדו של קול ישראל ברשות־השידור, ואם לא יחדל מלהיות הבן־החורג של התיקשורת הממלכתית, יממש לב־ארי את מיכתב־התפטרותו.

יו"ר רשות־השידור, הפרופ' **ראובן ירון**, הצליח לשכנע את לב־ארי להקפיא את מיכתב־התפטרותו, תוך הבטחה שב־10 בדצמבר ימסור לב־ארי למנכ"ל־הרשות **יוסף לפיד**, את רשימת התביעות של הרדיו, שבעיקרן מתייחסות למסירת בניין חוטי ירושלים להקמת אולפני־רדיו חדשים, כמתוכנן בעבר הרחוק, וכן קיצור הבירוקרטיה של רשות־השידור, המחניקות את קול ישראל. במקביל מדובר בתביעות לרכישת ציוד נוסף לרדיו, והענקת סמכויות־ניהול להנהלת הרדיו.

בין ה־10 ל־15 בדצמבר יערכו לפיד ולב־ארי סידרת דיונים מאראתוניים לפיתרון מכלול הבעיות שבין קול ישראל והנהלת רשות־השידור. ב־15 בדצמבר יקבל יו"ר־הרשות, ירון, לידיו את מימצאי הדיונים האלה, ויפעיל את מלוא מישקלו למציאת פיתרונות. הכוונה היא לעשות כל שלאל ידיו כדי להשאיר את לב־ארי במישרתו.

הקרע העמוק שבין לפיד ללב־ארי התבטא גם בתביעתו של לב־ארי לנתק את מנהלי הרדיו והטלוויזיה מפיקוחו של מנכ"ל הרשות, תוך קביעה שהממונה עליהם יהיה יו"ר הרשות. זוהי חזרה על תביעה ישנה של מנהל־הטלוויזיה לשעבר, **ארנון צוקרמן**. אלא שבניגוד למנהל־הטלוויזיה הנוכחי, לוחם הפעם רק מנהל קול ישראל על האוטונומיה של כלי־התיקשורת הממלכתיים.

פסקול

הסיוע של ציפורי

בישיבת הוועד־המנהל בשבוע שעבר, נעשה לראשונה ניסיון מצד חברי הוועד להכתיב למנהל הטלוויזיה, **טוביה סער**, מועמד לתפקיד מנחה של תוכנית־טלוויזיה. נציג המערך (היחיד בינתיים) **ניסים אלמוג**, הציע שני מועמדים במקומו של **מני פאר**, שהתפטר מהנחיית התוכנית שעה טובה, ואמר: "יש לי שני מועמדים לתפקיד. הראשון ירגיז חלק מחברי הוועד־המנהל, והשני ירגיז את האחרים." כאשר שאל **אהרן פאפו** את אלמוג לכוונתו, השיב: "הראשון הוא **יעקוב אגמון** והשני הוא **איתן דנציג**, שהתמחה בשנים האחרונות בערבי ראיונות..." ●● אגב, בערב־ראיונות של איתן דנציג, שבו השתתף שר־התיקשורת **מרדכי ציפורי**, אמר השר ציפורי על שידורי־הצבע בטלוויזיה הישראלית: "אמרתי ליוסף לפיד שאני מוכן לסייע בציוד־הצבע לטלוויזיה, ואפילו לייבאו מארצות־הברית — אבל הבנתי שהטלוויזיה אינה מעוניינת בכך" ●● בקיבוץ קריית־ענבים נערך יום־עיון של מנהלי המחלקות והחטיבות בטלוויזיה עם מנהלה החדש של מחלקת התוכניות, **צבי** ("צביקה") **שפירא**. ביום־עיון זה, נעשה ניסיון לגיבוש מדיניות־מישדרים בתקופה הקרובה ●● בערוץ השני של בי־בי־סי, הוחל בימים אלה בשידור סידרה, העשוייה לעניין את מנהלי הטלוויזיה הישראלית. הסידרה היא אושוויץ ובעלות הברית, והיא דנה באי הפצצת איזור מחנה־הריכוז בידי בעלות־הברית, כדי למנוע את המשך ההשמדה בו.

משוגעים מן העץ

בדיחה הרווחת בימים אלה במיסדרונות בניין־הטלוויזיה מסופרת בנוסח זה: בבית־משוגעים, אי־שם בארץ, חלה עלייה בתמותת החולים. למקום נשלחה ועדת־חקירה ממשלתית, כדי לחקור בתופעה. כאשר הגיעה הוועדה למקום, גילתה עץ רחב־פארות מעל לשפת תהום, כאשר החולים מחזיקים בידיהם בענפים. לפתע הבחינו חברי הוועדה באחד מהחולים צועק "אני בשל!" ומרפה מן הענף. הוא נופל לתהום. כעבור כמה דקות חוזר חולה אחר על מעשהו של החולה.

זה התהליך העובר באחרונה על צמרת הטלוויזיה ורשות־השידור. מאזן המתפטרים של החודש שעבר כולל את כתב־השטח לענייני כלכלה, **אבי גוט**, עורך ומגיש מבט שני, **אלי ניסן**, מנהל מחלקת מישדרי־התעודה, **יאיר אלוני**, המישנה למנכ"ל הרשות, **שלמה עבאדי**, סגנו **שמואל דורי** (שעבר לעבוד באינקובה) וההתפטרות של **גדעון לב־ארי** (ראה להלן).

בגל־ההתפטרות הקודם, טען מנכ"ל רשות־השידור, **יוסף לפיד**, שמגמה של ריענון שורות בטלוויזיה היא מגמה חיובית, המעניקה סיכוי לעובדים נוספים בטלוויזיה והיא חיובית כעיקרון. אך עתה ברור שהשוק־החופשי גונב את הכישרונות מרשות־השידור.

אך האשם העיקרי הוא באווירה השוררת בימים אלה ברשות־השידור ובטלוויזיה, אווירה של שיתוק היצירה וחופש־הדיווח. זוהי הסיבה האמיתית להתפטרויות של עובדים בכירים ברשות־השידור ובטלוויזיה.

כמה מהעובדים הבכירים של הטלוויזיה, שואלים: "מי משאיר למי אדמה חרוכה — העובדים הבורחים מיוסף לפיד, או יוסף לפיד המבריח את העובדים?"

אל: קרן לב"י, רח' ד' (ארניא) 17, הקריה, תל־אביב 64734

מאת: .... כתובת: .... טלפון: ....

מצורפת תרומתי בהמחאה ע"ס .... שקלים

המודעה - בתרומתם האדיבה של סטודיו בן לם, הצינקוגרפיה הישראלית והנהלת העתון

במשאית שהפסיקה לנסוע משלשלים כסף

לקופה - לפי נידבת־היד ✱ המג"ד הפסיק למגד

מסיבה אילמת

כוס ראשונה המחזאי יוסף מונדי לוגם כוסית, כשהבעה משועממת על פניו. משמאלו: שחקן התיאטרון והקול־נוע המזוקן גבי עמרני. בדרך־כלל, במסיבות שבהן משתתפים שחקנים, שמח במיוחד. הפעם הסתפקו בישיבה ואכילה, ואפילו לא הצטרפו לשירת־הזמרים.

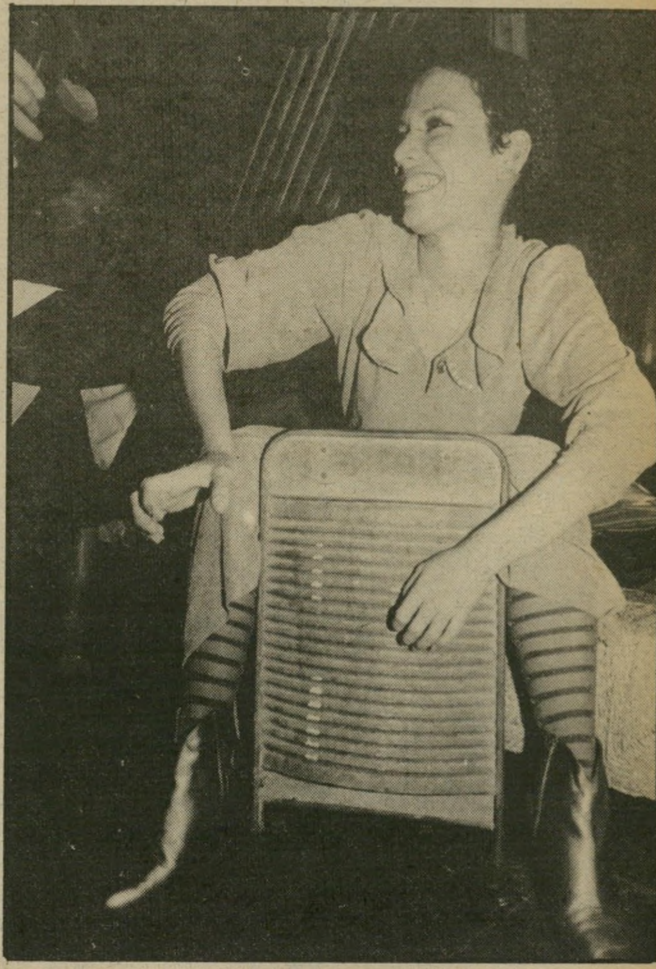

כובסת השחקנית כנרת נוי, שנכנסה לשחק בהצגה **ילדים חורגים לאלוהים**, ראתה מיתקן שפעם שימש לכביסה, התיישבה ככובסת כשהמיתקן בין רגליה וכך תפסה אותה המצלמה.

„הבת שלי, **יולה רוזינק**, מלבד היותה שחקנית, היא גם פסלת וציירת מוכשרת מאוד. המורה שלה לריקוד, **משה אפ־רתי**, טען שהפיסול מקלקל לה את הידיים, לכן הפסיקה לפסל," סיפרה לי **צילה רוזינק**, אמא של יולה, השחקנית החירשת.

את האם והבת פגשתי במסיבה שנערכה לכבוד כניסתו של השח־קן **אשר צרפתי** להצגה ילדים חורגים לאלוהים, במקומו של **יהורם גאון**. השחקן היוצא, יהורם, בא גם הוא למסיבה, ב־חברת גברת מכובדת מאוד: בתו הקטנה **הילה**, שהשתעממה ולב־סוף גררה את אביה הביתה מוק־דם.

גברת רוזינק, שהיא ציירת ב־מיקצועה, המשיכה וגילתה לי: „בתי חרשת לא מלידה, אלא בגלל דלקת קרום־המוח, שקיבלה בגיל שנה וחצי. היא ידעה להשמיע קולות אבל לא מישפטים.

אני לימדתי אותה לדבר בכל השיטות האפשריות. אני לא יו־דעת את שפת־הידיים ומדברת אי־תה בשפתיים. אבל אם היא עושה שגיאות, אני מתקנת אותה בתנו־עות השפתיים.

„כשהיתה ילדה, היתה יולה עו־טפת את עצמה בסדין ועושה לנו הצגות בבית. אני מקווה שתחזור לפסל. בינתיים היא עצמאית מ־אוד, נוסעת לבדה לחוץ־לארץ ו־מסתדרת יופי לבד."

פרידת לוחמים

המג"ד הולך מג"ד גדוד הצנחנים, נחשון ישראלי (מימין), במסיבת־הפרידה שערכו לו חבריו מהגדוד. משמאל: שאול שריג, קבלן מצליח בחדרה, שר בקול ומתופף.

15 שנים החברה האלה ביחד. הם עברו את כל המילחמות זה לצד זה, נלחמו ב־תעלה, כבשו את ירושלים, לחמו במילחמת יום־הכיפורים ובמילח־מת הלבנון.

תענוג היה לראות אותם הש־בוע יחד, את גדוד הצנחנים ה־זה חוגג במועדון הסליק את פרי־דתו מהמג"ד הנערץ **נחשון ישראלי**.

נחשון ישב עצור ושקט, כשכל חבריו עולזים מסביבו. כששאל־תי מדוע הוא עצוב, ענתה לי אשתו: „נחשון הפסיק למגד, אז שלא יהיה לו עצוב?"

הג'וקר איתן שגיא, בן מושב נתיב־העשרה, מתופף על תוף מרים ושר בכל כוחו. איתן הוא הרוח החיה של גדוד הצנחנים.

אב לשישה הלוחם הוותיק מהצנחנים, אריה מאייר, הניף בקבוק־משקה ימינה ושמאלה, בעודו שר שירי־ארץ־ישראל.

מסביב לגלגל

בפינת המשאית, על מחצלת וכריות זרוקות, יושבת חבורה צעירה מסביב לגלגל ישן, המשמש שולחן. רוב האורחים מעדיף לשבת על הריצפה.

ליד האח

החבורה יושבת על ריצפת המשאית מסביב לאח. התנור הזה היה בגילגולו הקודם דוד שמש ישן, שנאסף על־ידי דינו שבנה ממנו אח. האש נותנת הרגשת קירבה לאנשים.

פסל שנכנסים לתוכו

הצייר ויצון התפאורות דינו גשר, שהפך את המשאית שלו למועדון, ברגע של מנוחה בחצר. דינו מגדיר את המשאית שלו כיצירת אמנות שאנשים נכנסים לתוכה זרים והופכים בה חברים. דינו הקדיש לבניית המשאית שבע שנים. „אין לי כסף לשכור מקום לאנשים שאני אוהב, לכן בניתי את המשאית מגרוטאות שאחרים זרקו.״

משאית ושמה מועדון

בחוץ שורר קור־כלבים. על ריצפת המשאית הישנה יושבת חבורת צעירים. אחד אוחז בגיטרה ושר להנאתו, שני עסוק בזריקת גזרי עצים לתוך האח הבוערת. על הריצפה, באמצע המעגל, עומדת צלוחית מלאה בגבינה לבנה והחברה טובלים בה פיתות חמות. השיחה קולחת. צעיר אחד מנגן בחליל, החברה מצטרפים לשירה. מדי פעם נכנס למשאית צעיר אחר, מצטרף לחבורה כאילו הוא מכיר את היושבים מימים־ימימה.

המחזה הזה מתרחש מדי ערב במשאית המשמשת מעין מועדון בשבזי פינת גוה־צדק, מאחורי מלון אסטוריה. דינו גשר, תפאורן סרטים לשעבר, שאוהב אנשים יותר מכל, לקח את משאיתו הישנה שהפסיקה לנסוע ולא נמצא לה קונה, והחליט להפוך אותה ליצירת אמנות.

„לקחתי כל מיני גלגלים שאנשים זרקו, ברזלים, רעפים, עצים זרוקים. אני אספן אשפה מיקצועי,״ מעיד על עצמו דינו.

מלצרים אין כאן. מי שחשקה נפשו בכוס־קפה, כוס־בירה, ניגש לבר או למקרר ומשרת את עצמו. הכל שירות עצמי. „אצלי לא משלמים. לוקחים מה שרוצים וכמה שרוצים, בסוף הערב משלשלים לקופה איש כנידבת־ליבו. לא בודקים כמה. לפעמים החברים מביאים סוכר, קפה ועוגיות.

„אינני רוצה לעשות רווחים, זאת לא הכוונה שלי. אני רוצה שהאנשים שבאים אלי ירגישו טוב, ילמדו לשבת יחד, להקשיב ולהאזין אחד לשני.״

כאן אין מוסיקת פופ. החברה יוצרים לבדם את המוסיקה, בעזרת כלי־נגינה. מדברים כאן על כל נושא שבעולם חוץ מפוליטיקה, רכילות וכסף. הדלת של המשאית תמיד פתוחה.

דינו בנה לעצמו מעל למשאית קומת גלריה, שבה הוא עוסק בציור. „אני רוצה לערוך כאן תערוכות לציירים מוכשרים, שאין להם כסף לשכור גלריות,״ הוא מכריז.

גילגולה של משאית

קשה להאמין, אבל המיבנה הזה היה בגילגולו הקודם משאית שיצאה מכלל שימוש. תא הנהג הורד ממנה וגם הגלגלים. הורכבו בה דלתות וחלונות ישנים, רעפים הונחו על גגה וסביבה הוקמה חצר קטנה. פינת חמד אמיתית.

נירה גל

סינמטק

כדאי לראות

אוסף של 14 סרטים, שהופקו על־ידי מכון־הקולנוע הבריטי, יוצג החודש בסינ־מטקים של תל־אביב, ירושלים וחיפה, ומי שרוצה להבין מה פירוש המושג „עידוד קולנועי" ימצא בוודאי עניין רב בסרטים אלה.

הכל יודעים שתעשיית הסרטים בבריי־טניה נמצאת במשבר. היא היתה במשבר כזה מאז ומתמיד, אבל לאחרונה מנסים, ובצורה די עקבית, להוציא אותה מן ה־בוץ. אחת הדרכים לכך הם הסרטים של המכון הבריטי, שבהם השיקול האחד וה־יחידי הוא איכות של המוצר המיועד, ולא הסיכוי המיסחרי שיש לו בשוק.

קולנועני העתיד. לכן, אפשר יהיה לראות כאן סרטים נסיוניים במלוא מובן המילה, כמו הסנטר של פינגאן ובמיוחד דה פולס (92 ביוגראפיות תוך שלוש שעות) המנסים למצוא שפת־ביטוי חדשה לקולנוע. לצידם יש נסיונות קלאסיים יותר, אבל קפדניים מאוד בסיקורם החברתי, כמו וינסטנלי של קווין בראונלו ואנדרו מולו. הסרט מספר על נסיון להקים חברה שי־תופית באנגליה של קרומוול — סיפור אמיתי של כישלון חברתי. קשה להניח, לדוגמה, כי סרט כמו נוסע של האירי ג'ו קומרפורד, המוצג כסרט העלילתי ה־ראשון שהופק על־ידי אירים באירלנד, יכול לזכות למכירות־שיא של כרטיסים, אבל בדרכו המיוחדת, תוך מעקב אחרי אורח־החיים העלוב וחסר־התיקווה של זוג אירי צעיר, מצביע הסרט על הסיבות ל־דיכאון הרב השורר באי הירוק, ומביא רבים מיושביו להגר לחופים ירוקים יותר.

יש באוסף גם סרט תעודי אחד, לפני ההבנה, שהוצג אצלנו גם בטלוויזיה. סרט נבון המצביע על תפקידם המפוקפק של אמצעי־התיקשורת ביצירת דעת־קהל, כש־הוא נוטל כדוגמה את הדרך שבה נמסרה אינפורמציה לציבור, לפני מילחמת העולם השנייה.

לכאורה, כל הסרטים האלה נוצרו עבור משוגעים לדבר, אנשים המסוגלים להתעלם מן המיגבלות הטכניות שהן תוצאה של תקציב מוגבל, ומחפשים בתבונה ובמסירות את הכוונות שמאחרי התמונות, נוהג שהוא, כידוע שנוא על הקהל הרחב. אולם אסור לשכוח שבדרך זו צומחים קולונעני הע־תיד.

כריסטופר פטיט, שסרטו רדיו פתוח מוצג כאן, זכה בינתיים לייצג את בריטניה בפסטיבל הסרטים של ברלין, בסרט מיס־חרי ומקובל לגמרי. רוג'ר גרינווי, שעשה את דה פולס, התלוש כל־כך לכאורה, הציג בוונציה את חוזה למאייר, שהיה בינתיים ללהיט קופתי (יחסי, כמובן) המכניס כסף רב למכון לבריטי. בקיצור, כך מגדלים דור חדש, לתשומת־לב הנוגעים לדבר ב־ישראל.

סיפור פיות מודרני

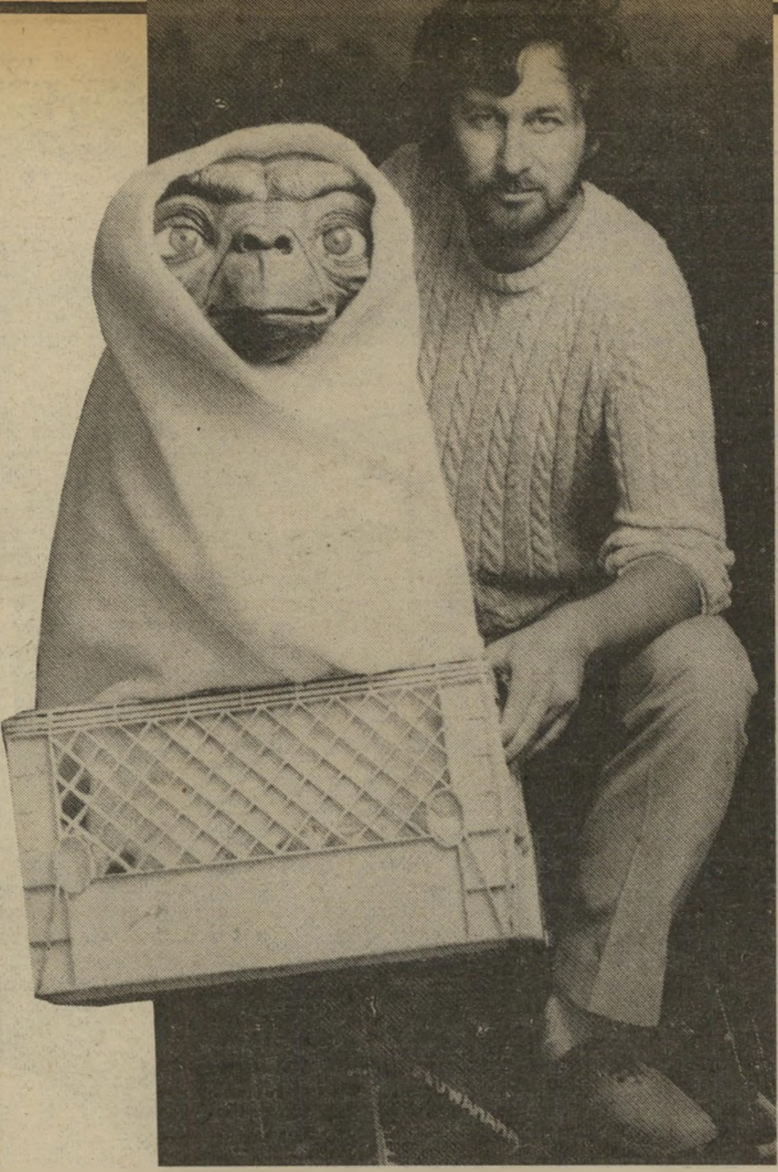

סטיבן שפילברג וכוכבו אי־טי
חבר פרטי

סטיבן ספילברג הוא הבימאי המצ־ליח ביותר, מבחינה קופתית, בכל תולדות הקולנוע. סרטיו גרפו עד היום כ־מיליארד דולר, וארבעה מהם תופסים מקום של כבוד בין עשרת הסרטים הקופתיים ביותר בכל הזמנים: מלתעות, מיפגשים מן הסוג השלישי, שודדי התיבה האבודה ולאחרונה — סירטו החדש שכבר השיג את שלושת קודמיו, אי־טי, או כפי שיקראו לו בארץ, חבר מכוכב אחר. על כן, אין פלא שספילברג מעורר סקרנות של כל עיתוני־הקולנוע בעולם. הנה כמה מן ה־דברים האופייניים יותר, שאמר לקראת הצגת אי־טי.

„אני בן 34 אבל שואל את עצמי אם התפתחותי לא נעצרה בגיל 16. אחרת, איני בטוח שהייתי מסוגל לעשות את ה־סרט הזה. למען האמת, אני מתעניין בהנץ החמה ובשקיעה, בילדים הפועלים לפי אינסטינקטים ואינם עדיין משועבדים ל־הגיון, ובישישים השבים לגיל הילדות. גם בין שני הקצוות האלה אנחנו בעצם ילדים, אבל החברה אוסרת עלינו לחשוף אמת זאת. במיוחד כשהיא מפקידה בידינו עש־רות מיליוני דולרים. החברה מצפה שנהיה אחראים, רציניים, מבוגרים. אז אני מעמיד פנים, כי אני יודע שהבנקאים מתבוננים בי.

חלומות ילדות. „על הנושא לסרט ה־זה חשבתי מאז הייתי בן 10. גרנו בעיירה ליד אריזונה, שאורותיה המרוחקים היו חיוורים יותר מאור הכוכבים. נהגתי לש־קוע בהזיות והמצאתי לעצמי חבר פרטי משלי, שהגיע מכוכב אחר. בסרט יש שורה אחת, שאותה אומר אחד הרופאים: ,ל־זאת חכיתי מאז הייתי בן 10.' אני מדבר מגרונו של אותו רופא. תמיד רציתי ל־עשות את הסיפור הזה, אבל עד עכשיו לא חשתי בשל די הצורך כדי לשוב ולהתבונן בילדותי.

„אף פעם לא חשבתי שיצורים מן החלל הם עוינים. הם חכמים זקנים ונבונים יו־תר. אי־טי נראה בן 10, אבל למעשה הוא כבר בן 100, ובכוכב שממנו הגיע הוא אינו אלא תינוק, כי בהתאם לחלומות שלי, חיים שם חמשת אלפים שנה.

„ביקשתי לעצב לו דמות שרק אם יכולה לאהוב אותה. אבל בעצם כל אחד מאיתנו היה רוצה שאי־טי כזה יהיה לידנו כל הזמן. אני מאמין שבני כדור־הארץ הת־עייפו קצת מכוח המשיכה של האדמה, היו רוצים לפרוש כנפיים ולצאת למרחב. אי־טי מסמל אפשרות כזאת. אולי זה נשמע תמים, אבל אני דורש לעצמי את זכות התמימות. אני עשיתי סרט על ועבור הילד הרדום שמסתתר בתוך כל אחד ואחד מאיתנו.

שיטת הפשרה. „אחרי הכישלון הקו־פתי של 1941, כאשר כל הוליווד קמה נגד הבזבזנות שלי, החלטתי שלא אבזבז יותר את כספם של אחרים כדי לממש דברים שרק אני יכולתי לדמיין לעצמי. ואז גיליתי את היתרונות שיש לשיטת הפשרה. כאשר ביימתי שודדי התיבה האבודה, יכולתי ל־הרשות לעצמי כל מיספר ניצבים שעלה על דעתי, אבל העדפתי להמתין לשעת בין הערביים, ולנצל את הצללים, כדי ליצור רושם של המון גדול, בעזרת מיספר קטן יחסית של משתתפים. אי־טי עלה קצת פחות מ־11 מיליון דולר, וזה המחיר ה־ממוצע של כל הפקה הוליוודית מכובדת.

„בחודש מאי הקרוב אתחיל לצלם בהודו את ההמשך של שודדי התיבה האבודה, ו־אני משתעשע בראיון של סרט המשך ל־אי־טי. אבל איני מוכן עדיין להבטיח מאומה."

סרטים

חרפת הג'ונגל

„איני עושה בכוונה סרטים מצויירים. כאשר אני חושב על סרט, אני חושב ב־ראש וראשונה במושגים כלליים של סרט,

בימאי פישה
לחזור לפרה־היסטוריה —

עלילה, דמויות. אם זה יוצא בסופו של דבר סרט מצוייר, זה משום שאילו שכרתי שחקנים, והייתי צריך לבנות תיפאורות מתאימות לסרטים שעליהם אני חולם, לא הייתי עושה אותם לעולם."

הדובר הוא בלגי בשם ז'אן־פול ואלר־אוונס. אלא שאיש אינו מכיר אותו בשם הזה. גם במולדתו, שלא לדבר על שאר מדינות המערב, שהתוודעו אליו מאז היה בן 18, הוא ידוע בכינוי „פישה", עד כדי כך שעל סרטו האחרון, החוליה החסרה, הוא חתם בשם ז'אן־פול פישה.

המיפגש עימו נערך בפסטיבל קאן 1980, כמה שעות אחרי הקרנת־הבכורה של ה־חוליה החסרה, וכאשר נודע לו שהמשוחחת עימו היא עורכת מדור־קולנוע בעיתון ישראלי, הוא הגיב מייד „אני יודע שב־ישראל הפיצו רע מאוד את הסרט הראשון שלי, טרזון. הכניסו אותו לבית־קולנוע ש־הציג קודם לכן סרטים פורנוגראפיים, הו־רידו אותו אחרי שבוע, וזהו." הוא צדק. הסרט עבר כהרף עין בקולנוע דן המנוח, בגילגול שבו התקרא אורדן, ועוד טרם הספיק הקהל לגלות במה המדובר, ירד מן המסכים. הביקורות, במקום להקדים את הסרט, כפי שקורה ברוב המיקרים, הופיעו אחרי שהצגתו נפסקה, ולכן חלק גדול מן השבחים הומטרו לחלל ריק.

לבקר בישראל. אמנם מאז חזר הסרט והוקרן מפעם לפעם בסינמטקים, בדרך־כלל בהצלחה גדולה, אולם עכשיו החליט מי שהחליט, כי הגיע הזמן לתת לו הזדמ־נות מחודשת והוא יוצג החל מן השבוע הבא שוב. ופישה, שנראה מוטרד מאוד מן הנושא, יוכל לבוא על סיפוקו. כאשר יבוא לבקר בישראל, כפי שמקווים, יחד עם החוליה החסרה, יגלה שיודעים כבר מי הוא ומה מעשיו.

אבל בכל זאת, קצת הכנה לא תזיק. פי־שה היה מעין ילד־פלא — כבר בגיל 18 הופיעו הקאריקטורות שלו בכמה מן העיתונים הבולטים בבלגיה, בצרפת ובי־הולנד, ובתוך זמן קצר עברו את האוקינוס לארצות־הברית. „למען האמת, רציתי ל־היות שחקן־קולנוע, אבל מאחר שתעשיית הקולנוע בבלגיה היא פחות ממפוארת, חששתי שצפוי לי עתיד מפוקפק. במשך זמן־מה שלחתי ידי במוסיקה, אבל זה לא סיפק אותי, ורק אז פניתי לציור."

כבר מן הרגע הראשון, ברור היה ש־פישה אינו סתם מאייר, אלא ברנש בעל תעוזה רבה ברעיונותיו, שאינו חושש ל־

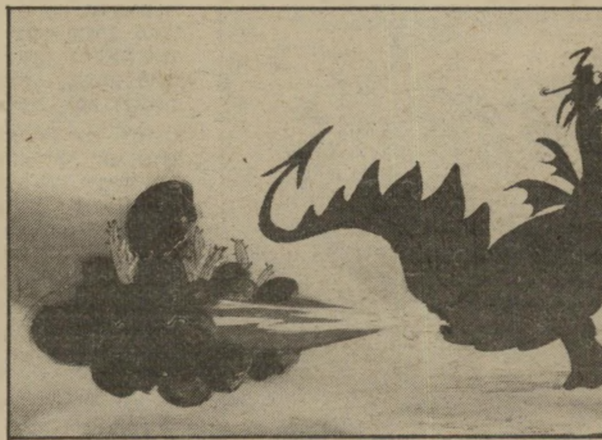

דרקון בפעולה ב„חוליה חסרה"
— כדי למצוא בסיס לסאטירה

הביע את הירהוריו על המין האנושי ב־מושגים חריפים ביותר. העובדה שהצליח לפרסם בעת ובעונה אחת בעיתון צרפתי כמעט מחתרתי, כמעט צהוב, בשם חרקירי, ובעיתון שהוא סמל למסורתיות כמו ניו־יורק טיימס (שם עבד במשך שלוש שנים), מצביעה על המשיכה הרחבה שיש לציוריו. הוא פירסם ספרים, עשה סירטי פירסומת שזכו בפרסים רבים, וכל זה לפני שיצא להרפתקה הראשונה באורך מלא. מטרתו היתה ברורה: להתעלל וללגלג על כל ה־פולחנים המודרניים למיניהם, במיוחד כש־הם זוכים בבירכת נציגי המוסר והתרבות. „בהתחלה חשבתי להשתמש בסיפור מן הברית־החדשה", הוא סיפר. „אבל עד ש־הגעתי לשלב של ביצוע, גליתי שגנבו לי את הרעיון וכל מיני אנשים השתמשו ב־ישו ובשליחיו למשלים מודרניים."

און גברי. משום כך בחר בסמל חדש יותר, ונפוץ כמעט באותה המידה, בטרזן של אדגר הייס בורוז, אבל בשינויים אח־דים. תחת שמו החדש, טרזון, זהו גבר מדוכא, החי בתוך הג'ונגל תחת אימת רע־ייתו, ג'ון, שאינה מרוצה מן הכושר המיני שלו, ובחברת הקוף בשם פליקה, המחבב אותו אבל מלגלג עליו בכל הזדמנות. כל הג'ונגל סביבו עויין ומאיים, וגרוע מכל — בשלב מסויים הוא צריך לצאת למיל־חמה נגד מלכת־יער רבת שדיים ונגד בירייוניה, שאון גברי נוסף מהם בלי הרף.

בקיצור, זה סרט מצוייר אחד, שאליו אין לקחת את הילדים, לא בשל המילים האיומות והנוראות שאומרים בו („זה נק־רא לדפוק!" זועמת ג'ון על בעלה, שלא המתין עד שתגמור) ועל המראות הנוראים עוד יותר (ג'ון צורחת מרוב הנאה כש־הבריונים אונסים אותה, והמלכה נופחת נשמתה מרב מישגלים). אבל מבוגרים

פליקה הקוף עם ג'ון בסרטו של פישה „טרזון — חרפת הג'ונגל"

זה נקרא לדפוק?

מלקקים את השפתיים ומבקשים עוד, כפי שזה קרה ברוב ארצות אירופה, כאשר ה־פיזמונים של ליאו סייר, הקצב המטורף של הסיפור והפארודיה על גיבור הילדות, משתלבים זה בזה להפליא.

מישפט רעשני. מי שלא שבע נחת במיוחד מן הסרט, היו יורשיו של הסופר בורוז, אשר טענו כי פישה שם לצחוק את יצירת־הפאר של סבם. מישפט רעשני נמשך זמן רב, ובסופו הוחלט שלסרט יקראו חרפת הג'ונגל (שהיה שם־המישנה שלו כבר בהתחלה), כדי שרוחו של בורוז תוכל לנוח על מישכבה.

הצלחת טרזון ופרס־עידוד של תעשיית הקולנוע הבלגית, אימצו את ידיו של פישה לסרט שני, חצוף לא פחות, וסארקאסתי עוד יותר, בכל מה שנוגע למין האנושי. „החוליה החסרה, לפי תורת דארווין, היא אותו שלב בהתפתחות האנושית המפרידה ביו הקוף ובן־האדם," הוא הסביר. ואת החוליה הזאת מספק הסרט, בדמות תינוק ורוד וחמוד, שנולד לשבט שוכני־מערות גס ופרימיטיבי. אביו, ראש השבט, בוחל ביצור החלש והחלק ובועט בו החו־צה. ברונטוזאור ידידותי מאמץ אותו ו־דואג לשלומו, פטרודאקטיל (עוף קדוני ענק) דואג להשכלתו, ובעזרת השניים הוא גדל בהדרגה לצורה של בן־אדם.

במחיצת שבט יצורים מוזר בשם השמו־קים הגדולים, ומין יצורים קפצניים ועליזים תמיד, הוא מגלה את הגלגל. במקום אחר הוא פוגש את היאטי (האדם הקדמון, ש־שמועות על עקבותיו במקומות נדחים, פושטות מזמן לזמן), אשר לפי פישה הם יצורים גדולים, בלונדיים, מדברים במיבטא סקאנדינבי והורגים כלבי־ים קטנים כדי לקחת מהם את פרוותם. והוא מוצא אפילו גזע של נשים חתוליות, שאינן זקוקות ל־שום עזרה כדי להתרבות, כי ילדיהן צומ־חים בתוך כרובים.

כאשר הוא מביא את כל הידע הזה לשבט, זורקים אותו תחילה החוצה, כ־בלתי רצוי, ואחר־כך משתמשים בכל מה שלמדו כדי להרוס את כדור הארץ. אין שום אפשרות לטעות במשל ובני משל.

חזרה לדינוזאורים. כאשר שואלים את פישה מה ההבדל בין סרט זה וחרפת הג'ונגל, הוא עונה בחיוך: „בסרט הקודם, הגיבור לבש עדיין חגורת מותניים. כאן אין הוא לובש מאומה." וביתר רצינות: „הימים הראשונים של ההיסטוריה גירו את דמיוני. כל המיפלצות האדירות האלה ש־לא נותר מהם מאומה מלבד שלדים, כל הגופים המופלאים שבתוכם חיו ונעו, כל זה פיתה אותי לעשות סרט.

„ולכן, בשעה שכל העולם סביבי דהר ל־עבר המדע הבדיוני, העדפתי לחזור כמה מיליוני שנים אחורנית כדי למצוא בסיס לסטירה. בעיני זאת היתה תקופה אלימה, משעשעת, בריאה. טוענים שכל היצורים הפרה־היסטוריים האלה נכחדו מפני שלא היו מוכשרים להיוותר בחיים. ולא כך הוא. האדם הוא שחיסל אותם. ואם בני תקופתנו לא ישגיחו, הם עשויים לחזור עד מהרה, בימינו, לתקופה של הדינוזאורים.

„הסרט המצוייר הוא עבורי הפיתרון ה־יחידי שיש לי כדי לעשות קולנוע. אני חושב על דמויות אנושיות ולא על יצורים, אבל מאחר שאני מדמיין לעצמי כיצד דמויות אלה עוברות חוויות מסובכות ב־יותר, מבחינה קולנועית, עלי להשתמש בהכרח בסרט המצוייר. מה יש? במילחמת הכוכבים היו 40 אחוז של אפקטים מיוח־דים ועבודת אולפן. אז בסרטים שלי יש 100 אחוז."

קוף ענקי מחזיק בטרזון

100 אחוז אפקטים

לעשות כותרות

האיש בעל העדשה הקט־לנית (מוגרבי, תל־אביב, ארצות־הברית) — עוד חזון אפוקליפטי של סוף העולם התרבותי, הפעם מתוצרת ריצ'ארד ברוקס, המנסה לשווא להתמודד עם זיכרונות „דוקטור סטריינג'־לאב", אבל חסר אותה אחידות סיגנונית, אותו הסרקאזם המתוחכם ואותה ראיית עולם כוללת ומגובשת שהיתה לקובריק בסרט שלו.

העדשה הקטלנית במיקרה זה, היא עדשת המצלמה הטלוויזיונית של כתב־כוכב, המדווח על אירועים בכל רחבי העולם. בסרט הוא יוצא לעשות כתבה על מלך של מדינת ערבית כלשהי (אם זה מזכיר לכם במיקצת את פרשת לוב, בזמנו, בבקשה) ותוך כדי סיקור שוטף הוא מגלה מזימות שטניות של קבוצות טרור, של סוחר נשק בינלאומי, של שירות הביון האמריקאי (וכי איך אפשר בלעדיו) ועוד כהנה וכהנה. מובן שלכל העניין יש השלכה ישירה על המימשל בארצות־הברית, מה עוד שהנשיא עובר תקופת משבר, יש לו יריב הרוצה לרשת את מקומו, הוא צריך דעת־קהל מאחוריו, ופירוש הדבר שהוא זקוק לטלוויזיה.

מכאן והלאה, כל מה שברוקס מנסה לעשות, הוא להוכיח לצופיו שהעולם מורכב מנבלים גדולים, מנבלים קטנים, ומשדרן טלוויזיה אחד בעל מצפון. עז רצונו לגעת בכל הנקודות האופנתיות היוצרות כותרות ראשיות בעולם, ולכן הוא מלא רמזים על ווטרגייט ועל שחיתות במימשל, סיפורים על מיסחר בנשק (שמה של ישראל אינו נעדר), ליגלוג על הטלוויזיה המשועבדת לסיקרי ההאזנה היומיים והצגת מירוץ הבחירות בארצות־הברית, כהצגת קירקס המונית.

שון קונרי: בין גיחוך לחומרה

את כל הדברים האלה אפשר לעשות, ובצורה נוקבת יותר, בסידרה של קאריקטורות בודדות. אין צורך לשם כך בסרט שלם. מרוב סאטירות על הטרור הבינלאומי, וסרטים בדיוניים המתייחסים אליו כתופעה חריגה של אנשים מטורפים, נוטים לשכוח מה חמורה הבעיה, והשק־דנות שבה הקולנוע משתדל להציג את הלאומנות הערבית כבדיחה, מראה עד כמה הוא אינו תופס מה שמתרחש בחלק זה של העולם. שורה ארוכה של כוכבים, ובראשם שון קונרי, משתדלים כמיטב יכולתם למצוא את הנימה הנכונה שבין הגיחוך לחומרה, שאותה מחפש גם הסרט עצמו. לשווא.

תדריך

חובה לראות

תל־אביב — פיצקראלדו, ויקטור ויק־טוריה, שיר אשיר בגשם, תהילה, הרומן שלי עם אנני, סערה, חמסין, בדרך למקום אחר.

ירושלים — תהילה.

חיפה — נסיך העיר, תהילה, ממאו עד מוצארט.

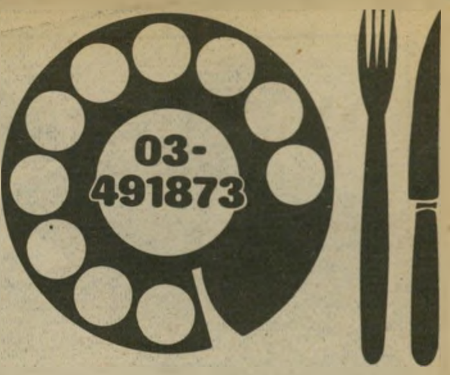

שיחת טלפון של איש רעב...

הלו, "ציינה וילאג'"?
היינו רוצים להזמין ארוחה סינית לזוג הביתה...

על מה אתם ממליצים???
אגרולס למנה ראשונה, כן...
בשר בקר ברוטב צדפות, כן...
אורז מטוגן... בטח... וליצ'י למנה אחרונה...

יופי! תוך כמה זמן זה יגיע?
עשרים דקות...
ואיך אני משלם? אה... 300 שקל בלבד לכל אחד, בצ'ק או בכרטיס אשראי... אגדה!

או-קיי אני מחכה... להתראות!

גזור/י ושמור/י בפנקס הטלפונים שלך!
צלצל/י
ל"ציינה וילאג'"
03-491873
וארוחה סינית
יוצאת אלייך!

סועדון 5
לתרבות חדשה
רח' הס 5, תל־אביב
טל' 297263

יום שני, 14.12.82
הדרוזים — בין הרי א־שוף לבין הגליל
(בעיקבות מלחמת לבנון)
ראיון עם
העתונאי הדרוזי
סלמן נאטור

קבלת מודעות
לכל העיתונים
במחירי המערכת

· שדות ת.ד
ללא תשלום
· מכבדים
כרטיסי אשראי
פרסום אידיאל
אבן גבירול 60
טל: 227117

תן טרמפ לחייל

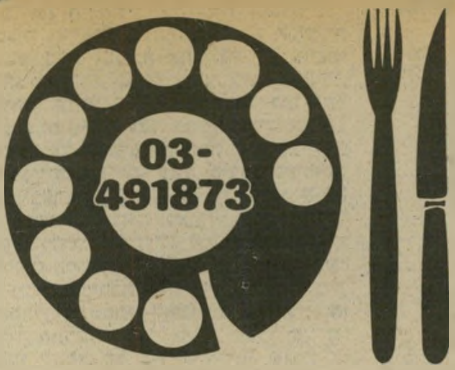

שיחת טלפון של איש שבע...

הלו, "ציינה וילאג'"!
רציתי להודות על הארוחה ששלחתם לנו הביתה...

היה לא רגיל...

הודו בשמי גם לטבח...

נשתמע בשבוע הבא...

להתראות!

גזור/י ושמור/י בפנקס הטלפונים שלך!
צלצל/י
ל"ציינה וילאג'"
03-491873
וארוחה סינית
יוצאת אלייך!

אלברט ד. מטלון ושות' בע"מ מציגים
למבוגרים בלבד

בכורה מחודשת
בקולנוע „תמוז" רמת-אביב
כרטיסים בכל המשרדים ובקופה
ליל ששי
10 — 12 חצות
מוצ"ש וכל השבוע
7.15 — 9.30

העולם הזה

תעריפון המנויים של העולם הזה החל מ־15.11.82

	לשנה בשקל: מחיר העיתון		הוצאות משלוח		מ.ע.מ.		סה"כ	לחצי שנה בשקל
◆ בארץ	1266	+	105	+	206	=	1577	900
דמי המנוי לארצות חוץ בדואר אוויר								
◆ אירופה	1266	+	510	+	266	=	2042	1200
◆ ארה"ב, קנדה, מקסיקו	1266	+	1230	+	374	=	2870	1600
◆ ארגנטינה, קולומביה, ונצואלה, ברזיל, פרו, אוסטרליה, ניו זילנד	1266	+	2160	+	514	=	3940	2200
◆ דרום-אפריקה, טוגו, חבש, קניה	1266	+	1354	+	393	=	3013	1700
◆ פנמה, טאיוון, יפן	1266	+	1691	+	443	=	3400	1850
◆ תאילנד, הונג קונג, סינגפור, קוריאה, יפן, טאיוון	1266	+	1354	+	393	=	3013	1700

מאת מאיר תדמור

הבורסה

„השומר הצעיר" - יציאה לצורך חזרה

מישהו שאל אותי אם רשימת המניות המסומנות של קרנות הנאמנות — מלאה, או אולי יש עוד. כן, יש עוד, אבל מי שלא מסתפק באלה שפורסמו במדור זה בשבוע שעבר, שישאל את היועץ להשקעות בבנק, שם לוקחים עמלות, אני לא.

אני עדיין מחזיק בדעתי שהשוק טוב. וזה אפילו אם יתחילו בשבוע הבא להופיע חמישה עיתונים חדשים וכולם יכתבו את ההיפך. הנה מה שאמר לי אחד החכמים הגדולים, שכל הזמן אומרים שהבורסה תיפול. „הנה," הוא אומר, „תראה." „כן," אני אומר, „אני שומע." „כלב אפשר למכור במיליון לירות? אי־אפשר, גם את אתא ג' אי־אפשר למכור ב־4000, ולכן הבלון הזה יתפוצץ." „אתה טועה," אמרתי לו, „אפשר למכור כלב אחד במיליון לירות ולקנות בתמורה שני חתולים בחצי מיליון לירות כל אחד." „על זה לא חשבתי," אמר בהפתעה.

אני חייב גם וידוי לא ארוך. לא האמנתי שאפשר להכניס חצי מיליארד שקל היצעים בפי־בי והיא לא תרד בנקודה אחת. אבל זה היה לפני כמה שבועות, לפני שזה קרה. אני גם לא האמנתי שביום שחברה מודיעה על הפסדים, למחרת השער שלה עולה, וזה קרה. לא ייתכן — אמר לי מומחה, והוא באמת מומחה — שחברה שיוצאת לבורסה מעריכה את שוויה נניח ב־10 מיליון דולר וכבר לאחר ההנפקה היא שווה 40 מיליון דולר, על פי שער המניות שלה בבורסה; ייתכן, עובדה. זה קרה.

אי־אפשר להתנהג כישראלי בבורסה של תל־אביב, ולקונן עליה למה היא לא מתנהגת כמו הבורסה האמריקאית. נגמר, אין מניות קדושות בבורסה, מריצים את כולן: הקלות, הספקולטיביות, בעלות הסחירות הנמוכה וגם את הכבדות, הנכסיות, בעלות הסחירות הגבוהה. מי שרוצה להשתתף במישחק, שלא יגיד כל יום שהוא משקיע במניות: בקזינו לא משקיעים, אפילו אם בעל־הבית הוא בנק מכובד, שאומר לך כל יום שהוא יודע יותר טוב איך להשקיע, ולכן מצווה לתת לו את הכסף שלך והוא „ישקיע" במקומך. קרנות־הנאמנות עושות אותו דבר, אך בהיקף יותר גדול ולכן, גם, בדרך כלל, יותר אפקטיבי.

כל אלה שמקוננים על הבורסה וחוזים מפולת, שקועים טוב־טוב בבורסה, אחרת לא היו שואלים כל יום, נו, מה אתה אומר? אני אומר שיהיה טוב וגם אם תהיה מפולת — אם תהיה — יהיה עוד יותר. כולם ירוצו לקנות מניות במחירים נמוכים שלושה ימים אחרי.

וחוץ מזה, זה לא יקרה. אין כבר אמצעים אחרים? למשל שחיקה איטית וסלקטיבית, או, במילים אחרות, ירידה איטית בשערים. למה זה, למשל, לא יותר טוב ממפולת? אם כולם ישארו בפנים, לא תהיה מפולת וכרגע יש לכולם סיבות טובות להיות בפנים.

אגב, מישהו אמר שקיבוצי השומר־הצעיר הוציאו את כספם מהבורסה. בסדר, אז מה. מי אתם חושבים תמך בקיבוצים הכושלים של ה„תנועה"? הבורסה, כמובן. עוד מעט, כשיחסר קצת כסף, הם יחזרו. ואם לא, אז מה, חסרים מוסדות שמוכנים להשקיע? תארו לעצמכם שאפילו בנק לאומי קונה „רונית" ולהיפך.

מי שחושב שהעניין עם הכלב הוא בדיחה, טועה. לצורך הוכחה אני מצרף מודעה שהתפרסמה ביום ראשון השבוע ב־אינטרנשיונל הראלד טריביון. מחירו של כלב סיני מגזע שאר־פיי הוא מיליון לירות. בעלת הכלב, הגב' לינדגרן מווירג'יניה בארצות־הברית, מחכה לטלפון 8642־987(703). הבדל הזמנים בין ישראל לווירג'יניה הוא שבע שעות: כשאצלנו גומרים את העבודה, שם רק מתחילים.

פירסום למובטלים מפורסמים

זה התחיל בארצות־הברית, עבר לאנגליה, ליתר מדינות אירופה והגיע זה עתה לישראל. העיסוק החדש: יחסי ציבור למובטלים מפורסמים.

מנכ"ל סיים את תפקידו, יושב־ראש סולק ממישרתו, סמנכ"ל בכיר סתם עזב כדי לקבל פיצויים שמנים, ולפעמים גם קצין בכיר שלא מצליח להסתדר בג'וב אזרחי — כל אלה הם מועמדים פוטנציאליים לעיסוק חדש. אלה פונים בדרך־כלל לחברות העוסקות בענייני כוח־אדם ותעסוקה, המחפשות להם ג'וב מתאים. אבל, מתברר, הג'ובים מעטים והקופצים רבים. מה עושים? יחסי־ציבור למובטלים המפורסמים. וזה עוזר. ועוד איך.

מסביר לי צבי וילדר, איש יחסי־ציבור המתמחה בשטח: קודם כל צריך לדאוג שהוא יהיה בשוק (הוא הכוונה למובטל). אחר כך מחברים סיפורי „צבע" הקשורים בעברו, במיקצועו ובכל מה שמסביב. בקיצור, מכניסים אותו לשוק. המחיר? בין 500 ו־1000 דולר למובטל. אגב, אין כל קשר אם הצליחו לסדר לו משרה הולמת או לא.

וידיאו תלת מימדי

מי שמשתעמם בשעה שהוא מאזין למוסיקת פופ בווקמן, ימצא אולי עניין בפטנט חדש של סוני, שיגיע בוודאי עוד מעט לישראל. המכשיר החדש מורכב מרדיו אי־אמ. ואפ־אמ סטראופוני, ווקמן ו־

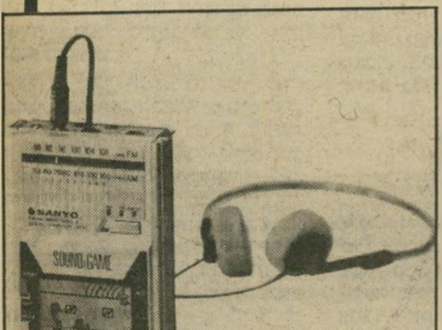

העיקר — צג למישחקי וידיאו עם שני כפתורי הפעלה. בין מישחקי הווידיאו כדורסל אלקטרוני, מלווה מוסיקה תואמת, הנשמעת כאילו הכדור באמת נכנס לסל. כשמופעל הרדיו, רק הרדיו, משמש מגרש הכדורסל שעון דיגיטלי. המחיר: 50 דולר.

סוני גם עומדת להוציא לשוק טלוויזית של כיס. גם כאן יהיה המחיר המשוער 50 דולר.

והחידוש הבאמת אחרון, הוא דווקא של חברה אמריקאית מלוס־אנג'לס, המייצרת מישחקי וידיאו תלת־מימדיים, בשיתוף עם חברה יפאנית. המשחק הראשון שיצא לשוק הוא קרבות אוויר וים על מסך תלת־מימדי. כל משתתף צריך להרכיב משקפת דמוית פריסקופ. כן, המחיר מפולפל: 3800 דולר. אני מציע לחכות לדור השלישי, כשהמחיר ירד ל־200 דולר.

בת 75 יותר יקרה

במה כדאי להשקיע? אפשר לקנות רולס רויס. קחו למשל רולס רויס דגם 1983, המכונה „רוח הכסף." המחיר להיום, בלי מיסים: 28 מיליון לירות. וזהו הזול ביותר. עכשיו נראה מה יקרה לו בעוד 75 שנה.

משמאל עומד רולס רויס של 1909, שנודע בכינויו „שד הכסף." אז, כשיצא אל הכביש, מחירו היה חצי מיליון לירות. היום מחירו כפול מהרולס החדש: 55 מיליון לירות, לאחר פוליש ווקס.

כדאי להיות באוברדראפט

אני חייב לומר כמה מילים טובות לטובת האוצר, וגם כמה לגנותו. קודם כל, הסיפור של היטל שלום־הגליל הוכיח את עצמו. הנה, למשל, בנובמבר נכנסו לקופת האוצר 1100 מיליוני שקלים רק מהיטל זה. אף אחד כבר לא מתרגש, כבר שכחו איך זה התחיל. אותו דבר יקרה למס על ההנפקות חדשות. האוצר את חלקו יקבל, אומנם פחות ממה שסברו תחילה. מי שבעיקר יהנה מהעניין הם המזמינים הגדולים על חשבון האוברדראפט בבנק. הם יפקידו רק 20% מההזמנה, וגם זה רק ליום אחד. אם תעשו טוב את החשבון, זה הרבה פחות מאשר להפקיד את כל סכום ההזמנה לשלושה ארבעה ימים, אפילו בלי לשלם מס של 2% על ההפרש בין ההקצאה להזמנה.

מי שנדפק בסיפור הזה, הם המזמינים מכספם. עד עכשיו לא שילמו כלום, מעכשיו ישלמו שני אחוזים כקנס על שהם משתמשים בכספם, במקום בכסף של הבנק: וזה לגנותו של מי שהציע את העניין.

הרמטכ"ל נפל בפח

(המשך מעמוד 6)
מות צה"ל ממלאת תפקיד נכבד בביצוע המשימה מוסרית וקדושה זו.

לצורך משימה קדושה ואדירה זו, הפיתרון הסופי של העם הער־בי הפלסטיני, שיחרור המולדת מ־זרים ויצירת מרחב־מחיה יהודי, יש צורך במשאבים עצומים, ואין לדחות כל תרומה שהיא.

מקווה אני, אם ירצה השם, ש־נזכה לראות בחיסולם והשמדתם המלאה של כל אויבינו, בעהי"ת ובהקמת מלכות ישראל השלישית, בכ"א, ולביאת המשיח, אכי"ד."

מיכתב רשמי מליב"י, מה־15 בספטמבר, החתום בידי סגן־אלוף בכר, מעיד שמישהו במישרדי ליב"י התרשם עמוקות מתעלוליו של לוי: „אנו מודים לך על רצונך העז לתרום לביטחון ישר־אל (ליב"י). מי יתן וירבו כמותך בארצנו! ישר כוח."

מעודד מתשובה זו שיגר לוי ב־9 באוקטובר מיכתבים זהים ל־ראש־הממשלה, לשר־הביטחון ול־רמטכ"ל.

הנני להודיעכם בזאת על תרו־מתי הנכבדה לקרן לביטחון ישר־אל ולהתעצמות צה"ל שתועבר ל־ליב"י מהמוסד לביטוח לאומי. הנ־ני תורם לליב"י את כל הסכומים שאני זכאי להם מהמוסד לביטוח לאומי, והם קיצבת־נכות מלאה וגימלת־ניידות לרכב, למשך שנה או יותר.

לצורך יצירת מרחב־מחיה יהו־די והקמת מלכות ישראל השלי־שית, יש צורך לבצע את הפית־רון הסופי של העם הערבי הפ־לסטיני. ביצוע הפיתרון הסופי ה־פלסטיני יעלה סכומים אדירים, מ־חנות ריכוז, תאי־גזים, טרנספורט ועוד.

על הקרן לביטחון ישראל ול־התעצמות צה"ל לגייס כספים אלה.

לשם כך הנני תורם לליב"י את קיצבת־הנכות וגמלת־הניידות שאני מקבל מהביטוח הלאומי, ו־זאת חרף בקשתו של סגן־אלוף יהודה בכר, שאממש רק מחצית התרומה.

דוד בן־גוריון, זכר צדיק וק־דוש לברכה, ראש־ממשלת ישראל הראשון, אמר: „לא חשוב מה אומרים הגויים. חשוב מה עושים היהודים!"

לעם היהודי, שהוא בחיר הע־מים, עם סגולה, הטוב שבעמים והטהור שבגזעים, יש הזכות המ־לאה להשמיד ולחסל סופית את אויביו, ובמיוחד את העם הערבי הפלסטיני, כדי ליצור מרחב־מחיה יהודי ולהקמת מלכות ישראל ה־שלישית, על־פי ההבטחה האלו־קית, ולפי הדגם המוסרי של יהושע בן נון.

עם ישראל, שהוא עם מוסרי רודף שלום וצדק מאין כמוהו, והומניסט השומר בקפידה על טוהר הנשק, יממן ברצון רב מיבצע זה לפיתרון סופי של הפלסטינים וי־צירת מרחב־מחיה יהודי.

על כן אין להסתפק עוד ביריות באוויר, ובמבצעים עלובים כמו דיר־יאסין, כפר־קאסם, קיביה, תל אל־זעתר, צברה ושאתילא. המת־חיל במצווה — אומרים לו גמור!

מקווה אני, אם ירצה השם, שנז־כה בקרוב לברך על המוגמר, בעהי"ת, ויבוא משיח צדקנו בב"א, ותוקם מלכות ישראל ה־שלישית. אמן.

על מיכתב מדהים זה קיבל לוי תשובה מרפול, הנושאת את ה־תאריך 2 בנובמבר.

העולם הזה פנה לדובר צה"ל וביקש לדעת אם הרמטכ"ל עונה באופן אישי במיכתבים בכתב־ידו לתורמים לליב"י, אם הוא כתב מיכתב כזה ללוי ואם הוא קרא את תוכן המיכתב.

תשובת דובר־צה"ל לשאלה — „1 — הרמטכ"ל עונה בכתב לכל אחד; 2 — ואכן נשלח מיכתב ב־2 בנובמבר; 3 — הרמטכ"ל לא הת־ייחס לדברים הכתובים במיכתב, אלא הודה לתורם על התרומה ל־ליב"י בלבד."

בן ציון ציטרין

יורם לנדסברגר בכלא ההולנדי – תנאים פיסיים טובים, לחץ נפשי ורדיפה פסיכולוגית

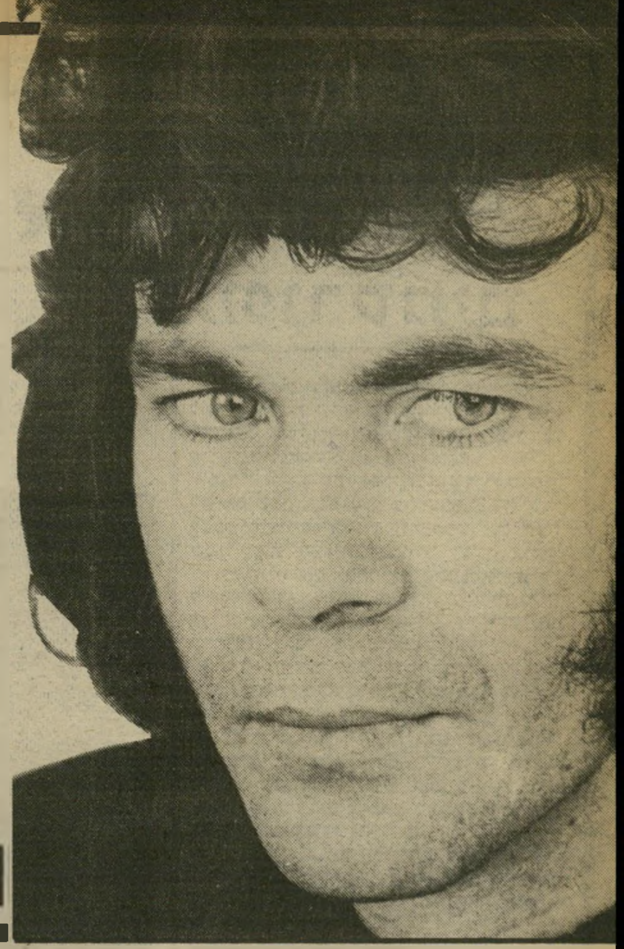

"רודפים אותי בכלא!"

מנעוריו **עשה** יורם לנדס־ברגר כותרות בעיתונות. עוד קסין התפרסם במעלליו הפליליים במישפטיו הרבים. שנים רבות אחר־כך עדיין זכה כל מישפט שלו כותרות. הוא נרדף על־ידי מיש־רת ישראל כי חשדה בו בכל עבי־ה מתוחכמת שהתבצעה באזור תל־ביב. ולכן, אחרי סידרה ארוכה של מישפטים ומאסרים, החליט ב־שנת 1975 למצוא את מזלו בארץ חרת. בעזרת סניגורו, עורך־הדין שה רום, עזב יורם את ישראל ו־יגר לאנגליה. שם התפרנס היטב אירת בביתו ברוחב־לב כל ידיד בא מישראל.

אך גם מארצות הניכר חוזר לנד־סברגר לכותרות הצהרונים בישראל. פני כחודש פורסמה כתבה שתיא־ה אותו כנרדף על־ידי שילטונות ולנד, סיפרה על מצוקתו בכלא־ההולנדי, ובכתת על מר גורלו.

כתבה נוספת, שפורסמה בשבוע עבר, ידעה לספר כי עורך־הדין ום כבר נסע להולנד ונפגש שם עם ורם ושילטונות הכלא כדי להיטיב ת תנאי מאסרו, וכי יש כוונה ל־חזירו לישראל, כדי שיסיים את יכסת מאסרו בארץ.

בפגישה עם עורך־הדין רום ה־בוע התבררו להעולם הזה הפר־טים הבאים. העבירה שבגללה נש־ט יורם בהולנד היא עבירה של וד מזויין. בשנת 1976 נשדדה נות תכשיטים במרכז אמסטרדאם. שלל היה עצום. נשדדו תכשיטי־הב בערך של יותר מ־8 מיליון קל. באותו שוד נורה שוטר בכת־, ומישטרת הולנד לא הירפתה חקירת המיקרה עד שהגיעה ל־ירם. באותה תקופה התגורר יורם אנגליה, ונהג לבקר לעיתים ב־ולנד. בבית־קפה קטן במרחק של לושה רחובות ממקום השוד, נמצא רנק, ובו רשיון נהיגה בינלאומי ל שמו של יורם ותמונתו. בעלת ית־הקפה זיהתה את יורם כאדם שם „חוזה," שנהג לבקר לעיתים רובות בבית־הקפה שלה, ואשר יה שם גם בבוקר השוד.

מאחר שקו־ההגנה של יורם היה כחשה מוחלטת של הכל, ואליבי, פיו היה באותו יום באנגליה, הש־תכנעה מישטרת־הולנד כי הוא אחד השודדים. מאחר שאיש מלבדו לא נתפס, ביקשה הולנד משילטונות אנגליה את הסגרתו. ההליכים לקחו זמן רב, ובשנת 1979 הוסגר יורם להולנד.

למרות שיוצג על־ידי שני סני־גורים הולנדיים, הורשע יורם על סמך עדותה של בעלת בית־הקפה ונדון לשלוש שנות מאסר. התבי־עה עצמה ביקשה במישפט עונש־מאסר של חצי שנה בלבד. יורם עירער על חומרת העונש, ובפרוצ־דורה בלתי־מובנת בישראל, הוחמר עונשו והוא נדון לשמונה שנות מאסר. בישראל אין אפשרות כזו קיימת כלל.

על סף שיגעון

מאז **יושב** יורם במאסר, בתא מבודד, וטוען כי הוא חף מ־פשע. הוא אינו מורשה לצאת אלא לשעה אחת ביום, לחצר קטנה ו־עזובה, שם הוא מטייל יחידי. את יתר שעות היממה הוא מבלה ב־תאו הסגור. ולמרות שהתנאים הפי־סיים של המאסר אינם גרועים כלל, הרי שהבדידות וההטרדות המתמי־דות הביאו אותו לסף השיגעון.

מאחר שנותרו לו עוד כעשרים חודשי מאסר, והוא חשש שלא יו־כל לעבור אותם בשלום בתנאים אלה, פנה לחברים בישראל. הם הפעילו את עורך־הדין רום במטרה להשפיע על שילטונות הולנד. ב־שבוע שעבר היה רום בהולנד, נפגש עם לנדסברגר ועם הנהלת בית־הסוהר. כמו כן נערכה פגישה עם פקידים רמי־דרג במישרד־המישפ־טים בהולנד.

יחד עם עורכי־הדין ההולנדיים בדק רום את התקדימים, והתברר לו כי מעולם לא נדון שם אדם על שוד למאסר כה ממושך. העונש הממוצע הוא כארבע שנות מאסר לכן הציע עורך־הדין הישראלי כי מלכת־הולנד תחון את לנדסברגר, ותקצר את עונשו. אחר־כך יגורש מהולנד ולא ישוב לשם יותר.

ההולנדים ניאותו לדון בבקשה זו בתנאי שלנדסברגר יתנהג יפה מ־אוד בחודשים הקרובים. כאשר נל־חצו על־ידי עורך־הדין הישראלי לסיבת מאסרו המבודד של יורם, ה־סבירו שיש בידם מידע על נסיון ל־הבריח את יורם מהכלא על־ידי פריי־צה נועזת של חבריו מבחוץ.

ההצעה השנייה, שהעלה עורך־הדין, היתה כי למרות שאין אמנה כזו בין ישראל והולנד, יישלח יורם, לפנים משורת הדין לישראל, ויסיים את ריצוי עונשו בבית־כלא ישראלי. אנשי מישרד־המישפטים בהולנד עומדים לדון בזמן הקרוב בהצעות האלה וימסרו תשובה. בינ־תיים מטפל בעניין גם קונסול ישר־ראל בהולנד, יגאל צרפתי, הנמצא בקשר מתמיד עם יורם.

במיכתב פרטי מסביר יורם עצמו להעולם הזה את מצבו.

להלן מכתבו של יורם לנ־דסברגר.

„מה שתואר בעיתונות בישראל אינו מדויק. רק לפני שעה שלחתי מיכתב לעיתונאי מידיעות אחרו־נות, והסברתי לו בדיוק מה הולך

פרקליט רום
להחזיר ארצה!

פה איתי. וזה למרות שאיני נוהג להגיב על כתבות בעיתונים. אתם למעשה העיתון היחידי שאיתו אני מחליף מיכתבים מדי פעם. אבל הפעם כתבתי לו, כי ממכתבו אפשר להתרשם שאני מחזיק בידי האחת חבל תליה ובשניה כותב צוואה. כל מה שכתבתי לידידי בישראל כאשר הייתי בצינוק, היה שההולנדים מנ־סים בכל מיני דרכים פסולות להו־ציא אותי מדעתי. ואם הברירה ש־תהיה בפני היא להשתגע או למות, אז אני מעדיף למות. אבל בין זה ובין התאבדות המרחק רב עדיין.

בקיצור, ההולנדים יצאו לי מ־האף. יש פה מישטר ביורוקרטי ול־שום גוף אין פיקוח על שום גוף. גם כאשר היו לי תנאים טובים הייתי נעול רוב הזמן בחדר. גם עכשיו יש לי טלוויזיה ציבעונית ו־רדיו־טייפ עם קסטות, ומה לא? דגי־זהב באקווריום, ציפור כנרית שעושה לי השכמה מדי בוקר. אני גם מוציא אותה איתי לחצר לשעה של טיול כל יום. אני משחרר או־תה והיא תמיד חוזרת ומתיישבת לי על הכתף. ממש מאוהבים. אבל מלבד אותה שעת טיול בחצר, ה־דלת ננעלת עלי במשך 23 שעות היממה. וזה מה שמרגיז פה, כי אין אסיר בהולנד שעשו לו דבר כזה במשך תקופה כה ארוכה כפי שהם עושים לי.

למעשה אני אסיר שפוט, ומ־קומי בבית־הסוהר עם כולם, ולא פה. אך לצערי, מאז מעצרי כף רגלי עדיין לא דרכה בכלא של שפוטים. בשבוע שעבר הופעתי פה לפני ועדת־העירעורים הגבוהה של הכלא, עם שני עורכי־דין מקומיים, והאשמתי אותם באנטי־שמיות. אמרתי להם שזה לא מתקבל על הדעת שאני מוחזק שנים בבידוד ומופרד מכל יתר האסירים, רק

(המשך בעמוד 72)

המרגל שברח משתי נשים

הוא עזב את אשתו וחי עם אהובתו - וכדי לברוח משתיהן הוא ניסה לחזור לעיר מולדתו עדן - בדרך הסתבך עם המודיעין הסורי

אם יורשע יצחק שור באשמת ריגול ויוכנס לכלא לכמה שנים, יהיה זה פיתרון נוח עבורו, מכיוון שהגבר מתולתל־השיער ובעל הפנים הבכייניות הצליח לסבך את חייו הפרטיים עוד יותר מאשר סיבך את עצמו בפלילים.

יצחק הוא יליד עדן, בן 40. מזה 18 שנה הוא בעלה של אשה צנומה ונמוכה בשם אילנה, ולהם שלושה ילדים. האשה והילדים מתגוררים מול הוריו הקשישים. הורי יצחק קשורים מאוד לאשה, שהיא להם יותר מבת.

האשה השנייה בחייו של שור היא אסתר לוי* גרושה נאה, המבוגרת ממנו בארבע שנים. השניים הכירו במועדון לפני ארבע שנים, ומאז פרחה אהבתם. יצחק עזב את אשתו וילדיו ועבר להתגורר עם אסתר וילדיה. השניים היו זוג לכל דבר, ורק בגלל אשתו של יצחק לא יכלו להינשא.

אולם, גם החיים הכפולים האלה לא הספיקו לגבר חסר־המנוחה. הוא היה נעלם לימים שלמים, ולפעמים לשבועות, מביתה של אסתר. לדברי אשתו, אילנה, היה מופיע אז בביתה, מתגורר עימה ומפרנס אותה. האשה החוקית סיפרה כי בתקופות אלה, כאשר בעלה היה איתה בבית, היתה אסתר מחפשת אחריו ומטרידה אותה. אבל אסתר טוענת, כי היתה זו דווקא האשה החוקית שמיררה את חייה ורדפה אותה. כל אחת מהשתיים מספרת כי פנתה למישטרה והתלוננה על הטרדות של צרתה.

מי עורך־דין?

שתי הנשים הן טיפוסים שרנים מאוד אשה מרעותה, וקשה להבין את הגבר הנמשך אל שתיהן והנקרע ביניהן.

אשתו היא אשה למודת־סבל, שקטה ונחבאת אל הכלים. היא מדברת בקול נמוך ומוכנה לסלוח לבעלה על כל בגידותיו ומעשיו. היא באה למישפט כשהיא תומכת בזרועו של אביו הקשיש.

כאשר מצא יצחק את עצמו מסובך עם המודיעין הסורי, אש״ף ומדינת־ישראל, טילפן לבית הוריו וביקש עזרה מאשתו. הוא סיפר לה כי הוא ברומא, וזקוק לכרטיס־טיסה לישראל. כאשר שמע כי לאשתו אין כסף כדי לקנות לו כרטיס כזה, אמר שיפנה לקונסוליה הישראלית ברומא.

אסתר היא היפוכה הגמור של אילנה. היא אשה גדולה ומלאת־חיים. היא מרבה לחייך ולצחוק. היא נקשרה מאוד ליצחק. כאשר היה נעלם מביתה לשבועות, חשבה שמכיוון שהוא צעיר ממנה, יצא „להתפרפר,״ אך הבינה לרוחו וחיכתה לו.

כאשר הובא השבוע הנאשם בריגול לבית־המישפט, קם על רגליו עורך־הדין, אליהו בן־הרואה, והתחיל להגן עליו. אולם מייד אחריו קם על רגליו עורך־דין נוסף, חבוש־כיפה, והציג את עצמו לפני בית־המישפט כעורך־דין שימשון מירנברג. הוא אמר, כי גם הוא נשכר כדי להגן על שור, וביקש מבית־המישפט לקבוע מי מייצג את הנאשם.

השופט אורי שטרוזמן נדהם מהמעמד המוזר. הוא פנה אל הנאשם ושאל אותו: „מי עורך־הדין שלך?״

שור הציץ רגע לספסל עורכי־הדין, אחר־כך עשה תנועת־הכללה בידו ואמר: „שניהם!״

רק אחרי המישפט התברר כי אסתר, האהובה, דאגה להשיג את שירותיו של עורך־הדין בן־הרואה, ואילנה, אשתו של שור, שלא ידעה על כך, הזמינה את עורך־הדין מירנברג כדי שיגן על הבעל הבוגדני.

בבית־המשפט נפגשו שני סניגורים - אחד שנשלח על־ידי ... מטעם האהובה

כאשר הוכנס שור לאולם בית־המישפט, מוקף בשוטרים, ובצלמי־עיתונות, אמר מישהו: „הוא לא נראה כמו מרגל. למרגל יש פנים חכמים!״ ואמנם כאשר ביקש שור רשות דיבור וסיפר לשופט את סיפורו בהרחבה, ניכר היה כי לא קורץ מהחומר של מרגלים בינלאומים, שעליהם מסופר בסיפרי הריגול.

לברוח רחוק

שור הוא יצור המעורר רחמים. פניו הבלתי־מגולחים נרתעו בפחד ממצלמות־העיתונות, עיניו שוטטו בעצבנות וחיפשו באולם את אשתו ואהובתו. בגדיו היו מרופטים ושערו פרוע. כאשר ראה את העיתונאים באולם, מיהר לבקש מהם שיכתבו את סיפורו ויבואו לבקרו בבית־המעצר. הוא הצהיר כי אינו יודע קרוא וכתוב, ולבקשת אחד העיתונאים חתם את שמו על פיסת־נייר. „אלה המילים היחידות שאני יודע לכתוב.״ אמר.

לדבריו, נסע לתורכיה כדי לנסות לחזור לעדן מולדתו. יתכן שהסיבוך שאליו נקלעו חייו, בין שתי הנשים, הביא אותו למשבר. הוא רצה להימלט מהכל, והדרך היחידה שעלתה בדעתו, היתה לברוח הרחק מישראל, כל־כך רחוק שאף אחת מהשתיים לא תוכל למצוא אותו. אולם בדרכו לשגרירות הסעודית התברר לו שהיא סגורה, והוא מצא את עצמו בשגרירות הסורית.

הוא מסר עד היום כמה גירסאות על הדרך שבה הגיע לסוריה, בסופו של דבר. אבל הגירסה הסופית שהועלתה על־ידי הסניגור בבית־המישפט היתה כזו: מחמת להיסותו לטיפה המרה הגיע שור לבית־מרזח, ושתה כמה כוסיות־ויסקי. כאשר דיבר אליו מישהו, הסביר שור שהוא מדבר רק עברית וערבית. אז קם, לדבריו, גברתן מאחת פינות המיסבאה, ואמר כי גם הוא דובר ערבית. וכך התגלגל לשגרירות הסורית, בלי ידיעתו, ובמירמה.

בילוי בסוריה

שור בילה בסוריה כאורחם של שירותי־המודיעין שלה. מכיוון ששור שירת זמן קצר במלחמת־לבנון, היה למודיעין הסורי על מה לדובבו. לדברי התובע, לודוויג פלס, השתדלו הסורים להניעים את זמנו שם, והוא הרגיש כל־כך טוב שהיה מוכן להופיע בטלוויזיה ולספר שם על הפער העדתי בישראל ועל סיבלם של בני־עדות המיזרח. אך היו אלה הסורים דווקא שמנעו זאת ממנו. היו להם תוכניות אחרות לגביו, והם חשבו כי הופעה כזאת בטלוויזיה תשרוף אותו כסוכן.

טלפונים מרומא

השלב הבא היה העברתו של שור לאיטליה, כדי שיקשור שם קשר עם אנשי אש״ף ויעמוד לשירותם. היה עליו להתקשר לאדם מסויים בשגרירות הסורית באיטליה, וזה אמור היה למסור לו את כתובות האירגונים הקשורים בסוריה.

אולם כאן הרגיש, כנראה, שור כי הסתבך הרבה מעל לכוונתו הראשונית. הוא כלל לא פנה לשגרירות הסורית, וניסה לחזור לישראל במהירות האפשרית. אז טילפן לאשתו, כדי לבקש כרטיס־טיסה לישראל, מכיוון שכרטיסו המקורי היה מאיסטנבול לישראל, והיה עליו להוסיף כסף.

מדברי אהובתו, אסתר, מסתבר, כי שור התקשר לא רק אל אשתו. מכל תחנה בדרכו היה מתקשר גם עם אסתר, אך היא לא האמינה כלל שהוא נמצא בחוץ־לארץ. היא חשבה כי יצא לאחת מהתפרפרויותיו הרגילות, והוא מספר לה סיפורי־בדים. היא הופתעה מאוד כאשר התברר לה שהוא נעצר מייד ברדתו בנמל־התעופה, וכי הוא נאשם בעבירה כה חמורה.

„תנו להגן עליו!״

כאשר נשאלה אשתו על־ידי העולם הזה אם הוא היה תמיד שתיין, אמרה במרירות כי כאשר חי אתה, לא היה שותה כלל. „אולי בירה אחת,״ הוסיפה. היא שלחה מבטים רצחניים לעבר אסתר ואמרה: „זה הכל בגללה. היא קילקלה אותו. היא לימדה אותו לשתות. את הכל הוא עשה בגללה!״

כאשר יצאו שני הסניגורים מאולם בית־המישפט, אחרי ששור נעצר על־ידי השופט עד תום ההליכים המישפטיים בעניינו, מיהרה אליהם אילנה. היא באה בטרוניה לעורך־הדין בן־הרואה והחלה מספרת סיפורים שונים על אסתר, ומאשימה אותה במצבה. שני עורכי־הדין עמדו נבוכים מול מתקפה זו וניסו להסביר לאשה כי בעלה עומד כרגע לפני סכנת־מאסר ממשית וקרובה. „קודם כל נוציא אותו מהסכנה של 20 שנות־מאסר, ואחר כך תריבו עליו.״ אמר עורך־הדין לאשה, „כאשר הוא ייצא לא איכפת לי אם תחתכו אותו לשניים ותתחלקו בו, אבל עד אז תנו לנו להגן עליו כמו שצריך.״

חשוד שור (מימין) ובלש
אורח המודיעין הסורי

* שם בדוי, כדי להגן על מישפחתה.

הוא ירוץ

(המשך מעמוד 7)
שנתיים התחוור לה ולבעלה שהגידול הסרטני התפשט בגופה. ב־1980 גילתה אופירה באקראי בשדה גידול ממאיר.

אופירה עמדה על כך שהרופאים לא יבצעו בגופה כריתה, אלא טיפול כימו־תראפי. במשך שישה חודשים היא עברה סידרה של טיפולים מכאיבים. היתה זו תקופה קשה ביותר לכל מישפחת נבון, כשהבעל האוהב מלווה מקרוב את הסי־פול באשה. תוך כדי הטיפול האינטנסיבי לא נטשה אופירה את תפקידיה הציבוריים. בין ביקור וביקור בבית־החולים, היא אירחה מוזמנים בביתה, ויצאה לפגישות ולכנסים בנושאים שבהם עסקה.

כתוצאה מטיפולים קשים אלה נאלצה אופירה ליטול גלולות־שינה כדי להירדם, שערה החל נושר, אך היא המשיכה בעק־שנות יוצאת־דופן לקיים אורח־חיים רגיל.

כאשר התברר שהיא התגברה על המ־חלה, ושערה צמח מחדש, היה ברור ש־עוד שלב קשה בחייהם של בני־הזוג הגיע לסיומו.

כיום היא נמצאת במישטר בדיקות קפ־דני. שנת 1985 תהיה התאריך הקריטי לגביה. רק אז יתברר סופית אם הסרטן הוצא לחלוטין מגופה, או שהוא מצא אחיזה בחלק אחר בגוף.

עתה עוברת על בני־הזוג תקופה קשה לא פחות. הם ייאלצו להחליט אם לפרוש לחיי־מישפחה שקטים או להמשיך ולהיות במרכז העניינים.

המעיין בביוגראפיה של השניים יכול להגיח שיצחק ואופירה נבון לא יתחמ־קו מהאחריות הציבורית המוטלת עלי־הם.

תולדות חייו של נבון רצופים פעילות ציבורית. הוא בן למישפחה הנמצאת בי־רושלים מאז 1723. אביו היה ממוצא תורכי ואימו ממארוקו. גם אביו, יוסף, שילב עבודת חינוך וכתיבה עם שליחות ציבורית.

בגיל 10 הצטרף נבון למחנות העולים ובגיל 12 פרש מהם, כדי להצטרף לבי־ת״ר. כעבור שלוש שנים, כשהיה בן 15, הוא הצטרף לאצ״ל, פרט כמעט עלום בחייו, שנודע ברבים רק סמוך לבחירתו כנשיא (העולם הזה 2118). בגיל 18, אח־רי שהבחין ביחס תנועת־הפועלים לער־בים, הוא הצטרף להגנה.

כשהיה בן 25 הוא גוייס למטה ההגנה, ומונה כראש המחלקה הערבית.

כאשר חיפש שר־החוץ, משה שרת, מז־כיר אישי, המליצה לפניו בתו, יעל, על המורה שלה, יצחק נבון. הוא התוודע כעבור זמן לראש־הממשלה, דויד בן־גוריון, כאשר זה חיפש מורה לספרדית. הסיבה שהיום כמעט לא תיאמן: בן־גוריון רצה לקרוא במקור מחקר על הפי־לוסופית של ברוך שפינוזה.

ב־1952 הוא מונה כמזכירו האישי של בן־גוריון, תפקיד אותו מילא עד לפרישת בן־גוריון כעבור 11 שנה, ב־1963.

כעבור שנתיים הוא הצטרף לבן־גוריון, שהקים את רפ״י. כאשר זו התפלגה, הוא חזר למפא״י. בכנסת הוא היה ח״כ פעלתן, ואת תפקידו כיושב־ראש ועדת־החוץ־וה־ביטחון של הכנסת מילא ברצינות רבה.

לצד נבון, בן היישוב הישן, הספרדי־מסורתי, נצבת ב־20 השנים האחרונות אשה יפה ורגישה, שהקדישה את חייה לסיפול בזולת. אופירה, בת להורים ציו־נים מרוסיה, חניכת התנועה המאוחדת בתל־אביב, בוגרת בית־הספר למורות על־שם לווינסקי, כתבת צבאית בבמחנה נח״ל, שחקנית בתיאטרוני־ילדים ופסנתרנית מוכשרת, אף זכתה בשל יופיה בתואר צברית 1956 — תחרות שאירגן העולם הזה. היפהפיה בעלת הצמה הארוכה יצגה את דמות הישראלי החדש, שכבשה את לב־הצופים בפסטיבל בנות־העמים בצר־פת, לשם נשלחה אחרי זכייתה.

אופירה למדה פילוסופיה וחינוך. בארצות־הברית היא השלימה תואר מאסטר בפסיכולוגיה וחינוך מבוגרים, ואחר־כך השתלמה באוניברסיטת קולומביה בפסי־כולוגיה של שיקום. כשחזרה לארץ עבדה באיל״ן, ובמאח״א, בטיפול בילדים משו־תקים וחרשים אלמים.

במשך שנים חייו בני־הזוג לאור הזר־קורים. עתה הם עומדים לפני הכרעה הקשה בחייהם: לפרוש או להמשיך ביתר שאת, לתפקיד שכאילו נתפר עבור נבון?

ארבעה מיליון ישראלים, כמו מיליונים ברחבי־תבל, עוקבים בדריכות אחרי ה־נשיא. לגבי רבים מהם הוא התיקווה ה־אחרונה.

בן־ציון ציטרין

התפוח לא נפל רחוק מהשופט

האם נשתל הנשק?

מה הקשר בין תפוח, שופט כדורגל, כלי־נשק, שריפת מכוניות ומעצרים? בכרם־התימנים שבתל־אביב נמצא הקשר. בעקבות מישחק כדורגל שהופסק בגין זרי־קת תפוח על שופט, הפסידה קבוצת שימ־שון תל־אביב מהליגה הלאומית שתי נקו־דות יקרות. מייד אחר־כך החלה התפרעות בשכונה המוכרת כמרכז של מיסעדות מיז־רחיות עממיות. בהודעה דרמאתית, בשבת בצהריים, דיווח מפקד מישטרת תל־אביב, אברהם תורגמן, על תפיסת נשק במישרדי האגודה, בספורטק שליד נחל הירקון, ועל ועל מעצרם של מנהל הקבוצה, אפסנאים ואוהדים.

תקדים התפוח

מעצרו של פינחס צבי, מנהל ה־קבוצה, הותיר את שחקני שימשון ו־אוהדיה המומים. עורך דינו של צבי, אריה שרעבי, עומד להוכיח בבית־המישפט ש־הפעם טפלה המישטרה האשמות־שווא על הקבוצה וראשיה.

גירסתו של שרעבי, המסתמכת על ע־דויות ממקור ראשון בשכונה, אומרת: „הנשק וכל מה שנמצא הושם בצורה גלויה על־ידי מאן־דהוא. מדורשי רעתה של קבו־צת שימשון. תכלית המעשה נועדה לפגוע בקבוצה ובשמה הטוב, במוראל שחקניה.״

את הטענה הזאת מבסס שרעבי על כמה עובדות: „כלי הנשק והרימונים נמצאו על־ידי מישטרת ישראל כשהם גלויים לעין־כל. כלומר: כל מי שנכנס למישרדים יכול היה בנקל להבחין מייד בהמצאם שם.

אין מחלוקת, ואיש־המישטרה אישר זאת בעדותו בבית־המישפט, שלמישרדים ולכל החדרים של האגודה יש גישה חופשית לכל אדםד.

שרעבי טוען עוד כי כלי־הנשק הונחו רק ביום השישי בערב. מכיוון שאם לא כך, הרי כל מי שהיה נכנס למקום לפני כן היה מבחין מייד בנשק האסור ומזעיק את המישטרה.

„לא יתכן,״ מוסיף שרעבי, „שהמישטרה, שהיתה בעיקבות הקבוצה בגלל הצתות ה־מכוניות, לא ידעה מקודם על הנשק הנמצא במישרדים, אם אכן היה שם לפני יום השישי בערב.״

בדקה כימית שעבר מנהל הקבוצה ובדי־קת סימני החזקת נשק היתה שלילית.

ביום השישי בלילה נערך חיפוש בנו־כחותו של מנהל־הקבוצה, פינחס צבי, ב־מישרדי הקבוצה, ולא נמצא דבר. בגמר החיפוש נסעו כולם, יחד עם צבי, למיש־סרת דיזנגוף והמתינו שם. על־פי גירסתו של צבי, הוא שמע את השוטרים שהש־תתפו בחיפוש מדווחים למפקדיהם כי לא מצאו דבר, ואלה ביקשו מהם לחפש ש־נית.

בחיפוש השני לא הוכנס צבי למישרדי־האגודה, וכמה דקות אחרי תחילת החי־פוש נמצא הנשק.

הרוחות בקרב אוהדי־שימשון בכרם־התימנים נסערות. גם אנשים שאינם מעו־ניינים במיוחד בכדורגל, מדברים על העוול שנעשה לקבוצת שימשון.

פגשתי שחקני שימשון לשעבר היושבים במישרד הספורטוטו שברחוב ישכן, המנוהל על־ידי מנחם מישאל, אשר היה ב־זמנו שחקן שימשון. הוא אומר: „עניין ה־תפוח עלול לשמש תקדים. יכול להיווצר מצב שבו תזכה קבוצה במישחק בדרך לא כשרה ובצורה מתוכננת.״ לדוגמה: אם תהיה קבוצה מסויימת בפיגור בליגה ומי־שהו במישחק־חוץ יזרוק חפץ או פרי על השופט או הקוון, תזכה הקבוצה השנייה במישחק בדרך חוקית, לפי דעתו של ה־שופט ויתקון.

כבר בשבת שעברה היו שני מיקרים דומים, בשניהם לא הופסק המישחק.

במיגרש ימק״א בירושלים נזרקים חזיזים ורימוני־עשן בכל שבת בשבת, ושם מסתפ־קים השופטים באזהרה לאוהדים או ב־קנס כספי (ראה: מדור ספורט).

האחים צדוק ושמואל צדוק, שניהם אוה־דים מושבעים ושחקני שימשון לשעבר, ממורמרים. הם טוענים, כי באותו יום שיח־קו ארבע קבוצות במיגרש בלומפילד ביפו, ואת קבוצת שימשון תל־אביב מקפחים.

„הוא נשתל!״ טוען עורך־הדין אריה שרעבי, פרקליטו של מנהל־הקבוצה ה־עצור, פינחס צבי. לידו בתמונה, מזכירתו, שרה שרעבי.

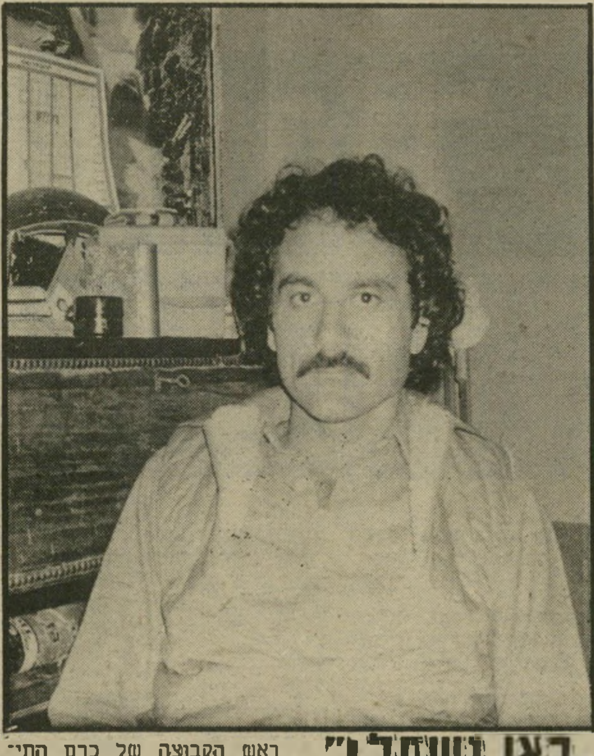

„כאן נשתל!״ ראש הקבוצה של כרם התי־מנים, אלי כהן, מסביר שאת הנשק יכלו להכניס אנשים שונים, כי לרבים יש מפתחות.

שחקני שימשון אבי מלכה (מימין) ויוסי שושנה, שחקני הקבוצה הלאומית, מספרים, על כוס קפה בשכונה, כי לדעתם גורמים מסויימים שתלו את הנשק. לדעתם נגרם עוול כפול לקבוצה השכונתית.

שלד שרוף

מכונית גנובה מועלית באש ברחובות כרם־התימנים. ברחובות הצרים של השכונה, הנמצאת במרכז העיר, נשרפו מכוניות, שהובאו על־ידי צעירי השכונה ממקומות שונים בעיר, כמחאה על הענשת הקבוצה. האוהדים טוענים שהמכוניות שנשרפו אינן אלא גרוטאות וכי העיתונאים ניפחו את הפרשה, כאילו שרפו מכוניות חדשות.

„כיצד אפשר לקבוע," שואלים האחים צ־דוק, „כי זורק התפוח הוא דווקא אוהד שימשון תל־אביב ?" הם מחכים לעירעור, וטוענים כי המישטרה מסתובבת באופן קבוע בשכונה ועוצרת אנשים

אוהד זועם אחר הוא יוסי כהן, גם הוא תושב הכרם. כהן מצטער שהדברים הת־גלגלו בצורה כזאת והגיעו למעצרים. „א־נחנו, אוהדי הקבוצה המושבעים", אומר כהן, „רוצים שכולם יהיו אובייקטיביים ו־שלא יענישו אף אחד כשעיר־לעזאזל. ה־קבוצה היא בנישמתם של האוהדים."

כל אחד יכול להיכנס

ביקרתי ביום שני השבוע במיגרש האימונים של שימשון, הנמצא ב־כביש גני־התערוכה. השחקנים היו מדו־כאים.

גידעון דמתי, שחקן הקבוצה ונבחרת ישראל, אמר לי כי אינו מבין כיצד ולמה נעצר דווקא פינחס צבי, מנהל הקבוצה. „הרי כל אחד יכול להיכנס לחדרים," אומר דמתי, „לשים ולקחת כל מה שהוא רוצה. איזה עניין יש לנו עם נשק ורימונים ? מי יודע למי היה עניין לשתול שם את ה־דברים האלה ?"

שחקנים אחרים מספרים, כי המישטרה אמרה להם שהנשק היה מונח שם בצורה גלויה.

בן־ציון יהודאי, חבר הנהלת עירית תל־אביב, מרגיש שלא נוח. הוא אינו מבין מה קורה בקבוצה ומקווה שהעיתונות תע־זור לה לצאת מהסבך שבו שקעה.

יהוידע כהן, מהנהלת הקבוצה, סירב להצטלם, והודיע לי כי הוא כלל אינו יודע מה נעשה בקבוצה ואינו מתעניין. הוא יד ימינו של יצחק שניאור, המאמן, ויחד איתו עזב את מכבי תל־אביב ועבר לשימ־שון. ההנהלה מתכנסת לישיבות באותו חדר שבו נמצא הנשק, אך כהן אינו יודע דבר על כך. הוא מתעסק רק בשטח ה־ספורטיבי של הקבוצה.

ראש הקבוצה, אלי כהן, בחור חביב, סי־פר לי כי בכל יום שבת נפגשים השחקנים במלון רמת־אביב, כשכל אחד מביא עימו את התיק מוכן למישחק. ברוב המיק־רים המקום פתוח ולכמה אנשים יש מפ־תחות.

„פעם," מספר כהן, „היו כמה מיקרים של עברינות בכרם־התימנים. אז שייכו זאת לקבוצה. היום תשתית הקבוצה השתנתה. שחקנים מגיעים מכל האיזורים. גם מרמת־אביב, משיכון למד, משכונת־התיקווה."

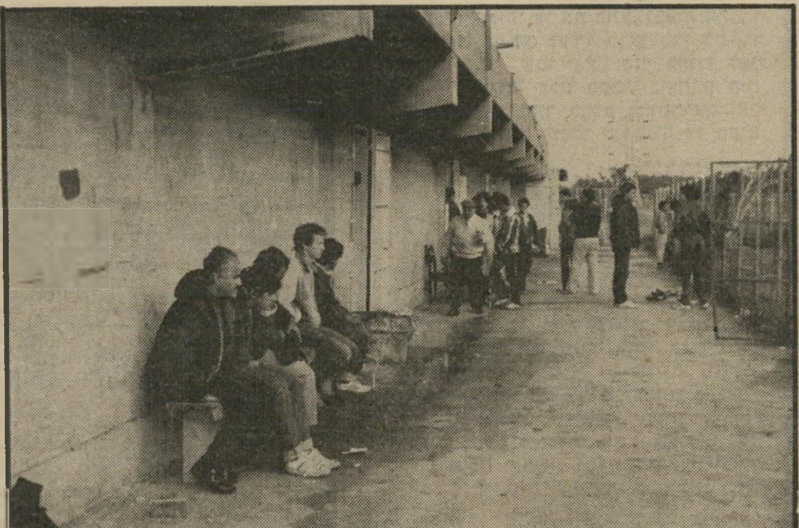

מיגרש „שימשון"

אוהדים שרופים של הקבוצה מגיעים למיגרש־האימונים של שימשון, הנמצא בצפון תל־אביב, יומיים אחרי המעצרים. שחקני הקבוצה נשבעו, שלמרות המעצרים, ימשיכו לשחק טוב.

„התחת שלנו"

באחת מסימטאות שוק־הכרמל פגשתי אוהד מושבע של שימשון. הוא היה נרגז מאוד ואמר : „אנחנו אנשי המעשים ולא הקישקושים. כל העניין לא היה מגיע למצב כזה, אם לא המנ־אייק שליכלכו על הקבוצה. האוהדים הזקנים של הקבוצה אומרים לנו לשבת בשקט עד העירעור. אבל אנחנו לא ניתן את התחת שלנו לכל מי שרוצה לדפוק אותנו !

„כשהחלטנו לצאת ולעשות בלגאן, ר־צינו בסך הכל לעורר תשומת־לב של הציבור. שרפנו מכוניות, גרוטות שזרו־קות בכרם, ברחוב נחליאל ובכובשים. אלה מכוניות מפורקות שאין בהן שום חלקים. גרוטות שמישהו זרק לאיזה מיג־רש ואף־אחד לא השתמש בהן.

„בעיתונים כתבו כאילו מי יודע מה. איזה פונטיאק מודל 82' או משהו כזה. כל זה רק בשביל לנפח וללכלך את אנשי־הכרם. אנחנו אוהדים שרופים של הקבוצה ואנחנו יודעים מה זה מישחק ספורטיבי. אנחנו לא עושים בלגאן כמו האוהדים של בני־יהודה, ששרפו אוטובוסים עם נוס־עים, ולא כמו אוהדי בית"ר ירושלים, ש־כל שבת זורקים חזיזים למיגרש והשופ־טים פוחדים מהם ולא אומרים מילה.

„זה שהם עוצרים סתם אנשים שלא קשורים, גם זה לא ישפיע עלינו ולא יעזור לאף אחד ויהיה מה שיהיה.

„תמות נפשי עם פלישתים !" סוף דבריו של אוהד שרוף.

אוהד אחר סיפר לי את השתלשלות ה־עניינים : בשבת לפני שבועיים שיחקו אר־בע קבוצות במיגרש בלומפילד ביפו. קבו־צת שימשון שיחקה נגד מכבי פתח־תיקווה.

שני השופטים באותו מישחק היו גבי לוי, שהיה השופט המרכזי, ודוד אסולין, שהיה שופט קו (קוון).

שחקני שימשון, אבי מלכה ויוסי שוש־נה, שהיו קרובים לשער בעת שנזרק ה־תפוח, סיפרו כי השחקן ברוך ממן ממכבי חיפה עמד לבעוט בעיטת־קרן והקהל ב־שער 11 קילל אותו וצעק, שבגללו הוציא השופט את אבי כהן מהמיגרש בשבוע הקודם.

באותו רגע הושלך התפוח שהיה בעצם רק שארית תפוח. חתיכת התפוח פגעה בשופט הקו דויד אסולין, ברגלו.

באותו רגע הפסיק השופט לוי את ה־מישחק. בעיקבות החלטה חסרת־תקדים זו של שופט הכדורגל, התחילו המהומות ב־כרם־התימנים.

נעמי אדווה ■

אחים אוהדים

צדוק (מימין) ושמואל („שזס") צדוק, שחקני הקבוצה לשעבר ואוהדים בהווה, מבכים את השתלשלות ה־מאורעות האחרונים בשכונה. אוהדים אחרים אמרו, בעילום שם, שהמהומות יימשכו.

דמתי

קפטן הקבוצה ושחקן הנב־חרת הלאומית, גידעון דמ־תי, טוען כי העניין בושל, ללא ספק.

האחריות של שמיר

(המשך מעמוד 9)

הורה דרורי להפסיק את פעולת הפלאנגות. אך ארבע שעות לאחר מכן ניתנה להם אורכה נוספת, להמשיך בפעולתם, למרות לחצי האמריקאים שיצאו לאלתר ממחנות־הפליטים.

הרמטכ״ל התיר לפלאנגות להמשיך עד לשעה 5.00 בשבת בבוקר, אך הם המשיכו מעבר ל־שעה זאת, ויצאו מהמחנות בלי שום „אילוצים״ מצד המפקדים הישראליים, אלא בצורה מסודרת, בדיוק בדרך שבה נכנסו — דרך קווי הצבא.

האגדה על „2000 המחבלים"

העמודים הפנימיים של עיתוני ראש־השנה ביום ו׳ 17.9.82, הוכנו עוד בתחילת השבוע, לפני שנודע על כניסת צה״ל ל־מערב־ביירות. בכל העיתונים הופיעו ראיונות נרחבים עם הרמטכ״ל, עם ראש אמ״ן ועם צמרת צה״ל. באף אחד מן הראיונות שהוכנו לפני כניסת צה״ל לביירות־המערבית לא נאמר כי נשארו בעיר

„מחבל״ אחד שנתפס, חי או מת, במערב ביירות או במחנות־הפליטים, הוא לפחות תמוה. האם יתכן כי מישהו יצר אגדה על „2000 מחבלים״ רק כדי לספק נימוק נר־סף לכניסת צה״ל למערב־ביירות, ולהכנסת הפלאנגות למחנות־הפליטים? מי זה היה?

לראות את הישגי המלחמה?

אלוף שגיא: שלושה חודשים אחרי המלחמה ניתן לסכם את הדברים ולומר שחצי הכוס מלאה וחצי הכוס ריקה, תלוי איך רוצים להציג את השאלה. אם חצי הכוס המלאה, ניתן לומר ש־סולקה תשתית המחבלים המרכזית והמאורגנת מביירות. אין ספק בכך. פונו מיפקדות המחבלים מביירות וכל מה שנותר מביי־רות זה בעצם מין „כונס נכסים אחורי״ כזה, שנשאר כדי להגן על אינטרסים או לפחות להגן על מצב, שבו יש גרעין פוליטי וצבאי מאחור. אם המצב ישתנה ניתן יהיה לחזור לביירות, כי חזרה לביירות היא בכל אופן בראש מעייניהם של המחבלים.

הסורים סולקו ממרחב ביירות ולא יוכלו להשפיע יותר על

„ידיעות אחרונות״, עמוד פנימי: 17.9.82

„2000 מחבלים.״ להיפך: בכל הראיונות היללו שר־הביטחון וקציני־צה״ל את ההצל־חה המושלמת של „מיבצע של״ג,״ שהביא ל„גירוש המחבלים מביירות״ בלשונו של שר־הביטחון, ול„פינויים״ משם בלשונם הז־הירה יותר של קציני־צה״ל. לכל היותר, היו כמה מהקצינים מוכנים להודות ש־אש״ף הותיר מאחוריו כמה פוליטיקאים ו־אנשי־אירגון, שאותם כינה ראש אמ״ן, יהושע שגיא, בראיון לידיעות אחרונות „כונס נכסים אחורי״ (ראה גלופה).

אך בעמודי החדשות החיצוניים של ה־עיתונים, שהודפסו אחרי שנודע כי צה״ל חדר למערב־ביירות, הופיע לפתע הסי־פור על „2000 המחבלים״, אף־כי נראה שההסכמה עם מיספר זה דווקא הושגה רק במועד מאוחר יותר. באותו יום דיבר ה־רמטכ״ל בראיון לידיעות אחרונות על „אלף עד אלפיים מחבלים,״ וממש באותו יום, ובאותו עיתון הרמטכ״ל גם אמר כי בכניסה למערב ביירות התגלו רק „כמה מאות מחבלים״ (ראה גלופה), ואילו במח־נות, שעדיין לא נמסר על הכניסה אליהם, יש מחבלים במיספר בלתי־ידוע.

בליל ההודעות האלה, כאשר מצרפים אליו את העובדה כי צה״ל לא הציג מעולם אף לא

● **האם הכניסה למערב־העיר היתה באמת חיונית?**

„היום אנו רואים, בדי־עבד, כי הכניסה היתה מוצדקת וחיונית ביותר. נותרו שם כמה מאות מחב־לים, נותרו כלי־נשק רבים, מרגמות מכל הסוגים, נשק אנטי־טנקי, תחמושת רבה ואפילו טנק אחד. את כל זה אנו יודעים עכשיו וזה עוד לא הכל כי עוד לא נכנסנו למחנות הפליטים ואין אנו יודעים מה עוד יש שם. כל הדברים האלו היו יכולים לקום מחדש על הרגליים וכדי למנוע זאת — נכנסנו פנימה״.

„ידיעות אחרונות״, עמוד חיצוני 17.9.82

מערכת מבולבלת של כיזוב

מערכת הכיזוב שאיפיינה את מילחמת הלבנון הגיעה לאחד משיאיה בפרשת הטבח בביירות. ההודעות הרישמיות הרא־שונות נמסרו בכלי־התיקשורת האלקטרו־ניים ביום השבת 18.9.82 וביום הראשון 19.9.82, שהיו ימי חג ראש־השנה, ולא הופיעו בהם עיתונים.

ביום א׳ דיווח קול ישראל בכל מהדו־רות החדשות שלו, בזו אחר זו, שצה״ל סגר על מחנות הפליטים צברא ושאתילא ממערב, אך לא סגרו עליהם ממיזרח, ושם היתה הפירצה שדרכה חדרו הפלאנגות למחנות בלי ידיעת צה״ל.

גירסה זאת לא החזיקה מעמד זמן רב, שכן מייד ניזכר מישהו שבראיונות שה־עניקו הרמטכ״ל ושר־הביטחון לעיתונות בערב־החג, הם טענו שצה״ל כיתר את מחנות־הפליטים מכל עבר, ולא הותיר שום „פירצה ממיזרח.״ הרמטכ״ל אמר בעניין זה דברים מפורשים לחלוטין:

„**מחנות הפליטים ברג׳־אל־ברג׳נה, שאתילא, צברא ופקהאני מוקפים על־ידי כוחות צה״ל.״**

בשלב זה „נעלם״ שרון מכלי־התיק־שורת, ובמשך ימים ארוכים לא אמר דבר. היה זה הרמטכ״ל שהשיב לשאלות הקשות. לא נותרו בידו אפשרויות רבות, שכן הוא כבר אמר קודם לכן בראיון ל־טלוויזיה כי „מי שמכיר את הפלאנגות״, יכול היה לצפות מה יעשו. הגירסה הח־דשה היתה: צה״ל אומנם ידע על כניסת הפלאנגות — שכן הוא הקיף את המחנות מסביב — ואפילו היה ידוע מה הם עלו־לים לעשות, אך לעומת זאת אין כוחות הפלאנגות פועלים באחריות צה״ל, ולכן ממשלת ישראל אינה אחראית על מעשי־הם, יהיו מה שיהיו.

בגליון מעריב מיום ב׳, 20 בספטמבר, מתפרסמת תשובתו של הרמטכ״ל לשאלת כתב זר, ששאל אותו אם הוא, הרמטכ״ל, אישר לפלאנגות להיכנס למחנות.

„**תשובה**: אנחנו לא נותנים פקודות לפלאנגות. אנחנו לא אחראים עליהם, אני מציע שתשאל את הפלאנגות. הפלאנ־גות הם לבנוניים ולבנון היא שלהם, והם פועלים כפי שהם חושבים שהם צריכים לפעול. מי ששואל את השאלות האלה, לא מבין מה קורה בלבנון.״

קו אחר של מערכת הכיזוב היה להטיל את האשמה על האמריקאים, שבגללם לא נטל על עצמו צבא לבנון את משימת הטיהור במחנות, או, לחלופין, לא נטל על עממו את השמירה על המחנות „בג־זירה מיזרחית״, שכביכול היתה פרוצה. עובדה היא שהגיזרה המיזרחית לא היתה פרוצה כלל, למרות היעדרו המצער של הצבא הלבנוני, ועובדה היא כי הרמטכ״ל אישר לפלאנגות להמשיך בפעולתם במ־חנות־הפליטים, עד שבת בבוקר, למרות שהאמריקאים היוי אלה שלחצו עליהם לצאת משם לאלתר, כבר ביום שישי ב־בוקר!

שלמה פרנקל

רודפים אותי בכלא

(המשך מעמוד 68)

מסיבה ביטחונית. נתקלתי פה באסירים שכבר ברחו פעמיים ושלוש, והם באים למחלקה הזו לכמה שבועות ואחר־כך חוז־רים לכלא של שפוטים. בכלא ההוא פות־חים להם את דלת התא בבוקר, וסוגרים אותה רק ב־10 בערב. כל היום הם חופ־שיים, מי שרוצה עובד ויש להם את כל האמצעים להנעים את הזמן. מישחקי כדור־רגל, כדורסל, ביליארד, פינג־פונג והכל.

כל דבר שאני מבקש דוחפים לי לתוך התא. ביקשתי לשחק כדורגל, אז הביאו לי כדורגל לחצר הקטנה, שם אני משחק עם עצמי ובועט בקיר. כל מי שאני מבקש לראות מביאים לתאי, ולא לוקחים אותי למישרדו כמו כל אסיר רגיל. רופא, עובד־סוציאלי, רב ומנהל.

מה שמצחיק הוא, שהמחלקה הזאת שבה אני נמצא נחשבת להכי ביטחונית בהולנד, והכינוי שלה הוא „הבונקר.״ כי זה ממש בונקר. ובכל זאת, לפני חודשיים, היתה כאן בריחה כמו בסרטים. שישה אסירים השתלטו על שלושת הסוהרים שהיו כאן, קשרו את רגליהם וידיהם ונעלו אותם פה בתא — כמו סרדינים לייצוא. הם פירקו מהם את כל המפתחות והסתלקו. אחד מהם היה באמת קליבר בינלאומי, מבוקש בכל אירופה. הוא שפוט גם באיטליה לשלושים שנה, ומשם ברח מאחד מבתי־הכלא השמורים ביותר. וזה הם קוראים הכלא ה־ביטחוני ביותר במדינה!

בערך חודש לפני הבריחה, תפסו כאן על הגג של הכלא שני ישראלים שחדרו מחוץ לכלא. מסביב לכלא יש טלוויזיה במעגל סגור והם כנראה לא ידעו על כך. בהת־חלה היו הסוהרים בטוחים שהם באו בשבי־לי, כי הם ישראלים. באו אלי וערכו חיי־פושים, והחליפו לי את התא, ובסוף התברר בחקירתם כי הם חדרו לכאן כדי לשחרר ישראלי אחר, שמו יניב, שחי בהולנד לפני כמה זמן היתה עליו כתבה בהעולם הזה. העבירו אותו מייד לכלא ברוטרדאם ואני מניח שהוא כבר הוסגר לגרמניה על סמים.

מוסיקה

מרדיו פקין

הקונסול שלנו, המבקר אותי, גם כן לא הבין כיצד אפשר לברוח מכאן. ושאל אותי כל מיני שאלות בנדון. מאז הבריחה האחרונה חנקו אותי לגמרי. יש פה באמסטרדאם שתי ישראליות נחמדות המבקרות אותי כל שבוע. הן היו מבשלות לי כל שבוע מאכלים ישראליים, שיגעון של אוכל. כל שבוע הייתי אוכל בביקור שק־שוקה טובה ועכשיו גם את זה ביטלו לי. אולי הם חוששים שיבריחו לי אקדח בתוך השקשוקה.

ההולנדים גם הורידו לי את השעון לפני כחודשיים בטענה של בדיקה ביטחונית. לבדוק אם אין זה אקדח ועד היום הם עדיין מחזיקים אותו בידם. כל זה סתם כדי להטריד אותי ולהעסיק אותי בקט־נות, כדי שלא אתפנה לחשוב על דברים אחרים. כל שבוע מחליפים לי את התא. כל יום חיפושים בתא. בקיצור — הם כבר יצאו לי מהאף. לכן פניתי לכמה ידידים וביקשתי שיגישו עצומה לקונסוליה ההולנ־דית בתל־אביב, על תנאי החזקתי כאן. וביקשתי שיודיעו גם לעורך־דין רום שית־גייס למיבצע זה.

לאחרונה התחיל לזוז פה משהו, ונקבע להביא את התיק שלי לפני ועדת־המנהלים של כל בתי־הסוהר בהולנד, המתכנסת אחת לחודשיים. אם יהיה איזה מנהל שיהיה מוכן לקבל אותי אליו, אועבר מכאן. ואם איש מהם אינו רוצה בי, אני מסוגל לסיים את תקופת מאסרי כאן. כלומר, בעוד כעש־רים חודש. ביקשתי מהקונסול שלנו שית־ערב, ויבקש שיעבירו אותי לבית־סוהר ששם יש עוד שלושה ישראלים והתנאים שם זה ממש גן־עדן לעומת כאן. הכל תלוי עכשיו באותה פגישה. חבל ששר־הצדק של הולנד אינו קורא את העולם הזה, כי אז הייתי כותב את כל מה שאני חושב עליו.

שמתי לב שבזמן האחרון חלו אצלי שי־נויים מהותיים. אני עושה פתאום דברים שאף פעם לא עשיתי. למשל, אני מאזין פתאום ימים רצופים לרדיו פקין. מה לי ולפקין? אני עוקב אחרי המוסיקה שלהם ואחרי התרבות שלהם. הכל כזה מבולבל ואיני יודע מה אני מחפש בכלל. אני ישן כל היום וער בלילה, הפסקתי לעבוד בתאי ואין לי יותר זכות לקנטינה. אבל גיליתי שאפשר לחיות גם בלי זה.

יורם לנדסברגר

במשך 5 חודשים מאז שנרצחה דפנה כרמון

נחקרו 600 איש. אלכסנדר אנדריאה

הוחזק במעצר סודי במשך 60 ימים - ועכשיו שוחרר גם החשוד השני, אחרי 41 ימי־מעצר

מדענים בכור האטומי עסקו לפי ב־קשת המישטרה, בבדיקת מיכנסיו של הדייג־דוגמן ניסים דהן. החיפאי בן ה־28, יפה־התואר, בעל עינים ירוקות וגבה־קו־מה, שזכה להצלחה לא מבוטלת אצל נשות חיפה והסביבה, נאלץ למסור את מיכנסיו לחוקרי המישטרה. הסיבה — על המיכנסיים נתגלו כמה טיפות דם. הבדיקה לא העלתה תוצאה ברורה. כמות הדם לא הספיקה כדי להגיע למסקנה חד־משמעית. הדם היה אמנם מסוג A, אך לא במאה אחוז. החו־קרים לא יכלו לקבוע בוודאות כי היה זה דמה של החיילת דפנה כרמון, שנרצחה בשבוע הראשון של מילחמת־הלבנון.

ב־17 באוקטובר החליט המפקח ישראל מיזרחי לעצור את ניסים דהן. בשלב זה היו עצביהם של חוקרי־המישטרה, שעסקו במירדף אחרי הרוצח של דפנה כרמון, מתוחים ביותר. היה זה אחרי כישלונם ה־מחפיר שנתגלה ברבים עם שיחרורו של החשוד הראשון ברצח, אלכסנדר אנדריאה מנצרת, שהוחזק במעצר במשך 60 יום, בלי שאיש ידע על כך, ושוחרר. (העולם הזה 2353).

עם מעצרו של דהן, נכנסו מיזרחי ואנ־שיו לחקירה שלומיאלית נוספת.

מיזרחי עצר את ניסים דהאן, תחי־לה ל־48 שעות. אחר־כך הוא ביקש מ־

יש רוצח? אין רוצח!

החשוד השני ניסים דהן, דייג ודוגמן מחיפה, בן ה־28, טען שבזמן שבוצע רצח החיילת דפנה כרמון עבד כמתנדב בבית־החולים רמב״ם בחיפה, אך שמו לא הופיע ברשימת המתנדבים. דהן שוחרר אחרי 41 יום, בערבות עצמית, אחרי שהמישטרה ניסתה להסתיר מעיני הציבור את החזקתו במעצר. גם החשוד הקודם אלכסנדר אנדריאה מנצרת, הוחזק במעצר סודי, ושוחרר.

בית־מישפט השלום בחיפה להאריך את המעצר בשישה ימים נוספים. לטענתו היה בידו חומר חסוי, הקושר את הדייג־דוגמן לרציחתה של דפנה כרמון. בימים הראשו־נים של המעצר הבטיח מיזרחי לדהן, שאם ישתף פעולה, יעבור בדיקה בגלאי־שקר ויבקר בשטח שבו נתגלתה הגופה, ישוחרר. המישטרה הודיעה גם לעורך־הדין טומי

נסים דהן - הדייג והדוגמן ששוחרר ממעצרו, עבר שתי בדיקות בגלאי־שקר, אחת מהן בלי ידיעתו, ליד כלא דמון שבו הוא ריצה עונש מאסר!

נדשי, שאין הוא צריך לבקר את לקוחו בבית־המעצר. לטענת השוטרים לא היה דהן מעוניין לראות את סניגורו.

תשובות מחשידות

רק אחרי שהמפקח מזרחי לא עמד בהבטחתו, ביקש דהן לראות את סיני־גורו. הוא התלונן שממשיכים לחשוד בו שהוא רצח את דפנה כרמון, למרות שבדי־קת הפוליגראף הוכיחה שהוא דיבר אמת כאשר טען שהוא לא רצח אותה.

אך החוקרים ביקשו שוב משופט בית־מישפט השלום בחיפה, סלים ג׳ובראן, להא־ריך את מעצרו של דהן לעוד 12 יום. הם טענו שהפוליגרף אמנם הראה שדהן לא שיקר, כשטען שלא רצח את דפנה כרמון, אך לשאלות נוספות, כגון אם ידוע לו מי רצח אותה, נתן תשובות מחשידות.

השוטרים טענו שדהן הסתבך בשקרים. תחילה טען שהוא לא הכיר את הנרצחת. מאוחר יותר אחרי ששמו נמצא באחד מ־פינקסיה של הנרצחת, הוא הודה שהכיר אותה בשנת 1978. הוא סיפר שביקר בבי־תה, הכיר את הוריה, וסיים את היחסים ביניהם באותה שנה. הוא גם פירט וסיפר שלדפנה כרמון היתה מכונית בצבע ירוק.

לחוקרי המישטרה התברר שהרכב נרשם במישרד־הרישוי רק בשנת 1981, ומכאן הסיקו שדהן שיקר כאשר טען שניתק את קשריו עם דפנה כרמון בשנת 1978. גם גיר־סתו הראשונה, שבה טען שהוא כלל לא הכיר אותה, עוררה את חשד המישטרה. לדהן היה הסבר פשוט: „פחדתי להגיד ש־הכרתי אותה, כדי שלא יקשרו אותי ל־רצח.״

מאוחר יותר עבר דהן בדיקה נוספת ב־

שני החשודים הוחזקו במעצר בבידוד ובמחתרת - כביכול כדי להגן עליהם, למרות שהם ביקשו פירסום

גלאי־שקר. הפעם בלי ידיעתו. הוא נלקח על־ידי חוקריו, בתוך מכונית, לאיזור יע־רות־הכרמל, למקום שבו נמצאה גופתה של דפנה כרמון. החוקרים לא גילו לו ש־זהו המקום. כאילו במיקרה הציגו לפניו דברים אישים שנתגלו במקום הרצח, ואז המכשירים שהיו בתוך רכב מישרתי רשמו שדהן הגיב בהתרגשות מסויימת. הוא הס־ביר את סיבת ההתרגשות בכך, שהמכו־נית הסיעה אותו לקירבת בית־הכלא דמון, שבו ישב כשנה וחצי על עבירות של גניבה וסמים.

למזרחי היו גם הסתייגויות מהאלי־בי שמסר דהן למועד המשוער שבו הת־בצע הרצח. הוא טען שבשבוע הראשון למילחמת־הלבנון, עבד כמתנדב בבית־החולים רמב״ם בחיפה. השוטרים בדקו את הרישומים של כל המתנדבים, אך שמו של דהן לא מופיע. סניגורו, טומי נדשי, טען שדהן אכן עבד בבית־החולים. הוא אף הוסיף ואמר שיחד עימו עבדה צעירה, ש־שמה הופיע ברשימת המתנדבים אך סירב למסור את שמה, מחשש שהמישטרה תפ־עיל עליה לחצים, כדי שתכחיש שהיא עב־דה יחד עם דהן בבית־החולים. הסניגור הבטיח לגלות את שמה רק בבית־המישפט, אם בכלל יגיע לשם דהן.

לגבי כתם הדם על מיכנסיו הסביר דהן, שהוא התקוטט עם אדם מסויים, וגם מסר את שמו. החוקרים בדקו את הגירסה הזו, אך לא מסרו אם התאים הדם לסוג דמו של האיש.

חוקרי מישטרת חיפה החזיקו תחילה את ניסים דהן בתא־מעצר מבודד במישטרת הנמל. הם הצליחו לשכנע את שופט בית־מישפט השלום, להוציא צו איסור פירסום על המעצר, בטענה שהפירסום עלול להזיק לחקירה ולעדיה גם יחד. אחרי המעצר השני, נענה השופט לבקשת נציגי כלי־התיקשורת, ואיפשר לפרסם את דבר המע־צר, אך לא את שם החשוד.

אז פנה עורך־הדין נדשי לבית־המישפט המחוזי, בבקשה לבטל את צו איסור ה־פירסום, בטענה שאין שחר לנימוק המיש־טרה שברצונה להגן על העציר, ולא להכתים את שמו אם אכן יתברר שאין הוא קשור לרצח.

חקירה פסולה

המישטרה לא היססה להוליך שולל את בית־המישפט שבית, זמן־מה אחרי התרגיל שעשתה עם החשוד הראשון שנעצר בפרשה, אלכסנדר אנדריאה.

אין זו הפעם הראשונה ששמו של המפקח ישראל מיזרחי עולה לכותרות העיתונים. מיזרחי ושני אנשיו נאשמו על־ידי המישטרה בכך שהוציאו בדרך פסולה עדויות מדניאל דנוך, שנחשד ברצח אביו לפני כשנתיים. בעקבות התלונה בוטל כתב־האישום נגדו והשוטרים הועמדו לדין. מיז־רחי זוכה לבסוף מאשמה, וכתב־האישום הוגש שוב נגד דנוך. (העולם הזה 2231).

דהן הסביר שכתם הדם שהיה על מכנסיו, מקורו בקטטה עם אדם מסויים - והחוקרים לא גילו אם הם מקבלים את ההסבר או דוחים אותו!

מיזרחי לא ויתר בקלות. אחרי שמפקדיו ציוו עליו להודיע בבית־מישפט השלום בחיפה שאין הוא מעוניין להמשיך ולהחזיק את ניסים דהן במעצר נוסף, בתום 41 ימי המעצר שבהם כבר ישב, הוא ביקש מהסני־גור נדשי, לאפשר לו בדיקה אחרונה. נדשי שאל אם בזה תלוי שיחרורו של ניסים דהן. מיזרחי השיב שדהן ישוחרר ללא קשר לתוצאות הבדיקה.

שחרור בערבות עצמית

נדשי התייעץ עם דהן, והשניים הס־כימו לתנאיו של מיזרחי. דהן נלקח לבדיקה. המעבדה דרשה לקבל דוגמות של שיער במקומות שונים בגופו, כי־נראה לצורך השוואה עם השיער שנמ־צאה במכוניתה של דפנה כרמון. אך עד עתה לא מסרה המישטרה דבר על תוצאות הבדיקה. ניסים דהן שוחרר — בערבות עצמית.

אך ספק אם ויתר המפקח מיזרחי סופית. אחרי שיחרורו של דהן הוא נשמע אומר: „אין לנו כיוון חקירה אחר.״ אין זה מן הנמנע שהוא ימשיך להתעניין בגורלו של ניסים דהן.

מרסל זוהר ■

הפרקליט של ניסים דהן, עו־רך־הדין טומי נדשי, פנה לבית־המישפט המחוזי בחיפה ודרש את ביטול הצו שאסר על פירסום השם.

ספורט

כדורגל

ריקרדו וילה ברמת־גן

שבוע של כדורגל בינלאומי צפוי לכל אוהדי הכדורגל הישראלי בעוד שבועיים, ב־20 בדצמבר. על המיגרש הלאומי ברמת־גן תפגשנה שתי קבוצות אירופיות: גרמנית ואנגלית.

התאחדות הכדורגל הישראלית יזמה מיפגשים נוספים לשתיים. הקבוצה הגרמנית בורוסיה מינשן־גלדבאך תשחק גם מול הנבחרת הלאומית של ישראל ואילו ה־אנגלית, הקבוצה הלונדונית טוטנהאם,

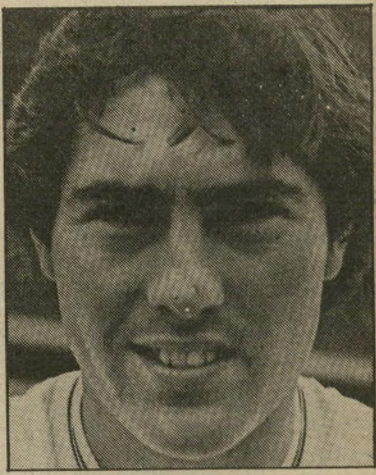

כדורגלן מילר
לאוהד מס׳ 1

המוכרת כאן לכל אוהדי הכדורגל, תת־מודד מול הנבחרת האולימפית הישראלית. או־אז יבוא הוויכוח בין אוהדי הקבוצה הגרמנית ובין אוהדי האנגלית, מי היא ה־טובה יותר, לקיצו.

אחרי הצינון. בשורות טוטנהאם יהיו כמה שחקנים שהם אטרקציה בפני עצמה. למשל, פול מילר, שחקן־ההגנה המ־פורסם, הנשוי לבתו של אוהד מס׳ 1 ב־לונדון, מוריס סקסן היהודי.

גם ריקרדו וילה הארגנטינאי, חברו של אוסבלדו ארדילס, יכבד אותנו במישחקו.

כדורגלני „טוטנהאם" מול „מנצ׳סטר־יונייטד"
חגיגה של כדורגל בינלאומי

וילה חידש את מישחקו בקבוצה הלונ־דונית לפני כמה חודשים, אחרי תחילת עונת הליגה. היה זה אחרי תקופה ארוכה של צינון בשל מילחמת פוקלאנד. היה זה וילה שהבקיע את שני השערים המכריעים על גמר הגביע האנגלי לפני שנתיים.

מכות במיגרש והמישחק נמשך

הבעיה מעסיקה רבים מאנשי־הספורט בארץ: חוסר־אחידות בהחלטות של ה־שופטים במיגרשי הכדורגל. היום, אחרי מה שקרה עם שימשון תל־אביב, הכל יודעים שתוצאת מישחק נקבעת לא פעם לפי זהותו של השופט, שהיה באותו ה־מישחק, ולאו דווקא על־פי יכולתם של המתמודדים.

במישחק שנערך לפני כשבועיים בליגה הארצית בין הכוח רמת־גן והפועל פתח־תיקווה, נכנס סדרן של הכוח והיכה לעיני־כל שחקן של הפועל. השופט המ־שיך את המישחק.

כמובן שהוגשה תלונה לבית־הדין ה־מישמעתי של ההתאחדות, והקבוצה נענ־שה ונקנסה על התקרית.

הבעיטה האחרונה של מנסל

ג׳ק מנסל המושיע של הכדורגל היש־ראלי, נוכח השבוע לדעת מה שהבינו הר־בה אנשים לפניו: שאין לו מה לעשות כאן.

מנסל הבין קצת באיחור, שגם הוא לא בדיוק הישועה של הכדוגל. במשך כל תקופת עבודתו באימון בארץ לא יכול

מאמן מנסל
נגמרה תקופת מנסל

היה מנסל לרשום לעצמו הישג מיוחד כלשהו: לא בנבחרת ישראל וגם לא ב־קבוצת ליגה לאומית כמו מכבי חיפה, שממנה התפטר השבוע.

מנסל עורר תרעומת רבה בחוגי הס־פורט בארץ, בעיקר מפני שהגיע לאמן את הנבחרת אחרי שהות ממושכת של כ־10 שנים מחוץ לגבולות אנגליה, בבחריין. והאי הקטן במיפרץ הערבי אינו נחשב בדיוק לאורים והתומים של הכדורגל בעולם.

תם איפוא ונשלם עידן המאמן האנגלי. אפשר כיום ללמוד לקח בעיקר מביזבוזי הכספים שליוו את שהייתו בארץ.

היושב־ראש הקודם של ההתאחדות ל־כדורגל, מיכה אלמוג, היה האיש שתמך בו ללא סייג, והכפיל את הוצאותיו.

אולמי ספורט בגליל

המועצות הצפוניות כפר־תבור וגליל־תחתון הן בין המעטות שזכו לאולם־ספורט מהודר ומשוכלל. היה זה אברהם עופר, שר־השיכון המנוח, שעזר להקימו.

האולם הענק, הכולל גם מיגרש כדור־סל מפואר, מיטווח וציוד לטניס־שולחן, הבטיח לעצמו שמישחקי המכביה הקרובה ייערכו גם בין כתליו. אך סיכסוך אישי שפרץ בין שני ראשי המועצות הקטנות, מיכה גולדמן ובני גורפינקל, דירבן את גורפינקל למהר ולבנות אולם ענק מפואר נוסף בבית־הספר החקלאי הסמוך.

מדוע אין כל עשרות הסיכסוכים הגדו־לים בונים אולמי־ספורט במקומות אחרים במדינה? הסוד הקטן של המועצות הק־טנות שבפריפריה הוא, שהן אינן סובלות מחוסר תקציב. אולי ההיפך הוא הנכון. אין להם כנראה כבר מה לעשות עם ה־כסף. חשוב לדעת שיש גם מועצות כאלה בישראל של 1982.

התפוח של שמשון

שימשון תל־אביב נחשבת בין שלוש קבוצות הכדורגל החמות בארץ. אין לה הרבה אוהדים כמו לבני־יהודה או ל־בית״ר ירושלים, אבל האוהדים המעטים שיש לה ידועים כשרופים אמיתיים. קומץ האוהדים מכיר בחולשתו. הם יודעים כי הם מיעוט. זהו עקב־האכילס של הקבוצה, המייצגת שכונה תל אביבית אחת — כרם התימנים.

עניין של מיספרים. כל חולשה היא פתח לפגיעה. כל פגיעה מובילה להרגשת קיפוח. הרגשה כזו מובילה לעיתים קרובות להתפרצות של אלימות. לקבוצת שימשון תל־אביב אין גם גב חזק או מרכז מפואר, כמו שיש להפועל או למכבי. ואוהדיה זוכ־רים זאת היטב־היטב.

במיגרשה הביתי של בית״ר ירושלים נזרקים בכל שבוע לעברו של המיגרש שלל חפצים: בקבוקים, פירות־רקובים, רימוני־עשן, חזיזים ומה לא. אך מעולם לא העזו שופטי־הכדורגל להפסיק מישחק במיגרש הירושלמי. כי בימק״א אין מעט אוהדים כמו לשימשון. מיספר האוהדים האדיר מפחיד לא רק את השופטים, אלא גם את אנשי־המישטרה.

מחנות אימון בישראל

גם מישרד־התיירות עלה בימים אלה על גל הכדורגל. בתקופה זו של עונת־תיירים מתה, מנסה מישרד־התיירות למ־צוא מוצא לשפל בענף. המיגרשים האי־רופים הקפואים ועמוסי השלג בעונה זו העלו רעיון אצל אנשי־התיירות בארץ: לנצל את הפוטנציאל הטמון בספורט הכדורגל בארץ של ימי החורף.

לסגור את התנורים. במישרד־ה־תיירות החלו במאמצים לשפר ולשפץ את מיגרשי־הכדורגל, בעיקר אלה שב־קירבתם יש בתי־מלון. זאת כדי לשכנע ולפתות את הקבוצות האירופיות לבוא לישראל כדי לקיים מחנות־אימון.

גם אנשי התאחדות הכדורגל יהנו מ־מיבצע זה. שילובם של מישחקי־אימון נגד קבוצות מקומיות, יכול לשנות גם את מפת הכדורגל המקומית וגם לחסוך ב־הוצאות של קבוצות הרוצות לצאת לאי־מונים לחו״ל. הרווח לתיירות לא יהיה ממיספרם הזעום של השחקנים האירופיים, אלא מקהל האוהדים העצום שיש לקבו־צות הזרות. התיקווה היא, שגם האוהדים יתפתו לבוא. אם רק מעט מהאוהדים יבואו בעיקבות כוכביהם, תהיה פה תנו־פה גדולה למפה התיירותית. צריך רק לדאוג ולהפסיק את התנורים המזרזים את הגשם בימים שיוחלט עליהם בלישכתו של אברהם שריר.

תחזית מאמנים

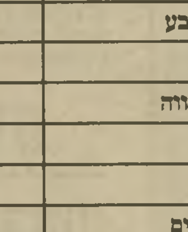

שניאור

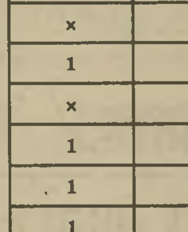

לבקוביץ

מישחקי המחזור ה־11 של הליגה הלאומית והארצית שייערכו בשבת חזים השבוע איציק שניאור, מאמנה של שימשון תל־אביב, ואמציה לבקו־ביץ, מאמנה של בית״ר תל־אביב בליגה הארצית.

מישחקי הליגה הלאומית והארצית	שניאור	לבקוביץ
1. מכבי תל־אביב — הפועל באר־שבע	1	x
2. שימשון תל־אביב — הפועל יהוד	1	1
3. הפועל רמת־גן — מכבי פתח־תיקווה	x	x
4. בית״ר ירושלים — מכבי חיפה	1	1
5. מכבי יבנה — הפועל לוד	x	1
6. הפועל כפר־סבא — הפועל ירושלים	1	1
7. מכבי יפו — מכבי נתניה	x (2)	2
8. בני־יהודה תל־אביב — הפועל תל־אביב	x (1)	1
9. הפועל ראשון־לציון — הכח־מכבי רמת־גן	1	x
10. הפועל חדרה — בית״ר תל־אביב	2	x (2)
11. הפועל בית־שאן — בית״ר רמלה	x (2)	2
12. מכבי שפרעם — הפועל עכו	1	1
13. מכבי רמת־עמידר — הפועל נצרת־עילית	1	x

בשבוע שעבר הצליח מיכאל קרדוש לנחש שלוש תוצאות נכונות, ואילו אליעזר שפיגל ניחש חמש.

מתנות משגעות... וכמעט במתנה!
עכשיו בכל החנויות:
אריזות מתנה משגעות של פידג'י
במחירים משוגעים לגמרי.
fidji
מהיום הגידי פידג'י!
הסוכן בישראל: בלמון בע"מ. המפיצים: חבי נרית בע"מ.

ב"ב כסלו תשמ"ג, 8.12.1982 מיספר 2362 שנה 47 המחיר: 40 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

פרשת שימשון תל־אביב

החשודים טוענים:

"המישטרה שתלה את הנשק!"

מהומה בכרם: האוהדים הציתו מכוניות